Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы

Кыргыз Республикасынын
төлөм теңдеми

2024-жыл үчүн

Июнь 2025

Бишкек

РЕДАКЦИЯЛЫК
КЕҢЕШ:

Төрага:	А. Козубеков
Кеңештин мүчөлөрү:	А. Мамбеткул кызы
	А.Орозалиев
Жооптуу катчы:	М. Абдубачаев

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми

“Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми” Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан даярдалган. Төлөм теңдемин түзүүнүн мыйзамдуу негизи катары Кыргыз Республикасынын 2022-жылдын 11-августундагы № 92 “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө” конституциялык Мыйзамы саналат. Басылмада тышкы сектордун өнүгүүсүнүн акыркы тенденциялары чагылдырылган жана анда төлөм теңдеми, тышкы соода, эл аралык резервдер, тышкы карыз жана эл аралык инвестициялык позиция боюнча статистикалык маалыматтар, ошондой эле төлөм теңдемин түзүү методикасы жана маалымат базасы камтылган. Басылма жыл ичинде төрт жолу: февраль, июнь, август, ноябрь айларында жана үч тилде: кыргыз, орус жана англис тилдеринде басылып чыгат.

Басылманын маалыматтарын жаңыртуунун акыркы күнү: 2025-жылдын 20-майы.

Шарттуу белгилер жана эскертүүлөр:

... маалыматтардын жок экендигин билдирет;

— көрсөткүчтөр 0 (нөлгө) барабар же бир аз экендигин билдирет;

– жылдар же айлар ортосундагы мезгил аралыгын (1994-1996-жылдар же январь-июль айлары) билдирет, бул жерде чектүү даталар аралыгындагы жылдар жана айлар камтылган.

Цифраларды тегеректөөдөн улам, акыркы саптарда суммаларды чыгарууда дал келбестиктер болушу мүмкүн.

Басылмада пайдаланылуучу эсепке алуу ыкмаларынын же буга чейин колдонулуп келген маалыматтардын өзгөртүлүшү ыктымалдыгына байланыштуу, мурда келтирилген маалыматтар корректировкаланышы мүмкүн жана ага ылайык 10 жылды камтыган мезгил аралыгы “ачык” деп эсептелинет.

Басылмага байланыштуу суроолор боюнча:

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын
Финансы статистикасы жана маалымдоо башкармалыгынын
Төлөм теңдеми жана тышкы карыз бөлүмүнө
Бишкек шаары, Чүй проспекти, 168 дареги боюнча
(+996 312) 61-09-21, 66-90-06 телефондору
(+996 312) 61-52-85; 61-07-30 факсы аркылуу кайрылсаңыздар болот.
Электрондук почта: mabdubachaev@nbkr.kg

Уюштуруучусу – Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы.
Басылма Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде 605 номеринде каттоодон өткөн. ISSN 1694-8955.

© Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, 2025-жыл.
Басылманы кайрадан басып чыгаруу Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын уруксаты менен жүзөгө ашырылат, ал эми андан шилтеме келтирүүдө булагын көрсөтүү зарыл.
“M-Maxima” басма үйүндө басылып чыгарылды.
Тел.: (+996 312) 902 907
e-mail: office@maxima.kg

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын башка басылмалары

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жылдык отчёту
Басылма Улуттук банктын өткөн жыл үчүн толук отчёту болуп саналат. Жылдык отчёт экономиканын реалдуу секторундагы, финансы жана тышкы секторлорундагы өзгөрүүлөргө баа берүү, Улуттук банктын акча-кредит чөйрөсүндөгү, банк жана төлөм системалары, банк эмес финансы-кредит уюмдары боюнча боюнча чечимдерин жана аракеттерин, ошондой эле финансылык отчётун, Улуттук банк жөнүндө жалпы маалыматтарды жана статистикалык тиркемелерди камтыйт. Кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын бюллетени
Бул басылмада Кыргыз Республикасынын негизги макроэкономикалык жана финансылык көрсөткүчтөрү боюнча статистикалык маалыматтарды камтыйт. Улуттук банктын расмий интернет-сайтында ай сайын кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Акча-кредит саясаты жөнүндө отчёт
Инфляциянын негизги факторлоруна талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү жана болжолдоолор, ошондой эле Кыргыз Республикасынын тышкы жана ички чөйрөсүндө экономикалык абалдын өнүгүшүнө баа берүүгө негизделген акча-кредит саясаты тармагында Улуттук банктын чечимдери тууралуу коомчулукка маалымат берилет. Чейрек сайын Улуттук банктын расмий интернет-сайтында кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Кыргыз Республикасынын финансы секторунун туруктуулугу жөнүндө отчёт
Коомчулукту Кыргыз Республикасынын финансы системасынын туруктуулугуна жалпы баа берүү боюнча маалыматтар менен тааныштыруу бул басылманын максаты болуп саналат. Жылына эки жолу кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ченемдик актылары
Улуттук банкта кабыл алынган жоболор, нускоолор жана башка ченемдик актылар жарыяланат. Басылма болжол менен айына бир жолу мамлекеттик жана расмий тилдеринде жарыяланып турат.

Улуттук банктын басылмалары бекитилген тизмеге ылайык таркатылат жана Улуттук банктын www.nbkr.kg дарегиндеги расмий интернет-сайтында “Басылмалар” бөлүгүндө жайгаштырылып келет.

Кыскартылган сөздөрдүн тизмеси

ААА	атайын административдик аймак
АКЖО	акча-кредиттик жөнгө салуу органдары
АКУ (SDR)	Атайын карыз алышуу укугу
АКШ	Америка Кошмо Штаттары
БАЭ	Бириккен Араб Эмираттары
БФКУ	банк эмес финансы-кредит уюмдар
ДТК	дүң тышкы карыз
ЕАЭБ	Евразия экономикалык бирлиги
Жалпы ТК	жалпы тышкы карыз
Жеке ТК	жеке тышкы жарыз
ИДӨ	ички дүң өнүм
КБ	коммерциялык банктар
МИ	мамлекеттик ишкана
ММК	массалык маалымат каражаттары
МТК	мамлекеттик тышкы карыз
НЭАК	номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу
РЭАК	реалдуу эффективдүү алмашуу курсу
СИФ	импортёр-өлкөнүн чек арасындагы баа (cost, insurance, freight)
КР ТИМ	Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министрлиги
ТЭИТН	Тышкы экономикалык ишкердиктин товардык номенклатурасы
КРУБ	Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы
КР УСК	Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети
КР Финансы министрлиги	Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги
ҮЧТКЭУ	үй чарбаларын тейллөөчү коммерциялык эмес уюмдар
ФОБ	экспортёр-өлкөнүн чек арасындагы баа (free on board)
ЭВФ	Эл аралык валюта фонду
ЭССК	Эл аралык стандарттык соода классификациясы
ЭКӨУ	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюму

МАЗМУНУ

Төлөм теңдеминин күндөлүк абалы ... **7**
Реалдуу эффективдүү алмашуу курсу ... **29**
Кыргыз Республикасынын тышкы карызы ... **30**
Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясы ... **36**
I тиркеме. Таблицалар жана графиктер ... **39**
I.1-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми (нейтралдуу берүүдө) ... 40
I.2-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча экспорттун бөлүштүрүлүшү ... 50
I.3-таблица. ЭССКнын бөлүктөрү боюнча экспорттун бөлүштүрүлүшү ... 50
I.4-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча импорттун бөлүштүрүлүшү ... 51
I.5-таблица. ЭССКнын бөлүктөрү боюнча импорттун бөлүштүрүлүшү ... 51
I.6-таблица. Экспорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү ... 52
I.7-таблица. Экспорттун географиялык бөлүштүрүлүшү ... 52
I.8-таблица. Импорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү ... 53
I.9-таблица. Импорттун географиялык бөлүштүрүлүшү ... 53
I.10-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн экспорту ... 54
I.11-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн импорту ... 56
I.12-таблица. Баа индекстери жана экспорттун айкын көлөмү ... 58
I.13-таблица. Баа индекстери жана импорттун айкын көлөмү ... 59
Өлкөлөр боюнча экспорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү ... **60**
I.14-таблица. Россияга товарлардын экспорту ... 60
I.15-таблица. Казакстанга товарлардын экспорту ... 61
I.16-таблица. Өзбекстанга товарлардын экспорту ... 62
I.17-таблица. Беларуска товарлардын экспорту ... 63
I.18-таблица. Түркияга товарлардын экспорту ... 64
I.19-таблица. Кытайга товарлардын экспорту ... 65
I.20-таблица. БАЭге товарлардын экспорту ... 66
Өлкөлөр боюнча импорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү ... **67**
I.21-таблица. Россиядан товарлардын импорту ... 67
I.22-таблица. Казакстандан товарлардын импорту ... 68
I.23-таблица. Өзбекстандан товарлардын импорту ... 69
I.24-таблица. Улуу Британиядан товарлардын импорту ... 70
I.25-таблица. Беларустан товарлардын импорту ... 71
I.26-таблица. Кытайдан товарлардын импорту ... 72
I.27-таблица. АКШдан товарлардын импорту ... 73
I.28-таблица. Түркиядан товарлардын импорту ... 74
I.29-таблица. Германиядан товарлардын импорту ... 75
I.30-таблица. Япониядан товарлардын импорту ... 76
I.31-таблица. Корея Республикасынан товарлардын импорту ... 77
I.32-таблица. БАЭден товарлардын импорту ... 78
I.33-таблица. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери ... 79
I.1-график. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери ... 81
I.34-таблица. Кыргыз Республикасына тике чет өлкө инвестицияларынын таза агылып кирүүсүнүн географиялык түзүмү ... 82
I.35-таблица. Кыргыз Республикасына экономикалык иштин түрлөрү боюнча тике чет өлкө инвестициялары ... 83
I.36-таблица. Эл аралык резервдер ... 83
I.37-таблица. Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестицияларынын балансы ... 84
II тиркеме. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү методикасы ... **85**
III тиркеме. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курстарын эсептөө методикасы ... **94**
IV тиркеме. Коммерциялык банктарда төлөмдөрдү жүргүзүү үчүн эсепке алуу системасы ... **98**
V тиркеме. Кыргыз Республикасынын тышкы карызын мүнөздөгөн коэффициенттерди эсептөө методикасы ... **101**
VI тиркеме. Эл аралык инвестициялык позиция түзүү методикасы ... **103**

ТӨЛӨМ ТЕҢДЕМИНИН КҮНДӨЛҮК АБАЛЫ

1-график. Күндөлүк операциялар эсеби
(ИДӨгө карата пайыздарда)

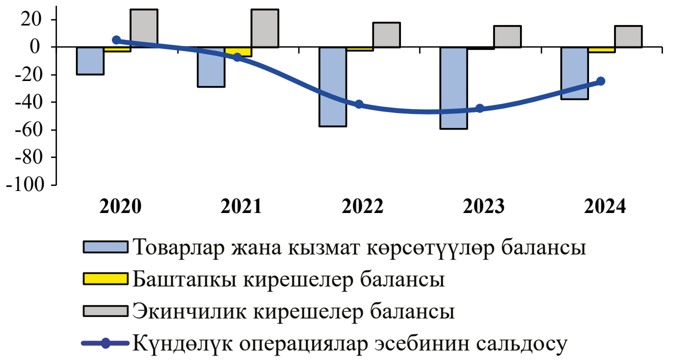

2024-жылдын жыйынтыгы боюнча күндөлүк операциялар эсебинин сальдосу кызмат көрсөтүү жана экинчилик кирешелер балансынын жакшырышы менен катар эле соода тартыштыгынын олуттуу кыскарышы натыйжасында 4 422,0 млн АКШ доллары (ИДӨгө карата 25,2 пайыз) өлчөмүндө терс түптөлгөн.

СООДА БАЛАНСЫ[1]

Импорттун бир аз төмөндөөсү алкагында экспорттун олуттуу өсүшү соода балансынын тартыштыгынын кыскарышын шарттаган.

2-график. Кыргыз Республикасынын соода балансы
(ИДӨгө карата пайыздарда)

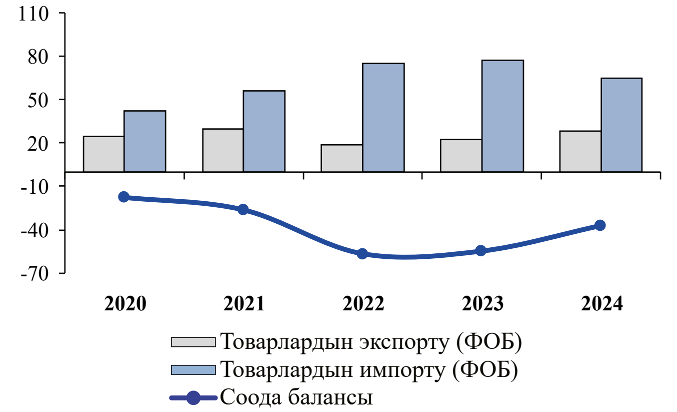

Кыргыз Республикасынын **соода балансынын сальдосу** 2024-жылдын жыйынтыгы боюнча ФОБ баасында 6 492,6 млн АКШ доллары өлчөмүндө терс түптөлгөн жана 2023-жылдын маалыматтарына салыштырганда 21,6 пайызга кыскарган.

Отчёттук мезгил ичинде **тышкы соода жүгүртүү** ФОБ баасында 16 337,2 млн АКШ долларын түзүп, 2023-жылдагы тиешелүү көрсөткүчкө карата 8,6 пайыз өлчөмүндө өсүш менен алгылыктуу түптөлгөн.

Товарлар экспорту ФОБ баасында 4 922,3 млн АКШ долларын түзгөн. Алтынды эске албаганда экспорт 2023-жылдын жыйынтыгына салыштырганда 15,3 пайызга көбөйүү менен 2 416,2 млн АКШ доллары өлчөмүндө катталган.

ФОБ баасында товарлар импорту 2024-жыл ичинде 11 414,9 млн АКШ долларын түзүү менен 2023-жылдагы тиешелүү деңгээлге салыштырганда 2,1 пайызга төмөндөгөн.

МАЗМУНУ

[1] Бул жерде жана мындан ары, эгерде башка шилтеме келтирилбесе, төлөм теңдемин түзүү методологиясына ылайык Улуттук банктын түзөтүүлөрүн эске алуу менен товарларга декларациялар жана УСКнын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соода жүргүзүүнү тандалма иликтөөдө кошумча баа берүүлөрү боюнча маалымат базасынын негизинде түзүлгөн маалымат көрсөтүлгөн.

ТЫШКЫ СООДА ТҮЗҮМҮ[2]

Товарлар экспорту 2023-жылга салыштырганда 45,6 пайызга көбөйүү менен **ФОБ баасында** 4 927,9 млн АКШ доллары өлчөмүндө түптөлгөн. Алтынды эске албаганда экспорт 15,3 пайызга өсүп, 2 421,8 млн АКШ долларын түзгөн.

2024-жылдын жыйынтыгы боюнча экспорт боюнча товардык түзүмдүн негизин өнөр жай өндүрүшү жана айыл чарба, ошондой эле энергия продукциялары түзгөн.

2024-жылы алтындын экспорту 2 506,1 млн АКШ долларын түзүп, сунуштоолордун физикалык көлөмүнүн жана алтынга экспорттук баанын өсүшү эсебинен 2023-жылдагы натыйжаларга салыштырганда 95,1 пайызга өсүштү көрсөткөн.

Иликтөөгө алынып жаткан мезгил ичинде баалуу металл кендеринин жана концентраттарынын (3,3 млн АКШ долларына) жана “күмүш, платина жана платина тобундагы башка металлдар” позициясындагы товарлардын экспортунун көбөйүүсү (19,0 млн АКШ долларына) байкалган. Мында баалуулукка жатпаган металл сыныктарын жана түстүү металл калдыктарын чыгаруу көлөмү кыскаргандыгы (20,3 млн АКШ долларына) белгиленген. Аталган позициялардын нарктык көлөмүнүн өзгөрүп туруусу сунуштоолордун физикалык көлөмүнүн өзгөрүшү сыяктуу эле, орточо бааларынын өзгөрүшү менен дагы шартталган.

1-таблица. Металлургия өндүрүшүнүн негизги экспорттук продукциясы*

Аталышы	*өлчөө бирдиги*	2020	2021	2022	2023	2024
Монетардык эмес алтын	*т*	17,7	24,8	0,3	20,2	30,6
	млн АКШ доллары	987,0	1 413,0	13,1	1 284,3	2 506,1
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	*миң т*	237,4	178,0	107,6	294,9	79,0
	млн АКШ доллары	150,4	161,3	137,4	196,4	199,7
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	*миң т*	8,6	12,8	15,6	14,7	11,9
	млн АКШ доллары	32,8	108,2	94,1	86,1	65,9
Кара металлдан жасалган сымдар, басма сымдар, бурчтар, профилдер жана башкалар	*миң т*	19,8	64,3	67,2	98,6	74,4
	млн АКШ доллары	5,0	24,9	51,4	52,5	40,2
Күмүш, платина жана платина топторуна кирген башка металлдар	*т*	12,1	3,8	0,7	0,7	24,6
	млн АКШ доллары	7,5	3,4	0,5	0,8	19,8
Жез кени жана анын концентраттары; цементтелген жез	*миң т*	0,3	12,9	0,4	20,2	14,4
	млн АКШ доллары	0,4	21,1	0,4	33,3	19,2

* УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

[2] Улуттук банктын түзөтүүлөрүн эске алуусуз, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин маалыматы боюнча.

2-таблица. Айыл чарбасынын негизги экспорттук продукциясы*

Аталышы	*өлчөө бирдиги*	2020	2021	2022	2023	2024
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	*миң т*	220,7	209,0	223,5	150,4	200,7
	млн АКШ доллары	81,7	92,6	135,1	94,2	108,5
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	87,2	99,6	79,7	60,1	76,9
	млн АКШ доллары	39,5	41,2	71,0	67,6	56,7
Тирүү мал	*миң даана*	94,7	74,6	355,5	374,6	418,6
	млн АКШ доллары	21,1	11,4	69,0	54,3	48,9
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*	29,8	30,0	28,1	31,3	29,7
	млн АКШ доллары	24,1	29,2	28,4	27,3	37,3
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	*миң т*	3,2	5,6	16,9	5,0	5,1
	млн АКШ доллары	15,6	24,2	26,3	28,2	30,0
Эт жана эт азыктары	*миң т*	0,6	0,8	4,2	7,4	6,8
	млн АКШ доллары	1,8	1,6	6,9	26,1	23,3
Пахта	*миң т*	19,2	16,3	14,4	24,0	12,1
	млн АКШ доллары	27,6	35,1	37,4	42,7	20,8
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	0,8	1,1	1,9	1,1	4,0
	млн АКШ доллары	2,0	2,3	2,1	2,7	20,1

* УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

Улуттук статистика комитетинин маалыматы боюнча 2024-жылдын январь-декабрь айларында айыл чарба продукциясын дүң чыгаруу көлөмү бир аз өскөндүгү мал чарба тармагынын 3,1 пайызга жана өсүмдүк өстүрүү продукцияларын өндүрүү көлөмүнүн 10,3 пайызга[3] көбөйүшүнө байланыштуу болгон. Мында ири товардык позициялар арасында мөмө-жемиштерди жана жаңгактарды (10,9 млн АКШ долларына), тирүү мал жандыктарын (5,3 млн АКШ долларына), эт жана эт азыктарын (2,8 млн АКШ долларына), пахтаны (21,9 млн АКШ долларына) сунуштоо көлөмү азайгандыгы белгиленген. Ушуну менен катар эле жашылчаларды (14,3 млн АКШ долларына), майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак жана сүт азыктары (10,0 млн АКШ долларына), кофе, чай, какао, татымалдар жана алардан жасалган продукттарды (17,4 млн АКШ долларына) сунуштоо көлөмү өскөндүгү байкалган.

2024-жылдын маалыматтары боюнча текстиль өндүрүшүндө, кийим-кече жана бут кийим өндүрүшүндө, тери жана башка териден жасалган буюмдарды өндүрүү көлөмү кийим-кече чыгаруу көлөмүнүн 17,0 пайызга)[4] өсүшү эсебинен (15,3 пайызга) жогорулагандыгы байкалган. Белгиленген мезгил ичинде тигүү өндүрүшүнүн негизги продукциясын, тактап айтканда, кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдарды экспорттоо 6,3 пайызга көбөйүп, 116,8 млн АКШ долларын түзгөн. Негизинен өсүш “текстиль кездемелерден тигилген, трикотаж же трикотаж эмес кийим-кече буюмдары” (11,2 млн АКШ доллары) сыяктуу статья боюнча экспорт көлөмүнүн кеңейишине байланыштуу болгон. Башка товардык позициялар боюнча өзгөрүүлөр тигүү өндүрүшүнүн товарлар экспортунун динамикасына бир аз гана таасирин тийгизген.

[3] “Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы (2024-жылдын январь-декабрь айлары)”, КР УСК.
[4] “Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы (2024-жылдын январь-декабрь айлары)”, КР УСК.

3-таблица. Тигүү өндүрүшүнүн негизги экспорттук продукциясы*

Аталышы	*өлчөө бирдиги*	2020	2021	2022	2023	2024
Кийим-кече жана аларга тиешелүү буюмдар, бардыгы болуп	***млн АКШ доллары***	67,6	63,1	206,4	109,9	116,8
Текстиль кездемелеринен даярдалган, трикотаж же трикотаж эмес кийим-кечелерге тиешелүү буюмдар	— *млн АКШ доллары*	29,7	18,2	69,0	26,4	37,5
Текстиль кездемелеринен тигилген же токулган аялдар жана кыздар үчүн кийим-кече	— *млн АКШ доллары*	8,7	16,5	39,3	31,5	31,5
Трикотаждан тигилген же токулган аялдар жана кыздар үчүн кийим-кече	— *млн АКШ доллары*	18,2	16,9	32,4	19,3	20,1
Текстиль кездемелеринен тигилген же токулган эр адамдар жана балдар үчүн кийим-кече	— *млн АКШ доллары*	1,8	1,3	18,0	11,2	10,2
Токулган же токулбаган, согулган же согулбаган кийим-кечелерге тиешелүү буюмдар	— *млн АКШ доллары*	3,6	4,1	25,9	9,6	8,7

* УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

Мындан тышкары, 2024-жылы экспорттун өсүшүнө текстиль материалдарынан жасалган пардалар жана башка үй эмеректерине тиешелүү буюмдар (107,4 млн АКШ долларына), бут кийим (111,3 млн АКШ долларына), автоунаа бензини (43,5 млн АКШ долларына), трикотаж же токулган кездемелер (30,6 млн АКШ долларына) жана авиакеросин (24,1 млн АКШ долларына) сыяктуу товардык категориялар олуттуу салым кошкон.

Товарлар экспортунун географиялык түзүмүндө басымдуу салыштырма салмак 2024-жылы ЕАЭБге кирбеген өлкөлөргө туура келген (70,0 пайыз). Товарлар экспортунун олуттуу көлөмү Улуу Британияга (ЕАЭБге кирбеген өлкөлөргө экспорттоонун 35,1 пайызы) Швейцарияга (33,8 пайызы) жана Өзбекстанга (10,1 пайызы) жөнөтүлгөн. Бул өлкөлөргө негизинен иштеп чыгаруу өнөр жай товарлары (алтын) жана айыл чарба продукциясы сунушталган.

Товарлар экспортунун жалпы көлөмүндө ЕАЭБге кирген өлкөлөрдүн жалпы үлүшү 30,0 пайызды түзгөн. Өлкөлөрдүн бул тобунда экспорттун товардык түзүмүн негизинен жеңил өнөр жай, айыл чарба продукциялары жана металлургия түзгөн, товарлар негизинен Россияга (69,9 пайыз) жана Казакстанга (28,3 пайыз) жөнөтүлгөн.

4-таблица. Товарлардын айрым түрлөрүнүн экспортунун географиялык түзүмү*
(млн АКШ доллары)

Аталышы	Өлкөлөр	2020	2021	2022	2023	2024	жыйынтыгында, пайыздарда 2024[1]
Монетардык эмес алтын	**Бардыгы болуп**	**987,0**	**1 413,0**	**13,1**	**1 284,3**	**2 506,1**	
	алардын ичинен						
	Улуу Британия	986,8	233,5	0,0	0,0	1 212,1	48,4
	Швейцария	0,0	51,5	0,0	1 088,2	1 163,7	46,4
	Кытай, Гонконг АААсы	0,0	21,3	12,0	115,5	129,4	5,2
Металл кендери жана металл сыныктары	**Бардыгы болуп**	**203,9**	**324,2**	**246,3**	**320,3**	**299,2**	
	алардын ичинен						
	Казакстан	124,5	144,0	102,1	158,5	117,4	39,2
	Кытай	17,6	30,1	35,8	52,4	68,8	23,0
	Россия	39,0	132,3	102,6	83,7	63,2	21,1
Мунай заттары	**Бардыгы болуп**	**56,1**	**69,2**	**144,4**	**113,4**	**186,9**	
	алардын ичинен						
	Түркия	16,6	16,6	64,8	56,5	65,4	35,0
	Афганистан	0,2	0,4	0,7	0,3	43,9	23,5
	Өзбекстан	14,3	14,4	9,8	22,1	29,1	15,6
	Кытай	8,5	8,6	14,2	8,6	12,3	6,6
Бут кийим	**Бардыгы болуп**	**3,9**	**7,2**	**64,6**	**43,1**	**154,4**	
	алардын ичинен						
	Россия	0,6	5,6	60,6	36,9	149,9	97,1
	Казакстан	3,1	0,6	3,2	5,6	3,6	2,3
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар	**Бардыгы болуп**	**67,6**	**63,1**	**206,4**	**109,9**	**116,8**	
	алардын ичинен						
	Россия	63,8	52,7	168,5	82,1	81,7	69,9
	Казакстан	2,8	9,5	35,9	24,8	33,7	28,8
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	**Бардыгы болуп**	**81,7**	**92,6**	**135,1**	**94,2**	**108,5**	
	алардын ичинен						
	Россия	21,5	20,9	44,4	26,9	32,7	30,1
	Түркия	18,1	22,6	22,2	19,5	15,0	13,8
	Өзбекстан	4,7	4,6	8,1	6,3	11,2	10,3
	Сербия	5,5	8,7	9,3	9,9	9,8	9,0
Пардалар жана үйдү жасалгалоо үчүн текстиль материалдарынан башка буюмдар	**Бардыгы болуп**	**0,0**	**0,0**	**0,1**	**0,1**	**107,5**	
	алардын ичинен						
	Россия	0,0	0,0	0,0	0,0	107,5	100,0
Көмүр, кокс жана брикеттер	**Бардыгы болуп**	**26,9**	**29,4**	**54,4**	**87,4**	**86,2**	
	алардын ичинен						
	Өзбекстан	25,6	28,2	37,5	73,1	77,4	89,7
	Кытай	0,6	0,0	4,2	1,7	5,7	6,6
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	**Бардыгы болуп**	**29,5**	**41,4**	**44,0**	**49,8**	**60,5**	
	алардын ичинен						
	Россия	14,5	22,6	26,2	20,9	24,9	41,1
	Беларусь	9,9	13,9	14,3	21,9	19,6	32,5
	Бельгия	3,8	2,2	2,1	4,2	12,9	21,4
Трикотаж же согулган кездемелер	**Бардыгы болуп**	**0,3**	**0,9**	**54,3**	**28,9**	**59,5**	
	алардын ичинен						
	Россия	0,2	0,1	52,4	28,5	58,3	97,9
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	**Бардыгы болуп**	**39,5**	**41,2**	**71,0**	**67,6**	**56,7**	
	алардын ичинен						
	Россия	27,8	28,5	51,1	50,1	33,2	58,5
	Өзбекстан	3,0	2,2	2,3	3,8	4,6	8,0
	Түркия	1,8	2,6	3,2	0,6	4,5	8,0
Тирүү мал	**Бардыгы болуп**	**21,1**	**11,4**	**69,0**	**54,3**	**48,9**	
	алардын ичинен						
	Өзбекстан	13,3	4,0	64,8	52,1	48,4	98,9
Товарларды ташуу же таңгактоо үчүн пластмассадан жасалган буюмдар	**Бардыгы болуп**	**26,6**	**30,0**	**24,3**	**30,9**	**46,9**	
	алардын ичинен						
	Казакстан	21,3	25,2	20,3	23,1	44,1	94,0
Жана башка таңгактоочу же ороочу машиналар	**Бардыгы болуп**	**0,0**	**0,0**	**27,8**	**58,4**	**41,7**	
	алардын ичинен						
	Россия	0,0	0,0	27,8	57,7	41,7	99,9

* УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

[1] Ар бир товардык позициянын жыйынтыгына карата пайыздарда.

МАЗМУНУ

2024-жыл ичинде СИФ баасында **товарлар импорту** 2023-жылдын ушул эле көрсөткүчүнө салыштырганда 2,4 пайызга төмөндөө менен 12 214,0 млн АКШ долларын түзгөн.

2024-жылдын жыйынтыгы боюнча ЭСТК ири товарлар тобу – “машиналар жана транспорттук жабдуулар” импортунун суммардык наркы 8,0 пайызга, 6 071,2 млн АКШ долларына чейин кыскарган. Белгиленген топтун товардык түзүмүндө сунуштоо көлөмүнүн төмөндөөсү “жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорт каражаттары” (1 034,4 млн АКШ доллары) жана “электр линиялык телефондор же телеграф аппараттары” (52,8 млн АКШ доллары) статьялары боюнча байкалган.

Муну менен катар “өндүрүштүк техника үчүн жабдуунун бөлүктөрү” (218,2 млн АКШ долларына), “жыйноочу машиналардын жана жумурткаларды, жемиштерди, уруктарды, дандарды иргөө үчүн машиналардын тетиктери” (178,6 млн АКШ долларына), “топуракты, ташты, руданы сорттоо, электен өткөрүү, бөлүү үчүн машиналар” (114,9 млн АКШ долларына), “айыл чарба машиналарынын тетиктери” (96,7 млн АКШ долларына), “тигүү машиналары үчүн ийнелер; тигүү машиналары үчүн атайын конструкцияланган эмеректер, негиздер жана кутулар” (77,3 млн АКШ долларына)” статьялары боюнча гана импорт көлөмү олуттуу көбөйгөндүгү байкалган.

5-таблица. “Машиналар жана транспорттук жабдуулар” тобу боюнча негизги товарлар*

Аталышы	*өлчөө бирдиги*	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	***млн АКШ доллары***	**799,7**	**1 146,2**	**2 499,9**	**6 598,8**	**6 071,2**
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу	*миң даана*	25,6	13,1	41,2	184,9	141,0
үчүн каралган транспорттук каражаттар	*млн АКШ доллары*	73,9	147,9	538,9	2 772,2	1 737,7
Өндүрүштүк техника үчүн жабдуунун	*миң т*	0,4	0,2	13,3	119,9	141,5
бөлүктөрү	*млн АКШ доллары*	0,7	0,6	105,8	1 025,7	1 243,9
Оруп-жыйноо машиналарынын жана жумуртка,	*миң т*	1,3	1,6	5,2	25,7	77,4
жемиш, үрөн, данды иргөө машиналарынын тетиктери унаалардын тетиктери	*млн АКШ доллары*	3,2	5,1	22,9	101,1	279,7
Тигүүчү машиналар үчүн ийнелер; эмерек,	—					
унаалар жана эмеректер үчүн тетиктер	*млн АКШ доллары*	1,1	44,8	202,0	175,2	252,5
Электр линиялык телефон же телеграф	*млн даана*	2,6	2,6	6,3	8,2	1,8
аппараттары	*млн АКШ доллары*	134,6	157,3	258,2	299,9	247,2
Айыл-чарба унааларынын тетиктери	*миң т*	1,2	2,1	5,9	28,1	59,2
(721.1-топ)	*млн АКШ доллары*	1,9	6,1	24,1	114,6	211,3
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган	*миң даана*	3,6	4,3	7,2	19,3	18,3
автоунаалар	*млн АКШ доллары*	62,5	71,2	65,5	180,2	200,9
Иргөө, себүү үчүн жер, таш, кен майдалоого	миң даана	11,6	11,1	17,2	30,5	51,8
каралган унаалар жана алардын тетиктери	*млн АКШ доллары*	45,2	38,8	77,4	48,7	163,7
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү	—					
буюмдар	*млн АКШ доллары*	38,8	43,2	86,7	110,3	123,4
Башка категорияларга кирбеген автоунаалар	*миң даана*	0,7	0,7	0,7	2,2	3,4
	млн АКШ доллары	11,3	14,5	14,6	87,8	122,0
Башка товарлар	*млн АКШ доллары*	426,4	616,7	1 103,7	1 683,1	1 489,0

* УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

2024-жылы “материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары” тобундагы товарлардын импортунун көлөмү 6,4 пайызга кыскарды жана 1 802,3 млн АКШ долларын түздү. Олуттуу төмөндөө “трикотаж же токулган кездемелер” (336,9 млн АКШ долларына), “слесардык жабдуулар, сейфтер жана темирден жасалган майда-барат буюмдар” (136,0 млн АКШ долларына) сыяктуу статьялар боюнча катталган. “Чоюн жана болот” жана “жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер” статьялары боюнча импорттун, тиешелүүлүгүнө жараша 149,2 жана 134,1 млн АКШ долларына олуттуу өсүшү байкалган.

МАЗМУНУ

6-таблица. “Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары”*

Аталышы	*өлчөө бирдиги*	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	***млн АКШ доллары***	**879,2**	**1 207,9**	**2 668,2**	**1 926,2**	**1 802,3**
Чоюн жана болот	*миң т*	361,6	340,8	929,3	584,1	814,9
	млн АКШ доллары	255,8	246,8	331,6	383,0	532,1
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	*млн кв. м*	492,2	489,5	633,0	365,8	270,4
	млн АКШ доллары	74,5	106,3	280,7	133,0	267,0
Трикотаж же согулган кездемелер	*миң т*	25,4	57,8	101,0	87,4	28,8
	млн АКШ доллары	47,4	231,6	717,2	429,9	93,0
Резина дөңгөлөктөрү	*млн даана*	1,2	2,1	2,5	2,8	2,4
	млн АКШ доллары	45,4	43,4	81,7	63,8	64,6
Слесардык жабдуулар, сейфтер жана темирден жасалган майда-барат буюмдар	*миң т*	8,0	9,2	56,0	30,0	16,6
	млн АКШ доллары	18,8	41,1	444,0	195,3	59,3
Башка категорияда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар	*миң т*	9,8	15,9	28,0	18,6	21,8
	млн АКШ доллары	35,1	38,4	51,5	57,8	52,1
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	*миң т*	14,5	16,5	40,0	16,1	24,3
	млн АКШ доллары	29,0	31,0	39,5	28,6	49,2
Кагаз жана картон	*миң т*	21,0	28,7	84,8	25,1	28,2
	млн АКШ доллары	25,5	38,6	45,2	39,6	42,6
Пардалар жана үйдү жасалгалоо үчүн текстиль материалдарынан башка буюмдар	*млн т*	0,0	0,6	0,4	27,1	55,8
	млн АКШ доллары	0,1	1,0	1,0	20,4	41,2
Алюминий	*миң т*	5,5	6,8	6,2	9,6	10,4
	млн АКШ доллары	15,7	22,7	26,7	32,8	36,6
Башка товарлар	*млн АКШ доллары*	331,8	407,1	648,9	542,0	564,6

* УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

2024-жылы “минерал отуну, майлоочу майлар жана ушул сыяктуу материалдар” бөлүгү боюнча товардык позициялар импорту 2023-жылдын ушул эле көрсөткүчүнө салыштырмалуу 38,6 пайызга көбөйгөн жана 1 397,5 млн АКШ долларын түзгөн. Бул топтун импортунун товардык түзүмүндө көрүнүктүү үлүштү мунайзаттар ээлешкен, алардын келип түшүүсү 37,0 пайызга өскөн жана 1 078,6 млн АКШ доллары өлчөмүндө түптөлгөн. Аталган мезгилде дизель отунун (170,2 млн АКШ долларына), мазутту (63,8 млн АКШ долларына), автомобиль бензинин (39,8 млн АКШ долларына) жана авиакеросинди (29,1 млн АКШ долларына) берүү өскөн.

7-таблица. Мунай заттардын импорту*

Аталышы	*өлчөө бирдиги*	2020	2021	2022	2023	2024	жыйынтыгында, пайыздарда 2024
Мунай заттар, бардыгы болуп	***миң т***	**1 451,1**	**1 622,1**	**1 551,0**	**1 392,2**	**1 988,9**	**100,0**
	млн АКШ доллары	**458,2**	**759,8**	**893,5**	**787,5**	**1 078,6**	**100,0**
Дизель отуну	*миң т*	533,0	536,3	490,6	417,0	635,3	31,9
	млн АКШ доллары	210,3	278,3	352,6	272,3	442,5	41,0
Автоунаа бензини	*миң т*	730,7	939,8	778,8	684,6	757,7	38,1
	млн АКШ доллары	172,6	388,0	352,4	287,7	327,4	30,4
Авиакеросин	*миң т*	63,3	68,6	100,8	92,0	145,8	7,3
	млн АКШ доллары	24,2	31,5	94,9	91,8	120,9	11,2
Майлоочу материалдар	*миң т*	19,0	22,8	46,2	26,3	27,3	1,4
	млн АКШ доллары	26,9	38,5	53,9	61,1	54,8	5,1
Мазут	*миң т*	76,1	0,6	0,4	4,8	176,3	8,9
	млн АКШ доллары	16,9	0,4	0,1	2,7	66,5	6,2
Жана башка мунай заттар	*миң т*	27,7	52,3	131,5	159,7	246,1	12,4
	млн АКШ доллары	6,9	22,7	36,7	68,6	66,2	6,1
Иштетиле элек мунай	*миң т*	1,3	1,8	2,7	7,8	0,5	0,0
	млн АКШ доллары	0,4	0,3	2,8	3,4	0,2	0,0

* УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

Отчёттук мезгил ичинде “ар кандай даяр буюмдар” товарлар тобунун импорту 11,5 пайызга төмөндөп, 766,7 млн АКШ долларын түзгөн. Нарктын төмөндөшү олуттуу өлчөмдө “бут кийим” жана “кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар” статьялары боюнча импорттун кыскарышынан келип чыккан, алардын нарктык көлөмү тийиштүү түрдө 135,7 жана 20,8 млн АКШ долларына кыскарган. Ошол эле учурда импорттук келип түшүүлөрдүн өсүшү “ымыркайлар үчүн коляскалар, оюнчуктар жана спорт товарлары” (10,6 млн АКШ долларына) жана “чийүү үчүн инструменттер” (7,8 млн АКШ долларына) статьялары боюнча белгиленген.

2024-жылы электр тогунун импорту 2023-жылга салыштырмалуу 2,1 эсеге көбөйүп, 154,4 млн АКШ долларын түзгөн, ал эми жаратылыш газы 88,3 млн АКШ доллары деңгээлинде түптөлүү менен 34,2 пайызга өскөн. Азык-түлүк товарларынын түзүмүндө кофе, чай, какао, татымал жана алардан жасалган азыктардын (31,0 млн АКШ долларына), эт жана эт азыктарынын (21,3 млн АКШ долларына), жемиштердин жана жаңгактардын (19,5 млн АКШ долларына) импортунун өсүшү белгиленген; ошону менен бирге “кант, патока жана бал” товардык тобу боюнча түшүүлөр 10,8 млн АКШ долларына азайган.

МАЗМУНУ

8-таблица. “Ар түрдүү даяр буюмдар” тобу боюнча негизги товарлар*

Аталышы	*өлчөө бирдиги*	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	***млн АКШ доллары***	**333,3**	**765,6**	**1 487,2**	**866,3**	**766,7**
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар	—					
	млн АКШ доллары	97,4	373,0	466,4	198,3	177,4
Бут кийим	—					
	млн АКШ доллары	61,4	150,3	539,7	286,5	150,8
Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар	*миң т*	22,2	39,7	150,2	48,4	65,7
	млн АКШ доллары	21,4	29,5	51,5	36,4	42,5
Чийүү үчүн инструменттер	—					
	млн АКШ доллары	1,2	2,4	4,9	32,4	40,2
Ымыркайлар үчүн коляскалар, оюнчуктар жана спорт товарлары	—					
	млн АКШ доллары	8,3	11,4	29,6	20,8	31,4
Башка категорияда камтылбаган, пластмассадан жасалган буюмдар	*миң т*	3,8	7,8	14,1	6,3	3,6
	млн АКШ доллары	10,3	16,4	39,2	20,5	18,4
Пластмассадан жасалган курулуш буюмдары	*миң т*	7,0	7,1	7,7	9,3	12,0
	млн АКШ доллары	9,9	10,9	14,2	16,8	18,0
Жана башка медициналык инструменттер жана аспаптар	*млн даана*	26,9	19,2	28,7	29,4	28,8
	млн АКШ доллары	10,0	10,6	14,4	18,8	17,7
Башка товарлар	*млн АКШ доллары*	113,3	161,1	327,3	235,8	270,3

* УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

Товарлар импортун географиялык бөлүштүрүүдө ЕАЭБ өлкөлөрүнөн түшүүлөрдүн үлүшү отчёттук мезгилде импорттун жалпы көлөмүндө 28,8 пайызды түзгөн. ЕАЭБ өлкөлөрүнөн импорттун товардык түзүмүндө салмактуу бөлүгүн Россиядан жана Казакстандан келген отун-энергетикалык товарлар ээлеген. Энергия продукцияларынан тышкары, аталган өлкөлөрдөн бир катар керектөө жана инвестициялык багыттагы товарлар да импорттолот.

2024-жылдын жыйынтыктары боюнча импорттун жалпы көлөмүндө ЕАЭБге кирбеген өлкөлөрдүн салыштырма салмагы 71,2 пайызды түзгөн, бул белгиленген өлкөлөр тобунан келип түшүүчү керектөө, аралык жана инвестициялык товарларга суроо-талаптын олуттуу көлөмүнүн сакталып калышы менен түшүндүрүлөт. Кытай, мурдагыдай эле, ЕАЭБге кирбеген өлкөлөрдөн келип түшүүлөрдүн 62,7 пайызын камсыз кылуу менен импорт боюнча алдыңкы орунду ээлеген. Ошондой эле Өзбекстанды, Кореяны жана Түркияны да белгилей кетүү керек, алардын үлүшүнө 2024-жылы ЕАЭБге кирбеген өлкөлөрдөн импорттун 15,0 пайызы туура келген.

9-таблица. Товарлардын айрым түрлөрүнүн импортунун географиялык түзүмү*
(млн АКШ доллары)

Аталышы	Өлкөлөр	2020	2021	2022	2023	2024	жыйынтыгында, пайыздарда 2024[1]
Автоунаалар	**Бардыгы болуп**	**201,8**	**296,9**	**731,7**	**3 199,9**	**2 273,8**	
	алардын ичинен						
	Кытай	23,4	57,4	136,9	1 433,4	1 234,5	54,3
	Корея Республикасы	24,5	22,6	92,1	468,0	333,1	14,7
	АКШ	45,8	38,1	83,8	259,7	143,1	6,3
	Германия	6,9	5,6	72,3	283,3	114,1	5,0
	Япония	3,6	5,2	47,8	213,7	82,9	3,6
Өндүрүштүк техника үчүн жабдуунун бөлүктөрү	**Бардыгы болуп**	**0,7**	**0,6**	**105,8**	**1 025,7**	**1 243,9**	
	алардын ичинен						
	Кытай	0,4	0,3	104,6	1 024,0	1 243,2	99,9
Мунай заттары	**Бардыгы болуп**	**458,2**	**759,8**	**893,5**	**787,5**	**1 078,6**	
	алардын ичинен						
	Россия	371,4	707,1	821,0	677,7	886,7	82,2
	Казакстан	66,5	26,9	29,3	61,8	147,5	13,7
Чоюн жана болот	**Бардыгы болуп**	**255,8**	**246,8**	**331,6**	**383,0**	**532,1**	
	алардын ичинен						
	Россия	205,9	179,6	252,7	291,4	409,6	77,0
	Казакстан	32,0	40,3	48,2	54,4	61,4	11,5
	Кытай	14,4	20,7	19,1	25,9	50,3	9,5
Оруп-жыйноо машиналарынын жана жумуртка, жемиш, үрөн, данды иргөө машиналарынын тетиктери	**Бардыгы болуп**	**3,2**	**5,1**	**22,9**	**101,1**	**279,7**	
	алардын ичинен						
	Кытай	2,3	4,5	21,8	100,1	279,0	99,8
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	**Бардыгы болуп**	**74,5**	**106,3**	**280,7**	**133,0**	**267,0**	
	алардын ичинен						
	Кытай	71,6	98,2	275,6	103,9	239,6	89,7
	БАЭ	0,0	0,0	0,0	1,5	16,7	6,2
Тигүүчү машиналар үчүн ийнелер; эмерек, унаалар жана эмеректер үчүн тетиктер	**Бардыгы болуп**	**1,1**	**44,8**	**202,0**	**175,2**	**252,5**	
	алардын ичинен						
	Кытай	1,0	44,7	201,1	172,9	240,0	95,0
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	**Бардыгы болуп**	**134,6**	**157,3**	**258,2**	**299,9**	**247,2**	
	алардын ичинен						
	Кытай	121,3	112,2	186,3	184,9	129,6	52,4
	Вьетнам	1,8	24,4	26,7	71,2	62,5	25,3
	Индия	0,4	4,3	26,9	18,7	30,2	12,2
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	**Бардыгы болуп**	**185,7**	**169,0**	**204,9**	**206,7**	**221,0**	
	алардын ичинен						
	Индия	27,8	22,6	23,6	32,8	34,2	15,5
	Россия	31,4	26,6	36,9	23,9	31,9	14,4
	Түркия	15,9	14,7	23,9	23,8	23,7	10,7
	Германия	11,0	11,4	11,1	14,4	14,8	6,7
	Казакстан	3,6	7,4	10,1	10,2	13,3	6,0
Айыл-чарба унааларынын тетиктери (721.1-топ)	**Бардыгы болуп**	**1,9**	**6,1**	**24,1**	**114,6**	**211,3**	
	алардын ичинен						
	Кытай	1,6	5,6	23,5	113,6	210,6	99,7
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар	**Бардыгы болуп**	**97,4**	**373,0**	**466,4**	**198,3**	**177,4**	
	алардын ичинен						
	Кытай	47,9	250,7	259,5	42,2	70,6	39,8
	Түркия	23,1	72,4	130,8	86,0	47,1	26,5
	Өзбекстан	14,1	35,7	49,8	41,0	24,0	13,5
Иргөө, себүү үчүн жер, таш, кен майдалоого каралган унаалар жана алардын тетиктери	**Бардыгы болуп**	**45,2**	**38,8**	**77,4**	**48,7**	**163,7**	
	алардын ичинен						
	Кытай	10,1	27,3	25,2	35,8	133,6	81,7
	Италия	0,0	0,0	0,0	0,1	15,4	9,4
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	**Бардыгы болуп**	**54,3**	**92,9**	**91,7**	**138,2**	**157,7**	
	алардын ичинен						
	Кытай	10,0	18,3	27,6	70,2	71,1	45,1
	Өзбекстан	21,5	28,8	26,4	27,0	39,4	25,0
	Эквадор	7,2	11,5	13,5	14,7	23,0	14,6
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	**Бардыгы болуп**	**73,7**	**93,5**	**136,6**	**150,0**	**155,2**	
	алардын ичинен						
	Россия	34,8	40,4	49,1	49,5	49,4	31,9
	Франция	7,5	7,0	10,2	12,9	13,6	8,7
	Түркия	2,4	3,7	10,6	10,5	13,4	8,6
	Корея Республикасы	3,4	5,3	8,6	14,6	12,2	7,9
Бут кийим	**Бардыгы болуп**	**61,4**	**150,3**	**539,7**	**286,5**	**150,8**	
	алардын ичинен						
	Кытай	49,1	130,0	498,1	247,7	99,4	65,9
	Түркия	6,7	10,9	29,6	28,0	37,3	24,7

* УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

[1] Ар бир товардык позициянын жыйынтыгына карата пайыздарда.

ЭЛ АРАЛЫК КЫЗМАТ КӨРСӨТҮҮЛӨР БАЛАНСЫ

Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансынын терс сальдосунун кыскарышы кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту менен импортунун ортосундагы сакталып жаткан ажырымдын кыскарышы менен шартталган.

3-график. Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансы
(ИДӨгө карата пайыздарда)

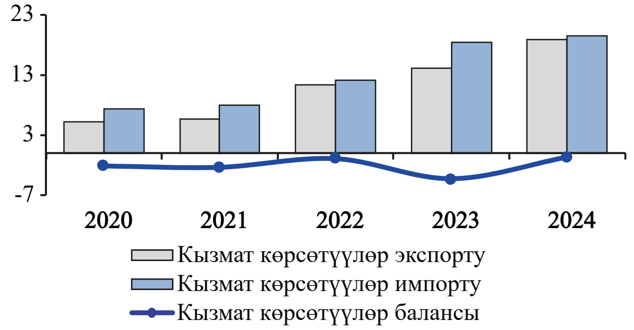

Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансынын сальдосу отчёттук мезгилдин жыйынтыгы боюнча 110,2 млн АКШ доллары өлчөмүндө терс мааниде түптөлгөн, бул 2023-жылдын тиешелүү көрсөткүчүнөн 83,1 эсеге төмөн. Кызмат көрсөтүүлөр экспорту 55,2 пайызга өсүү менен, 3 317,6 млн АКШ долларын түзгөн, ал эми кызмат көрсөтүүлөр импорту 22,9 пайызга өсүп, 3 427,9 млн АКШ долларына чейин жогорулаган.

Отчёттук мезгил ичинде кызмат көрсөтүүлөр экспортунун жана импортунун аныктоочу статьялары катары мурдагыдай эле "транспорттук кызмат көрсөтүүлөр", "жеке адамдарга кызмат көрсөтүүлөр, маданият жана эс алуу чөйрөсүндө кызмат көрсөтүүлөр" жана "кыдыруулар" статьялары катталган, жалпысынан алганда бул статьяларга эл аралык кызмат көрсөтүүлөрдү жүгүртүү көлөмүнүн 74,3 пайызы туура келген.

Мурдагыдай эле транспорттук кызмат көрсөтүүлөрдүн сальдосу терс мааниде түптөлүп, 2023-жылдын ушул эле мезгилиндеги көрсөткүчүнө салыштырганда 20,6 пайызга кыскарып, натыйжада 654,4 млн АКШ долларын түзгөн. Мындай төмөндөө транспорттук кызмат көрсөтүүлөр экспортунун аларды импорттоо көлөмүнө караганда кыйла өскөндүгү менен шартталган: экспорт көбүнчө темир жол жана автоунаа транспорту кызматтарынын эсебинен 204,7 млн АКШ долларына же 52,7 пайызга өскөн, ал эми импорт негизинен темир жол жана автоунаа транспорту кызматтарынын эсебинен 34,5 млн АКШ долларына же 2,8 пайызга өскөн.

"Жеке адамдарга кызмат көрсөтүүлөр, маданият жана эс алуу чөйрөсүндө кызмат көрсөтүүлөр" статьясынын сальдосу оң мааниде түптөлүп, 97,2 млн АКШ долларын түзгөн (2023-жылдын жыйынтыгы боюнча 235,6 млн АКШ доллары өлчөмүндө терс сальдого салыштырмалуу). Профициттин түптөлүшүнө негизги салым "маданият жана эс алуу чөйрөсүндөгү башка кызмат көрсөтүүлөр" статьясы боюнча алынган кызмат көрсөтүүлөргө караганда көрсөтүлгөн кызматтардын басымдуулугу менен камсыз болгон. Алсак, экспорт 2,2 эсеге өсүп, 859,3 млн АКШ долларын түзгөн, ал эми импорт бир аз өлчөмдө – 22,4 пайызга, 762,2 млн АКШ долларына чейин өскөн, бул өлкөнүн маданият жана эс алуу тармагындагы тышкы экономикалык позициялардын акырындык менен чыңдалышынан улам түзүмдүк жылыштарды тастыктайт.

"Кыдыруулар" статьясынын балансы 380,6 млн АКШ доллары өлчөмүндө оң сальдодо түптөлгөн, бул 2023-жылдын акырына карата белгиленген көрсөткүчтөн 22,7 пайызга төмөн. Чет өлкөлүк жарандардын Кыргыз Республикасына кыдырууларына байланыштуу кызмат көрсөтүүлөрдүн жалпы көлөмү (кыдыруулар экспорту) отчёттук мезгилде 5,9 пайызга төмөндөп, 963,7 млн АКШ долларын түзгөн. Мындай төмөндөө жакынкы чет мамлекеттерден келген туристтердин саны кыйла кыскаргандыгына байланыштуу келип чыккан. Чет мамлекеттерде жүргөн резиденттерге көрсөтүлгөн кызмат көрсөтүүлөрдүн көлөмү (кыдыруулар импорту) 9,6 пайызга өсүп, 583,1 млн АКШ доллары өлчөмүндө түптөлгөн.

МАЗМУНУ

БАШТАПКЫ КИРЕШЕЛЕР БАЛАНСЫ

2024-жылы “баштапкы кирешелер” статьясынын динамикасы резидент эместерге инвестициялык кирешелер боюнча төлөө көлөмүнүн олуттуу өсүшүнүн таасири астында калыптанган.

2024-жылдын жыйынтыгы боюнча **“баштапкы кирешелер”** статьясынын сальдосу 591,4 млн АКШ доллары өлчөмүндө терс мааниде түптөлгөн, бул 2023-жылдын салыштырмалуу көрсөткүчүнөн 3,0 эсеге жогору. Мындай динамика, баарынан мурда, резидент компаниялардын чет өлкөлүк инвесторлорго инвестициялык кирешелер боюнча төлөөлөрүнүн 2,6 эсеге (708,1 млн АКШ долларына чейин) өсүшү менен шартталган. Резиденттердин алуусуна чегерилген дивиденддердин көлөмү 44,9 пайызга өсүп, 123,9 млн АКШ долларын түзгөн. Мында тике инвестициялар боюнча инвестициялык кирешелердин сальдосу 2023-жылдагы деңгээлге караганда 3,8 эсе өсүп (көрсөтүлгөн баланстын түзүмүндө тике инвестициялар боюнча дивиденддердин жок болгондугуна байланыштуу), 561,4 млн АКШ доллары өлчөмүндө терс мааниде түптөлгөн.

Мамлекеттик жана жеке секторлордун башка инвестициялар боюнча капиталды жайгаштыруудан кирешелерди төлөө үчүн чегерилген пайыздардын көлөмү 146,7 млн АКШ долларын (көбөйүү 23,1 млн АКШ доллары, же 18,7 пайыз), башка инвестициялар боюнча киреше 123,9 млн АКШ долларын түзгөн (өсүш 38,4 млн АКШ доллары, же 44,9 пайыз). Жыйынтыгында, “башка инвестициялар” статьясы боюнча түшүүлөрдүн таза көлөмү 2023-жылдын тиешелүү көрсөткүчүнө салыштырганда 40,3 пайызга төмөндөп, 22,7 млн АКШ долларын түзгөн.

“Эмгек акы төлөө” статьясынын сальдосу 7,3 млн АКШ доллары өлчөмүндө терс мааниде түптөлүп, резидент эместердин Кыргыз Республикасында иштөөсүнүн натыйжасында алган кирешесинин чогуу алгандагы көлөмү бир аз өсүп, 5,6 пайызга жогорулаган.

ЭКИНЧИЛИК КИРЕШЕЛЕР БАЛАНСЫ

Жеке сектордун трансферттеринин таза агылып кирүүсүнүн өсүшү “экинчилик кирешелер” статьясына аныктоочу таасирин тийгизген.

2024-жылы **экинчилик кирешелер** балансы оң мааниде түптөлүү менен 2 772,3 млн АКШ долларын түзүп, жеке сектордун (финансылык уюмдар, финансылык эмес ишканалар, үй чарбалары жана ҮЧТКЭУ) трансферттеринин түшүү көлөмүнүн 19,3 пайызга, 2 750,3 млн АКШ долларына чейин өсүшү эсебинен 20,0 пайызга көбөйгөн.

Жеке трансферттер балансынын түзүмүндө, мурдагыдай эле, түшүүлөрдүн дээрлик бардык көлөмү “иштеп жаткандардын акчалай которуулары” статьясы боюнча акча каражаттарынын эсебинен камсыздалган (99,8 пайыз же 2 744,5 млн АКШ доллары, бул 2023-жылдагы салыштыруу үчүн көрсөткүчтөн 19,7 пайызга жогору).

10-таблица. Иштеп жаткандардын акчалай которууларынын түзүмү*
(млн АКШ долларында)

	2020	2021	2022	2023	2024
1.1. Иштеп жаткандардын акчалай которуулары	2 136,1	2 433,6	2 047,4	2 293,0	2 744,5
1.1.1. Түшүүлөр	2 630,6	3 011,8	3 266,6	2 863,0	3 197,2
алардын ичинен:					
Акча которуу системалары боюнча түшүүлөр	*2 377,2*	*2 756,2*	*2 928,2*	*1 955,6*	*2 343,2*
Жеке адамдардын банк аркылуу түшкөн трансферттери[1]	*45,0*	*35,4*	*164,6*	*756,2*	*653,8*
Почта аркылуу калктын акча которуулары	*0,6*	*0,9*	*1,1*	*0,7*	*0,1*
Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрү[2]	*207,8*	*219,3*	*172,8*	*150,5*	*200,1*
1.1.2. Агылып чыгуу	-494,5	-578,3	-1 219,2	-570,0	-452,8

* Кошумча баа берүүлөрдү эске алганда, Улуттук банктын маалыматтары боюнча

[1] 3000 АКШ долларынан ашпаган өлчөмдөгү которуулар эске алынган; 2020-жылдан тартып телефон номери боюнча которуулар да эске алынган.

[2] Мигранттардын нак формада алынып келинген которууларынын бөлүгүн кошумча эсептөө үчүн 10% өлчөмүндө кошумча баа берүү коэффициенти колдонулат (2019-жылдын I чейрегинен тартып 2020-жылдын I чейрегин кошо алгандагы мезгилде – 15,5%).

4-график. Акча которуулардын жана керектөө товарларынын таза экспортунун сальдосу
(ИДӨгө карата пайыздарда)

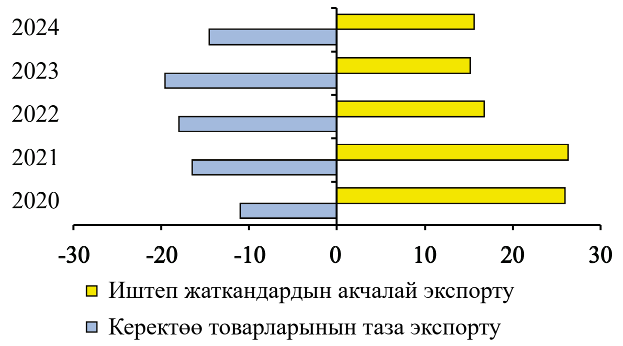

Акча которуу системалары өлкөгө акча каражаттарын которуунун негизги ыкмасы бойдон калууда, алар аркылуу бардык акча которуулардын 73,3 пайызы келип түшөт (иликтөөгө алынган мезгил ичинде 2023-жылдын жыйынтыгы менен салыштырганда үлүштүн 68,3 пайыздан көбөйгөнү байкалат). 2024-жылдын жыйынтыгы боюнча которуу системалары аркылуу келип түшкөн каражаттардын дүң көлөмү 2 343,2 млн АКШ долларын түзгөн, бул 2023-жылдын салыштырмалуу көрсөткүчүнөн 19,8 пайызга жогору. Өлкөдөн жөнөтүлгөн акча которуулардын көлөмү азайган жана 342,4 млн АКШ долларын түзгөн (24,1 пайызга кыскарган). Жыйынтыгында, жеке адамдардын которуу системалары аркылуу акча которууларынын агылып кирүүсүнүн таза көлөмү 33,0 пайызга көбөйүп, 2 000,8 млн АКШ долларын түзгөн. Ошол эле учурда банктык мобилдик тиркемелер (банктык карталар) жана электрондук капчыктар аркылуу акча которуулардын көлөмү 13,5 пайызга азайгандыгы белгиленген (бардык акча которуулардын жалпы көлөмүндө түшүүлөрдүн үлүшү 20,5 пайызга жакынды түзөт). Бардык почта аркылуу которуулардын салыштырма салмагы анча деле чоң эмес бойдон калууда.

Акча которуулардын географиялык түзүмү мурдагыдай эле өзгөрүүсүз бойдон калууда. Кароого алынып жаткан мезгилдин жыйынтыгы боюнча акча которуулардын басымдуу бөлүгү Россия Федерациясынан (93,1 пайыз) түшкөн. Кыргыз Республикасынан жөнөтүлгөн акча которуулардын түзүмүндө басымдуу көлөм Россия Федерациясына да туура келет (83,3 пайыз).

2024-жылдын жыйынтыгы боюнча иштеп жаткандардын акча которууларынын 2 744,5 млн АКШ доллары өлчөмүндө таза агылып кирүүсү керектөө товарларынын таза экспортун жабуу үчүн жетиштүү болгон, ал өз кезегинде 2 545,2 млн АКШ доллары көлөмүндө терс түптөлгөн.

МАЗМУНУ

КАПИТАЛ МЕНЕН ОПЕРАЦИЯЛАР ЭСЕБИ

Капитал менен операциялар эсебинин оң сальдосу, эң башкысы, капиталдык трансферттердин агылып кирүүсү менен шартталган.

2024-жылдын жыйынтыгы боюнча **капитал менен операциялар эсебинин** сальдосу мамлекеттик сектордун капиталдык трансферттеринин 146,6 млн АКШ доллары өлчөмүндө чет өлкөдөн таза агылып кирүүсүнүн эсебинен 154,8 млн АКШ доллары өлчөмүндө оң мааниде калыптанган.

ФИНАНСЫЛЫК ЭСЕП

Финансылык эсептин терс сальдосу, эң оболу, тике инвестициялардын динамикасынын негизинде түптөлгөн.

5-график. Финансылык эсеп
(ИДӨгө карата пайыздарда)

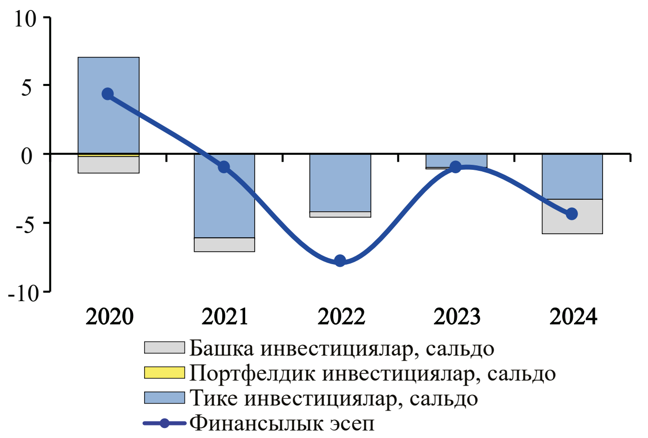

2024-жылы финансылык эсепте көрсөтүлгөн тыштан таза карыз алышуу көлөмү 1 010,1 млн АКШ долларын түзгөн, бул 2023-жылдагы көрсөткүчтөн кыйла жогору, анда таза карыз алышуу 157,8 млн АКШ долларынан ашкан эмес. Мурунку мезгилдердегидей эле, финансылык эсептин калыптанышына тике жана башка инвестициялар негизги таасирин тийгизишкен.

Каралып жаткан мезгил ичинде “тике инвестициялар” статьясы боюнча тышкы экономикалык операциялар 573,4 млн АКШ доллары өлчөмүндө терс түптөлгөн (тыштан таза карыз алышуу). Негизги фактор болуп, резиденттердин 587,7 млн АКШ доллары, анын ичинде 486,9 млн АКШ доллары өлчөмүндө кайра инвестицияланган кирешелердин түшүшү эсебинен таза милдеттенмелерди кабыл алуусунун өсүшү саналган.

Тармактар боюнча тике чет өлкө инвестициялардын негизги көлөмү иштеп чыгаруу өндүрүшү ишканаларына (таза агылып кирүү – 246,2 млн АКШ доллары), финансылык ортомчулук (168,1 млн АКШ доллары), дүң жана чекене соода (128,1 млн АКШ доллары), ошондой эле кесиптик, илимий жана техникалык иш (43,6 млн АКШ доллары) чөйрөсүнө багытталган. Ошол эле учурда пайдалуу кендерди казып алуу (34,7 млн АКШ доллары), курулуш (9,3 млн АКШ доллары) жана искусство, көңүл ачуу жана эс алуу (7,4 млн АКШ доллары) тармактарынан таза агылып чыгуулар байкалган.

Тике инвестициялар менен катар эле башка инвестициялар да финансылык эсепке олуттуу таасирин тийгизишкен, алар боюнча да 435,7 млн АКШ доллары өлчөмүндө (2023-жылдын жыйынтыгы боюнча – 15,8 млн АКШ доллары) тыштан таза карыз алышуу байкалган. Отчёттук мезгилде милдеттенмелерди таза кабыл алуу 1 380,8 млн АКШ долларын түзгөн. Бул өсүш олуттуу деңгээлде ссудалар жана зайымдар боюнча бардык секторлордун милдеттенмелеринин 743,6 млн АКШ долларына көбөйүшү менен шартталган, мындан тышкары, экономиканын башка секторлорунун соода кредиттери жана авансы боюнча милдеттенмелердин 389,4 млн АКШ долларына (2023-жылы – 136,0 млн АКШ доллары) өсүшү, анын ичинде алынган кредиттердин көлөмдөрүнүн карыздын негизги суммасын төлөөдөн ашып кетишине шартталган.

Ошол эле учурда резиденттердин финансылык активдерди Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары таза сатып алуусу 945,0 млн АКШ долларын түзгөн (2023-жылы – 425,6 млн АКШ доллары), бул негизинен накталай валюталардын көлөмүнүн жана резидент банктардын чет өлкөлөрдөгү депозиттеринин 600,7 млн АКШ долларына көбөйгөндүгү, жеке сектордун соода кредиттери жана авансы боюнча активдердин 309,2 млн АКШ долларына өсүшү менен

МАЗМУНУ

түшүндүрүлөт. 2024-жылдын акырына карата абал боюнча дебитордук карыздын басымдуу көлөмү дүң жана чекене соода, финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу, ошондой эле кесиптик, илимий жана техникалык иш чөйрөсүндө иш жүргүзгөн ишканаларга туура келген.

“Каталар жана калтырып кетүүлөр” статьясынын сальдосу 3 491,2 млн АКШ доллары өлчөмүндө оң мааниде түптөлгөн. 2024-жылдын жыйынтыгы боюнча эл аралык дүң резервдердин көлөмү 5 088,1 млн АКШ долларын түзгөн, бул келечекте товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн импортунун 4,3 айын[5] жабат.

[5] Маалымат үчүн: резервдик активдердин көлөмү келечекте товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун 4,1 айын каржылоо үчүн жетиштүү.

11-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми (аналитикалык берүүдө)
(млн АКШ доллары)

	2020	2021	2022	2023	2024
Күндөлүк операциялар эсеби	**374,3**	**-737,7**	**-5 142,7**	**-6 820,5**	**-4 422,0**
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-1 615,4	-2 636,0	-7 027,2	-8 936,9	-6 602,9
экспорт	2 435,4	3 291,9	3 628,1	5 516,5	8 239,9
импорт	4 050,8	5 927,9	10 655,4	14 453,4	14 842,8
Соода балансы[1]	-1 439,6	-2 418,1	-6 918,7	-8 285,6	-6 492,6
Төлөм теңдеми методологиясына ылайык экспорт (ФОБ баасында)	1 020,2	1 357,0	2 240,3	2 095,1	2 416,2
анын ичинде Реэкспорт	67,7	113,8	154,7	150,7	170,8
Монетардык эмес алтын	987,0	1 413,0	13,1	1 284,3	2 506,1
Импорт (ФОБ баасында)	3 446,8	5 188,1	9 172,1	11 665,1	11 414,9
Кызмат көрсөтүүлөр балансы	-175,9	-218,0	-108,5	-651,2	-110,2
экспорт	428,2	521,8	1 374,8	2 137,0	3 317,6
импорт	604,1	739,8	1 483,3	2 788,3	3 427,9
Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр	-199,6	-293,4	-547,4	-824,6	-654,4
экспорт	153,1	203,7	364,8	388,5	593,2
импорт	352,7	497,1	912,3	1 213,1	1 247,6
Кыдыруулар	62,5	134,1	537,7	492,3	380,6
экспорт	151,3	206,8	755,7	1 024,1	963,7
импорт	88,8	72,8	217,9	531,8	583,1
Жеке, маданий жана оюн-зоок кызматтары	-12,4	-37,0	-70,5	-235,6	97,2
экспорт	30,3	22,7	91,2	387,2	859,3
импорт	42,7	59,7	161,7	622,8	762,2
Башка кызмат көрсөтүүлөр	-26,3	-21,6	-28,3	-83,3	66,4
экспорт	93,5	88,6	163,1	337,2	901,3
импорт	119,8	110,2	191,4	420,5	835,0
Баштапкы кирешелер балансы[1]	**-256,4**	**-622,3**	**-270,4**	**-194,1**	**-591,4**
Алууга	20,6	9,8	29,4	85,5	123,9
Төлөөгө	277,0	632,0	299,8	279,6	715,4
Эмгекке төлөөлөр (нетто)	-11,1	-6,2	-9,2	-6,9	-7,3
Алууга	—	—	—	—	—
Төлөөгө	11,1	6,2	9,2	6,9	7,3
Инвестициялык кирешелер	-245,4	-616,0	-261,2	-187,2	-584,1
Алууга кирешелер	20,6	9,8	29,4	85,5	123,9
Төлөөгө кирешелер	266,0	625,8	290,5	272,7	708,1
Экинчилик кирешелер	**2 246,1**	**2 520,6**	**2 154,9**	**2 310,5**	**2 772,3**
Алууга	2 744,7	3 104,8	3 382,4	2 894,9	3 246,8
Төлөөгө	498,6	584,2	1 227,5	584,4	474,5
Капитал менен операциялар эсеби	**79,8**	**133,9**	**180,8**	**220,6**	**154,8**
Алууга	93,5	155,2	196,2	231,5	156,5
Төлөөгө	13,8	21,3	15,4	10,9	1,7
Таза кредиттөө (+)/ таза карыз алуу (-) (күндөлүк операциялар жана капитал менен операциялар эсебинин маалыматтары боюнча сальдо)	**454,0**	**-603,8**	**-4 961,9**	**-6 599,9**	**-4 267,2**

[1] Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

МАЗМУНУ

2023				2024				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
-1 471,0	**-1 824,6**	**-2 135,1**	**-1 389,8**	**-2 330,6**	**-1 620,2**	**-583,9**	**112,7**	**Күндөлүк операциялар эсеби**
-1 842,0	-2 289,1	-2 518,7	-2 287,0	-2 770,9	-2 076,5	-1 158,1	-597,3	**Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр**
962,7	1 261,8	1 398,1	1 894,0	1 198,1	1 742,9	2 508,6	2 790,4	экспорт
2 804,7	3 550,9	3 916,7	4 181,0	3 969,0	3 819,4	3 666,7	3 387,7	импорт
-1 814,3	-2 083,9	-2 310,1	-2 077,4	-2 589,2	-2 108,0	-1 212,0	-583,5	Соода балансы[1]
408,7	614,7	501,8	570,0	400,2	545,8	970,8	499,3	Төлөм теңдеми методологиясына ылайык экспорт (ФОБ баасында)
24,2	55,4	43,4	27,8	32,3	53,5	53,0	31,9	*анын ичинде Реэкспорт*
50,3	252,5	316,9	664,6	139,7	266,0	448,2	1 652,2	Монетардык эмес алтын
2 273,2	2 951,1	3 128,8	3 312,1	3 129,2	2 919,9	2 630,9	2 734,9	Импорт (ФОБ баасында)
-27,8	-205,3	-208,6	-209,6	-181,7	31,5	53,8	-13,9	Кызмат көрсөтүүлөр балансы
503,8	394,6	579,4	659,3	658,1	931,0	1 089,6	638,9	экспорт
531,5	599,8	788,0	868,9	839,8	899,5	1 035,8	652,7	импорт
-129,0	-209,5	-249,0	-237,2	-230,4	-78,8	-179,0	-166,1	*Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр*
111,9	95,1	84,3	97,2	102,9	249,0	131,6	109,7	экспорт
240,9	304,7	333,3	334,3	333,3	327,8	310,7	275,8	импорт
154,3	66,7	186,8	84,6	80,3	29,1	176,5	94,7	*Кыдыруулар*
304,5	187,3	340,6	191,8	233,5	180,8	331,7	217,8	экспорт
150,2	120,6	153,8	107,2	153,2	151,6	155,2	123,1	импорт
-49,5	-36,5	-117,6	-32,0	2,9	87,0	3,1	4,1	*Жеке, маданий жана оюн-зоок кызматтары*
26,3	51,0	77,6	232,3	171,2	305,0	341,0	42,1	экспорт
75,8	87,5	195,2	264,3	168,3	218,1	337,8	38,0	импорт
-3,6	-26,0	-28,8	-25,0	-34,5	-5,8	53,2	53,5	*Башка кызмат көрсөтүүлөр*
61,1	61,1	76,9	138,1	150,6	196,2	285,3	269,3	экспорт
64,7	87,1	105,6	163,1	185,1	202,0	232,1	215,8	импорт
-116,3	**-170,5**	**-128,5**	**221,1**	**-152,1**	**-207,2**	**-226,3**	**-5,8**	**Баштапкы кирешелер балансы[1]**
20,0	19,1	25,8	20,6	28,3	27,2	30,8	37,7	Алууга
136,3	189,6	154,3	-200,5	180,4	234,3	257,2	43,5	Төлөөгө
-1,7	-1,6	-1,6	-1,9	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	Эмгекке төлөөлөр (нетто)
—	—	—	—	—	—	—	—	Алууга
1,7	1,6	1,6	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	Төлөөгө
-114,6	-168,9	-126,9	223,0	-150,4	-205,4	-224,5	-4,0	Инвестициялык кирешелер
20,0	19,1	25,8	20,6	28,3	27,2	30,8	37,7	Алууга кирешелер
134,6	187,9	152,6	-202,4	178,6	232,5	255,3	41,6	Төлөөгө кирешелер
487,3	**635,0**	**512,1**	**676,1**	**592,4**	**663,5**	**800,6**	**715,9**	**Экинчилик кирешелер**
649,7	764,8	639,5	840,9	735,4	773,5	911,0	827,0	Алууга
162,4	129,8	127,4	164,8	143,0	110,0	110,4	111,1	Төлөөгө
35,2	**63,4**	**50,1**	**71,9**	**35,7**	**43,6**	**24,5**	**51,0**	**Капитал менен операциялар эсеби**
38,1	66,2	53,1	74,0	37,4	43,6	24,5	51,0	Алууга
2,9	2,8	3,0	2,1	1,7	—	—	—	Төлөөгө
-1 435,7	**-1 761,2**	**-2 085,0**	**-1 317,9**	**-2 295,0**	**-1 576,6**	**-559,4**	**163,7**	***Таза кредиттөө (+)/ таза карыз алуу (-) (күндөлүк операциялар жана капитал менен операциялар эсебинин маалыматтары боюнча сальдо)***

МАЗМУНУ

11-таблица. (уландысы)

	2020	2021	2022	2023	2024
Финансылык эсеп	**473,1**	**-666,8**	**-522,5**	**-157,8**	**-1 010,1**
Таза кредиттөө (+)/ таза карыз алуу (-) (күндөлүк операциялар жана капитал менен операциялар эсебинин маалыматтары боюнча сальдо)	**473,1**	**-666,8**	**-522,5**	**-157,8**	**-1 010,1**
Тике инвестициялар[1]	582,4	-560,7	-509,5	-151,3	-573,4
Финансылык активдерди таза сатып алуу	180,9	-334,5	-454,6	7,9	14,3
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	-401,5	226,2	54,8	159,2	587,7
Портфелдик инвестициялар	-15,1	-0,4	-0,4	-0,3	-0,4
Финансылык активдерди таза сатып алуу	-15,0	—	—	—	—
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	0,1	0,4	0,4	0,4	0,4
Туунду финансылык инструменттер	0,3	0,3	0,7	9,6	-0,6
Финансылык активдерди таза сатып алуу	-7,6	3,3	3,2	3,2	-2,3
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	-7,9	3,0	2,5	-6,4	-1,7
Башка инвестициялар	-94,5	-106,0	-13,4	-15,8	-435,7
Финансылык активдерди таза сатып алуу	79,9	340,6	885,4	425,6	945,0
Капиталда башка катышуу	—	—	—	—	—
Накталай валюта жана депозиттер	116,5	274,8	596,1	269,9	600,7
Борбордук банк	-61,2	18,7	-63,4	32,3	-22,1
Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар	175,6	274,2	678,2	272,7	610,1
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Башка секторлор	2,1	-18,1	-18,7	-35,1	12,7
Ссудалар жана насыялар	-0,3	-1,5	0,7	0,5	-1,8
Борбордук банк	—	—	—	—	—
Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар	-0,3	-1,5	0,7	0,5	-1,8
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Башка секторлор	—	—	—	—	—
Камсыздандыруу, пенсиялык программалар жана стандарттык гарантиялардын программасы	—	—	—	—	—
Соода кредиттери жана авансқтар	-35,6	93,6	290,7	110,1	309,2
Борбордук банк	—	—	—	—	—
Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Башка секторлор	-35,6	93,6	290,7	110,1	309,2
Башка дебитордук карыз	-0,7	-26,3	-2,1	45,2	37,0
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	174,5	446,6	898,7	441,4	1 380,8
Капиталда башка катышуу	—	—	—	—	—
Накталай валюта жана депозиттер	-0,5	37,3	429,1	63,7	247,7
Борбордук банк	—	—	—	—	—
Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар	-0,5	37,3	429,1	63,7	247,7
Ссудалар жана насыялар	129,6	233,3	187,0	241,7	743,6
Борбордук банк	—	—	—	—	—
Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар	-53,1	-33,3	-36,6	-13,4	6,1
Мамлекеттик башкаруу сектору	41,2	157,5	192,1	159,2	93,6
Башка секторлор	141,6	109,1	31,4	95,9	644,0
Камсыздандыруу, пенсиялык программалар жана стандарттык гарантиялардын программасы	—	—	—	—	—
Соода кредиттери жана авансқтар	45,3	-65,4	282,6	136,0	389,4
Башка секторлор	45,3	-65,4	282,6	136,0	389,4
Башка дебитордук карыз	—	—	—	—	—
Атайын карыз алышуу укугу	—	241,5	—	—	—
Каталар жана калтырып кетүүлөр	**-103,7**	**500,9**	**3 998,4**	**6 448,5**	**3 491,2**
Жалпы баланс	**122,7**	**-564,0**	**441,0**	**-6,4**	**-234,0**
Камдык активдер жана аларга тиешелүү статьялар	**-122,7**	**564,0**	**-441,0**	**6,4**	**234,0**
Резервдик активдер[2]	108,4	584,9	-456,1	-64,4	139,1
Монетардык алтын	—	—	—	—	—
Атайын карыз алышуу укугу	-26,6	255,8	-124,4	-53,6	39,5
ЭВФтеги резервдик позиция	—	—	—	—	—
Башка резервдик активдер	135,0	329,1	-331,7	-10,8	99,6
ЭВФ менен операциялар боюнча ссуда жана насыялар (резервди кошпогондо)	216,9	-25,7	-21,6	-70,8	-94,9
Борбордук банк	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	216,9	-25,7	-21,6	-70,8	-94,9
Өзгөчө каржылоо	14,2	46,6	6,6	—	—

[2] ЭВФтин методологиясына ылайык активдердин резервине кошуу үчүн Кыргыз Республикасынын резиденттери тарабынан ишке ашырылган куйма түрүндөгү алтынга байланыштуу операциялар резервдик активдерден алынып салынган.

2023				2024				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
125,0	**-111,3**	**-186,6**	**15,1**	**-6,6**	**-661,4**	**-102,9**	**-239,2**	**Финансылык эсеп**
125,0	**-111,3**	**-186,6**	**15,1**	**-6,6**	**-661,4**	**-102,9**	**-239,2**	***Таза кредиттөө (+)/ таза карыз алуу (-) (күндөлүк операциялар жана капитал менен операциялар эсебинин маалыматтары боюнча сальдо)***
-75,1	-180,6	-147,2	251,7	-101,5	-215,7	-197,0	-59,2	**Тике инвестициялар**[1]
5,3	-0,1	-3,6	6,4	-1,4	-4,2	20,8	-0,9	Финансылык активдерди таза сатып алуу
80,4	180,5	143,6	-245,3	100,2	211,5	217,8	58,3	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу
-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	**Портфелдик инвестициялар**
0,0	—	—	—	—	—	—	—	Финансылык активдерди таза сатып алуу
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу
7,6	2,1	-0,3	0,1	0,3	-0,8	—	—	**Туунду финансылык инструменттер**
0,0	2,3	6,3	-5,3	21,1	-23,4	—	—	Финансылык активдерди таза сатып алуу
-7,6	0,2	6,5	-5,5	20,9	-22,5	—	—	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу
192,5	67,3	-39,0	-236,6	94,8	-444,8	94,2	-179,9	**Башка инвестициялар**
24,0	251,5	4,4	145,8	135,7	198,1	604,8	6,5	Финансылык активдерди таза сатып алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	Капиталда башка катышуу
124,4	158,3	-32,5	19,8	171,4	21,1	459,2	-50,9	Накталай валюта жана депозиттер
-5,8	11,2	0,9	26,0	-9,3	-15,4	12,4	-9,9	Борбордук банк
127,0	176,2	-24,3	-6,2	181,5	34,8	433,7	-40,0	Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
3,1	-29,1	-9,2	0,0	-0,9	1,6	13,0	-1,0	Башка секторлор
0,4	-0,1	0,1	—	-0,0	-0,0	0,6	-2,4	Ссудалар жана насыялар
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банк
0,4	-0,1	0,1	—	-0,0	-0,0	0,6	-2,4	Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	—	—	—	—	—	—	—	Башка секторлор
—	—	—	—	—	—	—	—	Камсыздандыруу, пенсиялык программалар жана стандарттык гарантиялардын программасы
-100,5	93,2	35,7	81,8	-43,8	175,3	122,1	55,6	Соода кредиттери жана авансатар
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банк
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
-100,5	93,2	35,7	81,8	-43,8	175,3	122,1	55,6	Башка секторлор
-0,3	0,1	1,1	44,2	8,1	1,8	22,8	4,2	Башка дебитордук карыз
-168,6	184,2	43,4	382,4	40,9	643,0	510,5	186,4	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	Капиталда башка катышуу
47,8	-29,5	-10,6	55,9	70,6	122,9	18,6	35,6	Накталай валюта жана депозиттер
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банк
47,8	-29,5	-10,6	55,9	70,6	122,9	18,6	35,6	Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар
-45,0	41,4	100,7	144,6	16,3	147,1	412,3	168,0	Ссудалар жана насыялар
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банк
-17,3	-18,1	10,4	11,7	-0,7	-0,1	-6,7	13,6	Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар
-3,2	22,9	18,6	121,0	-21,7	-17,8	16,5	116,6	Мамлекеттик башкаруу сектору
-24,5	36,7	71,8	12,0	38,7	165,1	402,4	37,8	Башка секторлор
—	—	—	—	—	—	—	—	Камсыздандыруу, пенсиялык программалар жана стандарттык гарантиялардын программасы
-171,4	172,2	-46,7	181,8	-46,0	373,0	79,6	-17,2	Соода кредиттери жана авансатар
-171,4	172,2	-46,7	181,8	-46,0	373,0	79,6	-17,2	Башка секторлор
—	—	—	—	—	—	—	—	Башка дебитордук карыз
—	—	—	—	—	—	—	—	Атайын карыз алышуу укугу
1 221,4	**1 580,3**	**1 890,2**	**1 756,7**	**2 251,3**	**1 083,4**	**669,7**	**-513,2**	**Каталар жана калтырып кетүүлөр**
339,3	**69,7**	**8,3**	**-423,7**	**37,1**	**-168,2**	**-213,2**	**110,3**	**Жалпы баланс**
-339,3	**-69,7**	**-8,3**	**423,7**	**-37,1**	**168,2**	**213,2**	**-110,3**	**Камдык активдер жана аларга тиешелүү статьялар**
-339,3	-89,8	-29,1	393,9	-56,7	141,1	192,0	-137,4	Резервдик активдер[2]
—	—	—	—	—	—	—	—	Монетардык алтын
-14,1	-22,9	16,2	-32,8	-22,7	23,3	-5,1	44,0	Атайын карыз алышуу укугу
—	—	—	—	—	—	—	—	ЭВФтеги резервдик позиция
-325,2	-66,8	-45,4	426,7	-34,0	117,8	197,1	-181,3	Башка резервдик активдер
—	-20,1	-20,9	-29,8	-19,6	-27,1	-21,1	-27,0	ЭВФ менен операциялар боюнча ссуда жана насыялар (резервди кошпогондо)
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банк
—	-20,1	-20,9	-29,8	-19,6	-27,1	-21,1	-27,0	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	—	—	—	—	—	—	—	Өзгөчө каржылоо

МАЗМУНУ

Төлөм теңдеми жана эл аралык инвестициялык позиция боюнча колдонмонун 6-басылышынын сунуш-көрсөтмөлөрүнө ылайык методологияга өтүү

Тышкы сектордун статистикасынын методологиясынын эл аралык стандарттарга шайкеш келишин камсыз кылуу максатында Улуттук банк тарабынан ЭВФтин методологиясына – Төлөм теңдеми боюнча колдонмонун 6-басылышына (мындан ары – ТТК6) ылайык төлөм балансынын статистикасын түзүүгө өтүү боюнча иштер жүргүзүлгөн.

Ушул кыстырмада колдонуучуларга ТТК5ке салыштырмалуу ТТК6да операцияларды эсепке алуу системасында негизги өзгөртүүлөр сунушталган (1-таблица).

ТТК6 ТТК5 методологиясынын маалыматтары сакталгандыгын эске алуу менен, жаңы методологияга негизделген төлөм балансынын статистикасы ТТК5 методологиясын колдонуу менен түзүлгөн статистика менен жалпысынан салыштырууга болот. ТТК6 төлөм балансынын жеке статьяларын кайра топтогондуктан, төлөм балансынын эсептеринин мааниси өзгөргөн.

1-таблица. Төлөм балансында операцияларды чагылдыруу

		Төлөм теңдеминин колдонмосунун 5-басылмасы		**Төлөм теңдеминин колдонмосунун 6-басылмасы**	
Негизги статьялардын аталыштары		1. Күндөлүк операциялар эсеби - Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр - Кирешелер - Күндөлүк трансферттер 2. Капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби - Капитал менен операциялар эсеби - Финансылык эсеп		1. Күндөлүк операциялардын эсеби - Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр **- Баштапкы кирешелер** **- Экинчи кирешелер** 2. Капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби 3. Финансылык эсеп	
		Кредит	*Дебет*	*Кредит*	*Дебет*
Күндөлүк операциялар эсеби жана капитал менен операциялар эсеби	Өткөрүүлөр боюнча операцияларды чагылдыруу	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту, алууга трансферттер жана өндүрүлбөгөн финансылык эмес активдердин чыгарылышы	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импорту, төлөөгө киреше, төлөөгө трансферттер жана өндүрүлбөгөн финансылык эмес активдердин сатылып алынышы	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту, алууга **баштапкы** киреше, алууга **экинчи** киреше жана өндүрүлбөгөн финансылык эмес активдердин чыгарылышы	Товарлар жана кзмат көрсөтүүлөр импорту, төлөөгө **баштапкы** киреше, төлөөгө **экинчи** киреше жана өндүрүлбөгөн финансылык эмес активдердин сатылып алынышы
	Өткөрүүлөрдө белгилерди колдонуу	Кредит боюнча чагылдырылган операциялар, “плюс” (+) белгиси менен белгиленет	Дебет боюнча чагылдырылган операциялар “минус” (-) белгиси менен белгиленет	Кредит боюнча чагылдырылган операциялар “плюс” (+) белгиси менен белгиленет	Дебет боюнча чагылдырылган операциялар “плюс” (+) белгиси менен белгиленет
	Сальдо аныктамасы	Жыйынтык сальдо = кредит + дебет		Жыйынтык сальдо = кредит - дебет	
Финансылык эсеп		*Агылып кирүү*	*Агылып чыгуу*	*Финансылык активдерди таза сатып алуу*	*Милдеттенмелерди таза кабыл алуу*
	Өткөрүүлөр боюнча операцияларды чагылдыруу	Активдердин азаюусу, милдеттенмелердин көбөйүүсү	Активдердин көбөйүүсү, милдеттенмелердин азаюусу	Активдердин азаюусун алып салуу менен активдерди сатып алуу (финансылык активдердин таза өзгөрүүсү)	Милдеттенмелердин азаюусун алып салуу менен милдеттенмелерди кабыл алуу (финансылык милдеттенмелердин таза өзгөрүүсү)
	Өткөрүүлөрдө белгилерди колдонуу	“Активдер: “минус” (-) белгиси– көбөйүү, “плюс” (+) белгиси – азаюу Милдеттенмелер: “плюс” (+) белгиси – көбөйүү, “минус” (-) белгиси – азаюу		“Активдер: “плюс” (+) белгиси– көбөйүү, “минус” (-) белгиси– азаюу Милдеттенмелер: “плюс” (+) белгиси– көбөйүү, “минус” (-) белгиси– азаюу”	
	Сальдо аныктамасы	Финансылык эсептин жыйынтык сальдосу = активдердин өзгөрүүсү + милдеттенмелердин өзгөрүүсү		Таза кредиттөө (+)/таза карыз алуу (-) = активдердин өзгөөрүүсү – милдеттенмелердин өзгөрүүсү	

ТТК6 методологиясына ылайык Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын эсептери боюнча өзгөрүүлөрдүн тизмеги

Товарлар

ТТК6 методологиялык талаптарын колдонууда "Товарлар" статьясы олуттуу өзгөрүүлөргө дуушар болгон, алар финансылык рыноктордогу өзгөчө ролуна байланыштуу бул эсепти көрсөтүү формасына, статьяларды кайра топтоого жана айрым товарларды бөлүштүрүүгө таасирин тийгизген. Ошентип, "Товарлар" статьясында төмөнкү компоненттерди чагылдыруу сунушталат: төлөм балансынын методологиясы боюнча товарлардын экспорту/импорту, товарларды чет өлкөгө кайра сатуунун алкагындагы товарлардын таза экспорту, монетардык эмес алтын.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминин товардык эсебин ТТК6 талаптарына ылайык келтирүүдө төмөнкүдөй өзгөртүүлөр киргизилди:

- товарлардын экспорту/импорту жана монетардык эмес алтын негизги компоненттер катары чагылдырылат;
- реэкспорт товарлардын экспортунун курамында кошумча статья түрүндө өзүнчө бөлүнөт;
- порттордон ташуучулар тарабынан сатылып алынган товарлар товарлардын экспорту/импорту статьясына кошулат, буга чейин ТТК5 негизинде мындай товарлар товарлардын курамында өзүнчө статья түрүндө көрсөтүлгөн;
- мигранттардын жеке буюмдары товарлардын экспорту/импорту статьясына кирбейт жана төлөм балансынын башка эсептеринде чагылдырылбайт, анткени жаңы чечмелөө боюнча бул түшүнүк бүтүм катары классификацияланбайт;
- ТТК6 методологиясына ылайык резидент жана резидент эместин ортосунда товарга менчик укугу өтпөгөндүктөн кайра иштетүү үчүн товарлар жана ремонтко багытталган товарлар "Товарлар" статьясынан чыгарылат.

Кызмат көрсөтүүлөр

Төлөм теңдеминде эл аралык кызмат көрсөтүүлөрдү эсепке алуунун жалпы концепциясы олуттуу өзгөрүүлөргө дуушар болгон эмес. Жаңы методологияга ылайык, негизги түзөтүүлөргө бир катар көрсөткүчтөрдү эсепке алуунун тартибин жана методологиясын тактоо, ошондой эле кызмат көрсөтүүлөрдүн эсебин Улуттук эсептердин системасын (УЭС, 2008) концептуалдык негиздерине жана Кызмат көрсөтүүлөрдүн эл аралык соодасынын статистикасы боюнча колдонмонун (БУУ, 2011) концептуалдык негиздерине ылайык келтирүү максатында кызмат көрсөтүүлөр боюнча бөлүмдөрдү жана айрым пункттарды кайра топтоого же аталышын өзгөртүү кирет.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминин кызмат көрсөтүүлөр эсеби боюнча ТТК6 методологиясына ылайык келтирүү максатында төмөнкүдөй түзөтүүлөр киргизилген:

- кызмат көрсөтүүлөр бөлүмүнө "Башка тараптарга тиешелүү болгон материалдык ресурстарды иштеп чыгуу боюнча кызмат көрсөтүүлөр" деген жаңы статья киргизилди. Башка тараптарга таандык болгон материалдык ресурстарды иштеп чыгуу боюнча кызмат көрсөтүүлөргө өзүнө таандык болбогон материалдык ресурстарды иштеп чыгуучу тарап алган төлөм гана кирет;
- почта байланышы жана курьердик байланыш кызмат көрсөтүүлөрү (буга чейин "Байланыш кызматтары" статьясында чагылдырылган) "Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр" статьясына киргизилди;
- "Курулуш кызматтары" статьясы "Курулуш" деген аталышка өзгөртүлдү, анда бул статьяда курулуш иштери сыяктуу эле, ошондой эле курулуш иштери жүргүзүлүп жаткан өлкөдө курулушту жүзөгө ашыруучу резидент эмес ишкана тарабынан сатылып алынган товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр да эске алынгандыгын чагылдырат. Курулуш чет өлкөдөгү курулуш жана Кыргыз Республикасындагы курулуш болуп бөлүнөт;
- "Роялти жана лицензиялык төлөмдөр" статьясы (буга чейин "Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр" статьясында чагылдырылган) ТТК6 методологиясына ылайык аталышы

МАЗМУНУ

өзгөртүлдү жана “Башка категорияларга кирбеген интеллектуалдык менчик объектилерин пайдалангандыгы үчүн төлөм” деп аталган өзүнчө статьяны билдирет;

- телекоммуникация кызматтарын (буга чейин “Байланыш кызматтары” статьясында чагылдырылган) буга чейин өзүнчө статья түрүндө берилген компьютердик жана маалыматтык кызматтар менен айкалыштырган жаңы статья киргизилди.

Баштапкы киреше

Тышкы экономикалык иштин эсеби жана улуттук эсептердин ортосундагы шайкештикти камсыз кылуу үчүн “Киреше” статьясы жана анын компоненттери “Баштапкы кирешелер эсеби” статьясына ылайык келтирилген (БКЭ, 2008). Инвестициялык кирешелердин так бөлүштүрүлүшү киргизилген, бул аны финансылык инструменттердин функционалдык жана инструменталдык классификациялары менен байланыштырууга мүмкүндүк берет. Мында статьянын көрсөткүчтөрү ТТК5 методологиясына ылайык түзүлгөн маалыматтары менен салыштырылат.

Экинчи киреше

Жалпысынан, төлөм теңдеминде күндөлүк трансферттерди эсепке алуунун концептуалдык негиздери олуттуу өзгөрүүгө учураган эмес жана ТТК5 методологиясынын маалыматтары сакталып калган. ТТК6нын методологиялык талаптарына ылайык “Күндөлүк трансферттер” эсеби “Экинчи киреше” деп өзгөртүлгөн. Күндөлүк трансферттердин түрлөрүнүн так классификациясы берилген, айрым аныктамалар жана экинчилик кирешелер эсебинин айрым чакан статьялары боюнча эсепке алуунун тартиби такталган жана чеги белгиленген.

Финансылык эсеп

ТТК6 боюнча финансылык эсеп түзүүнүн негизин түзүүчү принциптер негизинен өзгөргөн жок. Жаңы методологияда тике инвестициялар жөнүндө түшүнүктөр такталган, алар “ЭКӨУ тике чет өлкө инвестицияларынын негизги аныктамалары” төртүнчү басылышына ылайык келтирилген. Атап айтканда, контролдоо жана таасир этүүнүн аныктамалары, инвестициялык чынжырларга жана ага байланыштуу ишканаларга мамиле кылуу, ошондой эле багыттоо принцибине ылайык жана дүң негизинде активдердин жана милдеттенмелердин негизинде маалыматтарды берүү кайра каралып чыкты. Финансылык эсептин функционалдык жана инструменталдык категориялары кеңейтилди жана толукталды.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминин финансылык эсебин ТТК6 талаптарына ылайык келтирүүдө төмөнкүдөй өзгөртүүлөр киргизилди (1-таблицада чагылдырылган тилкелердин аталыштарына жана финансылык эсеп бөлүгүндөгү белгилердин чечмелөөгө таасир этүүчү өзгөртүүлөрдөн тышкары):

- тике инвестицияларда “кайра инвестицияланган инструменттер” статьясынын аталышы ТТК6 методологиясына ылайык, аны баштапкы кирешелер эсебинин тиешелүү статьясынан айырмалоо үчүн “Кирешелерди кайра инвестициялоо” деп аталды;
- товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоочуларга түздөн-түз берилген кредиттер, ошондой эле товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн кардарларга берилген аванстар жана алдын ала төлөөлөр ТТК5 ылайык, “Дебитордук жана кредитордук карыздар” статьяларында эсепке алынгандар “Соода кредиттери жана авансары” статьясында чагылдырылат. Мындан тышкары, соода кредиттери жана авансары же финансылык эсептин башка инструменттерине киргизилбеген башка дебитордук карыздар башка кредитордук/дебитордук карызда чагылдырылат;
- тике инвестицияларга киргизилбеген капиталга катышуунун башка инструменттери капиталга катышуусу өзүнчө статья түрүндө башка инвестициялардын курамына киргизилет;
- мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыз милдеттенме жоюлганга чейин мурунку инструментте чагылдырыла берет, буга чейин ТТК5 ылайык, эски милдеттенме жоюлуп, анын ордуна жаңысы түзүлгөн деп болжолдонгон жана мындай шарттуу операция “Башка активдер/башка милдеттенмелер” статьясында чагылдырылган

МАЗМУНУ

РЕАЛДУУ ЭФФЕКТИВДҮҮ АЛМАШУУ КУРСУ

Кыргыз сомунун номиналдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси (НЭАК)[6] каралып жаткан мезгил ичинде 0,3 пайызга төмөндөгөн жана 2024-жылдын аягында 122,2 түзгөн.

Ошону менен бирге кыргыз сомунун АКШ долларына (2,5 пайызга), кытай юанына (4,0 пайызга), еврого (6,9 пайызга), япон йенине (9,0 пайызга), казак теңгесине (15,9 пайызга), орус рублине (17,7 пайызга) жана түрк лирасына (23,1 пайызга) карата бекемделиши[7] байкалган.

Отчёттук мезгил ичинде Кыргыз Республикасында баалардын жылдык өсүшү 6,3 пайызды түзгөн, ошол эле учурда негизги соода өнөктөш өлкөлөрдө баалардын орточо деңгээли дефляциялык мүнөздө болуп, 0,9 пайыз[8] чегинде катталган. Кыргыз сомунун РЭАК индексинин төмөндөшүнө карабастан, негизги соода өнөктөш өлкөлөрдүн дефляциясынын орточо деңгээли Кыргыз Республикасындагы баалардын деңгээлине салыштырмалуу реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин жогорулашын шарттаган, ал отчёттук мезгилде 6,9 пайызга өсүп, 2024-жылдын акырында 140,5 түзгөн.

---

6 Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөө ыкмасы III тиркемеде кеңири берилген.

7 Сомдун номиналдуу эки тараптуу курсу боюнча маалыматтар келтирилген.

8 Соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдөгү орточо инфляция (РЭАКты эсептөөдө) бул өлкөлөрдүн (тандоого 12 өлкө кирет) керектөө бааларынын индекстеринин (CPI) даражага көбөйтүлгөн орточо салмактанып алынган маанилеринин туундусу катары төмөнкү формула боюнча эсептелет (Кыргыз Республикасынын тышкы соода жүгүртүүсүндөгү соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдүн салыштырма салмагы (W): $\sum^{n=12} = (CPI_{CHNt})^{WCHNt} \times (CPI_{RUSt})^{WRUSt} \times (CPI_{KZt})^{WKZt} \ldots(CPI_{nt})^{Wnt}$. Салыштыруу мезгили өткөн жылдын көрсөткүчтөрүнө карата отчёттук мезгилдин көрсөткүчтөрүн камтыйт.

МАЗМУНУ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ТЫШКЫ КАРЫЗЫ

6-график. Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызынын бир мезгилдин акырына карата абал боюнча түзүмү*
(млн АКШ долларында)

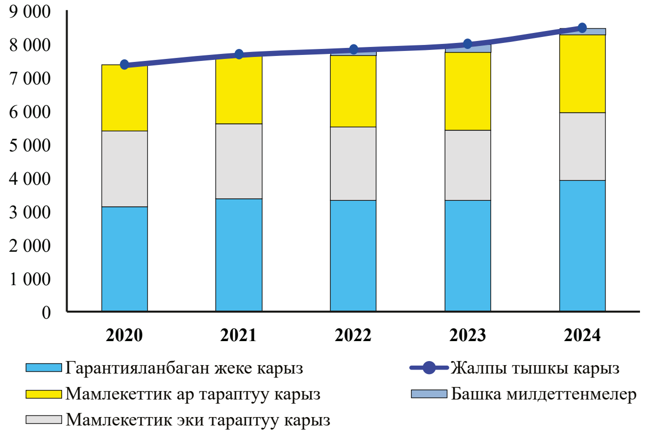

* Улуттук банктын маалыматтары боюнча.

Номиналдуу тышкы карыздын жалпы көлөмү[9] (алынган жана төлөнбөгөн) 2024-жылдын акырына карата абал боюнча 8 463,8 млн АКШ долларын түзгөн, бул 2023-жылдын акырындагы тиешелүү көрсөткүчтөн 6,1 пайызга жогору. Карыздын көрсөтүлгөн көлөмү мамлекеттик жана жеке сектордун карыздары менен берилген:

- мамлекеттик тышкы карыз – 4 534,6 млн АКШ доллары, бул жалпы тышкы карыздын 53,6 пайызын түзөт;
- мамлекет тарабынан гарантияланбаган, жеке сектордун карызы[10] – 3 929,3 млн доллар (жалпы карыздын 46,4 пайызы).

Каралып жаткан мезгилдин акырына карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын негизги карыздык көрсөткүчтөрү төмөнкүчө мүнөздөлгөн:

- ИДӨгө карата карата номиналдуу жалпы тышкы карыз[11] – 48,3 пайыз;
- товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна номиналдуу жалпы тышкы карыз – 102,7 пайыз.

[9] Мамлекеттик жана жеке секторлордун расмий кредиторлор алдында берилген кредиттер боюнча милдеттенмелери.
[10] УСКнын маалыматтары боюнча.
[11] Көрсөткүчтү эсептөө үчүн Улуттук банктын 2024-жылдын 31-декабрына карата курсу боюнча АКШ долларына кайра эсептелген, ИДӨнүн сом түрүндөгү жылдык мааниси колдонулган.

МАЗМУНУ

МАМЛЕКЕТТИК ТЫШКЫ КАРЫЗ

2024-жылдын акырына карата абал боюнча мамлекеттик тышкы карыздын көлөмү 4 534,6 млн АКШ долларын түзүп, 2023-жылдын акырына карата тиешелүү көрсөткүчкө салыштырмалуу 2,5 пайызга кыскарган.

Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тышкы карызынын түзүмүн көп тараптуу жана эки тараптуу кредиторлор алдындагы карыздар, ошондой эле мамлекеттик сектордун бөлүштүрүлгөн АКУ боюнча башка милдеттенмелери түзөт.

7-график. Кыргыз Республикасынын кредиторлорунун мамлекеттик ар тараптуу карызынын бир мезгилдин акырына карата абал боюнча түзүмү*
(млн АКШ долларында)

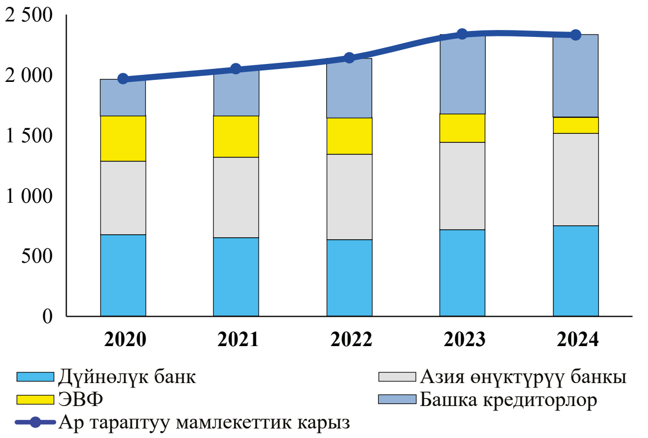

* Улуттук банктын маалыматтары боюнча.

8-график. Кыргыз Республикасынын кредиторлорунун мамлекеттик эки тараптуу карызынын бир мезгилдин акырына карата абал боюнча түзүмү*
(млн АКШ долларында)

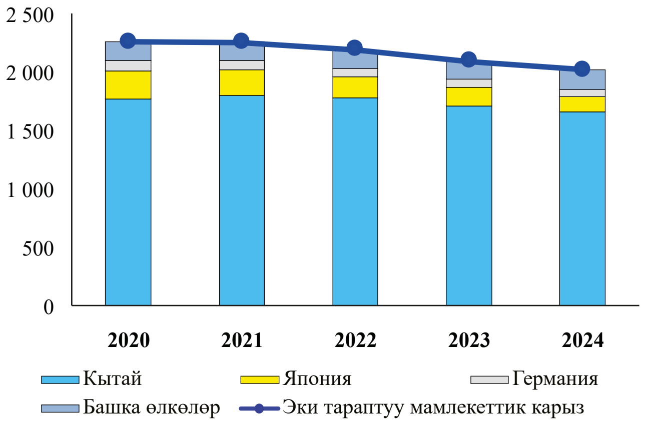

* Улуттук банктын маалыматтары боюнча.

2024-жылдын жыйынтыгы боюнча көп тараптуу кредиторлордун алдындагы мамлекеттик тышкы карыздын номиналдуу көлөмү 0,02 пайызга азаюу менен 2 330,3 млн АКШ доллары көлөмүндө түптөлгөн. Дүйнөлүк банк, Азия өнүктүрүү банкы, Эл аралык валюта фонду, Ислам өнүктүрүү банкы, Айыл чарбаны өнүктүрүүнүн эл аралык фонду, Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы, Евразия өнүктүрүү банкы, Европа инвестициялык банкы сыяктуу жана башка эл аралык финансылык институттар Кыргыз Республикасынын көп тараптуу кредиторлору болуп саналышат. Кредиторлор боюнча көп тараптуу карыздын түзүмү акыркы жылдары олуттуу өзгөрүүлөргө дуушар болгон жок: көп тараптуу кредиттер боюнча карыздын жалпы көлөмүнүн 76,1 пайызы Азия өнүктүрүү банкынын, Дүйнөлүк банктын жана Евразия өнүктүрүү банкынын алдындагы милдеттенмелерге туура келет.

Эки тараптуу кредиторлордун алдындагы тышкы карыздын номиналдуу көлөмү 2024-жылы 3,6 пайызга кыскаруу менен 2 019,3 млн АКШ долларын түзгөн. 2024-жылдын акырына карата Кыргыз Республикасынын негизги эки тараптуу кредиторлору болуп Кытай жана Япония эсептелген (жалпысынан эки тараптуу карыздын көлөмүнүн 88,7 пайызы).

Көп тараптуу жана эки тараптуу донорлордон түшкөн кредиттер негизинен инфраструктуралык долбоорлорду каржылоого, энергетиканы, финансы системасын өнүктүрүүгө, айыл чарбага жана структуралык кайра түзүүлөргө багытталган.

Мамлекеттик тышкы карыздын түзүмү финансылык шарттарга ылайык артыкчылыктуу жеңилдетилген зайымдардан (пайыздык чендери төмөн жана төлөө мөөнөтү узак)[12] турат, алардын көлөмү жалпы көлөмдүн 98,6 пайызын түзөт.

[12] Кыргыз Республикасы үчүн зайымдын жеңилдиги кредит берүү мөөнөтүнө, колдонулган пайыздык ченге жараша болот жана грант-элементтин эсептелишине жараша аныкталат, ал кеминде 35,0 пайызды түзүүгө тийиш.

Отчёттук мезгилдин акырына карата абал боюнча мамлекеттик тышкы карыз төмөнкүдөй негизги карыздык көрсөткүчтөр менен мүнөздөлөт:

- номиналдуу мамлекеттик тышкы карыз ИДӨгө карата – 25,9 пайыз;
- товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна номиналдуу мамлекеттик тышкы карыз – 55,0 пайыз.

ЖЕКЕ ТЫШКЫ КАРЫЗ[13]

9-график. Кредиторлордун жеке тышкы карызынын бир мезгилдин акырына карата абал боюнча түзүмү*
(млн АКШ долларында)

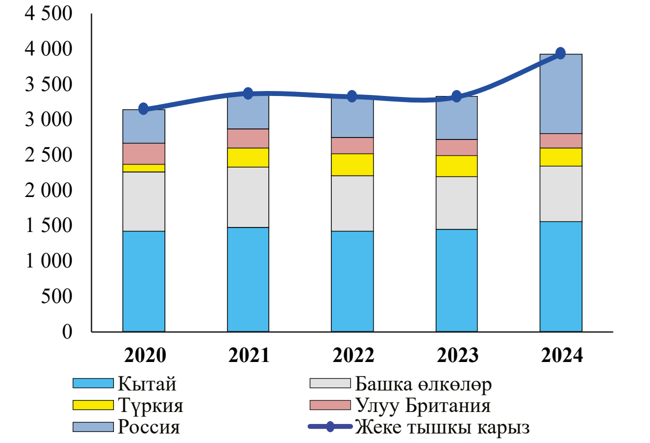

* УСК маалыматы боюнча.

2024-жылдын акырына карата мамлекет тарабынан гарантияланбаган жеке тышкы карыздын көлөмү 3 929,3 млн АКШ долларын түзүп, 2023-жылдын ушул эле көрсөткүчүнө салыштырмалуу 18,1 пайызга өскөн.

Жеке тышкы карыздын түзүмүн тике жана башка чет өлкөлүк инвесторлордон алынган кредиттер түзөт, алардын көлөмү тиешелүүлүгүнө жараша 1 774,8 млн АКШ долларын жана 2 154,4 млн АКШ доллары чегинде катталган.

Жеке сектордун эң ири кредиторлору болуп, Кытай (жалпы жеке тышкы карыздын көлөмүнүн 39,8 пайызы), Россия (28,5 пайыз), Түркия (6,5 пайыз) жана Улуу Британия (5,2 пайыз) саналган.

Жеке секторго тышкы кредиттердин дүң агылып кириши (тике инвесторлордон алынган кредиттерди эске алуу менен) отчёттук мезгилдин жыйынтыгы боюнча 84,8 пайызга көбөйгөн жана 997,7 млн АКШ долларын түзгөн, негизги карызды тейлөө боюнча төлөмдөрдүн көлөмү 21,4 пайызга азаюу менен 354,0 млн АКШ доллары деңгээлинде түптөлгөн.

2024-жылдын акырына карата абал боюнча жеке тышкы карыздын көрсөткүчтөрү төмөнкүдөй болгон:

- ИДӨгө карата номиналдуу ЖТК – 22,4 пайыз;
- товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна номиналдуу ЖТК – 47,7 пайыз.

[13] Жеке тышкы карыз – бул жеке сектордун (коммерциялык банктар, банк эмес финансы-кредит уюмдары жана ишканалар) Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин гарантиясыз алынган кредиттер жана зайымдар түрүндөгү карызы. Ал өлкө резиденттеринин резидент эместер алдында карыздын негизги суммасын пайыздар менен же пайызсыз төлөө боюнча иш жүзүндө алынган жана төлөнбөгөн карыздык милдеттенмелеринин суммасы (кайсы учурда болбосун).

12-таблица. Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызынын кредиторлордун түрү боюнча түзүмү

(млн АКШ долларында, бир мезгилдин акырына карата абал боюнча)

	2020		2021		2022		2023		2024	
	наркы	*жый. карата пайызда*	*наркы*	*жый. карата пайызда*	*наркы*	*жый. карата пайызда*	*наркы*	*жый. карата пайызда*	*наркы*	*жый. карата пайызда*
Жалпы тышкы карыз (I+II)	**7 366,9**	**100,0**	**7 666,9**	**100,0**	**7 813,4**	**100,0**	**7 980,4**	**100,0**	**8 463,8**	**100,0**
I. Мамлекеттик ж-а мамлекет тарабынан гарантияланган карыз	**4 217,4**	**57,2**	**4 298,3**	**56,1**	**4 482,9**	**57,4**	**4 652,7**	**58,3**	**4 534,6**	**53,6**
I.1 Көп тараптуу карыз[1]	**1 963,3**	**26,7**	**2 043,9**	**26,7**	**2 139,5**	**27,4**	**2 330,7**	**29,2**	**2 330,3**	**27,5**
ЭВФ	376,4	5,1	340,4	4,4	302,2	3,9	233,3	2,9	133,5	1,6
Дүйнөлүк банк	677,4	9,2	652,4	8,5	636,2	8,1	720,3	9,0	749,4	8,8
Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы	50,3	0,7	44,4	0,6	48,3	0,6	63,3	0,8	57,6	0,7
Евразия өнүктүрүү банкы	43,6	0,6	68,7	0,9	165,7	2,1	260,2	3,3	260,2	3,1
Европа бирлиги	18,2	0,2	17,0	0,2	15,9	0,2	16,5	0,2	15,6	0,2
Азия өнүктүрүү банкы	605,4	8,2	668,5	8,7	705,1	9,0	723,3	9,1	764,5	9,0
Европа инвестициялык банкы	36,5	0,5	56,6	0,7	54,2	0,7	78,5	1,0	76,8	0,9
Азия инфраструктуралык инвестиция банкы	—	—	3,1	0,0	10,2	0,1	26,0	0,3	46,2	0,5
Ислам өнүктүрүү банкы	118,3	1,6	156,8	2,0	166,5	2,1	172,9	2,2	190,1	2,2
Айыл чарбасын өнүктүрүүнүн эл аралык фондусу	28,6	0,4	28,3	0,4	28,4	0,4	30,2	0,4	29,3	0,3
ОПЕК	4,5	0,1	4,1	0,1	3,7	0,0	3,2	0,0	4,7	0,1
Түндүк өнүктүрүү фонду	4,1	0,1	3,5	0,0	3,1	0,0	3,0	0,0	2,6	0,0
I.2 Эки тараптуу карыз	**2 254,1**	**30,6**	**2 254,4**	**29,4**	**2 191,9**	**28,1**	**2 093,6**	**26,2**	**2 019,3**	**23,8**
Түркия	89,5	1,2	82,1	1,1	74,7	1,0	66,5	0,8	58,2	0,7
Япония[2]	**242,0**	3,3	**217,2**	2,8	**179,5**	2,3	**159,5**	2,0	**135,9**	**1,6**
Германия[2]	88,8	1,2	78,8	1,0	70,8	0,9	69,6	0,9	62,1	0,7
Кытай	1 766,0	24,0	1 797,8	23,4	1 782,2	22,8	1 708,2	21,4	1 654,3	19,5
Франция[2]	4,9	0,1	4,5	0,1	4,0	0,1	4,0	0,0	3,5	0,0
Кувейт	8,0	0,1	8,1	0,1	8,1	0,1	7,3	0,1	11,9	0,1
Корея Республикасы	14,9	0,2	13,3	0,2	11,8	0,2	11,0	0,1	9,2	0,1
Дания[2]	2,6	0,0	2,5	0,0	2,3	0,0	2,0	0,0	1,6	0,0
Сауд Арабиясы	28,9	0,4	42,0	0,5	49,7	0,6	57,8	0,7	75,6	0,9
БАЭ	8,5	0,1	8,2	0,1	8,8	0,1	7,8	0,1	6,8	0,1
I.3 Мамлекет тарабынан гарантияланган карыз	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
I.4 Башка милдеттенмелер	—	—	—	—	**151,5**	**1,9**	**228,4**	**2,9**	**185,0**	**2,2**
II. Гарантияланбаган карыз	**3 149,5**	**42,8**	**3 368,6**	**43,9**	**3 330,5**	**42,6**	**3 327,6**	**41,7**	**3 929,3**	**46,4**

[1] Эл аралык финансы институттарын кошо алганда, көп тараптуу негизде иш алып баруучу кредиторлор.

[2] Париж Клубуна катышуучу өлкөлөр.

МАЗМУНУ

13-таблица. Кыргыз Республикасынын тышкы карызы

	2020	2021	2022	2023	2024
Бир мезгилдин акырына карата ДТК *(млн АКШ доллары)*	8 735,6	9 249,5	9 744,1	10 366,2	11 683,7
Бир мезгилдин акырына карата ЖТК *(млн АКШ доллары)*	7 366,9	7 666,9	7 813,4	7 980,4	8 463,8
Бир мезгилдин акырына ИДӨгө карата *(пайыздар)*[1]	95,2	83,0	65,6	53,3	48,3
Бир мезгилдин акырына товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата ЖТК *(пайыздар)*[2]	302,5	232,9	215,4	144,7	102,7
ЖТК боюнча төлөмдөр графиги *(млн АКШ доллары)*[3]	1 084,2	880,4	1 620,6	845,3	803,9
ЖТКны иш жүзүндө тейлөө *(млн АКШ доллары)*	1 084,2	880,4	1 620,6	845,3	803,9
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата ЖТКны тейлөө коэффициенти *(пайыздар)*					
- график боюнча	44,5	26,7	44,7	15,3	9,8
- иш жүзүндө тейлениши	44,5	26,7	44,7	15,3	9,8
Бир мезгилдин акырына карата МТК *(млн АКШ доллары)*	4 217,4	4 298,3	4 482,9	4 652,7	4 534,6
Бир мезгилдин акырына ИДӨгө карата МТК *(пайыздар)*[1]	54,5	46,5	37,6	31,1	25,9
Бир мезгилдин акырына товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата МТК *(пайыздар)*[2]	173,2	130,6	123,6	84,3	55,0
МТК боюнча төлөмдөр графиги *(млн АКШ доллары)*[3]	205,3	192,2	260,9	357,9	395,2
МТКнын иш жүзүндө тейлениши *(млн АКШ доллары)*[4]	205,3	192,2	260,9	357,9	395,2
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата МТКны тейлөө коэффициенти *(пайыздар)*					
- график боюнча	8,4	5,8	7,2	6,5	4,8
- иш жүзүндө тейлениши	8,4	5,8	7,2	6,5	4,8
Бир мезгилдин акырына карата Жеке ТК *(млн АКШ доллары)*	3 149,5	3 368,6	3 330,5	3 327,6	3 929,3
Бир мезгилдин акырына ИДӨгө карата Жеке ТК *(пайыздар)*[1]	40,7	36,5	28,0	22,2	22,4
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата Жеке ТК *(пайыздар)*[2]	129,3	102,3	91,8	60,3	47,7
Жеке ТКнын иш жүзүндө тейлениши *(млн АКШ доллары)*	878,9	688,3	1 359,7	487,4	408,7
Бир мезгилдин акырына товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата Жеке ТКны тейлөө коэффициенти *(пайыздар)*	36,1	20,9	37,5	8,8	5,0

[1] Көрсөткүчтөр, акыркы төрт чейректи камтыган өзгөрүлмөлүү жылдык ИДӨ маалыматтарынын негизинде келтирилген. ИДӨнүн доллар эквиваленти чейректин акырына карата курс боюнча эсептелинген.

[2] Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөрдүн жылдык экспортуна карата.

[3] Пайыздардын жана негизги суммалардын төлөмдөрүн камтыйт.

[4] ЭВФ кредиттери боюнча тейлөөнү (анын ичинде 2021-жылдагы 12,5 млн АКШ доллары жана 2022-жылдагы 0,4 млн АКШ доллары өлчөмүндө ЭВФ CCRT грантынын эсебинен) жана Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине өткөрүлүп берилген бөлүштүрүлгөн АКУ боюнча пайыздарды төлөөлөрдү кошо алганда.

14-таблица. Кыргыз Республикасынын жеке тышкы карызынын географиялык түзүмү
(млн АКШ долларында)

	2020		2021		2022		2023		2024	
	нарκы	*жый. карата пайызда*	*нарκы*	*жый. карата пайызда*	*нарκы*	*жый. карата пайызда*	*нарκы*	*жый. карата пайызда*	*нарκы*	*жый. карата пайызда*
Бардыгы болуп	**3 149,5**	**100,00**	**3 368,6**	**100,00**	**3 330,5**	**100,00**	**3 327,6**	**100,00**	**3 929,3**	**100,00**
Кытай	1 419,9	45,1	1 474,8	43,8	1 423,8	42,7	1 453,6	43,7	1 562,0	39,8
Россия	485,5	15,4	492,3	14,6	579,1	17,4	609,8	18,3	1 119,7	28,5
Түркия	107,6	3,4	269,9	8,0	313,3	9,4	296,5	8,9	254,9	6,5
Улуу Британия	287,3	9,1	278,4	8,3	231,0	6,9	228,4	6,9	206,2	5,2
Казакстан	120,3	3,8	119,5	3,5	180,2	5,4	139,1	4,2	156,2	4,0
Корея Республикасы	38,6	1,2	80,7	2,4	81,4	2,4	77,5	2,3	108,1	2,8
Швейцария	58,3	1,9	56,0	1,7	63,4	1,9	70,6	2,1	64,3	1,6
АКШ	34,5	1,1	38,0	1,1	37,0	1,1	41,1	1,2	52,6	1,3
БАЭ	8,9	0,3	18,6	0,6	56,1	1,7	54,9	1,7	51,6	1,3
Австралия	61,1	1,9	51,9	1,5	52,3	1,6	43,9	1,3	43,1	1,1
Нидерланд	47,8	1,5	39,4	1,2	30,1	0,9	27,8	0,8	31,6	0,8
Люксембург	106,2	3,4	103,6	3,1	40,3	1,2	29,4	0,9	26,8	0,7
Канада	29,1	0,9	29,3	0,9	33,8	1,0	33,0	1,0	26,4	0,7
Виргин аралдары, Улуу Британия	27,0	0,9	26,9	0,8	26,9	0,8	26,4	0,8	30,0	0,8
Германия	54,4	1,7	34,7	1,0	15,3	0,5	14,7	0,4	14,5	0,4
Кипр	37,1	1,2	38,6	1,1	11,8	0,4	14,0	0,4	14,4	0,4
Жана башка өлкөлөр	226,0	7,2	215,8	6,4	154,6	4,6	166,9	5,0	166,9	4,2

Эскертүү: УСКнын маалыматтары боюнча.

МАЗМУНУ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЭЛ АРАЛЫК ИНВЕСТИЦИЯЛЫК ПОЗИЦИЯСЫ

10-график. ЭИП динамикасы
(млн АКШ долларында, жылдын акырына карата)

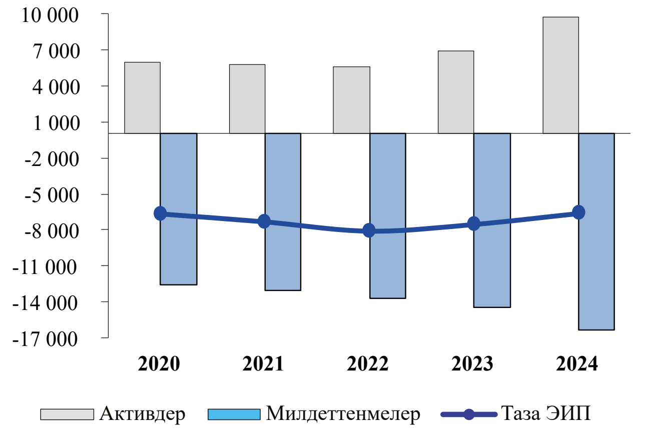

2024-жылдын жыйынтыгы боюнча Кыргыз Республикасынын таза эл аралык инвестициялык позициясы (ЭИП) 6 615,8 млн АКШ доллары деңгээлинде терс түптөлгөн, бул Кыргыз Республикасынын тышкы дүйнө алдындагы милдеттенмелеринин колдо болгон чет өлкө активдерден ашып кетишинин натыйжасы болду.

2024-жылдын аягына карата өлкөнүн чет өлкө активдери 9 693,0 млн АКШ долларын түзгөн, бул 2023-жылдын жыйынтыгы боюнча ушул эле көрсөткүчтөн 41,2 пайызга жогору. Бул динамика тышкы экономикалык операциялардын, баалардын, валюта курстарынын жана башка өзгөрүүлөрдүн натыйжасында калыптанган.

Активдердин түзүмүндө запастардын “тике инвестициялар” статьясы боюнча 4,3 пайызга же 13,7 млн АКШ долларына көбөйүшү белгиленген, бул көбүнчө Кыргыз Республикасынын резиденттеринин ээлигинде турган акциялар менен операциялардын өсүшү эсебинен болгон. “Башка инвестициялар” боюнча активдер отчёттук мезгилде 28,0 пайызга же 934,7 млн АКШ долларына көбөйгөн. Өсүш негизинен резиденттердин накталай акча жана депозиттер түрүндө активдеринин көлөмүнүн 24,9 пайызга же 537,3 млн АКШ долларына көбөйүшүнө байланыштуу операциялардын эсебинен катталган. Резиденттердин дебитордук карыз түрүндөгү активдери 45,5 пайызга (абсолюттук мааниде 406,1 млн АКШ долларына) өскөн. Улуттук банктын резервдик активдери 2024-жылы өткөн жылдагы деңгээлден 61,8 пайызга жогору түптөлүп, 4 923,1 млн АКШ долларын түзгөн.

Резиденттердин тышкы милдеттенмелеринин көлөмү 2024-жылдын акырына карата 13,1 пайызга көбөйүп, 2023-жылдын ушул эле көрсөткүчүнө салыштырмалуу 16 308,8 млн АКШ долларын түзгөн. Милдеттенмелердин түзүмүндө тике чет өлкө инвестициялары боюнча 8,8 пайызга (6 466,5 млн АКШ долларына чейин) өсүш белгиленген, ал көбүнчө жүргүзүлгөн операциялардын натыйжасындагы өзгөрүүлөр менен жана азыраак деңгээлде валюта курстарынын өзгөрүүлөрү эсебинен камсыздалган. “Башка инвестициялар” статьясы боюнча резидент эместер алдындагы милдеттенмелер 9 830,7 млн АКШ долларын түзгөн, бул 2023-жылдын деңгээлинен 16,2 пайызга жогору. “Башка инвестициялар” түзүмүндө жүргүзүлгөн операциялардын натыйжасында накталай акча жана депозиттер боюнча милдеттенмелердин өсүшү белгиленген. Мамлекеттик башкаруу секторунун кредиттер боюнча милдеттенмелери 4 349,6 млн АКШ долларына чейин азайган (1,7 пайызга төмөндөө), ал эми башка секторлордун милдеттенмелери 2 096,5 млн АКШ долларын түзүп, 42,9 пайызга көбөйгөн. Депозиттик уюмдардын кредиттер боюнча милдеттенмелери 8,9 пайызга өсүү менен, 58,0 млн АКШ долларын түзгөн. Отчёттук жылдын акырына карата соода кредиттеринин көлөмү тышкы экономикалык операциялардагы өсүштүн, башка өзгөрүүлөрдүн жана курстардын туруксуздугунан улам 2 080,9 млн АКШ долларына чейин өскөн. Кыргыз Республикасынын бөлүштүрүлгөн АКУ боюнча милдеттенмелери 2,8 пайызга кыскарган жана 332,5 млн АКШ долларын түзгөн.

15-таблица. Кыргыз Республикасынын чет өлкө активдеринин жана милдеттенмелеринин динамикасы
(млн АКШ долларында)

	31.12.20 карата калдык	*31.12.21 карата калдык*	*31.12.22 карата калдык*	*31.12.23 карата калдык*	*31.12.24 карата калдык*
А. Активдер	**5 935,5**	**5 747,3**	**5 572,3**	**6 866,7**	**9 693,0**
Чет өлкөгө тике инвестициялар[1]	1 517,6	893,3	310,3	317,6	331,3
Капиталда катышуу инструменттери	1 181,1	893,3	310,3	317,6	331,3
Карыздык инструменттер	336,5	—	—	—	—
Портфелдик инвестициялар	155,1	155,1	155,1	155,1	155,1
Туунду финансылык инструменттер	1,1	4,1	7,0	10,0	8,3
Башка инвестициялар	1 633,8	1 915,7	2 467,0	3 340,5	4 275,2
Накталай акча жана депозиттер	1 092,0	1 362,7	1 803,4	2 161,6	2 699,0
Депозиттик уюмдар	640,6	910,7	1 406,9	1 772,4	2 319,9
Башка секторлор	271,4	253,6	231,3	196,2	214,1
Кредиттер	39,4	11,5	10,2	57,7	92,6
АКЖО	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Депозиттик уюмдар	7,5	6,1	5,6	32,6	61,0
Башка секторлор	32,0	5,4	4,6	25,1	31,6
Соода кредиттери жана авансы	502,3	541,5	501,9	892,8	1 298,9
Башка активдер	—	—	151,5	228,4	184,7
Камдык активдер	2 628,0	2 779,1	2 632,8	3 043,5	4 923,1
Монетардык алтын	1 017,9	591,8	955,1	1 430,2	3 198,4
АКУ	125,3	375,1	228,6	176,1	208,4
ЭВФтеги камдык позиция	—	—	—	—	—
Жана башка камдык активдер	1 484,8	1 812,2	1 449,1	1 437,1	1 516,3
В. Милдеттенмелер	**12 583,7**	**13 073,8**	**13 693,2**	**14 417,0**	**16 308,8**
Кыргыз Республикасына тике инвестициялар[1]	5 499,5	5 637,2	5 855,9	5 940,9	6 466,5
Капиталда катышуу инструменттери	3 846,8	3 820,0	3 940,6	4 034,4	4 603,7
Карыздык инструменттер	1 652,7	1 817,2	1 915,4	1 906,5	1 862,8
Портфелдик инвестициялар	3,5	3,3	3,3	3,2	3,3
Туунду финансылык инструменттер	1,1	4,1	7,3	10,2	8,3
Башка инвестициялар	7 079,7	7 429,2	7 826,7	8 462,8	9 830,7
Накталай акча жана депозиттер	188,8	224,7	629,6	689,2	913,3
Кредиттер	5 751,9	5 896,3	5 817,5	5 944,5	6 504,0
АКЖО	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	4 217,4	4 298,3	4 331,4	4 424,4	4 349,6
Депозиттик уюмдар	146,1	97,2	56,0	53,2	58,0
Башка секторлор	1 388,4	1 500,8	1 430,1	1 466,9	2 096,5
Соода кредиттери жана авансы	1 018,1	951,3	1 040,3	1 487,1	2 080,9
Бөлүштүрүлгөн АКУ[2]	120,9	357,0	339,3	342,1	332,5
С. Таза эл аралык инвестициялык позиция (А-В)	**-6 648,2**	**-7 326,6**	**-8 121,0**	**-7 550,3**	**-6 615,8**

[1] Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен.

[2] Мында өлкөлөрдүн төлөм теңдемин колдоого алуу үчүн ЭВФке мүчө болгон өлкөлөр арасында АКУну бөлүштүрүү камтылат.

МАЗМУНУ

МАЗМУНУ

МАЗМУНУ

I тиркеме. Таблицалар жана графиктер

I.1-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми (нейтралдуу берүүдө)
(млн АКШ долларында)

	2020	2021	2022	2023	2024
Күндөлүк операциялар эсеби	**374,3**	**-737,7**	**-5 142,7**	**-6 820,5**	**-4 422,0**
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту, төлөнгөн баштапкы жана экинчилик кирешелер	5 200,7	6 406,4	7 039,9	8 496,9	11 610,7
Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн импорту, төлөнгөн баштапкы жана экинчилик кирешелер	4 826,5	7 144,1	12 182,6	15 317,4	16 032,7
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-1 615,4	-2 636,0	-7 027,2	-8 936,9	-6 602,9
экспорт	2 435,4	3 291,9	3 628,1	5 516,5	8 239,9
импорт	4 050,8	5 927,9	10 655,4	14 453,4	14 842,8
Товарлар[1]	-1 439,6	-2 418,1	-6 918,7	-8 285,6	-6 492,6
экспорт	2 007,2	2 770,1	2 253,3	3 379,5	4 922,3
импорт	3 446,8	5 188,1	9 172,1	11 665,1	11 414,9
Төлөм теңдеми методологиясы боюнча товарлардын экспорту/импорту	-2 426,6	-3 831,1	-6 931,8	-9 570,0	-8 998,8
экспорт	1 020,2	1 357,0	2 240,3	2 095,1	2 416,2
импорт	3 446,8	5 188,1	9 172,1	11 665,1	11 414,9
анын ичинде Реэкспорт	67,7	113,8	154,7	150,7	170,8
Чет өлкөдө товарларды кайра сатуунун алкагында товарлардын таза экспорту	—	—	—	—	—
Монетардык эмес алтын	987,0	1 413,0	13,1	1 284,3	2 506,1
экспорт	987,0	1 413,0	13,1	1 284,3	2 506,1
импорт	—	—	—	—	—
Кызмат көрсөтүүлөр	-175,9	-218,0	-108,5	-651,2	-110,2
экспорт	428,2	521,8	1 374,8	2 137,0	3 317,6
импорт	604,1	739,8	1 483,3	2 788,3	3 427,9
Башка тараптарга таандык материалдык ресурстарды иштеп чыгуу боюнча кызмат көрсөтүүлөр	—	—	—	—	—
экспорт	—	—	—	—	—
импорт	—	—	—	—	—
Кыргыз Республикасында кайра иштетүү үчүн товарлар (кайра иштетүүдөн кийин кайтарылган товарлар - экспорт, кайра иштетүү үчүн алынган товарлар - импорт)	0,4	0,4	-0,3	-1,8	-1,3
экспорт	0,6	1,6	2,2	4,5	3,4
импорт	0,2	1,2	2,4	6,3	4,8
Чет өлкөдө кайра иштетүү үчүн товарлар (кайра иштетүүгө жөнөтүлгөн товарлар - экспорт, кайра иштетүүдөн кийин кайтарылган товарлар - импорт)	-0,6	-2,0	-0,6	0,1	-0,4
экспорт	8,0	7,3	2,2	1,1	2,2
импорт	8,6	9,2	2,8	1,0	2,6
Башка категорияларда камтылбаган, оңдоо жана техникалык тейлөө боюнча кызмат көрсөтүүлөр	—	—	—	—	—
экспорт	—	—	—	—	—
импорт	—	—	—	—	—
Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр	-199,6	-293,4	-547,4	-824,6	-654,4
экспорт	153,1	203,7	364,8	388,5	593,2
импорт	352,7	497,1	912,3	1 213,1	1 247,6
Жүргүнчүлөрдү ташуу үчүн	-52,7	-89,4	-170,6	-234,5	-129,4
экспорт	43,8	51,5	71,3	64,7	166,3
импорт	96,5	141,0	241,9	299,2	295,7
Жүк ташуу үчүн	-55,8	-92,1	-160,6	-251,9	-216,6
экспорт	65,0	84,3	176,3	162,9	269,0
импорт	120,8	176,5	336,9	414,9	485,5
Жана башка	-91,6	-114,0	-216,0	-337,7	-308,1
экспорт	43,3	65,0	116,6	160,7	157,4
импорт	134,9	179,0	332,7	498,4	465,4
Аба транспорту	23,5	46,3	46,5	-38,2	-21,8
экспорт	57,1	102,6	162,9	115,1	106,5
импорт	33,6	56,3	116,5	153,2	128,3
Жүргүнчүлөрдү ташуу үчүн	—	1,4	-7,6	-31,1	-23,9
экспорт	12,2	21,8	34,7	24,5	22,7
импорт	12,2	20,4	42,3	55,7	46,6
Жүк ташуу үчүн	19,8	35,7	55,0	34,1	32,5
экспорт	22,0	39,5	62,7	44,3	41,0
импорт	2,2	3,7	7,7	10,2	8,5
Жана башка	3,8	9,1	-0,9	-41,1	-30,4
экспорт	23,0	41,2	65,5	46,3	42,8
импорт	19,2	32,1	66,4	87,4	73,2
Темир жол транспорту	-199,1	-305,4	-522,1	-642,9	-522,6
экспорт	41,6	39,1	48,1	52,9	188,9
импорт	240,7	344,4	570,2	695,8	711,6
Жүргүнчүлөрдү ташуу үчүн	-52,6	-90,9	-163,0	-203,3	-105,5
экспорт	31,6	29,7	36,6	40,2	143,6
импорт	84,2	120,6	199,6	243,5	249,1
Жүк ташуу үчүн	-67,6	-99,0	-165,8	-202,9	-192,7
экспорт	4,6	4,3	5,3	5,8	20,8
импорт	72,2	103,3	171,1	208,7	213,5
Жана башка	-78,8	-115,5	-193,3	-236,6	-224,5
экспорт	5,4	5,1	6,3	6,9	24,6
импорт	84,2	120,6	199,6	243,5	249,1

[1] Төлөм теңдемин түзүү методологиясына ылайык Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

МАЗМУНУ

2023 I	2023 II	2023 III	2023 IV	2024 I	2024 II	2024 III	2024 IV	
-1 471,0	**-1 824,6**	**-2 135,1**	**-1 389,8**	**-2 330,6**	**-1 620,2**	**-583,9**	**112,7**	**Күндөлүк операциялар эсеби**
1 632,5	2 045,7	2 063,3	2 755,4	1 961,8	2 543,5	3 450,4	3 655,0	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту, төлөнгөн баштапкы жана экинчилик кирешелер
3 103,5	3 870,3	4 198,4	4 145,2	4 292,4	4 163,8	4 034,2	3 542,3	Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн импорту, төлөнгөн баштапкы жана экинчилик кирешелер
-1 842,0	-2 289,1	-2 518,7	-2 287,0	-2 770,9	-2 076,5	-1 158,1	-597,3	**Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр**
962,7	1 261,8	1 398,1	1 894,0	1 198,1	1 742,9	2 508,6	2 790,4	экспорт
2 804,7	3 550,9	3 916,7	4 181,0	3 969,0	3 819,4	3 666,7	3 387,7	импорт
-1 814,3	-2 083,9	-2 310,1	-2 077,4	-2 589,2	-2 108,0	-1 212,0	-583,5	**Товарлар**[1]
459,0	867,2	818,7	1 234,6	540,0	811,9	1 419,0	2 151,5	экспорт
2 273,2	2 951,1	3 128,8	3 312,1	3 129,2	2 919,9	2 630,9	2 734,9	импорт
-1 864,5	-2 336,4	-2 627,0	-2 742,0	-2 728,9	-2 374,1	-1 660,1	-2 235,6	**Төлөм теңдеми методологиясы боюнча товарлардын экспорту/импорту**
408,7	614,7	501,8	570,0	400,2	545,8	970,8	499,3	экспорт
2 273,2	2 951,1	3 128,8	3 312,1	3 129,2	2 919,9	2 630,9	2 734,9	импорт
24,2	55,4	43,4	27,8	32,3	53,5	53,0	31,9	*анын ичинде Реэкспорт*
—	—	—	—	—	—	—	—	**Чет өлкөдө товарларды кайра сатуунун алкагында товарлардын таза экспорту**
50,3	252,5	316,9	664,6	139,7	266,0	448,2	1 652,2	**Монетардык эмес алтын**
50,3	252,5	316,9	664,6	139,7	266,0	448,2	1 652,2	экспорт
—	—	—	—	—	—	—	—	импорт
-27,8	-205,3	-208,6	-209,6	-181,7	31,5	53,8	-13,9	**Кызмат көрсөтүүлөр**
503,8	394,6	579,4	659,3	658,1	931,0	1 089,6	638,9	экспорт
531,5	599,8	788,0	868,9	839,8	899,5	1 035,8	652,7	импорт
—	—	—	—	—	—	—	—	**Башка тараптарга таандык материалдык ресурстарды иштеп чыгуу боюнча кызмат көрсөтүүлөр**
—	—	—	—	—	—	—	—	экспорт
—	—	—	—	—	—	—	—	импорт
0,8	0,3	0,33	-3,3	0,3	-2,0	0,4	-0,1	*Кыргыз Республикасында кайра иштетүү үчүн товарлар (кайра иштетүүдөн кийин кайтарылган товарлар - экспорт, кайра иштетүү үчүн алынган товарлар - импорт)*
1,1	1,0	0,8	1,5	1,0	0,9	0,6	1,0	экспорт
0,4	0,7	0,5	4,8	0,7	2,8	0,2	1,1	импорт
-0,1	-0,1	-0,11	0,4	0,8	-0,7	-0,2	-0,4	*Чет өлкөдө кайра иштетүү үчүн товарлар (кайра иштетүүгө жөнөтүлгөн товарлар - экспорт, кайра иштетүүдөн кийин кайтарылган товарлар - импорт)*
0,1	0,2	0,2	0,5	0,9	0,1	0,6	0,5	экспорт
0,2	0,4	0,3	0,2	0,2	0,7	0,8	0,9	импорт
—	—	—	—	—	—	—	—	**Башка категорияларда камтылбаган, оңдоо жана техникалык тейлөө боюнча кызмат көрсөтүүлөр**
—	—	—	—	—	—	—	—	экспорт
—	—	—	—	—	—	—	—	импорт
-129,0	-209,5	-249,0	-237,2	-230,4	-78,8	-179,0	-166,1	**Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр**
111,9	95,1	84,3	97,2	102,9	249,0	131,6	109,7	экспорт
240,9	304,7	333,3	334,3	333,3	327,8	310,7	275,8	импорт
-39,1	-60,3	-68,0	-67,1	-60,9	40,3	-52,5	-56,2	*Жүргүнчүлөрдү ташуу үчүн*
18,9	16,2	15,8	13,8	18,2	116,6	16,9	14,5	экспорт
58,0	76,5	83,7	80,9	79,1	76,4	69,4	70,7	импорт
-42,2	-61,6	-71,4	-76,7	-62,9	-46,6	-68,4	-38,7	*Жүк ташуу үчүн*
41,8	37,5	41,3	42,4	51,3	74,3	72,4	70,9	экспорт
84,0	99,1	112,7	119,1	114,2	120,9	140,8	109,6	импорт
-47,5	-87,4	-109,4	-93,3	-106,5	-72,3	-58,0	-71,3	*Жана башка*
51,1	41,4	27,3	41,0	33,3	57,9	42,1	24,0	экспорт
98,7	128,7	136,7	134,3	139,8	130,2	100,2	95,2	импорт
7,9	-18,9	-21,5	-5,7	-4,3	-6,1	-1,6	-9,7	**Аба транспорту**
37,0	20,9	26,9	30,2	31,4	27,6	26,9	20,7	экспорт
29,1	39,8	48,4	35,9	35,7	33,7	28,5	30,4	импорт
-2,7	-10,0	-11,9	-6,6	-6,3	-6,4	-4,6	-6,6	*Жүргүнчүлөрдү ташуу үчүн*
7,9	4,5	5,7	6,4	6,7	5,9	5,7	4,4	экспорт
10,6	14,5	17,6	13,0	13,0	12,3	10,4	11,0	импорт
12,3	5,4	7,1	9,2	9,7	8,4	8,5	5,9	*Жүк ташуу үчүн*
14,3	8,1	10,4	11,6	12,1	10,6	10,4	8,0	экспорт
1,9	2,6	3,2	2,4	2,4	2,2	1,9	2,0	импорт
-1,7	-14,3	-16,8	-8,3	-7,7	-8,1	-5,5	-9,0	*Жана башка*
14,9	8,4	10,8	12,1	12,6	11,1	10,8	8,3	экспорт
16,6	22,7	27,6	20,5	20,3	19,2	16,3	17,3	импорт
-121,0	-161,8	-175,8	-184,3	-173,9	-37,5	-154,0	-157,2	**Темир жол транспорту**
14,5	15,5	13,2	9,7	15,2	145,7	14,7	13,3	экспорт
135,5	177,3	188,9	194,0	189,1	183,2	168,7	170,5	импорт
-36,4	-50,3	-56,1	-60,5	-54,7	46,6	-47,9	-49,6	*Жүргүнчүлөрдү ташуу үчүн*
11,1	11,8	10,0	7,4	11,5	110,8	11,2	10,1	экспорт
47,4	62,1	66,1	67,9	66,2	64,1	59,1	59,7	импорт
-39,1	-51,5	-55,2	-57,1	-55,1	-38,9	-49,0	-49,7	*Жүк ташуу үчүн*
1,6	1,7	1,5	1,1	1,7	16,0	1,6	1,5	экспорт
40,7	53,2	56,7	58,2	56,7	55,0	50,6	51,2	импорт
-45,5	-60,0	-64,4	-66,6	-64,2	-45,2	-57,1	-58,0	*Жана башка*
1,9	2,0	1,7	1,3	2,0	18,9	1,9	1,7	экспорт
47,4	62,1	66,1	67,9	66,2	64,1	59,1	59,7	импорт

I.1-таблица. (уландысы)

	2020	2021	2022	2023	2024
Автоунаа транспорту	-14,6	-33,5	-52,6	-85,0	-58,4
экспорт	31,7	35,9	105,5	110,9	205,1
импорт	46,3	69,4	158,1	195,9	263,5
Жүргүнчүлөрдү ташуу үчүн	—	—	—	—	—
экспорт	—	—	—	—	—
импорт	—	—	—	—	—
Жүк ташуу үчүн	-14,6	-33,5	-52,6	-85,0	-58,4
экспорт	31,7	35,9	105,5	110,9	205,1
импорт	46,3	69,4	158,1	195,9	263,5
Жана башка	—	—	—	—	—
экспорт	—	—	—	—	—
импорт	—	—	—	—	—
Транспорттун башка түрлөрү	-9,4	-0,8	-19,2	-58,5	-51,5
экспорт	22,7	26,2	48,3	109,6	92,6
импорт	32,1	27,0	67,5	168,1	144,1
Жүргүнчүлөрдү ташуу үчүн	—	—	—	—	—
экспорт	—	—	—	—	—
импорт	—	—	—	—	—
Жүк ташуу үчүн	6,7	4,7	2,8	1,9	2,1
экспорт	6,7	4,7	2,8	1,9	2,1
импорт	—	—	—	—	—
Жана башка	-16,5	-7,6	-21,8	-59,9	-53,2
экспорт	14,9	18,7	44,9	107,6	90,0
импорт	31,4	26,3	66,7	167,5	143,2
Почта жана курьердик байланыш кызмат көрсөтүүлөрү	0,4	2,1	-0,3	-0,5	-0,4
экспорт	1,1	2,8	0,6	0,1	0,6
импорт	0,6	0,7	0,9	0,6	0,9
Кыдыруулар	62,5	134,1	537,7	492,3	380,6
экспорт	151,3	206,8	755,7	1 024,1	963,7
импорт	88,8	72,8	217,9	531,8	583,1
Ишкердик	18,0	50,4	209,4	158,5	105,3
экспорт	65,1	88,9	324,9	440,4	414,4
импорт	47,1	38,6	115,5	281,9	309,1
Жеке	44,5	83,7	328,3	333,8	275,3
экспорт	86,2	117,9	430,7	583,8	549,3
импорт	41,8	34,2	102,4	250,0	274,1
Курулуш	0,6	12,8	14,8	16,5	4,5
экспорт	14,2	19,4	21,6	20,4	44,7
импорт	13,7	6,6	6,8	4,0	40,2
Чет өлкөдөгү курулуш	14,2	19,4	21,6	20,4	44,7
экспорт	14,2	19,4	21,6	20,4	44,7
импорт	—	—	—	—	—
Кыргыз Республикасындагы курулуш	-13,7	-6,6	-6,8	-4,0	-40,2
экспорт	—	—	—	—	—
импорт	13,7	6,6	6,8	4,0	40,2
Камсыздандыруу жана пенсиялык камсыздоо жагында кызмат көрсөтүүлөр	-6,7	-6,3	-0,9	-0,2	-6,8
экспорт	0,2	0,5	2,2	3,9	3,8
импорт	6,9	6,9	3,1	4,2	10,6
Финансылык кызмат көрсөтүүлөр	3,9	-1,0	-21,5	-34,5	-193,0
экспорт	14,7	14,2	20,8	115,6	196,1
импорт	10,9	15,2	42,3	150,1	389,1
Интеллектуалдык менчикти пайдалануу үчүн төлөм	-4,3	-4,6	-5,1	-32,8	-65,9
экспорт	1,4	1,9	3,2	4,4	11,3
импорт	5,7	6,6	8,3	37,2	77,1
Телекоммуникациялык, компьютердик жана маалыматтык кызмат көрсөтүүлөр	-7,2	-7,0	-8,7	11,8	264,6
экспорт	13,8	13,5	37,9	84,9	383,4
импорт	20,9	20,6	46,6	73,1	118,8
Башка ишкердик кызмат көрсөтүүлөр	1,8	-2,0	8,7	-20,1	80,0
экспорт	47,7	36,0	73,8	104,1	261,6
импорт	45,9	38,0	65,1	124,2	181,6
Жеке адамдарга кызмат көрсөтүүлөр жана маданият жана эс алуу чөйрөсүндөгү кызмат көрсөтүүлөр	-12,4	-37,0	-70,5	-235,6	97,2
экспорт	30,3	22,7	91,2	387,2	859,3
импорт	42,7	59,7	161,7	622,8	762,2
Башка категорияда камтылбаган мамлекеттик товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-14,3	-13,5	-15,6	-24,0	-17,1
экспорт	1,5	2,9	3,6	3,9	0,5
импорт	15,8	16,4	19,2	27,8	17,6

2023				2024				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
-15,9	-15,9	-24,3	-28,8	-18,3	-16,4	-28,3	4,5	**Автоунаа транспорту**
25,4	27,4	28,5	29,7	36,8	47,3	60,0	60,9	экспорт
41,4	43,3	52,8	58,5	55,1	63,7	88,3	56,5	импорт
—	—	—	—	—	—	—	—	*Жүргүнчүлөрдү ташуу үчүн*
—	—	—	—	—	—	—	—	экспорт
—	—	—	—	—	—	—	—	импорт
-15,9	-15,9	-24,3	-28,8	-18,3	-16,4	-28,3	4,5	*Жүк ташуу үчүн*
25,4	27,4	28,5	29,7	36,8	47,3	60,0	60,9	экспорт
41,4	43,3	52,8	58,5	55,1	63,7	88,3	56,5	импорт
—	—	—	—	—	—	—	—	*Жана башка*
—	—	—	—	—	—	—	—	экспорт
—	—	—	—	—	—	—	—	импорт
0,0	-12,9	-27,3	-18,4	-33,9	-18,8	4,9	-3,6	**Транспорттун башка түрлөрү**
34,9	31,4	15,8	27,6	19,5	28,3	30,0	14,8	экспорт
34,8	44,2	43,1	46,0	53,4	47,1	25,2	18,4	импорт
0,0	0,0	—	-0,0	—	—	0,0	-0,0	*Жүргүнчүлөрдү ташуу үчүн*
—	-0,0	—	-0,0	—	—	0,0	—	экспорт
-0,0	-0,0	—	—	—	—	—	0,0	импорт
0,5	0,4	1,0	—	0,7	0,3	0,4	0,6	*Жүк ташуу үчүн*
0,5	0,4	1,0	—	0,7	0,3	0,4	0,6	экспорт
—	—	—	—	—	—	—	—	импорт
-0,3	-13,0	-28,2	-18,4	-34,5	-19,0	4,5	-4,3	*Жана башка*
34,3	30,9	14,7	27,6	18,8	27,9	29,4	13,9	экспорт
34,6	44,0	43,0	45,9	53,3	46,9	24,9	18,2	импорт
-0,2	-0,2	-0,1	-0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	**Почта жана курьердик байланыш кызмат көрсөтүүлөрү**
0,0	0,0	0,0	—	0,0	0,1	0,2	0,2	экспорт
0,2	0,3	0,1	0,0	0,2	0,3	0,3	0,2	импорт
154,3	66,7	186,8	84,6	80,3	29,1	176,5	94,7	**Кыдыруулар**
304,5	187,3	340,6	191,8	233,5	180,8	331,7	217,8	экспорт
150,2	120,6	153,8	107,2	153,2	151,6	155,2	123,1	импорт
51,3	16,6	64,9	25,6	19,2	-2,6	60,4	28,4	**Ишкердик**
130,9	80,5	146,5	82,5	100,4	77,7	142,6	93,7	экспорт
79,6	63,9	81,5	56,8	81,2	80,4	82,3	65,2	импорт
102,9	50,1	121,8	58,9	61,1	31,8	116,1	66,3	**Жеке**
173,6	106,7	194,1	109,3	133,1	103,0	189,1	124,1	экспорт
70,6	56,7	72,3	50,4	72,0	71,3	73,0	57,9	импорт
2,6	1,7	2,4	9,7	2,8	-1,2	-0,6	3,6	**Курулуш**
3,1	2,5	3,5	11,4	9,6	14,3	10,3	10,6	экспорт
0,4	0,8	1,1	1,6	6,8	15,6	10,9	7,0	импорт
3,1	2,5	3,5	11,4	9,6	14,3	10,3	10,6	**Чет өлкөдөгү курулуш**
3,1	2,5	3,5	11,4	9,6	14,3	10,3	10,6	экспорт
—	—	—	—	—	—	—	—	импорт
-0,4	-0,8	-1,1	-1,6	-6,8	-15,6	-10,9	-7,0	**Кыргыз Республикасындагы курулуш**
—	—	—	—	—	—	—	—	экспорт
0,4	0,8	1,1	1,6	6,8	15,6	10,9	7,0	импорт
-0,1	-0,0	0,2	-0,3	-0,7	-0,7	-0,5	-4,9	**Камсыздандыруу жана пенсиялык камсыздоо жагында кызмат көрсөтүүлөр**
0,6	1,0	1,3	1,0	1,1	1,3	0,6	0,8	экспорт
0,7	1,0	1,2	1,3	1,8	2,0	1,0	5,7	импорт
-11,4	-13,2	1,1	-11,0	-38,0	-21,0	-69,9	-64,2	**Финансылык кызмат көрсөтүүлөр**
4,2	15,3	29,9	66,2	56,2	33,2	62,8	43,9	экспорт
15,6	28,5	28,8	77,2	94,2	54,2	132,7	108,1	импорт
-1,1	-2,3	-15,8	-13,6	-14,7	-19,3	-10,9	-20,9	**Интеллектуалдык менчикти пайдалануу үчүн төлөм**
0,9	0,8	1,4	1,3	1,9	1,3	3,9	4,1	экспорт
2,0	3,1	17,2	14,9	16,7	20,6	14,8	25,1	импорт
7,6	2,5	-5,2	6,9	32,7	60,0	94,4	77,5	**Телекоммуникациялык, компьютердик жана маалыматтык кызмат көрсөтүүлөр**
25,2	20,0	17,3	22,4	48,4	101,2	118,9	114,9	экспорт
17,6	17,5	22,5	15,5	15,7	41,2	24,5	37,4	импорт
3,1	-11,1	-6,2	-5,9	-11,6	-15,1	44,1	62,6	**Башка ишкердик кызмат көрсөтүүлөр**
26,2	20,6	22,7	34,5	33,3	44,7	88,7	95,0	экспорт
23,1	31,7	28,9	40,5	44,9	59,8	44,5	32,4	импорт
-49,5	-36,5	-117,6	-32,0	2,9	87,0	3,1	4,1	**Жеке адамдарга кызмат көрсөтүүлөр жана маданият жана эс алуу чөйрөсүндөгү кызмат көрсөтүүлөр**
26,3	51,0	77,6	232,3	171,2	305,0	341,0	42,1	экспорт
75,8	87,5	195,2	264,3	168,3	218,1	337,8	38,0	импорт
-4,3	-3,5	-5,2	-10,9	-5,0	-8,5	-3,4	-0,2	**Башка категорияда камтылбаган мамлекеттик товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр**
0,9	1,0	0,7	1,2	0,1	0,1	0,2	0,0	экспорт
5,2	4,5	6,0	12,1	5,1	8,6	3,6	0,3	импорт

МАЗМУНУ

I.1-таблица. (уландысы)

	2020	2021	2022	2023	2024
Баштапкы кирешелер[2]	**-256,4**	**-622,3**	**-270,4**	**-194,1**	**-591,4**
Алууга	20,6	9,8	29,4	85,5	123,9
Төлөөгө	277,0	632,0	299,8	279,6	715,4
Эмгекке төлөө	-11,1	-6,2	-9,2	-6,9	-7,3
Алууга	—	—	—	—	—
Төлөөгө	11,1	6,2	9,2	6,9	7,3
Инвестициялык кирешелер	-245,4	-616,0	-261,2	-187,2	-584,1
Алууга	20,6	9,8	29,4	85,5	123,9
Төлөөгө	266,0	625,8	290,5	272,7	708,1
Тике инвестициялар	-146,7	-501,8	-143,6	-149,1	-561,4
Алууга	—	—	—	—	—
Төлөөгө	146,7	501,8	143,6	149,1	561,4
Капиталда катышуу инструменттеринен жана инвестициялык фондулардын пайларынан/ акцияларынан кирешелер	-139,4	-451,9	-138,3	-145,1	-555,8
Алууга	—	—	—	—	—
Төлөөгө	139,4	451,9	138,3	145,1	555,8
Квазикорпорациялардын дивиденддери жана кирешелеринен алып салуулар	-261,0	-420,1	-103,2	-48,1	-68,9
Алууга	—	—	—	—	—
Төлөөгө	261,0	420,1	103,2	48,1	68,9
Тике инвестициялоо ишканасындагы тике инвестордун инвестициялары	-261,0	-420,1	-103,2	-48,1	-68,9
Алууга	—	—	—	—	—
Төлөөгө	261,0	420,1	103,2	48,1	68,9
Кайра инвестицияланган кирешелер	121,7	-31,9	-35,2	-97,0	-486,9
Алууга	—	—	—	—	—
Төлөөгө	-121,7	31,9	35,2	97,0	486,9
Пайыздар	-7,4	-49,9	-5,3	-4,1	-5,6
Алууга	—	—	—	—	—
Төлөөгө	7,4	49,9	5,3	4,1	5,6
Портфелдик инвестициялар	—	—	—	—	—
Алууга	—	—	—	—	—
Төлөөгө	—	—	—	—	—
Башка инвестициялар	-98,6	-114,2	-117,6	-38,1	-22,7
Алууга	20,6	9,8	29,4	85,5	123,9
Төлөөгө	119,2	123,9	146,9	123,6	146,7
Пайыздар	-98,6	-114,2	-117,6	-38,1	-22,7
Алууга	20,6	9,8	29,4	85,5	123,9
Төлөөгө	119,2	123,9	146,9	123,6	146,7
Камсыздандыруу жана пенсиялык полистердин жана стандарттык кепилдиктердин ээлеринин эсептерине тиешелүү болгон инвестициялык кирешелер	—	—	—	—	—
Алууга	—	—	—	—	—
Төлөөгө	—	—	—	—	—
Резервдик активдер	—	—	—	—	—
Алууга	—	—	—	—	—
Төлөөгө	—	—	—	—	—
Экинчилик кирешелер	**2 246,1**	**2 520,6**	**2 154,9**	**2 310,5**	**2 772,3**
Алууга	2 744,7	3 104,8	3 382,4	2 894,9	3 246,8
Төлөөгө	498,6	584,2	1 227,5	584,4	474,5
Мамлекеттик башкаруу сектору	80,4	56,0	81,8	4,9	22,0
Алууга	83,8	61,8	89,5	13,5	35,6
Төлөөгө	3,5	5,8	7,8	8,7	13,5
Финансылык уюмдар, финансылык эмес ишканалар, үй чарбалары жана коммерциялык эмес үй чарба уюмдары	2 165,8	2 464,6	2 073,2	2 305,7	2 750,3
Алууга	2 660,8	3 043,1	3 292,9	2 881,4	3 211,3
Төлөөгө	495,1	578,5	1 219,7	575,7	461,0
Жеке трансферттер (резидент үй чарбалары менен резидент эмес үй чарбаларынын ортосундагы күндөлүк трансферттер)	2 136,1	2 433,6	2 047,4	2 293,0	2 744,5
Алууга	2 630,6	3 011,8	3 266,6	2 863,0	3 197,2
Төлөөгө	494,5	578,3	1 219,2	570,0	452,8
Анын ичинде иштеп жаткандардын акчалай которуулары	2 136,1	2 433,6	2 047,4	2 293,0	2 744,5
Алууга	2 630,6	3 011,8	3 266,6	2 863,0	3 197,2
Төлөөгө	494,5	578,3	1 219,2	570,0	452,8
Башка күндөлүк трансферттер	29,7	31,0	25,8	12,7	5,8
Алууга	30,2	31,2	26,3	18,4	14,0
Төлөөгө	0,6	0,2	0,5	5,7	8,2

[2] Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен УСКнын маалыматтары боюнча.

2023				2024				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
-116,3	**-170,5**	**-128,5**	**221,1**	**-152,1**	**-207,2**	**-226,3**	**-5,8**	**Баштапкы кирешелер**[2]
20,0	19,1	25,8	20,6	28,3	27,2	30,8	37,7	Алууга
136,3	189,6	154,3	-200,5	180,4	234,3	257,2	43,5	Төлөөгө
-1,7	-1,6	-1,6	-1,9	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	**Эмгекке төлөө**
—	—	—	—	—	—	—	—	Алууга
1,7	1,6	1,6	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	Төлөөгө
-114,6	-168,9	-126,9	223,0	-150,4	-205,4	-224,5	-4,0	**Инвестициялык кирешелер**
20,0	19,1	25,8	20,6	28,3	27,2	30,8	37,7	Алууга
134,6	187,9	152,6	-202,4	178,6	232,5	255,3	41,6	Төлөөгө
-102,1	-166,8	-111,2	231,0	-126,6	-201,1	-219,2	-14,5	**Тике инвестициялар**
—	—	—	—	—	—	—	—	Алууга
102,1	166,8	111,2	-231,0	126,6	201,1	219,2	14,5	Төлөөгө
-101,2	-165,6	-110,4	232,0	-125,7	-199,2	-217,5	-13,5	**Капиталда катышуу инструменттеринен жана инвестициялык фондулардын пайларынан/ акцияларынан кирешелер**
—	—	—	—	—	—	—	—	Алууга
101,2	165,6	110,4	-232,0	125,7	199,2	217,5	13,5	Төлөөгө
-21,3	-6,3	-10,5	-9,9	-11,3	-20,5	-36,0	-1,1	**Квазикорпорациялардын дивиденддери жана кирешелеринен алып салуулар**
—	—	—	—	—	—	—	—	Алууга
21,3	6,3	10,5	9,9	11,3	20,5	36,0	1,1	Төлөөгө
-21,3	-6,3	-10,5	-9,9	-11,3	-20,5	-36,0	-1,1	**Тике инвестициялоо ишканасындагы тике инвестордун инвестициялары**
—	—	—	—	—	—	—	—	Алууга
21,3	6,3	10,5	9,9	11,3	20,5	36,0	1,1	Төлөөгө
-79,8	-159,2	-99,9	241,9	-114,4	-178,7	-181,5	-12,4	**Кайра инвестицияланган кирешелер**
—	—	—	—	—	—	—	—	Алууга
79,8	159,2	99,9	-241,9	114,4	178,7	181,5	12,4	Төлөөгө
-0,9	-1,3	-0,8	-1,0	-0,9	-2,0	-1,7	-1,0	**Пайыздар**
—	—	—	—	—	—	—	—	Алууга
0,9	1,3	0,8	1,0	0,9	2,0	1,7	1,0	Төлөөгө
—	—	—	—	—	—	—	—	**Портфелдик инвестициялар**
—	—	—	—	—	—	—	—	Алууга
—	—	—	—	—	—	—	—	Төлөөгө
-12,5	-2,0	-15,6	-8,0	-23,8	-4,2	-5,3	10,5	**Башка инвестициялар**
20,0	19,1	25,8	20,6	28,3	27,2	30,8	37,7	Алууга
32,5	21,1	41,4	28,6	52,0	31,4	36,1	27,1	Төлөөгө
-12,5	-2,0	-15,6	-8,0	-23,8	-4,2	-5,3	10,5	**Пайыздар**
20,0	19,1	25,8	20,6	28,3	27,2	30,8	37,7	Алууга
32,5	21,1	41,4	28,6	52,0	31,4	36,1	27,1	Төлөөгө
—	—	—	—	—	—	—	—	**Камсыздандыруу жана пенсиялык полистердин жана стандарттык кепилдиктердин ээлеринин эсептерине тиешелүү болгон инвестициялык кирешелер**
—	—	—	—	—	—	—	—	Алууга
—	—	—	—	—	—	—	—	Төлөөгө
—	—	—	—	—	—	—	—	**Резервдик активдер**
—	—	—	—	—	—	—	—	Алууга
—	—	—	—	—	—	—	—	Төлөөгө
487,3	**635,0**	**512,1**	**676,1**	**592,4**	**663,5**	**800,6**	**715,9**	**Экинчилик кирешелер**
649,7	764,8	639,5	840,9	735,4	773,5	911,0	827,0	Алууга
162,4	129,8	127,4	164,8	143,0	110,0	110,4	111,1	Төлөөгө
-1,0	-0,1	-1,8	7,8	3,9	-4,2	6,3	16,0	**Мамлекеттик башкаруу сектору**
—	2,0	—	11,5	4,0	—	8,1	23,4	Алууга
1,0	2,2	1,8	3,7	0,2	4,2	1,8	7,4	Төлөөгө
488,3	635,1	513,9	668,3	588,5	667,7	794,2	699,8	**Финансылык уюмдар, финансылык эмес ишканалар, үй чарбалары жана коммерциялык эмес үй чарба уюмдары**
649,7	762,8	639,5	829,4	731,4	773,5	902,8	803,5	Алууга
161,4	127,6	125,6	161,1	142,8	105,8	108,6	103,7	Төлөөгө
484,2	631,7	513,7	663,4	587,0	665,4	793,7	698,4	**Жеке трансферттер (резидент үй чарбалары менен резидент эмес үй чарбаларынын ортосундагы күндөлүк трансферттер)**
645,1	758,9	636,6	822,5	727,7	769,5	899,4	800,7	Алууга
160,9	127,2	122,9	159,0	140,7	104,1	105,7	102,2	Төлөөгө
484,2	631,7	513,7	663,4	587,0	665,4	793,7	698,4	*Анын ичинде иштеп жаткандардын акчалай которуулары*
645,1	758,9	636,6	822,5	727,7	769,5	899,4	800,7	Алууга
160,9	127,2	122,9	159,0	140,7	104,1	105,7	102,2	Төлөөгө
4,1	3,5	0,2	4,9	1,6	2,3	0,6	1,4	**Башка күндөлүк трансферттер**
4,7	3,9	2,9	6,9	3,7	4,0	3,5	2,9	Алууга
0,5	0,4	2,7	2,0	2,1	1,7	2,9	1,5	Төлөөгө

МАЗМУНУ

I.1-таблица. (уландысы)

	2020	2021	2022	2023	2024
Капитал менен операциялар эсеби	**79,8**	**146,4**	**181,3**	**220,6**	**154,8**
Алууга	93,5	167,7	196,7	231,5	156,5
Төлөөгө	13,8	21,3	15,4	10,9	1,7
Капиталдык трансферттер	79,8	146,4	181,3	220,6	154,8
Алууга	93,5	167,7	196,7	231,5	156,5
Төлөөгө	13,8	21,3	15,4	10,9	1,7
Мамлекеттик башкаруу сектору	87,9	132,6	163,2	190,5	146,6
Алууга	87,9	132,6	163,2	190,5	146,6
Төлөөгө	—	—	—	—	—
Карызды кечүүгө байланыштуу трансферттер	—	—	—	—	—
Алууга	—	—	—	—	—
Төлөөгө	—	—	—	—	—
Башка капиталдык трансферттер	87,9	132,6	163,2	190,5	146,6
Алууга	87,9	132,6	163,2	190,5	146,6
Төлөөгө	—	—	—	—	—
Финансылык уюмдар, финансылык эмес ишканалар, үй чарбалары жана коммерциялык эмес үй чарба уюмдары	-8,1	13,8	18,1	30,1	8,1
Алууга	5,6	35,1	33,5	41,0	9,8
Төлөөгө	13,8	21,3	15,4	10,9	1,7
Таза кредиттөө (+)/ таза карыз алуу (-) (күндөлүк операциялар жана капитал менен операциялар эсебинин маалыматтары боюнча сальдо)	**454,0**	**-591,3**	**-4 961,5**	**-6 599,9**	**-4 267,2**
Финансылык эсеп	**350,3**	**-90,4**	**-963,1**	**-151,4**	**-776,0**
Таза кредиттөө (+) / таза карыз алуу (-) (финансылык эсеп боюнча маалыматтардын негизинде)	**350,3**	**-90,4**	**-963,1**	**-151,4**	**-776,0**
Тике инвестициялар	582,4	-560,7	-509,5	-151,3	-573,4
Финансылык активдерди таза сатып алуу	180,9	-334,5	-454,6	7,9	14,3
Капиталда катышуу жана инвестициялык фондулардын пайлары/акциялары	1,9	2,0	-454,6	7,9	14,3
Кирешелерди кайра инвестициялоону эске албаганда, капиталга катышуу	1,9	2,0	-454,6	7,9	14,3
Кирешелерди кайра инвестициялоо	—	—	—	—	—
Карыздык инструменттер	179,0	-336,5	—	—	—
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	-401,5	226,2	54,8	159,2	587,7
Капиталда катышуу жана инвестициялык фондулардын пайлары/акциялары	-149,5	40,7	18,3	131,1	610,0
Кирешелерди кайра инвестициялоону эске албаганда, капиталга катышуу	-27,8	8,8	-16,9	34,0	123,0
Кирешелерди кайра инвестициялоо	-121,7	31,9	35,2	97,0	486,9
Карыздык инструменттер	-252,1	185,5	36,5	28,1	-22,3
Портфелдик инвестициялар	-15,1	-0,4	-0,4	-0,3	-0,4
Финансылык активдерди таза сатып алуу	-15,0	—	—	—	—
Капиталда катышуу жана инвестициялык фондулардын пайлары/акциялары	—	—	—	—	—
Карыздык баалуу кагаздар	-15,0	—	—	—	—
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	0,1	0,4	0,4	0,4	0,4
Капиталда катышуу жана инвестициялык фондулардын пайлары/акциялары	—	—	—	—	—
Карыздык баалуу кагаздар	0,1	0,4	0,4	0,4	0,4
Туунду финансылык инструменттер (резервдерди кошпогондо) жана кызматкерлер үчүн акцияларга опциондор	0,3	0,3	0,7	9,6	-0,6
Финансылык активдерди таза сатып алуу	-7,6	3,3	3,2	3,2	-2,3
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	-7,9	3,0	2,5	-6,4	-1,7

[3] Улуттук банктын баа берүү маалыматтары.

МАЗМУНУ

2023				2024				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
35,2	**63,4**	**50,1**	**71,9**	**35,7**	**43,6**	**24,5**	**51,0**	**Капитал менен операциялар эсеби**
38,1	66,2	53,1	74,0	37,4	43,6	24,5	51,0	Алууга
2,9	2,8	3,0	2,1	1,7	—	—	—	Төлөөгө
35,2	63,4	50,1	71,9	35,7	43,6	24,5	51,0	**Капиталдык трансферттер**
38,1	66,2	53,1	74,0	37,4	43,6	24,5	51,0	Алууга
2,9	2,8	3,0	2,1	1,7	—	—	—	Төлөөгө
27,0	56,7	41,5	65,4	30,0	41,8	24,1	50,7	**Мамлекеттик башкаруу сектору**
27,0	56,7	41,5	65,4	30,0	41,8	24,1	50,7	Алууга
—	—	—	—	—	—	—	—	Төлөөгө
—	—	—	—	—	—	—	—	**Карызды кечүүгө байланыштуу трансферттер**
—	—	—	—	—	—	—	—	Алууга
—	—	—	—	—	—	—	—	Төлөөгө
27,0	56,7	41,5	65,4	30,0	41,8	24,1	50,7	Башка капиталдык трансферттер
27,0	56,7	41,5	65,4	30,0	41,8	24,1	50,7	Алууга
—	—	—	—	—	—	—	—	Төлөөгө
8,2	6,8	8,6	6,5	5,6	1,8	0,4	0,3	**Финансылык уюмдар, финансылык эмес ишканалар, үй чарбалары жана коммерциялык эмес үй чарба уюмдары**
11,1	9,6	11,6	8,6	7,4	1,8	0,4	0,3	Алууга
2,9	2,8	3,0	2,1	1,7	—	—	—	Төлөөгө
-1 435,7	**-1 761,2**	**-2 085,0**	**-1 317,9**	**-2 295,0**	**-1 576,6**	**-559,4**	**163,7**	**Таза кредиттөө (+)/ таза карыз алуу (-) (күндөлүк операциялар жана капитал менен операциялар эсебинин маалыматтары боюнча сальдо)**
-214,4	**-181,0**	**-194,9**	**438,8**	**-43,7**	**-493,2**	**110,3**	**-349,5**	**Финансылык эсеп**
-214,4	**-181,0**	**-194,9**	**438,8**	**-43,7**	**-493,2**	**110,3**	**-349,5**	**Таза кредиттөө (+) / таза карыз алуу (-) (финансылык эсеп боюнча маалыматтардын негизинде)**
-75,1	-180,6	-147,2	251,7	-101,5	-215,7	-197,0	-59,2	**Тике инвестициялар**
5,3	-0,1	-3,6	6,4	-1,4	-4,2	20,8	-0,9	**Финансылык активдерди таза сатып алуу**
5,3	-0,1	-3,6	6,4	-1,4	-4,2	20,8	-0,9	**Капиталда катышуу жана инвестициялык фондулардын пайлары/акциялары**
5,3	-0,1	-3,6	6,4	-1,4	-4,2	20,8	-0,9	Кирешелерди кайра инвестициялоону эске албаганда, капиталга катышуу
—	—	—	—	—	—	—	—	**Кирешелерди кайра инвестициялоо**
—	—	—	—	—	—	—	—	**Карыздык инструменттер**
80,4	180,5	143,6	-245,3	100,2	211,5	217,8	58,3	**Милдеттенмелерди таза кабыл алуу**
91,0	196,9	96,4	-253,2	106,1	224,1	188,2	91,6	**Капиталда катышуу жана инвестициялык фондулардын пайлары/акциялары**
11,2	37,6	-3,5	-11,2	-8,2	45,4	6,7	79,2	Кирешелерди кайра инвестициялоону эске албаганда, капиталга катышуу
79,8	159,2	99,9	-241,9	114,4	178,7	181,5	12,4	**Кирешелерди кайра инвестициялоо**
-10,7	-16,4	47,2	7,9	-6,0	-12,6	29,6	-33,3	**Карыздык инструменттер**
-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	**Портфелдик инвестициялар**
0,0	—	—	—	—	—	—	—	Финансылык активдерди таза сатып алуу
0,0	—	—	—	—	—	—	—	**Капиталда катышуу жана инвестициялык фондулардын пайлары/акциялары**
—	—	—	—	—	—	—	—	**Карыздык баалуу кагаздар**
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	**Капиталда катышуу жана инвестициялык фондулардын пайлары/акциялары**
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	**Карыздык баалуу кагаздар**
7,6	2,1	-0,3	0,1	0,3	-0,8	—	—	**Туунду финансылык инструменттер (резервдерди кошпогондо) жана кызматкерлер үчүн акцияларга опциондор**
0,0	2,3	6,3	-5,3	21,1	-23,4	—	—	Финансылык активдерди таза сатып алуу
-7,6	0,2	6,5	-5,5	20,9	-22,5	—	—	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу

МАЗМУНУ

МАЗМУНУ

I.1-таблица. (уландысы)

	2020	2021	2022	2023	2024
Башка инвестициялар	-325,6	-114,4	2,1	55,0	-340,8
Финансылык активдерди таза сатып алуу	79,9	340,6	885,4	425,6	945,0
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	405,6	455,0	883,2	370,6	1 285,8
Капиталда башка катышуу	—	—	—	—	—
Финансылык активдерди таза сатып алуу	—	—	—	—	—
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	—	—	—	—	—
Накталай валюта жана депозиттер	117,1	237,5	167,0	206,2	353,0
Финансылык активдерди таза сатып алуу	116,5	274,8	596,1	269,9	600,7
Борбордук банк	-61,2	18,7	-63,4	32,3	-22,1
Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар	175,6	274,2	678,2	272,7	610,1
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Башка секторлор	2,1	-18,1	-18,7	-35,1	12,7
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	-0,5	37,3	429,1	63,7	247,7
Борбордук банк	—	—	—	—	—
Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар	-0,5	37,3	429,1	63,7	247,7
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Башка секторлор	—	—	—	—	—
Ссудалар жана насыялар	-361,0	-243,1	-170,8	-170,4	-650,5
Финансылык активдерди таза сатып алуу	-0,3	-1,5	0,7	0,5	-1,8
Борбордук банк	—	—	—	—	—
Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар	-0,3	-1,5	0,7	0,5	-1,8
Кыска мөөнөттүү	-0,3	-1,5	0,7	0,5	-1,8
Узак мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
ЭВФ менен операциялар боюнча ссуда жана насыялар (резервдерден башка)	—	—	—	—	—
Башка кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Башка узак мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Башка секторлор	—	—	—	—	—
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Узак мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	360,7	241,7	171,5	170,9	648,7
Борбордук банк	—	—	—	—	—
ЭВФ менен операциялар боюнча ссуда жана насыялар (резервдерден башка)	—	—	—	—	—
Башка кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Башка узак мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар	-53,1	-33,3	-36,6	-13,4	6,1
Кыска мөөнөттүү	-3,0	—	—	-7,6	—
Узак мөөнөттүү	-50,1	-33,3	-36,6	-5,8	6,1
Мамлекеттик башкаруу сектору	272,2	165,9	176,7	88,4	-1,4
ЭВФ менен операцияар боюнча ссуда жана насыялар (резервдерден башка)	216,9	-25,7	-21,6	-70,8	-94,9
Башка кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Башка узак мөөнөттүү	55,3	191,6	198,3	159,2	93,6
Башка секторлор	141,6	109,1	31,4	95,9	644,0
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Узак мөөнөттүү	141,6	109,1	31,4	95,9	644,0
Камсыздандыруу, пенсиялык программалар жана стандарттык гарантиялардын программасы	—	—	—	—	—
Финансылык активдерди таза сатып алуу	—	—	—	—	—
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	—	—	—	—	—
Соода кредиттери жана авансတары	-81,0	159,0	8,0	-25,9	-80,3
Финансылык активдерди таза сатып алуу	-35,6	93,6	290,7	110,1	309,2
Борбордук банк	—	—	—	—	—
Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Башка секторлор	-35,6	93,6	290,7	110,1	309,2
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	45,3	-65,4	282,6	136,0	389,4
Борбордук банк	—	—	—	—	—
Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Башка секторлор	45,3	-65,4	282,6	136,0	389,4
Башка дебитордук/кредитордук карыз	-0,7	-26,3	-2,1	45,2	37,0
Финансылык активдерди таза сатып алуу	-0,7	-26,3	-2,1	45,2	37,0
Борбордук банк	—	—	—	—	—
Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Башка секторлор	-0,7	-26,3	-2,1	45,2	37,0
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу	—	—	—	—	—
Атайын карыз алышуу укугу (милдеттенмелерди таза кабыл алуу)	—	241,5	—	—	—
Резервдик активдер[4]	108,4	584,9	-456,1	-64,4	139,1
Монетардык алтын	—	—	—	—	—
Атайын карыз алышуу укугу	-26,6	255,8	-124,4	-53,6	39,5
ЭВФтеги резервдик позиция	—	—	—	—	—
Башка резервдик активдер	135,0	329,1	-331,7	-10,8	99,6
Таза каталар жана калтырып кетүүлөр	-103,7	500,9	3 998,4	6 448,5	3 491,2

[4] ЭВФтин методологиясына ылайык активдердин резервине кошуу үчүн Кыргыз Республикасынын резиденттери тарабынан ишке ашырылган куйма түрүндөгү алтынга байланыштуу операциялар резервдик активдерден алынып салынган.

Эскертүү: Узак мөөнөттүү инвестициялар – финансылык активдерге салымдар, баштапкы төлөө мөөнөтү контрактка ылайык бир жылдан ашыкты түзгөн же дегеле чагылдырылган эмес.

Кыска мөөнөттүү инвестициялар – баштапкы контрактка ылайык бир жылдык төлөө мөөнөтүнө ээ, же биринчи талап кылуу боюнча төлөнүүчү финансылык активдерге салымдар.

2023				2024				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
192,5	87,4	-18,1	-206,8	114,4	-417,7	115,4	-152,9	**Башка инвестициялар**
24,0	251,5	4,4	145,8	135,7	198,1	604,8	6,5	Финансылык активдерди таза сатып алуу
-168,6	164,1	22,5	352,5	21,2	615,8	489,4	159,4	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	**Капиталда башка катышуу**
—	—	—	—	—	—	—	—	Финансылык активдерди таза сатып алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу
76,5	187,7	-21,9	-36,1	100,7	-101,8	440,5	-86,5	**Накталай валюта жана депозиттер**
124,4	158,3	-32,5	19,8	171,4	21,1	459,2	-50,9	Финансылык активдерди таза сатып алуу
-5,8	11,2	0,9	26,0	-9,3	-15,4	12,4	-9,9	Борбордук банк
127,0	176,2	-24,3	-6,2	181,5	34,8	433,7	-40,0	Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
3,1	-29,1	-9,2	0,0	-0,9	1,6	13,0	-1,0	Башка секторлор
47,8	-29,5	-10,6	55,9	70,6	122,9	18,6	35,6	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банк
47,8	-29,5	-10,6	55,9	70,6	122,9	18,6	35,6	Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	—	—	—	—	—	—	—	Башка секторлор
45,5	-21,4	-79,7	-114,8	3,4	-120,0	-390,5	-143,3	**Ссудалар жана насыялар**
0,4	-0,1	0,1	—	-0,0	-0,0	0,6	-2,4	Финансылык активдерди таза сатып алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банк
0,4	-0,1	0,1	—	-0,0	-0,0	0,6	-2,4	Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар
0,4	-0,1	0,1	—	-0,0	-0,0	0,6	-2,4	*Кыска мөөнөттүү*
—	—	—	—	—	—	—	—	*Узак мөөнөттүү*
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	—	—	—	—	—	—	—	ЭВФ менен операциялар боюнча ссуда жана насыялар (резервдерден башка)
—	—	—	—	—	—	—	—	Башка кыска мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Башка узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Башка секторлор
—	—	—	—	—	—	—	—	*Кыска мөөнөттүү*
—	—	—	—	—	—	—	—	*Узак мөөнөттүү*
-45,0	21,3	79,8	114,8	-3,4	120,0	391,1	141,0	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банк
—	—	—	—	—	—	—	—	ЭВФ менен операциялар боюнча ссуда жана насыялар (резервдерден башка)
—	—	—	—	—	—	—	—	*Башка кыска мөөнөттүү*
—	—	—	—	—	—	—	—	*Башка узак мөөнөттүү*
-17,3	-18,1	10,4	11,7	-0,7	-0,1	-6,7	13,6	Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар
-7,6	—	—	—	—	—	—	—	*Кыска мөөнөттүү*
-9,7	-18,1	10,4	11,7	-0,7	-0,1	-6,7	13,6	*Узак мөөнөттүү*
-3,2	2,7	-2,3	91,2	-41,4	-45,0	-4,6	89,6	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	-20,1	-20,9	-29,8	-19,6	-27,1	-21,1	-27,0	ЭВФ менен операцияар боюнча ссуда жана насыялар (резервдерден башка)
—	—	—	—	—	—	—	—	Башка кыска мөөнөттүү
-3,2	22,9	18,6	121,0	-21,7	-17,8	16,5	116,6	Башка узак мөөнөттүү
-24,5	36,7	71,8	12,0	38,7	165,1	402,4	37,8	Башка секторлор
—	—	—	—	—	—	—	—	*Кыска мөөнөттүү*
-24,5	36,7	71,8	12,0	38,7	165,1	402,4	37,8	*Узак мөөнөттүү*
—	—	—	—	—	—	—	—	**Камсыздандыруу, пенсиялык программалар жана стандарттык гарантиялардын программасы**
—	—	—	—	—	—	—	—	Финансылык активдерди таза сатып алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу
70,8	-79,1	82,4	-100,0	2,2	-197,7	42,5	72,8	**Соода кредиттери жана авансдары**
-100,5	93,2	35,7	81,8	-43,8	175,3	122,1	55,6	Финансылык активдерди таза сатып алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банк
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
-100,5	93,2	35,7	81,8	-43,8	175,3	122,1	55,6	Башка секторлор
-171,4	172,2	-46,7	181,8	-46,0	373,0	79,6	-17,2	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банк
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
-171,4	172,2	-46,7	181,8	-46,0	373,0	79,6	-17,2	Башка секторлор
-0,3	0,1	1,1	44,2	8,1	1,8	22,8	4,2	**Башка дебитордук/кредитордук карыз**
-0,3	0,1	1,1	44,2	8,1	1,8	22,8	4,2	Финансылык активдерди таза сатып алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банк
—	—	—	—	—	—	—	—	Борбордук банкты эске албаганда, депозиттик уюмдар
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
-0,3	0,1	1,1	44,2	8,1	1,8	22,8	4,2	Башка секторлор
—	—	—	—	—	—	—	—	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу
—	—	—	—	—	—	—	—	**Атайын карыз алышуу укугу (милдеттенмелерди таза кабыл алуу)**
-339,3	-89,8	-29,1	393,9	-56,7	141,1	192,0	-137,4	**Резервдик активдер**[4]
—	—	—	—	—	—	—	—	Монетардык алтын
-14,1	-22,9	16,2	-32,8	-22,7	23,3	-5,1	44,0	Атайын карыз алышуу укугу
—	—	—	—	—	—	—	—	ЭВФтеги резервдик позиция
-325,2	-66,8	-45,4	426,7	-34,0	117,8	197,1	-181,3	Башка резервдик активдер
1 221,4	1 580,3	1 890,2	1 756,7	2 251,3	1 083,4	669,7	-513,2	**Таза каталар жана калтырып кетүүлөр**

I.2-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча экспорттун бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

Топтун аталышы	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	**1 973,2**	**2 752,2**	**2 254,7**	**3 384,9**	**4 927,9**
Тирүү мал, малдан алынган азык-түлүктөр	84,1	85,0	152,5	140,7	134,0
Өсүмдүктөрдөн алынган продукциялар	125,5	138,5	221,0	170,9	178,2
Малдан же өсүмдүктөн алынган майлар жана тоң майлар	0,3	0,5	0,8	0,8	0,8
Тамак-аш азыктары, алкоголь жана алкоголсуз ичимдиктер, уксус, тамеки	51,1	74,3	67,3	83,3	104,3
Минерал продукциясы*	252,2	311,6	364,9	457,9	516,5
Химия жана аны менен байланыштуу тармактардын продукциялары	24,6	20,6	27,1	40,8	34,5
Пластмасса, андан жасалган буюмдар, каучук жана резина буюмдары	43,2	39,7	57,0	57,5	78,6
Тери чийки заттары, булгаары, накта мех, ат жабдыктары	7,6	9,9	35,2	15,6	17,3
Жыгач, андан жасалган буюмдар, көмүр, тыгындар (пробка)	6,3	9,8	12,5	4,9	3,4
Жыгачтан же башка материалдардан алынган кагаз массасы	9,3	5,8	11,5	4,4	7,8
Текстиль жана токулган буюмдар	98,3	111,6	492,2	200,1	364,8
Бут кийимдер, баш кийимдер, кол чатырлар, бүктөлүүчү тросттор, камчылар	5,0	7,6	74,1	46,9	155,3
Таштан, гипстен, цементтен, асбесттен, тунук минералдардан буюмдар	40,2	119,2	99,2	67,8	58,4
Баалуу металлдар, бермет таш, баалуу таштар	1 010,7	1 426,9	18,6	1 285,9	2 531,3
Баалуулукка жатпаган металлдар жана андан жасалган буюмдар	78,0	199,8	243,9	198,0	169,0
Машиналар, жабдуулар жана механизмдер	54,5	101,7	208,7	381,8	358,3
Жерде жүрүүчү, аба жана суу транспорттору, алардын бөлүктөрү	56,1	68,8	96,0	174,0	150,3
Оптика, сүрөт, кинематография аспаптары, өлчөө аппараттары	3,1	5,7	7,2	19,0	22,8
Өнөр жайынын атайы багыттагы жана башка продукциялары	14,4	7,6	11,0	21,5	26,0
Ар түрдүү өнөр жай товарлары	8,4	7,3	53,9	12,4	16,0
Искусство чыгармалары, коллекциялоо буюмдары жана антиквариат	0,3	0,1	0,4	0,7	0,5

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.
* энергия продукцияларын кошо алганда

МАЗМУНУ

I.3-таблица. ЭССКнын бөлүктөрү боюнча экспорттун бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

Бөлүктүн аталышы	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	**1 973,2**	**2 752,2**	**2 254,7**	**3 384,9**	**4 927,9**
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	237,0	263,8	417,8	370,8	393,5
Суусундуктар жана тамеки	19,1	28,5	13,8	17,4	15,4
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	244,4	378,0	303,2	378,7	343,3
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. эле материалдар	83,2	100,0	198,9	201,2	273,8
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	0,3	0,4	0,7	0,6	0,4
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	30,8	26,3	45,1	56,9	48,9
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	115,5	238,3	550,2	264,8	424,0
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	109,2	170,6	304,8	553,2	508,5
Ар кандай даяр буюмдар	137,0	127,9	406,6	257,0	414,1
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	996,7	1 418,3	13,8	1 284,3	2 506,1

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

I.4-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча импорттун бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ доллары)

Топтун аталышы	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	**3 718,9**	**5 580,2**	**9 803,2**	**12 517,9**	**12 214,0**
Тирүү мал, малдан алынган азык-түлүктөр	61,5	97,8	122,6	128,8	148,8
Өсүмдүктөрдөн алынган продукциялар	196,8	288,9	319,5	404,4	400,7
Малдан же өсүмдүктөн алынган майлар жана тоң майлар	52,8	76,6	108,8	78,1	82,5
Тамак-аш азыктары, алкоголь жана алкоголсуз ичимдиктер, уксус, тамеки	299,2	406,8	620,6	572,3	602,2
Минерал продукциясы*	569,1	935,8	1 117,6	1 079,8	1 465,4
Химия жана аны менен байланыштуу тармактардын продукциялары	436,8	507,0	651,0	689,9	723,3
Пластмасса, андан жасалган буюмдар, каучук жана резина буюмдары	192,9	248,4	403,5	349,4	343,7
Тери чийки заттары, булгаары, накта мех, ат жабдыктары	10,2	17,5	37,5	14,6	17,6
Жыгач, андан жасалган буюмдар, көмүр, тыгындар (пробка)	68,8	90,2	103,1	83,7	94,0
Жыгачтан же башка материалдардан алынган кагаз массасы	52,7	72,4	109,4	82,1	91,5
Текстиль жана токулган буюмдар	309,9	833,1	1 674,0	929,0	703,5
Бут кийимдер, баш кийимдер, кол чатырлар, бүктөлүүчү тросттор, камчылар	62,5	155,2	569,7	292,8	155,7
Таштан, гипстен, цементтен, асбесттен, тунук минералдардан буюмдар	63,1	79,1	95,6	102,5	140,4
Баалуу металлдар, бермет таш, баалуу таштар	6,0	28,4	33,8	36,1	24,3
Баалуулукка жатпаган металлдар жана андан жасалган буюмдар	405,2	435,8	1 009,6	780,6	816,6
Машиналар, жабдуулар жана механизмдер	571,3	771,0	1 665,4	3 243,8	3 718,3
Жерде жүрүүчү, аба жана суу транспорттору, алардын бөлүктөрү	221,8	378,6	830,7	3 359,5	2 363,7
Оптика, сүрөт, кинематография аспаптары, өлчөө аппараттары	56,2	50,8	81,5	136,3	142,5
Өнөр жайынын атайы багыттагы жана башка продукциялары	6,4	12,1	12,8	26,9	20,1
Ар түрдүү өнөр жай товарлары	75,8	94,6	236,2	127,4	159,4
Искусство чыгармалары, коллекциялоо буюмдары жана антиквариат	—	0,2	—	—	—

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* энергия продукцияларын кошо алганда

МАЗМУНУ

I.5-таблица. ЭССКнын бөлүктөрү боюнча импорттун бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ доллары)

Бөлүктүн аталышы	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	**3 718,9**	**5 580,2**	**9 803,2**	**12 517,9**	**12 214,0**
Тирүү мал, малдан алынган азык-түлүктөр	442,3	663,7	906,6	912,2	931,7
Суусундуктар жана тамеки	113,1	134,8	157,6	188,1	198,2
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	50,0	60,1	76,0	76,0	107,3
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. эле материалдар	535,3	899,1	1 076,8	1 008,1	1 397,5
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	42,1	56,4	76,8	55,4	51,4
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	522,7	625,8	827,6	866,9	884,7
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	879,2	1 207,9	2 668,2	1 926,2	1 802,3
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	799,7	1 146,2	2 499,9	6 598,8	6 071,2
Ар кандай даяр буюмдар	333,3	765,6	1 487,2	866,3	766,7
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	1,2	20,6	26,5	19,9	3,1

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

I.6-таблица. Экспорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ доллары)

	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	**1 973,2**	**2 752,2**	**2 254,7**	**3 384,9**	**4 927,9**
Керектөө товарлары	400,4	492,8	904,4	764,0	986,6
Чийки заттар	156,0	200,9	161,7	260,9	266,8
Аралык товарлары	1 279,1	1 908,0	850,2	1 839,9	3 156,6
Инвестициялык товарлар	54,5	50,5	139,4	318,9	244,0
Энергия продукциялары	83,2	100,0	199,0	201,2	273,8

Эскертүү: УСКнын маалыматтарына ылайык ФОБ баасында, Улуттук банк тарабынан иштелип чыккан классификация боюнча.

I.7-таблица. Экспорттун географиялык бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ доллары)

	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	**1 973,2**	**2 752,2**	**2 254,7**	**3 384,9**	**4 927,9**
ЕАЭБ өлкөлөрү	**554,5**	**791,5**	**1 505,8**	**1 307,1**	**1 476,6**
Россия	257,3	393,3	1 069,7	823,7	1 031,7
Казакстан	285,9	382,2	410,9	449,0	418,4
Беларусь	10,7	15,8	24,4	34,0	26,2
Армения	0,5	0,1	0,8	0,4	0,2
ЕАЭБден тышкаркы өлкөлөр	**1 418,7**	**1 960,7**	**748,9**	**2 077,7**	**3 451,3**
Улуу Британия	990,0	234,2	0,4	0,8	1 212,6
Өзбекстан	152,9	180,1	236,6	290,8	346,9
Түркия	74,7	90,6	140,7	153,1	102,8
Тажикистан	28,1	23,8	3,3	1,2	—
Украина	8,6	6,5	1,3	1,7	0,3
БАЭ	9,1	54,8	101,0	189,4	116,9
Германия	13,1	12,5	15,8	7,6	5,1
Афганистан	1,3	14,4	21,6	14,9	50,5
ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкаркы башка өлкөлөр	141,1	1 343,7	228,2	1 418,2	1 616,2

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

I.8-таблица. Импорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ доллары)

	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	**3 718,9**	**5 580,2**	**9 803,2**	**12 517,9**	**12 214,0**
Керектөө товарлары	1 403,3	2 167,6	3 335,0	4 033,4	3 813,1
Чийки заттар	101,7	144,8	198,4	218,2	181,7
Аралык товарлары	1 127,7	1 647,8	3 807,9	4 330,9	4 226,2
Инвестициялык товарлар	550,5	720,7	1 385,6	2 927,5	2 596,2
Энергия продукциялары	535,6	899,3	1 076,2	1 008,0	1 396,9

Эскертүү: УСКнын маалыматтарына ылайык СИФ баасында, Улуттук банк тарабынан иштелип чыккан классификация боюнча.

I.9-таблица. Импорттун географиялык бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ доллары)

	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	**3 718,9**	**5 580,2**	**9 803,2**	**12 517,9**	**12 214,0**
ЕАЭБ өлкөлөрү	**1 885,3**	**2 634,9**	**3 268,3**	**3 292,1**	**3 515,8**
Россия	1 319,9	1 911,5	2 406,0	2 282,8	2 521,8
Казакстан	523,6	661,8	770,2	922,4	921,6
Беларусь	37,1	58,2	87,0	83,1	70,9
Армения	4,8	3,4	5,1	3,8	1,6
ЕАЭБден тышкаркы өлкөлөр	**1 833,5**	**2 945,3**	**6 534,8**	**9 225,8**	**8 698,2**
Кытай	737,9	1 463,8	4 069,5	5 353,3	5 452,8
Түркия	194,9	321,6	488,3	453,4	364,1
АКШ	120,4	101,2	242,0	430,6	255,0
Өзбекстан	189,0	316,8	362,6	403,2	505,9
Германия	51,7	63,2	164,6	421,8	251,7
Япония	22,1	18,3	92,0	255,0	118,8
Корея Республикасы	47,8	54,8	156,5	550,7	432,3
Украина	51,8	54,6	37,0	45,9	39,5
Канада	5,3	47,3	16,7	86,1	53,9
Улуу Британия	10,2	11,2	32,3	91,3	55,5
Иран	17,9	25,9	34,6	40,6	40,2
Индия	41,7	45,5	107,4	88,5	89,5
БАЭ	8,1	15,0	24,7	49,3	62,6
ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкаркы башка өлкөлөр	334,7	406,2	706,6	956,1	976,4

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

I.10-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн экспорту

Товарлардын аталыштары	*өлчөө бирдиги*	2021		2022	
		физикалык көлөм	*наркы, млн АКШ доллары*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн АКШ доллары*
Бардыгы болуп			**2 752,2**		**2 254,7**
Тирүү мал	*миң даана*	74,6	11,4	355,5	69,0
Эт жана эт азыктары	*миң т*	0,8	1,6	4,2	6,9
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*	30,0	29,2	28,1	28,4
Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар	*миң т*	4,3	16,3	5,1	17,9
Сыр жана быштак	*миң т*	3,9	8,5	4,3	13,7
Балык, рак сыяктуу моллюскалар, сууда жашоочу омурткасыз жандыктар	*миң т*	4,7	17,8	4,5	19,9
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	*миң т*	5,6	24,2	16,9	26,3
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	*миң т*	209,0	92,6	223,5	135,1
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	99,6	41,2	79,7	71,0
Кант, патока жана бал	*миң т*	1,0	1,8	1,5	1,3
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	1,1	2,3	1,9	2,1
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	4,7	7,4	5,1	9,3
Пахта	*миң т*	16,3	35,1	14,4	37,4
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	*миң т*	12,8	108,2	15,6	94,1
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	*миң т*	178,0	161,3	107,6	137,4
Көмүр, кокс жана брикеттер	*млн т*	1,1	29,4	1,6	54,4
Авиакеросин	*миң т*	48,3	36,2	86,0	97,7
Мазут	*миң т*	128,2	29,2	123,9	40,7
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	1,9	2,6	2,0	5,2
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*	4,2	1,9	7,0	6,0
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	5,6	3,8	6,8	11,6
Трикотаж же согулган кездемелер	*миң т*	2,3	0,9	10,1	54,3
Пардалар жана үйдү жасалгалоо үчүн текстиль материалдарынан башка буюмдар	*млн т*	—	—	0,1	0,1
Портландцемент	*миң т*	668,6	31,6	625,4	26,1
Мрамор, травертин жана алебастр жана алардан жасалган ар кандай формадагы, жылмаланган буюмдар	*миң т*	3,8	0,2	4,7	14,7
Сырдалбаган керамика плиткалары	*млн кв. м*	3,5	11,3	5,9	23,2
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	*млн кв. м*	15,7	87,8	10,2	40,2
Чоюн жана болот	*миң т*	69,7	27,0	75,4	59,1
Алюминий	*миң т*	5,0	9,3	3,2	7,1
Коргошун	*миң т*	3,8	7,6	3,6	6,9
Башка категорияда камтылбаган темирден же болоттон жасалган буюмдар	*миң т*	0,1	0,2	0,1	0,5
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	*млн даана*	0,6	54,3	0,8	83,6
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	*миң даана*	0,4	8,4	1,0	23,6
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			41,4		44,0
Жана башка жолдо жүрүү буюмдары, баштыктар, чемодандар, контейнерлер жана башкалар	*млн даана*	—	0,7	3,8	9,7
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар			63,1		206,4
Бут кийим			7,2		64,6
Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар	*миң т*	20,1	30,0	25,4	24,3
Монетардык эмес алтын	*т*	24,8	1 413,0	0,3	13,1

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

МАЗМУНУ

2023		2024			
физикалык көлөм	*наркы, млн АКШ доллары*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн АКШ доллары*	*өлчөө бирдиги*	*Товарлардын аталыштары*
	3 384,9		**4 927,9**		**Бардыгы болуп**
374,6	54,3	418,6	48,9	*миң даана*	Тирүү мал
7,4	26,1	6,8	23,3	*миң т*	Эт жана эт азыктары
31,3	27,3	29,7	37,3	*миң т*	Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары
1,3	6,3	2,0	10,5	*миң т*	Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар
1,8	5,2	2,6	7,3	*миң т*	Сыр жана быштак
6,1	27,5	1,8	10,3	*миң т*	Балык, рак сыяктуу моллюскалар, суудa жашоочу омурткасыз жандыктар
5,0	28,2	5,1	30,0	*миң т*	Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар
150,4	94,2	200,7	108,5	*миң т*	Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар
60,1	67,6	76,9	56,7	*миң т*	Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган
6,0	4,7	16,5	12,9	*миң т*	Кант, патока жана бал
1,1	2,7	4,0	20,1	*миң т*	Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар
4,0	8,5	4,7	11,2	*миң т*	Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары
24,0	42,7	12,1	20,8	*миң т*	Пахта
14,7	86,1	11,9	65,9	*миң т*	Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары
294,9	196,4	79,0	199,7	*миң т*	Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары
2,2	87,4	1,7	86,2	*млн т*	Көмүр, кокс жана брикеттер
67,9	73,5	96,2	97,6	*миң т*	Авиакеросин
118,2	29,9	117,9	31,2	*миң т*	Мазут
1,6	5,3	2,8	10,0	*миң т*	Эфир майлары, жуугуч каражаттар
6,1	7,8	4,7	8,7	*миң т*	Баштапкы формадагы пластмассалар
4,6	8,4	7,2	5,7	*миң т*	Баштапкы эмес формадагы пластмассалар
9,6	28,9	27,5	59,5	*миң т*	Трикотаж же согулган кездемелер
0,1	0,1	18,6	107,5	*млн т*	Пардалар жана үйдү жасалгалоо үчүн текстиль материалдарынан башка буюмдар
496,4	19,3	278,8	7,5	*миң т*	Портландцемент
3,0	3,3	1,8	1,6	*миң т*	Мрамор, травертин жана алебастр жана алардан жасалган ар кандай формадагы, жылмаланган буюмдар
5,1	21,4	3,9	14,7	*млн кв. м*	Сырдалбаган керамика плиткалары
8,0	20,8	9,1	20,8	*млн кв. м*	Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек
106,7	63,3	77,5	46,2	*миң т*	Чоюн жана болот
2,4	5,0	3,6	6,7	*миң т*	Алюминий
5,3	10,2	8,1	14,0	*миң т*	Коргошун
0,1	1,2	1,6	9,5	*миң т*	Башка категорияда камтылбаган темирден же болоттон жасалган буюмдар
0,6	93,7	0,8	90,7	*млн даана*	Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары
8,8	72,1	1,4	16,8	*миң даана*	Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар
	49,8		60,5		Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар
0,8	4,8	1,7	7,8	*млн даана*	Жана башка жолдо жүрүү буюмдары, баштыктар, чемодандар, контейнерлер жана башкалар
	109,9		116,8		Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар
	43,1		154,4		Бут кийим
19,4	30,9	32,8	46,9	*миң т*	Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар
20,2	1 284,3	30,6	2 506,1	*т*	Монетардык эмес алтын

МАЗМУНУ

I.11-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн импорту

Товарлардын аталыштары	*өлчөө бирдиги*	2021		2022	
		физикалык көлөм	*наркы, млн АКШ доллары*	*физикалык көлөм*	*наркы, млн АКШ доллары*
Бардыгы болуп			**5 580,2**		**9 803,2**
Тирүү мал	*миң т*	44,1	58,4	54,5	80,7
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут	*миң т*	234,9	53,9	276,7	77,9
Буудай жана угут уну	*миң т*	56,4	15,1	31,6	14,6
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	*миң т*	66,0	61,4	124,3	67,0
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	*миң т*	183,0	76,4	282,0	64,7
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	155,8	92,9	171,5	91,7
Кант, патока жана бал	*миң т*	51,1	26,2	128,8	81,0
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	36,0	70,5	31,5	81,6
Маргарин жана жуурулган май	*миң т*	16,1	20,2	17,2	32,1
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	24,3	41,6	14,3	48,5
Кант кошулган минерал суу жана алкоголсуз суусундуктар	*млн л*	83,9	56,5	140,6	78,2
Тамеки затынан турган сигареттер	*млн даана*	4,3	54,5	3,6	47,5
Мунай заттары	*млн т*	1,6	759,8	1,6	893,5
Суюлтулган пропан жана бутан	*миң т*	73,4	30,5	54,1	22,0
Жаратылыш газы	*млн куб. м*	382,3	58,6	415,3	62,3
Электр тогу	*млн кВт.с*	1,6	10,0	2,8	73,5
Өсүмдүк майы жана тоң майлар, чийки заттар	*миң т*	40,1	47,9	46,2	66,4
Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу	*миң т*	49,4	21,7	57,4	24,7
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	*миң т*	135,0	49,4	153,5	55,5
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	*миң т*	9,9	169,0	11,8	204,9
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	47,3	93,5	713,0	136,6
Жер семирткичтер	*млн т*	66,1	59,1	46,7	65,3
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*	39,8	54,9	58,9	86,3
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	37,7	65,7	54,7	94,4
Резина дөңгөлөктөрү	*млн даана*	2,1	43,4	2,5	81,7
Тапталган жана калыбына келтирилген жыгач	*млн куб. м*	0,3	30,4	0,3	38,7
Кагаз жана картон	*миң т*	28,7	38,6	84,8	45,2
Башка категорияларда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар	*миң т*	15,9	38,4	28,0	51,5
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	*млн кв. м*	489,5	106,3	633,0	280,7
Трикотаж же согулган кездемелер	*миң т*	57,8	231,6	101,0	717,2
Пардалар жана үйдү жасалгалоо үчүн текстиль материалдарынан башка буюмдар	*млн т*	0,6	1,0	0,4	1,0
Чоюн жана болот	*миң т*	340,8	246,8	929,3	331,6
Алюминий	*миң т*	6,8	22,7	6,2	26,7
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	*миң т*	4,0	12,7	8,7	32,6
Слесардык жабдуулар, сейфтер жана темирден жасалган майда-барат буюмдар	*миң т*	9,2	41,1	56,0	444,0
Айыл-чарба унааларынын тетиктери (721.1-топ)	*миң т*	2,1	6,1	5,9	24,1
Оруп-жыйноо машиналарынын жана жумуртка, жемиш, үрөн, данды иргөө машиналарынын тетиктери	*миң т*	1,6	5,1	5,2	22,9
Башка категорияда камтылбаган, айыл-чарбасы үчүн унаалар			3,4		4,6
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузуп жүктөгүчтөр	*миң даана*	0,4	22,0	0,8	40,3
Тигүүчү машиналар үчүн ийнелер; эмерек, унаалар жана эмеректер үчүн тетиктер	*млн т*	—	44,8	1,7	202,0
Кыртышты, ташты, кендерди майдалоо үчүн машиналар; алардын тетиктери	*миң даана*	11,1	38,8	17,2	77,4
Өндүрүштүк техника үчүн жабдуунун бөлүктөрү	*миң т*	0,2	0,6	13,3	105,8
Кеңсе машиналар	*миң даана*	198,7	8,4	618,0	40,6
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар	*млн даана*	0,3	23,0	0,5	67,3
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	*млн даана*	2,6	157,3	6,3	258,2
Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель	*миң т*	5,1	19,8	9,6	41,4
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	*миң даана*	13,1	147,9	41,2	538,9
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	*миң даана*	4,3	71,2	7,2	65,5
Башка категорияда камтылбаган автоунаалар	*миң даана*	0,7	14,5	0,7	14,6
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			43,2		86,7
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар			373,0		466,4
Бут кийим			150,3		539,7
Чийүү үчүн инструменттер			2,4		4,9
Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар	*млн т*	—	29,5	0,2	51,5

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

2023		2024			
физи-калык көлөм	*наркы, млн АКШ доллары*	*физи-калык көлөм*	*наркы, млн АКШ доллары*	*өлчөө бирдиги*	*Товарлардын аталыштары*
	12 517,9		**12 214,0**		**Бардыгы болуп**
58,4	76,4	82,6	97,6	*миң т*	Тирүү мал
395,6	79,9	309,9	62,1	*миң т*	Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут
39,7	27,7	28,3	34,0	*миң т*	Буудай жана угут уну
57,7	67,5	51,2	65,2	*миң т*	Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар
146,3	49,8	126,8	50,9	*миң т*	Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар
231,7	138,2	228,4	157,7	*миң т*	Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган
61,7	42,1	48,4	31,3	*миң т*	Кант, патока жана бал
35,5	95,6	49,1	126,6	*миң т*	Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар
17,0	22,8	22,6	31,1	*миң т*	Маргарин жана жуурулган май
15,3	59,5	15,2	68,0	*миң т*	Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары
177,7	86,2	165,8	83,8	*млн л*	Кант кошулган минерал суу жана алкоголсуз суусундуктар
3,6	58,6	2,9	71,4	*млн даана*	Тамеки затынан турган сигареттер
1,4	787,5	2,0	1 078,6	*млн т*	Мунай заттары
74,1	24,0	69,8	27,7	*миң т*	Суюлтулган пропан жана бутан
438,7	65,8	588,8	88,3	*млн куб. м*	Жаратылыш газы
3,5	73,3	4,8	154,4	*млн кВт.с*	Электр тогу
44,8	46,5	44,1	44,1	*миң т*	Өсүмдүк майы жана тоң майлар, чийки заттар
44,6	33,6	43,6	42,8	*миң т*	Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу
119,0	70,6	154,0	84,3	*миң т*	Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат
12,0	206,7	16,7	221,0	*миң т*	Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)
62,8	150,0	56,6	155,2	*миң т*	Эфир майлары, жуугуч каражаттар
79,4	51,3	72,5	45,8	*млн т*	Жер семирткичтер
69,1	88,1	61,5	72,8	*миң т*	Баштапкы формадагы пластмассалар
43,8	93,0	48,9	92,4	*миң т*	Баштапкы эмес формадагы пластмассалар
2,8	63,8	2,4	64,6	*млн даана*	Резина дөңгөлөктөрү
0,4	27,7	0,4	35,5	*млн куб. м*	Тапталган жана калыбына келтирилген жыгач
25,1	39,6	28,2	42,6	*миң т*	Кагаз жана картон
18,6	57,8	21,8	52,1	*миң т*	Башка категорияларда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар
365,8	133,0	270,4	267,0	*млн кв. м*	Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер
87,4	429,9	28,8	93,0	*миң т*	Трикотаж же согулган кездемелер
27,1	20,4	55,8	41,2	*млн т*	Пардалар жана үйдү жасалгалоо үчүн текстиль материалдарынан башка буюмдар
584,1	383,0	814,9	532,1	*миң т*	Чоюн жана болот
9,6	32,8	10,4	36,6	*миң т*	Алюминий
3,4	17,5	4,1	19,1	*миң т*	Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер
30,0	195,3	16,6	59,3	*миң т*	Слесардык жабдуулар, сейфтер жана темирден жасалган майда-барат буюмдар
28,1	114,6	59,2	211,3	*миң т*	Айыл-чарба унааларынын тетиктери (721.1-топ)
25,7	101,1	77,4	279,7	*миң т*	Оруп-жыйноо машиналарынын жана жумуртка, жемиш, үрөн, данды иргөө машиналарынын тетиктери
	30,7		39,1		Башка категорияда камтылбаган, айыл-чарбасы үчүн унаалар
1,3	62,2	2,6	89,6	*миң даана*	Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузуп жүктөгүчтөр
1,6	175,2	0,1	252,5	*млн т*	Тигүүчү машиналар үчүн ийнелер; эмерек, унаалар жана эмеректер үчүн тетиктер
30,5	48,7	51,8	163,7	*миң даана*	Кыртышты, ташты, кендерди майдалоо үчүн машиналар; алардын тетиктери
119,9	1 025,7	141,5	1 243,9	*миң т*	Өндүрүштүк техника үчүн жабдуунун бөлүктөрү
1 451,6	47,5	4 462,5	37,3	*миң даана*	Кеңсе машиналар
1,6	85,2	0,4	79,0	*млн даана*	Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар
8,2	299,9	1,8	247,2	*млн даана*	Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары
12,8	34,5	8,6	48,7	*миң т*	Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель
184,9	2 772,2	141,0	1 737,7	*миң даана*	Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар
19,3	180,2	18,3	200,9	*миң даана*	Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар
2,2	87,8	3,4	122,0	*миң даана*	Башка категорияда камтылбаган автоунаалар
	110,3		123,4		Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар
	198,3		177,4		Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар
	286,5		150,8		Бут кийим
	32,4		40,2		Чийүү үчүн инструменттер
—	36,4	0,1	42,5	*млн т*	Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар

МАЗМУНУ

I.12-таблица. Баа индекстери жана экспорттун айкын көлөмү

Товарлардын аталыштары	*2024 млн АКШ долл. n424*p424*	*2023 млн АКШ долл. n424*p423*	*2023 млн АКШ долл. n423*p423*	*Индекстер*		
				баа	*физ. көлөмү*	*наркы*
	A	B	C	A / B	B / C	A / C
Монетардык эмес алтын	2 506,1	1 941,9	1 284,3	*1,291*	*1,512*	*1,951*
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	199,7	52,6	196,4	*3,795*	*0,268*	*1,017*
Мунай заттары	186,9	201,9	113,4	*0,926*	*1,781*	*1,649*
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	108,5	125,7	94,2	*0,863*	*1,335*	*1,152*
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	65,9	69,9	86,1	*0,942*	*0,812*	*0,765*
Көмүр, кокс жана брикеттер	86,2	65,6	87,4	*1,314*	*0,751*	*0,987*
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	90,7	120,7	93,7	*0,752*	*1,289*	*0,969*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	60,5	25,9	49,8	*2,336*	*0,520*	*1,216*
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	56,7	86,4	67,6	*0,656*	*1,279*	*0,839*
Тирүү мал	48,9	60,6	54,3	*0,807*	*1,118*	*0,902*
Пахта	20,8	21,6	42,7	*0,961*	*0,507*	*0,487*
Товарларды ташуу же таңгактоо үчүн пластмассадан жасалган буюмдар	46,9	52,4	30,9	*0,894*	*1,696*	*1,517*
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	16,8	11,3	72,1	*1,486*	*0,157*	*0,233*
Чоюн жана болот	46,2	46,0	63,3	*1,004*	*0,727*	*0,730*
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	37,3	25,9	27,3	*1,441*	*0,949*	*1,367*
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	30,0	29,0	28,2	*1,033*	*1,028*	*1,062*
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	20,8	23,5	20,8	*0,888*	*1,127*	*1,000*
Портландцемент	7,5	10,8	19,3	*0,694*	*0,562*	*0,390*
Коргошун	14,0	15,5	10,2	*0,904*	*1,527*	*1,380*
Балык, рак сыяктуу моллюскалар, сууда жашоочу омурткасыз жандыктар	10,3	8,1	27,5	*1,276*	*0,293*	*0,374*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	11,2	10,0	8,5	*1,118*	*1,179*	*1,318*
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	9,2	6,6	6,1	*1,387*	*1,092*	*1,515*
Эт жана эт азыктары	23,3	23,9	26,1	*0,974*	*0,917*	*0,893*
Сыр жана быштак	7,3	7,3	5,2	*1,000*	*1,403*	*1,402*
Эстеликтер же курулуш иштери үчүн башка таштар (катмарланган тоо тегинен тышкары) же андан жасалган буюмдар	5,2	4,1	5,3	*1,269*	*0,766*	*0,972*
Алюминий	6,7	7,6	5,0	*0,885*	*1,528*	*1,351*
Кант кошулган минерал суу жана алкоголсуз суусундуктар	4,4	5,4	5,8	*0,817*	*0,928*	*0,758*
Мрамор, травертин жана алебастр жана алардан жасалган ар кандай формадагы, жылмаланган буюмдар	1,6	2,0	3,3	*0,813*	*0,605*	*0,492*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	5,7	13,3	8,4	*0,425*	*1,585*	*0,674*
Сырдалбаган керамика плиткалары	14,7	16,4	21,4	*0,897*	*0,769*	*0,690*
Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар	10,5	9,5	6,3	*1,104*	*1,511*	*1,668*
Жыйынтыгында номенклатура боюнча (млн АКШ долл.)	***3 760,7***	***3 101,7***	***2 570,7***	**1,21**	**1,21**	**1,46**
Жыйынтыгында, номенклатура боюнча (жалпы экспорттон %)	***76,3***		***75,9***			
Бардыгы болуп экспорт	***4 927,9***		***3 384,9***			

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде, таблицада отчёттук мезгил ичинде экспорттун ири статьялары келтирилген.
n - товар экспортунун физикалык көлөмү.
p - товарлардын эсептелинген экспорттук баасы.

МАЗМУНУ

I.13-таблица. Баа индекстери жана импорттун айкын көлөмү

Товарлардын аталыштары	*2024 млн АКШ долл. n424*p424*	*2023 млн АКШ долл. n424*p423*	*2023 млн АКШ долл. n423*p423*	*Индекстер баа*	*физ. көлөмү*	*наркы*
	A	B	C	A / B	B / C	A / C
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	1737,7	2113,1	2772,2	*0,822*	*0,762*	*0,627*
Өндүрүштүк техника үчүн жабдуунун бөлүктөрү	1243,9	1210,8	1025,7	*1,027*	*1,180*	*1,213*
Мунай заттары	1078,6	1125,1	787,5	*0,959*	*1,429*	*1,370*
Чоюн жана болот	532,1	534,3	383,0	*0,996*	*1,395*	*1,390*
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	221,0	288,4	206,7	*0,766*	*1,395*	*1,069*
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	247,2	65,3	299,9	*3,787*	*0,218*	*0,824*
Оруп-жыйноо машиналарынын жана жумуртка, жемиш, үрөн, данды иргөө машиналарынын тетиктери	279,7	304,3	101,1	*0,919*	*3,010*	*2,766*
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	200,9	171,0	180,2	*1,175*	*0,949*	*1,115*
Электр тогу	154,4	100,5	73,3	*1,537*	*1,372*	*2,108*
Трикотаж же токулган кездемелер	93,0	141,6	429,9	*0,657*	*0,329*	*0,216*
Жасалма текстиль материалдарынан токулган	267,0	98,3	133,0	*2,716*	*0,739*	*2,008*
Жаратылыш газы	88,3	88,3	65,8	*1,000*	*1,342*	*1,342*
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	157,7	136,2	138,2	*1,158*	*0,986*	*1,141*
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузуп жүктөгүчтөр	89,6	120,2	62,2	*0,746*	*1,933*	*1,442*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	123,4	156,1	110,3	*0,791*	*1,415*	*1,119*
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	126,6	132,0	95,6	*0,959*	*1,381*	*1,325*
Кант кошулган минерал суу жана алкоголсуз суусундуктар	83,8	80,4	86,2	*1,042*	*0,933*	*0,972*
Эт жана эт азыктары	97,6	107,9	76,4	*0,905*	*1,413*	*1,279*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	92,4	103,9	93,0	*0,890*	*1,117*	*0,994*
Тамеки затынан турган сигареттер	71,4	48,1	58,6	*1,486*	*0,820*	*1,219*
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	65,2	59,9	67,5	*1,090*	*0,887*	*0,966*
Жер семирткичтер	45,8	46,9	51,3	*0,977*	*0,913*	*0,893*
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	84,3	91,4	70,6	*0,921*	*1,295*	*1,193*
Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель	48,7	23,2	34,5	*2,095*	*0,674*	*1,413*
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут	62,1	62,6	79,9	*0,993*	*0,783*	*0,778*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	68,0	59,3	59,5	*1,146*	*0,997*	*1,143*
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	50,9	43,2	49,8	*1,179*	*0,867*	*1,022*
Слесардык жабдуулар, сейфтер жана темирден жасалган майда-барат буюмдар	59,3	107,7	195,3	*0,551*	*0,552*	*0,304*
Резина дөңгөлөктөрү	64,6	55,8	63,8	*1,157*	*0,875*	*1,012*
Транспорт каражаттары үчүн ичинен күймө поршендик кыймылдаткычтар	42,8	27,8	28,6	*1,538*	*0,971*	*1,494*
Баштапкы формадагы пластмассалар	72,8	78,5	88,1	*0,927*	*0,891*	*0,826*
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар	79,0	19,0	85,2	*4,150*	*0,224*	*0,928*
Башка категорияларда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар	52,1	67,8	57,8	*0,769*	*1,172*	*0,901*
Кагаз жана картон	42,6	44,5	39,6	*0,959*	*1,122*	*1,076*
Өсүмдүк майы жана тоң майлар	44,1	45,7	46,5	*0,966*	*0,983*	*0,949*
Башка категорияда камтылбаган кен болбогондордон алынган буюмдар	36,5	24,7	26,4	*1,476*	*0,938*	*1,385*
Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу	42,8	32,8	33,6	*1,303*	*0,976*	*1,272*
Алюминий	36,6	35,9	32,8	*1,021*	*1,092*	*1,115*
Буудай жана угут уну	34,0	19,7	27,7	*1,725*	*0,712*	*1,228*
Сырдалбаган керамика плиткалары	32,5	30,4	25,2	*1,068*	*1,209*	*1,292*
Тапталган жана калыбына келтирилген жыгач	35,5	29,1	27,7	*1,221*	*1,051*	*1,283*
Чыпкалоочу жана тазалоочу унаалар жана суюктук же газ үчүн жабдуулар	28,4	29,7	35,1	*0,956*	*0,844*	*0,807*
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	49,2	43,3	28,6	*1,136*	*1,515*	*1,721*
Кант кошулуп жасалган кондитердик азыктар	27,5	23,2	22,6	*1,186*	*1,028*	*1,219*
Полго төшөлмөлөр	24,9	21,1	21,7	*1,177*	*0,975*	*1,148*
Текстиль жиби	16,6	26,7	32,7	*0,622*	*0,817*	*0,508*
Турмуш-тиричилик муздаткычтары жана тоңдургучтары	31,0	37,0	27,3	*0,839*	*1,352*	*1,135*
Жыгач-булалуу плита	17,9	16,7	22,1	*1,073*	*0,756*	*0,811*
Көмүр, кокс жана брикеттер	23,2	24,6	49,8	*0,945*	*0,493*	*0,466*
Жыйынтыгында номенклатура боюнча (млн АКШ долл.)	***8 305,5***	***8 353,6***	***8 609,9***	***0,99***	***0,97***	***0,96***
Жыйынтыгында номенклатура боюнча (жалпы импорттон %)	***68,0***		***68,8***			
Бардыгы болуп импорт	***12 214,0***		***12 517,9***			

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде, таблицада отчёттук мезгил ичинде импорттун ири статьялары келтирилген.

n - товар импортунун физикалык көлөмү.

p - товарлардын эсептелинген импорттук баасы.

МАЗМУНУ

I.14-I.20-таблицалар: Өлкөлөр боюнча экспорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү

I.14-таблица. Россияга товарлардын экспорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020		2021		2022		2023		2024	
		физи - калык көлөм	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*
Бардыгы болуп			**257,3**		**393,3**		**1 069,7**		**823,7**		**1 031,7**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			170,3		178,5		444,4		325,1		492,3
Чийки заттар			1,0		3,0		2,1		2,6		3,7
Аралык товарлары			76,9		204,9		537,7		265,0		396,4
Инвестициялык товарлар			7,2		5,5		81,0		226,0		134,8
Энергия продукциялары			1,9		1,5		4,5		5,0		4,5
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			85,8		100,5		152,9		145,0		119,4
Эт жана эт азыктары	*миң т*		—	—	*0,1*	*0,7*	*1,7*	*5,1*	*21,5*	*5,2*	*18,6*
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*	1,6	3,7	2,5	5,7	0,6	1,4	—	—	1,0	4,8
Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар	*миң т*	3,4	12,9	3,4	13,1	4,3	13,8	0,9	4,6	1,2	6,7
Балык, рак сыяктуу моллюскалар, сууда жашоочу омурткасыз жандыктар	*миң т*	*1,7*	*6,9*	*3,2*	*15,5*	*2,9*	*18,0*	*5,5*	*26,4*	*1,6*	*9,6*
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	*миң т*	*84,7*	*21,5*	*68,0*	*20,9*	*65,9*	*44,4*	*33,8*	*26,9*	*40,5*	*32,7*
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	*59,5*	*27,8*	*74,0*	*28,5*	*55,7*	*51,1*	*39,3*	*50,1*	*33,5*	*33,2*
Суусундуктар жана тамеки			0,4		0,5		0,9		1,5		1,6
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			44,2		135,7		105,8		86,9		74,3
Ийрүүгө жарактуу башка жасалма жол менен алынган булалар, алардын калдыктары	*миң т*		—		—		—		—	0,6	8,1
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	*миң т*	6,9	31,6	11,0	105,6	12,8	90,4	11,7	83,0	9,3	62,9
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			1,9		1,5		4,4		5,0		4,5
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		0,1		0,2		0,1		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			3,4		8,8		19,5		24,0		17,2
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	*миң т*	*0,4*	*1,3*	*0,5*	*1,3*	*0,6*	*2,9*	*0,2*	*1,4*	*0,1*	*1,2*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	*0,2*	*0,5*	*1,4*	*1,8*	*0,8*	*1,5*	*1,0*	*1,1*	*0,8*	*2,8*
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*	*0,6*	*0,5*	*0,6*	*0,7*	*0,5*	*0,5*	*1,3*	*3,2*	*2,0*	*3,8*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	*0,2*	*0,2*	*0,6*	*0,7*	*3,1*	*8,8*	*1,2*	*6,1*	*0,9*	*2,0*
Инсектициддер	*миң т*		—		—	—	*1,6*	*0,2*	*2,3*	—	*1,3*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			10,9		39,9		334,1		86,7		261,2
Пахта буласынан токулган кездеме	*млн кв. м*	*0,1*	*0,1*		—	*29,8*	*49,6*	*0,2*	*0,2*	*28,0*	*25,3*
Трикотаж же согулган кездемелер	*миң т*	—	*0,2*	*0,3*	*0,1*	*8,2*	*52,4*	*9,1*	*28,5*	*26,4*	*58,3*
Жука тордомо кездеме, тордолгон гүлдүү кездеме, саймалар жана башка майда буюмдар	*миң т*		—	*0,4*	—	*3,5*	*1,2*	*0,1*	*0,2*	*11,4*	*10,4*
Пардалар жана үйдү жасалгалоо үчүн текстиль материалдарынан башка буюмдар	*млн т*		—		—		—		—	*18,6*	*107,5*
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	*млн кв. м*	*0,5*	*1,3*	*3,3*	*25,5*	*1,5*	*5,5*	*1,8*	*4,6*	*2,1*	*5,3*
Башка категорияда камтылбаган темирден же болоттон жасалган буюмдар	*миң т*		—		—	—	*0,2*	—	*0,6*	*1,5*	*9,3*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			27,9		36,1		134,6		317,2		260,0
Унаалар үчүн көмөкчү жабдуулар (724.4-724.50-топтор)	*миң т*		—		—	*0,3*	—		—	*10,5*	*67,0*
Жана башка таңгактоочу же ороочу машиналар	*млн даана*		—		—	0,7	27,8	8,8	57,7	1,8	41,7
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	*миң даана*	—	*0,1*	*0,3*	*5,4*	*0,8*	*19,6*	*6,3*	*55,1*	*1,2*	*9,6*
Башка категорияда камтылбаган автоунаалар	*миң даана*		—		—		—	*0,1*	*3,1*	*0,1*	*5,2*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			*14,5*		*22,6*		*26,2*		*20,9*		*24,9*
Ар кандай даяр буюмдар			73,1		63,9		316,5		157,3		293,5
Жана башка жолдо жүрүү буюмдары, баштыктар, чемодандар, контейнерлер жана башкалар	*млн даана*	—	*0,3*	—	*0,7*	*3,7*	*9,6*	*0,6*	*4,3*	*1,2*	*7,3*
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар			*63,8*		*52,7*		*168,5*		*82,1*		*81,7*
Бут кийим			*0,6*		*5,6*		*60,6*		*36,9*		*149,9*
Чийүү үчүн инструменттер			*0,5*		*0,2*		*1,1*		*10,6*		*14,7*
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			9,7		6,4		0,7		—		—

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

I.15-таблица. Казакстанга товарлардын экспорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020 физи - калык көлөм	2020 наркы	2021 физи - калык көлөм	2021 наркы	2022 физи - калык көлөм	2022 наркы	2023 физи - калык көлөм	2023 наркы	2024 физи - калык көлөм	2024 наркы
Бардыгы болуп			**285,9**		**382,2**		**410,9**		**449,0**		**418,4**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			101,7		119,8		159,4		160,0		183,0
Чийки заттар			124,1		145,6		103,4		158,9		117,6
Аралык товарлары			52,4		104,0		131,7		111,2		98,5
Инвестициялык товарлар			5,8		10,6		14,1		16,4		15,5
Энергия продукциялары			2,0		2,3		2,3		2,6		3,8
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			60,7		70,4		81,3		78,4		81,6
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*	*27,5*	*19,6*	*26,5*	*21,8*	*25,4*	*25,4*	*29,5*	*25,0*	*26,3*	*29,4*
Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар	*миң т*	*1,7*	*4,8*	*0,8*	*2,8*	*0,8*	*3,8*	*0,3*	*1,4*	*0,7*	*3,6*
Сыр жана быштак	*миң т*	*3,1*	*5,1*	*1,6*	*3,9*	*1,1*	*3,6*	*1,3*	*3,7*	*1,7*	*4,7*
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	*миң т*	*2,4*	*12,0*	*4,0*	*18,7*	*14,2*	*22,4*	*4,1*	*23,8*	*3,8*	*23,4*
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	*миң т*	*21,7*	*3,2*	*38,6*	*4,4*	*23,2*	*6,4*	*12,4*	*5,5*	*15,0*	*6,8*
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	*16,6*	*3,4*	*16,8*	*3,6*	*14,6*	*6,6*	*9,3*	*5,7*	*6,6*	*4,2*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	*1,1*	*2,2*	*1,6*	*2,9*	*1,5*	*2,8*	*1,1*	*2,7*	*1,2*	*2,8*
Суусундуктар жана тамеки			5,3		6,2		8,6		8,7		6,0
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			124,9		146,3		103,6		159,7		118,3
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	*миң т*	*219,7*	*124,4*	*168,2*	*144,0*	*86,9*	*102,0*	*280,5*	*158,4*	*56,4*	*117,3*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			2,0		2,3		2,3		2,6		3,8
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			0,1		0,2		0,2		0,1		0,1
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			7,8		7,2		12,6		12,8		16,1
Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу	*миң т*	*2,8*	*1,7*	*4,6*	*2,7*	*1,9*	*2,8*	*3,2*	*2,8*	*3,2*	*2,5*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*млн т*	*1,9*	*0,9*	*—*	*0,2*	*—*	*0,5*	*—*	*1,9*	*—*	*4,8*
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*		*—*	*0,6*	*0,7*	*3,0*	*4,7*	*2,5*	*4,1*	*2,0*	*4,2*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	*5,4*	*4,1*	*4,2*	*2,5*	*2,9*	*2,0*	*2,0*	*1,2*	*5,0*	*2,7*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			34,0		93,1		119,2		97,6		79,8
Башка категорияларда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар	*миң т*	*—*	*0,5*		*—*	*0,1*	*0,2*	*0,1*	*1,3*	*0,4*	*1,7*
Шифер	*миң т*	*2,1*	*0,5*	*5,0*	*1,5*	*30,9*	*5,4*	*11,5*	*8,0*	*12,1*	*6,7*
Сырдалбаган керамика плиткалары	*млн кв. м*	*0,6*	*1,9*	*3,5*	*11,1*	*4,0*	*15,2*	*3,7*	*14,8*	*2,8*	*10,3*
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	*млн кв. м*	*7,2*	*17,0*	*9,1*	*51,7*	*5,5*	*24,3*	*4,4*	*11,9*	*3,7*	*9,1*
Чоюн жана болот	*миң т*	*1,6*	*0,6*	*22,8*	*13,5*	*54,6*	*46,0*	*85,8*	*45,9*	*70,3*	*37,9*
Башка категорияда камтылбаган, жезден, никелден, алюминийден, коргошундан, цинктен же калайдан жасалган буюмдар	*миң т*	*2,5*	*1,8*	*2,6*	*2,2*	*2,0*	*2,0*	*1,2*	*1,0*	*2,0*	*1,9*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			9,8		12,6		14,7		27,2		22,0
Оруп-жыйноо машиналарынын жана жумуртка, жемиш, үрөн, данды иргөө машиналарынын тетиктери	*миң т*		*—*		*—*		*—*	*0,1*	*0,7*	*0,9*	*4,8*
Тракторлор	*даана*		*—*	*6,0*	*0,1*	*11,0*	*0,2*	*132,0*	*5,2*	*389,0*	*7,5*
Жайлар үчүн электрдик жылытуу шаймандары	*млн даана*	*10,3*	*1,3*	*12,1*	*1,4*	*19,4*	*2,5*	*8,2*	*1,3*	*9,1*	*1,4*
Баштапкы элементтердин калдыктары жана сыныктары			*0,2*		*—*		*—*		*1,4*		*2,6*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			*1,0*		*2,3*		*1,0*		*2,4*		*1,2*
Ар кандай даяр буюмдар			41,3		43,9		68,5		61,9		90,7
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар			*2,8*		*9,5*		*35,9*		*24,8*		*33,7*
Товарларды ташуу же таңгактоо үчүн пластмассадан жасалган буюмдар	*миң т*	*14,9*	*21,3*	*18,0*	*25,2*	*13,5*	*20,3*	*15,2*	*23,1*	*30,7*	*44,1*
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

МАЗМУНУ

I.16-таблица. Өзбекстанга товарлардын экспорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020 физикалык көлөм	2020 наркы	2021 физикалык көлөм	2021 наркы	2022 физикалык көлөм	2022 наркы	2023 физикалык көлөм	2023 наркы	2024 физикалык көлөм	2024 наркы
Бардыгы болуп			**152,9**		**180,1**		**236,6**		**290,8**		**346,9**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			31,2		33,6		101,3		93,7		113,4
Чийки заттар			1,2		1,1		2,2		19,8		48,8
Аралык товарлары			71,2		93,5		74,7		65,4		44,9
Инвестициялык товарлар			9,5		9,3		11,2		16,3		32,7
Энергия продукциялары			39,8		42,6		47,3		95,6		107,0
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			23,4		15,0		84,7		72,0		97,2
Тирүү мал	*миң даана*	*47,8*	*13,3*	*13,1*	*4,0*	*325,5*	*64,8*	*332,2*	*52,1*	*375,0*	*48,4*
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	*миң т*	*45,4*	*4,7*	*28,7*	*4,6*	*46,8*	*8,1*	*46,8*	*6,3*	*82,8*	*11,2*
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	*5,0*	*3,0*	*3,6*	*2,2*	*2,8*	*2,3*	*6,2*	*3,8*	*22,9*	*4,6*
Кант, патока жана бал	*миң т*	*1,3*	*0,5*	*0,6*	*0,1*		*—*		*—*	*15,1*	*10,3*
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	*0,2*	*0,3*	*0,6*	*0,4*	*0,6*	*0,4*	*0,3*	*0,7*	*2,0*	*9,1*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	*0,2*	*0,2*	*0,6*	*0,5*	*1,3*	*1,1*	*1,1*	*1,1*	*2,0*	*3,3*
Суусундуктар жана тамеки			0,1		0,9		1,5		2,4		1,1
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			19,6		15,4		3,2		21,4		49,5
Жез кени жана анын концентраттары; цементтелген жез	*миң т*		*—*		*—*		*—*	*10,2*	*17,4*	*8,8*	*14,5*
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	*миң т*	*0,5*	*0,6*	*0,5*	*0,5*	*1,0*	*0,7*	*1,5*	*1,6*	*1,4*	*1,5*
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	*миң т*		*—*		*—*		*—*		*—*	*8,1*	*32,2*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			39,8		42,6		47,3		95,6		107,0
Көмүр, кокс жана брикеттер	*млн т*	*0,9*	*25,6*	*1,0*	*28,2*	*1,2*	*37,5*	*2,0*	*73,1*	*1,5*	*77,4*
Мазут	*миң т*	*0,5*	*0,1*	*53,2*	*13,3*	*26,2*	*8,7*	*65,7*	*17,2*	*83,3*	*22,0*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		0,2		0,1		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			4,1		3,1		6,7		9,0		11,1
Эфир майлары, жыугуч каражаттар	*миң т*	*0,1*	*0,1*	*—*	*0,2*	*—*	*0,1*	*0,1*	*0,2*	*1,5*	*1,9*
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*	*2,6*	*0,5*	*3,0*	*0,6*	*3,4*	*0,8*	*2,3*	*0,4*	*0,6*	*0,7*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	*0,8*	*0,5*	*0,8*	*0,5*	*0,8*	*0,6*	*1,3*	*0,9*	*1,4*	*0,9*
Башка категорияда камтылбаган катализаторлор жана препараттар	*миң т*	*0,2*	*1,8*				*—*	*0,1*	*1,7*	*—*	*0,6*
Башка категорияда камтылбаган ар кандай химиялык заттар	*миң т*	*—*	*—*	*0,6*	*0,8*	*2,6*	*3,7*	*2,0*	*3,0*	*3,2*	*5,4*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			48,7		71,6		67,0		55,1		31,0
Жыгач-буалуу плита	*млн т*		*—*	*0,5*	*1,3*	*0,6*	*1,9*	*0,5*	*1,1*	*0,3*	*0,8*
Трикотаж же согулган кездемелер	*млн т*	*—*	*0,1*	*—*	*0,8*	*—*	*1,7*	*—*	*0,2*	*—*	*0,8*
Портландцемент	*млн т*	*0,4*	*22,4*	*0,7*	*31,6*	*0,6*	*26,1*	*0,5*	*19,3*	*0,3*	*7,5*
Курулушка иштетилген жана эстеликтерге колдонулган таш	*миң т*	*39,3*	*3,4*	*44,7*	*3,9*	*43,4*	*3,9*	*44,3*	*4,0*	*35,8*	*3,3*
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	*млн кв. м*	*2,6*	*6,5*	*2,1*	*6,7*	*2,7*	*8,6*	*1,8*	*4,2*	*3,3*	*6,4*
Алюминий	*миң т*	*2,1*	*3,1*	*2,2*	*3,9*	*2,2*	*4,4*	*1,6*	*3,3*	*0,5*	*1,0*
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	*миң т*		*—*		*—*		*—*	*0,1*	*1,9*	*0,1*	*1,7*
Башка категорияда камтылбаган, жезден, никелден, алюминийден, коргошундан, цинктен же калайдан жасалган буюмдар	*миң т*	*1,9*	*1,4*	*2,5*	*2,0*	*2,5*	*2,0*	*3,2*	*2,6*	*2,8*	*2,3*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			15,4		29,4		21,4		23,8		41,7
Айрым бир функцияларды аткаруу үчүн багытталган унаалар	*миң даана*	*54,7*	*4,8*	*61,9*	*3,1*	*79,6*	*3,9*	*59,6*	*2,9*	*49,7*	*2,3*
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	*даана*	*21,0*	*0,4*	*22,0*	*0,7*	*25,0*	*1,7*	*67,0*	*3,8*	*67,0*	*2,7*
Башка категорияда камтылбаган автоунаалар	*даана*	*8,0*	*0,1*	*4,0*	*—*	*8,0*	*0,1*	*1,0*	*—*	*18,0*	*1,8*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			*0,2*		*0,1*		*0,2*		*0,1*		*1,7*
Чиркегичтер жана жарым чиркегичтер; башка транспорт каражаттары	*миң даана*	*0,1*	*0,1*	*0,3*	*0,1*	*0,1*	*0,1*	*—*	*1,1*	*—*	*1,9*
Ар кандай даяр буюмдар			1,7		2,1		4,6		11,4		8,2
Асынмалары бар жана аларсыз баштыктар	*млн даана*	*0,1*	*—*		*—*		*—*	*0,5*	*0,1*	*6,8*	*1,8*
Товарларды ташуу же таңгактоо үчүн пластмассадан жасалган буюмдар	*миң т*	*0,2*	*0,4*	*0,2*	*0,4*	*1,1*	*2,1*	*3,9*	*7,6*	*1,6*	*2,4*
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

I.17-таблица. Беларуска товарлардын экспорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020 физи-калык көлөм	2020 наркы	2021 физи-калык көлөм	2021 наркы	2022 физи-калык көлөм	2022 наркы	2023 физи-калык көлөм	2023 наркы	2024 физи-калык көлөм	2024 наркы
Бардыгы болуп			**10,7**		**15,8**		**24,4**		**34,0**		**26,2**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			0,4		0,8		2,9		3,9		3,7
Чийки заттар			—		—		—		—		—
Аралык товарлары			10,3		15,0		16,3		25,9		21,7
Инвестициялык товарлар			—		—		0,9		4,0		0,7
Энергия продукциялары			—		—		4,3		0,2		—
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			0,3		0,4		2,6		2,2		1,2
Эт жана эт азыктары	*миң т*	—	*0,1*		—	1,3	*1,9*	*0,9*	*1,7*	*0,2*	*0,4*
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	*миң т*		—		—		—		—	*0,1*	*0,2*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*		—	0,1	*0,2*	*0,3*	*0,5*	*0,2*	*0,4*	*0,2*	*0,6*
Суусундуктар жана тамеки			—		—		—		—		—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,4		0,9		1,6		0,1		0,9
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	*миң т*	—	*0,2*	*0,2*	*0,8*	0,3	*1,5*		—	*0,1*	*0,4*
Башка категорияларда камтылбаган, малдан алынган чийки зат материалдары	*миң т*	—	—	*0,3*	*0,1*	0,1	*0,2*	*0,2*	*0,1*	*1,3*	*0,5*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			—		—		4,3		0,2		—
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			—		0,1		0,1		0,9		0,7
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*		—		—		—		—	*0,1*	*0,3*
Минерал майларына карата присадкалар; антифриздер; майлоочу препараттар	*т*		—		—		—	*1,2*	—	*5,2*	*0,2*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			—		—		0,3		0,4		0,5
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			10,0		14,0		15,2		28,8		22,4
Башка категорияда камтылбаган электротермикалык тиричилик шаймандары	*миң даана*		—		—		—	1,9	*0,6*	7,2	*1,1*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			*9,9*		*13,9*		*14,3*		*21,9*		*19,6*
Ар кандай даяр буюмдар			0,1		0,5		0,2		1,4		0,4
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

МАЗМУНУ

МАЗМУНУ

I.18-таблица. Түркияга товарлардын экспорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020 физи - калык көлөм	2020 наркы	2021 физи - калык көлөм	2021 наркы	2022 физи - калык көлөм	2022 наркы	2023 физи - калык көлөм	2023 наркы	2024 физи - калык көлөм	2024 наркы
Бардыгы болуп			**74,7**		**90,6**		**140,7**		**153,1**		**102,8**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			20,8		27,2		29,0		22,7		21,0
Чийки заттар			6,8		12,0		11,0		18,8		4,5
Аралык товарлары			30,3		34,1		29,8		22,6		9,1
Инвестициялык товарлар			0,2		0,7		5,6		31,7		2,8
Энергия продукциялары			16,6		16,6		65,4		57,2		65,4
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			20,1		25,3		25,8		20,5		19,9
Эт жана эт азыктары	*миң т*	—	*0,1*	—	*0,1*	—	*0,1*	—	*0,1*	—	*0,1*
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	*миң т*	*17,4*	*18,1*	*20,6*	*22,6*	*21,3*	*22,2*	*18,1*	*19,5*	*15,9*	*15,0*
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	*2,2*	*1,8*	*2,3*	*2,6*	*2,7*	*3,2*	*0,9*	*0,6*	*3,3*	*4,5*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*		—		—	—	*0,1*	—	*0,1*	—	*0,2*
Суусундуктар жана тамеки			—		—		—		—		—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			25,7		38,0		33,3		26,4		7,0
Пахта	*миң т*	*13,9*	*20,0*	*14,3*	*31,0*	*9,7*	*25,5*	*9,3*	*17,0*	*3,1*	*5,7*
Башка категорияларда камтылбаган, малдан алынган чийки зат материалдары	*миң т*	*0,2*	*0,7*	*0,4*	*1,6*	*0,6*	*3,2*	*0,2*	*1,0*	*2,6*	*0,9*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			16,6		16,6		65,4		57,2		65,4
Авиакеросин	*миң т*	*31,3*	*16,6*	*20,4*	*15,3*	*40,9*	*46,6*	*44,6*	*46,1*	*57,6*	*56,8*
Мазут	*миң т*		—	*4,8*	*1,3*	*55,3*	*18,3*	*42,7*	*10,4*	*31,4*	*8,6*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			0,2		0,3		0,2		1,5		0,4
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			2,0		8,8		8,9		12,5		4,3
Трикотаж же согулган кездемелер	*миң т*		—		—	*0,1*	*0,1*		—	*0,2*	*0,3*
Алюминий	*миң т*	*0,1*	*0,1*	*0,8*	*1,4*	*0,3*	*0,6*	*0,1*	*0,1*	*0,1*	*0,2*
Коргошун	*миң т*	*1,0*	*1,7*	*3,4*	*6,8*	*3,1*	*6,3*	*5,3*	*10,1*	*1,8*	*3,5*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			2,1		0,7		5,6		31,5		2,9
Ар кандай даяр буюмдар			7,6		0,5		0,8		3,2		3,0
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			0,2		0,5		0,8		0,3		—

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

I.19-таблица. Кытайга товарлардын экспорту
(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020 физи-калык көлөм	2020 наркы	2021 физи-калык көлөм	2021 наркы	2022 физи-калык көлөм	2022 наркы	2023 физи-калык көлөм	2023 наркы	2024 физи-калык көлөм	2024 наркы
Бардыгы болуп			**43,2**		**64,1**		**60,8**		**80,4**		**123,6**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			14,1		17,3		2,0		4,5		6,0
Чийки заттар			19,4		35,6		38,0		54,4		85,4
Аралык товарлары			0,3		2,5		1,2		10,3		10,5
Инвестициялык товарлар			0,3		0,1		1,3		0,9		3,7
Энергия продукциялары			9,1		8,6		18,4		10,2		18,0
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			2,0		0,3		0,6		1,3		3,3
Тирүү мал	*миң даана*	*1,0*	*0,1*		*—*	*—*	*0,2*	1,9	*0,2*	1,5	*0,2*
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	*1,2*	*1,1*	*0,1*	*0,1*	*0,2*	*0,1*	*0,3*	*0,3*	*5,5*	*2,6*
Кант, патока жана бал	*миң т*	*0,1*	*0,3*		*—*	*—*	*0,1*	*0,1*	*0,4*	0,1	*0,4*
Суусундуктар жана тамеки			11,8		16,7		1,0		1,4		1,2
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			18,0		31,5		36,5		62,6		78,4
Пахта	*миң т*		*—*		*—*		*—*	*5,4*	*9,3*	2,9	*5,0*
Жез кени жана анын концентраттары; цементтелген жез	*миң т*	0,3	*0,4*	*12,5*	*21,0*	*0,2*	*0,3*	*9,9*	*15,9*	5,6	*4,7*
Башка категорияларда камтылбаган, баалуу металлга жатпаган кендер жана алардын концентраттары	*миң т*	*0,1*	*—*		*—*	*0,6*	*3,6*	*1,0*	*4,1*	*2,6*	*14,0*
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	*миң т*	*10,4*	*17,1*	*3,8*	*9,1*	*18,8*	*31,9*	*11,7*	*32,5*	*14,5*	*50,1*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			9,1		8,6		18,4		10,2		18,0
Көмүр, кокс жана брикеттер	*миң т*	*25,3*	*0,6*	*0,2*	*—*	*117,3*	*4,2*	*41,0*	*1,7*	*136,4*	*5,7*
Авиакеросин	*миң т*	*16,1*	*8,5*	*12,4*	*8,6*	*13,9*	*14,2*	*8,1*	*8,6*	*12,5*	*12,3*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			0,1		—		—		—		0,1
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			1,7		6,6		2,8		1,9		17,5
Андан ары иштетилбей турган ашатылган тери	*миң т*	*198,2*	*1,3*	*332,0*	*3,0*	*120,2*	*1,0*	*97,1*	*0,8*	*78,1*	*0,5*
Жез	*миң т*		*—*		*—*		*—*		*—*	*0,3*	*1,2*
Алюминий	*миң т*	0,1	*0,2*	*1,6*	*3,1*	*0,5*	*1,2*	*0,6*	*1,1*	*2,6*	*4,4*
Коргошун	*миң т*		*—*		*—*		*—*		*—*	*6,2*	*10,1*
Ар түрдүү баалуулукка жатпаган металлдар	*т*		*—*		*—*		*—*		*—*	*97,4*	*0,6*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			0,3		0,3		1,1		1,5		4,6
Ар кандай даяр буюмдар			0,2		0,1		0,5		1,4		0,5
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

МАЗМУНУ

I.20-таблица. БАЭге товарлардын экспорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020		2021		2022		2023		2024	
		физи - калык көлөм	наркы	физи - калык көлөм	наркы	физи - калык көлөм	наркы	физи - калык көлөм	наркы	физи - калык көлөм	наркы
Бардыгы болуп			**9,1**		**54,8**		**101,0**		**189,4**		**116,9**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			1,9		44,3		79,6		86,1		89,8
Чийки заттар			0,4		0,4		0,2		0,2		0,1
Аралык товарлары			3,6		4,3		4,8		85,6		3,8
Инвестициялык товарлар			1,9		3,6		10,5		9,3		12,8
Энергия продукциялары			1,2		2,1		5,8		8,1		10,4
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			0,7		0,9		1,2		0,9		5,5
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	*миң т*	*0,1*	*—*	*0,1*	*—*		*—*		*—*	*3,6*	*4,8*
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	*0,1*	*0,1*	*0,2*	*0,2*	*0,1*	*0,1*	*0,2*	*0,1*	*0,6*	*0,4*
Кант, патока жана бал	*миң т*	*0,1*	*0,1*	*0,1*	*0,3*	*—*	*0,2*	*—*	*0,1*	*0,1*	*0,3*
Суусундуктар жана тамеки			0,1		0,2		0,3		0,7		3,3
Башка категорияларга кирбеген даяр тамеки, тамеки экстракттары жана эссенциялар	*миң т*		*—*	*—*	*0,2*	*—*	*0,3*	*—*	*0,3*	*0,1*	*3,2*
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			—		—		0,4		0,1		0,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			1,2		2,1		5,8		8,1		10,4
Авиакеросин	*миң т*	*1,7*	*1,2*	*2,7*	*2,1*	*4,5*	*5,8*	*6,5*	*7,9*	*9,8*	*10,4*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			0,5		0,6		2,8		0,7		0,2
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			—		0,1		0,8		1,8		1,4
Резина дөңгөлөктөрү	*миң даана*		*—*		*—*	*0,1*	*—*	*0,1*	*0,2*	*0,8*	*0,7*
Башка категорияда камтылбаган резина буюмдары	*т*		*—*	*0,1*	*—*	*—*	*0,1*	*0,1*	*0,2*	*0,1*	*0,1*
Темирден, болоттон жана жезден жасалган мыктар, гайкалар жана чоң бурамалар	*т*		*—*		*—*	*—*	*0,1*	*0,6*	*0,3*	*0,2*	*0,2*
Башка категорияда камтылбаган жезден же болоттон жасалган буюмдар	*миң т*		*—*		*—*	*—*	*0,2*	*—*	*0,4*	*—*	*0,1*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			5,4		48,6		87,9		96,4		93,8
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар	*миң даана*	*3,1*	*1,1*	*9,6*	*2,3*	*16,5*	*3,8*	*59,6*	*3,5*	*6,9*	*1,2*
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	*млн даана*	*—*	*0,1*	*0,3*	*40,8*	*0,4*	*75,0*	*0,4*	*85,5*	*0,3*	*79,9*
Ар кандай даяр буюмдар			1,2		2,1		1,4		0,5		1,2
Чийүү үчүн инструменттер			*—*		*—*		*0,1*		*0,2*		*0,2*
Башка жасалма дене мүчөлөрү	*т*	*1,5*	*1,0*	*2,6*	*1,9*	*0,8*	*0,7*		*—*	*0,6*	*0,5*
ЭСТКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		0,3		80,3		0,9
Монетардык эмес алтын	*т*		*—*		*—*	*—*	*0,3*	*1,3*	*80,3*	*—*	*0,9*

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

21-I.32-таблицалар: Өлкөлөр боюнча импорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү

I.21-таблица. Россиядан товарлардын импорту

(млн АКШ доллары)

	единица измерения	2020 физи-ческий объем	2020 стои-мость	2021 физи-ческий объем	2021 стои-мость	2022 физи-ческий объем	2022 стои-мость	2023 физи-ческий объем	2023 стои-мость	2024 физи-ческий объем	2024 стои-мость
Бардыгы болуп			**1 319,9**		**1 911,5**		**2 406,0**		**2 282,8**		**2 521,8**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			364,2		521,6		712,8		647,4		577,4
Чийки заттар			57,6		79,4		147,3		149,1		103,5
Аралык товарлары			392,7		460,2		573,4		598,8		712,3
Инвестициялык товарлар			85,5		75,2		85,8		117,7		100,4
Энергия продукциялары			419,9		775,2		886,7		769,9		1 028,2
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			178,0		271,9		434,1		400,0		361,0
Эт жана эт азыктары	*миң т*	*8,9*	*9,0*	*10,8*	*13,0*	*13,4*	*20,7*	*15,5*	*19,3*	*16,8*	*24,5*
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*	*2,8*	*3,7*	*3,7*	*4,6*	*3,3*	*8,5*	*4,8*	*7,5*	*8,5*	*10,8*
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана үгүт	*миң т*	*79,6*	*19,6*	*138,4*	*32,0*	*267,4*	*75,3*	*360,0*	*72,9*	*258,3*	*52,5*
Дан азыктары, ундан жана жашылча-жемиш крахмалынан жасалган азыктар	*миң т*	*28,9*	*35,0*	*37,8*	*42,9*	*98,8*	*47,3*	*34,1*	*47,2*	*29,6*	*42,5*
Консервацияланууучу жашылчалар, мөмө-жемиштер	*миң т*	*3,4*	*4,6*	*7,7*	*5,7*	*6,8*	*69,3*	*4,9*	*9,4*	*4,9*	*9,2*
Кант, патока жана бал	*миң т*	*13,4*	*6,4*	*25,1*	*11,4*	*16,1*	*8,5*	*41,9*	*28,0*	*44,7*	*29,3*
Кант кошулуп жасалган кондитердик азыктар	*миң т*	*2,9*	*3,4*	*13,6*	*6,4*	*2,4*	*6,8*	*3,5*	*8,6*	*5,5*	*13,5*
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	*20,5*	*34,7*	*19,6*	*44,2*	*9,9*	*45,4*	*16,9*	*56,7*	*20,2*	*65,2*
Мал үчүн тоюттар (тартылбаган дандан тышкары)	*миң т*	*29,5*	*3,3*	*26,7*	*3,5*	*20,3*	*11,1*	*116,5*	*34,9*	*107,8*	*13,5*
Маргарин жана жууруулган май	*миң т*	*16,1*	*5,1*	*9,5*	*12,7*	*11,3*	*23,1*	*10,9*	*14,5*	*16,6*	*22,9*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	*5,5*	*14,0*	*7,4*	*18,3*	*6,9*	*22,2*	*7,5*	*26,1*	*7,4*	*27,2*
Суусундуктар жана тамеки			24,7		37,6		46,6		37,7		38,5
Кант кошулган минерал суу жана алкоголсуз суусундуктар	*млн л*	*25,9*	*12,3*	*28,5*	*18,7*	*37,0*	*24,7*	*29,0*	*14,2*	*31,6*	*16,8*
Тамеки тамеки затынан турган сигареттер	*млн даана*	*0,4*	*6,5*	*0,7*	*7,9*	*0,4*	*6,0*	*0,4*	*8,0*	*0,5*	*11,1*
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			18,1		23,0		29,6		19,7		22,9
Май алынуучу урук, май алынуучу мөмөлөр	*миң т*	*0,2*	*0,1*	*0,2*	*0,2*	*202,9*	*8,6*	*5,7*	*2,5*	*14,2*	*6,1*
Узатасынан кесилген ийне жалбырактуу жыгачтар	*миң куб. м*	*188,6*	*8,7*	*197,5*	*12,0*	*137,8*	*10,2*	*75,1*	*8,8*	*63,5*	*7,1*
Ийне жалбырактуу дарак жыгачтары, калыпка салынып иштетилген	*миң т*	*9,3*	*1,5*	*4,6*	*1,8*	*4,1*	*2,3*	*4,8*	*1,6*	*6,3*	*2,4*
Кагаз массасы жана макулатура	*миң т*	*73,7*	*0,2*	*15,5*	*0,2*	*2,0*	*0,4*	*22,9*	*0,3*	*450,6*	*0,9*
Башка минералдык чийки заттар	*миң т*	*12,1*	*1,6*	*9,9*	*1,4*	*9,8*	*2,1*	*8,6*	*1,5*	*10,3*	*2,3*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			419,8		775,0		887,2		769,7		1 027,9
Автоунаа бензини	*миң т*	*568,1*	*137,6*	*911,8*	*378,3*	*761,1*	*342,7*	*643,8*	*274,9*	*751,2*	*324,4*
Авиакеросин	*миң т*	*63,3*	*24,2*	*68,1*	*31,3*	*100,8*	*94,9*	*89,4*	*90,4*	*144,8*	*120,0*
Дизель отуну	*миң т*	*499,2*	*199,1*	*523,5*	*272,5*	*476,8*	*342,6*	*386,4*	*254,0*	*596,6*	*416,6*
Жаратылыш газы	*млн куб. м*	*280,8*	*42,1*	*335,4*	*50,3*	*371,8*	*55,8*	*389,3*	*58,4*	*554,5*	*83,2*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			30,6		38,5		55,2		37,4		33,0
Өсүмдүк майы жана тоң майлар	*миң т*	*98,2*	*30,4*	*28,6*	*34,5*	*36,6*	*52,2*	*36,5*	*35,6*	*32,6*	*31,5*
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			150,5		178,8		223,0		214,4		217,7
Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу	*миң т*	*43,2*	*17,8*	*43,5*	*18,1*	*38,1*	*14,4*	*11,6*	*16,3*	*9,7*	*18,2*
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	*миң т*	*6,8*	*6,6*	*10,8*	*9,8*	*7,4*	*9,7*	*15,2*	*12,6*	*19,7*	*16,2*
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	*миң т*	*2,0*	*31,4*	*1,5*	*26,6*	*2,9*	*36,9*	*1,3*	*23,9*	*5,4*	*31,9*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	*27,9*	*34,8*	*23,3*	*40,4*	*21,0*	*49,1*	*20,2*	*49,5*	*23,1*	*49,4*
Жер семирткичтер	*млн т*	*27,3*	*17,7*	*25,8*	*23,1*	*36,0*	*39,9*	*62,1*	*36,2*	*41,4*	*25,1*
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*	*8,5*	*8,2*	*7,3*	*13,1*	*8,3*	*13,5*	*7,6*	*8,9*	*8,3*	*9,9*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*млн т*	*—*	*12,2*	*—*	*20,4*	*—*	*25,1*	*—*	*25,3*	*—*	*25,6*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			354,3		371,7		476,3		490,9		614,5
Тапталган жана калыбына келтирилген жыгач	*млн куб. м*	*0,1*	*15,7*	*0,1*	*27,8*	*0,2*	*36,0*	*0,2*	*23,7*	*0,2*	*28,2*
Желимделген фанера	*млн куб. м*	*—*	*4,4*	*—*	*5,0*	*—*	*8,9*	*0,4*	*7,4*	*—*	*11,8*
Жыгач-буалуу плита	*млн кв. м*	*6,5*	*12,1*	*7,4*	*16,2*	*7,1*	*17,3*	*5,5*	*11,7*	*4,1*	*9,6*
Кагаз жана картон	*миң т*	*14,2*	*14,7*	*17,2*	*23,1*	*53,5*	*19,2*	*12,1*	*18,4*	*13,5*	*17,8*
Башка категорияларда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар	*миң т*	*2,1*	*4,6*	*7,9*	*19,1*	*10,8*	*30,4*	*9,3*	*30,0*	*9,7*	*21,1*
Башка категорияда камтылбаган кен болбогондордон алынган буюмдар	*миң т*	*103,0*	*4,9*	*100,9*	*7,6*	*119,0*	*7,0*	*119,7*	*7,3*	*264,5*	*7,2*
Чоюн жана болот	*млн т*	*0,3*	*205,9*	*0,2*	*179,6*	*0,8*	*252,7*	*0,5*	*291,4*	*0,6*	*409,6*
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	*млн т*	*—*	*5,7*	*—*	*6,5*	*—*	*8,0*	*—*	*8,4*	*—*	*15,9*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			101,2		165,2		193,7		254,5		148,4
Электр машиналары, аппараттар жана аспаптар, алардын тетиктери			*29,5*		*40,4*		*29,9*		*43,5*		*42,1*
Автоунаалар			*41,3*		*79,6*		*108,2*		*155,2*		*60,4*
Ар кандай даяр буюмдар			42,7		49,8		60,0		58,3		57,9
Жыгач эмеректер	*миң даана*	*29,6*	*2,0*	*52,4*	*3,6*	*69,7*	*4,3*	*59,0*	*3,8*	*36,8*	*2,9*
Басып чыгаруучу материалдар	*миң т*	*1,1*	*1,6*	*9,2*	*3,4*	*7,3*	*3,5*	*1,5*	*2,5*	*4,9*	*2,3*
Товарларды ташуу же таңгактоо үчүн пластмассадан жасалган буюмдар	*млн т*	*—*	*5,4*	*—*	*8,0*	*0,1*	*10,4*	*—*	*9,1*	*—*	*9,8*
Пластмассадан жасалган курулуш буюмдары	*миң т*	*2,5*	*3,5*	*1,8*	*3,2*	*1,7*	*4,0*	*2,3*	*3,5*	*2,7*	*3,7*
Башка категорияда камтылбаган, пластмассадан жасалган буюмдар	*миң т*	*1,8*	*3,2*	*1,9*	*2,5*	*2,3*	*2,8*	*2,3*	*2,8*	*0,9*	*3,6*
Балдардын коляскалары, оюнчуктар, оюндар жана спорт товарлары			*1,0*		*1,3*		*1,0*		*0,9*		*2,0*
Үн жаздыруу үчүн магнит ленталары	*млн даана*	*2,5*	*1,0*	*3,3*	*0,9*	*1,8*	*1,1*	*1,3*	*1,7*	*2,3*	*2,6*
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		0,3		0,1		0,1

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

МАЗМУНУ

МАЗМУНУ

I.22-таблица. Казакстандан товарлардын импорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020 физи-калык көлөм	2020 наркы	2021 физи-калык көлөм	2021 наркы	2022 физи-калык көлөм	2022 наркы	2023 физи-калык көлөм	2023 наркы	2024 физи-калык көлөм	2024 наркы
Бардыгы болуп			**523,6**		**661,8**		**770,2**		**922,4**		**921,6**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			247,2		294,6		346,6		405,4		390,5
Чийки заттар			35,2		53,2		33,3		47,9		43,9
Аралык товарлары			122,3		195,4		251,0		255,5		209,3
Инвестициялык товарлар			29,3		38,8		60,5		72,7		58,5
Энергия продукциялары			89,6		79,8		78,8		140,9		219,4
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			111,0		156,1		130,4		165,0		180,2
Эт жана эт азыктары	*миң т*	*0,7*	*0,9*	*3,7*	*7,0*	*7,3*	*12,3*	*8,3*	*16,8*	*10,4*	*18,2*
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*	*5,8*	*5,7*	*3,0*	*5,4*	*6,3*	*8,9*	*3,9*	*8,0*	*3,6*	*10,1*
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут	*миң т*	*87,2*	*14,9*	*95,5*	*21,5*	*9,3*	*2,6*	*35,7*	*7,0*	*51,7*	*9,6*
Буудай жана угут уну	*миң т*	*96,1*	*23,9*	*53,4*	*13,0*	*19,2*	*8,3*	*30,6*	*24,6*	*23,7*	*31,8*
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	*миң т*	*15,0*	*12,1*	*21,7*	*12,9*	*16,5*	*11,7*	*14,7*	*10,8*	*11,5*	*10,6*
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	*миң т*	*31,2*	*10,1*	*32,2*	*10,0*	*10,4*	*4,6*	*9,2*	*3,8*	*16,9*	*6,8*
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	*9,6*	*11,0*	*6,9*	*12,6*	*11,1*	*19,8*	*8,3*	*20,1*	*19,3*	*35,8*
Мал үчүн тоюттар (тартылбаган дандан тышкары)	*млн т*	*1,8*	*1,5*	*—*	*4,3*	*—*	*9,9*	*0,1*	*19,1*	*—*	*7,6*
Жана башка соустар жана аны даярдоо үчүн азыктар	*миң т*	*3,9*	*3,9*	*5,4*	*8,0*	*4,7*	*7,6*	*4,0*	*6,1*	*5,0*	*7,1*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	*1,7*	*4,6*	*3,5*	*6,6*	*3,7*	*7,0*	*2,7*	*6,6*	*2,1*	*11,9*
Суусундуктар жана тамеки			56,3		64,7		86,6		113,0		111,9
Кант кошулган минерал суу жана алкоголсуз суусундуктар	*млн л*	*91,4*	*21,8*	*47,5*	*31,1*	*94,0*	*46,4*	*136,4*	*64,0*	*111,3*	*55,1*
Тамеки затынан турган сигареттер	*млн даана*	*2,0*	*33,5*	*2,0*	*32,2*	*1,9*	*37,4*	*1,8*	*43,0*	*2,0*	*50,3*
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			17,5		19,5		21,0		23,9		27,4
Таш, кум жана шагыл	*млн т*	*0,9*	*7,4*	*1,1*	*9,2*	*1,2*	*10,0*	*1,4*	*11,3*	*1,6*	*13,7*
Башка минералдык чийки заттар	*млн т*	*2,2*	*4,1*	*0,1*	*5,4*	*—*	*6,6*	*—*	*8,7*	*—*	*7,1*
Темир кени жана концентраттар	*миң т*	*45,0*	*1,7*	*52,0*	*1,9*	*54,9*	*2,1*	*51,4*	*2,2*	*65,3*	*4,5*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			89,6		79,9		79,0		141,2		220,4
Көмүр, кокс жана брикеттер	*млн т*	*0,5*	*12,2*	*0,8*	*28,8*	*0,5*	*22,2*	*1,2*	*49,4*	*0,6*	*21,7*
Жана башка жеңил дистилляттар	*миң т*	*—*	*—*	*9,9*	*3,3*	*3,5*	*1,9*	*22,8*	*7,8*	*41,6*	*15,0*
Дизель отуну	*миң т*	*30,6*	*10,0*	*12,6*	*5,7*	*12,7*	*9,4*	*29,0*	*17,2*	*38,3*	*25,7*
Мазут	*миң т*	*71,1*	*16,3*	*0,6*	*0,3*	*0,4*	*0,1*	*4,8*	*2,7*	*173,2*	*65,5*
Мунай битуму жана башка мунай майлардын калдыктары	*миң т*	*5,5*	*1,7*	*10,5*	*5,2*	*75,6*	*4,9*	*11,2*	*3,8*	*34,3*	*15,0*
Электр тогу	*млн кВт.с*	*0,7*	*1,3*	*0,6*	*—*	*0,7*	*14,0*	*1,3*	*26,0*	*1,6*	*48,1*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			7,1		13,3		15,1		10,5		11,9
Өсүмдүк майы жана тоң майлар	*млн т*	*8,5*	*6,8*	*11,2*	*12,7*	*9,3*	*13,4*	*7,9*	*9,7*	*10,7*	*11,2*
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			67,6		102,1		117,9		107,8		100,7
Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу	*миң т*	*1,2*	*1,1*	*1,3*	*0,7*	*12,2*	*3,4*	*26,6*	*7,1*	*23,9*	*12,2*
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	*миң т*	*69,7*	*15,1*	*111,9*	*26,5*	*128,9*	*20,3*	*84,1*	*21,2*	*106,0*	*26,5*
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	*миң т*	*1,8*	*3,6*	*2,9*	*7,4*	*1,9*	*10,1*	*3,2*	*10,2*	*2,6*	*13,3*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	*11,6*	*15,6*	*11,1*	*18,0*	*667,3*	*21,1*	*12,0*	*19,5*	*3,2*	*10,0*
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*	*9,0*	*6,4*	*7,7*	*10,3*	*10,4*	*17,9*	*9,1*	*15,2*	*8,2*	*10,2*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	*7,4*	*12,3*	*7,0*	*15,7*	*7,2*	*16,4*	*7,6*	*18,2*	*5,6*	*11,5*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			102,0		105,3		146,0		166,1		136,2
Картон жана кагаз коробкалары, ящиктер, баштыктар	*миң т*	*4,8*	*4,4*	*11,9*	*4,2*	*4,0*	*5,0*	*6,0*	*5,1*	*5,8*	*5,4*
Портландцемент	*млн т*	*0,2*	*8,7*	*0,2*	*8,8*	*0,2*	*7,8*	*0,2*	*37,9*	*0,4*	*18,8*
Сырдалбаган керамика плиткалары	*млн т*	*0,2*	*0,8*	*0,1*	*0,4*	*0,3*	*0,7*	*0,8*	*3,3*	*0,4*	*2,5*
Башка категорияда камтылбаган кен болбогондордон алынган буюмдар	*млн т*	*2,9*	*4,2*	*2,8*	*3,8*	*3,4*	*6,2*	*3,4*	*8,7*	*3,9*	*12,3*
Чоюн жана болот	*миң т*	*49,4*	*32,0*	*46,4*	*40,3*	*56,8*	*48,2*	*68,9*	*54,4*	*75,0*	*61,4*
Алюминий	*миң т*	*0,8*	*3,0*	*0,9*	*3,5*	*0,6*	*4,2*	*2,4*	*6,6*	*1,4*	*6,0*
Сактоо жана ташуу үчүн суюктук куюлуучу идиштер	*миң т*	*18,8*	*0,3*	*10,6*	*0,6*	*38,2*	*4,5*	*84,8*	*6,3*	*29,4*	*3,1*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			53,3		81,4		120,5		140,9		93,5
Тракторлор	*миң даана*	*—*	*0,6*	*0,1*	*1,5*	*0,1*	*3,8*	*—*	*1,1*	*0,1*	*2,5*
Кеңсе машиналар	*миң даана*	*4,6*	*1,3*	*5,3*	*1,8*	*8,3*	*3,3*	*7,2*	*4,5*	*13,6*	*5,2*
Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель	*млн т*	*1,8*	*3,3*	*1,3*	*3,3*	*1,3*	*3,4*	*2,2*	*7,2*	*1,9*	*5,7*
Тиричилик кир жуучу жабдуулар	*миң даана*	*7,8*	*2,0*	*8,6*	*2,1*	*12,0*	*3,3*	*16,6*	*5,0*	*13,6*	*3,7*
Турмуш-тиричилик муздаткычтары жана тоңдургучтары	*миң даана*	*4,9*	*1,5*	*3,4*	*1,3*	*4,2*	*1,7*	*6,4*	*2,7*	*11,9*	*3,7*
Электр аккумуляторлору	*миң даана*	*107,2*	*2,6*	*189,2*	*5,8*	*231,0*	*6,6*	*201,9*	*6,4*	*215,1*	*6,2*
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	*миң даана*	*4,9*	*9,6*	*0,4*	*17,9*	*0,8*	*45,2*	*1,2*	*55,7*	*0,4*	*20,9*
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	*миң даана*	*—*	*3,8*	*—*	*0,8*	*—*	*0,8*	*0,1*	*2,3*	*0,1*	*2,1*
Ар кандай даяр буюмдар			18,1		19,1		27,6		35,7		36,3
Башка категорияларда камтылбаган, лампалар жана жарык берүүчү жабдуулар			*0,2*		*0,4*		*0,7*		*1,2*		*1,3*
Басып чыгаруучу материалдар	*миң т*	*3,0*	*1,8*	*3,6*	*1,3*	*7,7*	*2,5*	*1,7*	*2,8*	*4,9*	*2,9*
Товарларды ташуу же таңгактоо үчүн пластмассадан жасалган буюмдар	*млн т*	*—*	*4,5*	*—*	*5,6*	*—*	*5,9*	*—*	*9,5*	*—*	*6,4*
Пластмассадан жасалган курулуш буюмдары	*миң т*	*0,8*	*1,1*	*0,8*	*1,8*	*0,4*	*1,1*	*1,5*	*4,3*	*2,3*	*3,5*
Башка категорияда камтылбаган, пластмассадан жасалган буюмдар	*миң т*	*0,7*	*0,8*	*3,6*	*3,9*	*5,1*	*2,5*	*1,5*	*2,1*	*0,5*	*2,0*
Үн жаздыруу үчүн магнит ленталары	*млн даана*	*0,3*	*0,4*	*0,2*	*0,4*	*0,9*	*1,2*	*1,4*	*2,2*	*2,1*	*2,4*
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			1,2		20,5		26,2		18,2		3,0
Монетардык эмес алтын	*т*	*0,7*	*0,3*	*0,4*	*20,4*	*0,5*	*25,5*	*0,3*	*18,1*	*—*	*1,8*

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

I.23-таблица. Өзбекстандан товарлардын импорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020		2021		2022		2023		2024	
		физи - калык көлөм	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*
Бардыгы болуп			**189,0**		**316,8**		**362,6**		**403,2**		**505,9**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			95,7		159,3		174,5		168,7		191,3
Чийки заттар			2,1		3,6		2,6		2,1		2,9
Аралык товарлары			71,2		130,3		152,5		165,4		185,7
Инвестициялык товарлар			12,3		14,1		17,0		53,0		90,1
Энергия продукциялары			7,7		9,4		16,0		14,0		35,8
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			40,8		54,4		53,4		56,8		78,0
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	*миң т*	*2,3*	*1,5*	*4,1*	*2,5*	*6,4*	*4,6*	*6,6*	*5,2*	*7,6*	*7,4*
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	*миң т*	*54,0*	*12,5*	*63,1*	*17,0*	*81,8*	*15,8*	*77,8*	*15,9*	*76,1*	*20,6*
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	*51,9*	*21,5*	*64,2*	*28,8*	*72,3*	*26,4*	*74,7*	*27,0*	*73,3*	*39,4*
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	*3,0*	*1,0*	*3,4*	*1,3*	*3,3*	*1,8*	*3,4*	*2,1*	*2,5*	*2,1*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	*0,3*	*0,6*	*0,3*	*0,8*	*0,4*	*1,1*	*0,5*	*1,8*	*0,5*	*1,9*
Суусундуктар жана тамеки			2,2		4,9		5,8		7,5		13,0
Кант кошулган минерал суу жана алкоголсуз суусундуктар	*млн л*	*2,8*	*1,0*	*4,6*	*1,7*	*6,4*	*2,2*	*8,9*	*3,5*	*17,2*	*6,9*
Тамеки затынан турган сигареттер	*млн даана*	*0,1*	*0,7*	*0,1*	*1,7*	*0,1*	*2,2*	*0,1*	*2,9*	*0,2*	*4,5*
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			2,8		4,1		3,1		2,6		4,0
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			7,7		9,4		16,0		14,0		35,8
Майлоочу мунай майлары	*миң т*	*1,2*	*0,7*	*0,5*	*0,5*	*3,1*	*3,5*	*3,2*	*3,4*	*3,0*	*2,8*
Жаратылыш газы	*млн куб. м*	*37,1*	*5,6*	*43,0*	*6,5*	*43,5*	*6,5*	*49,5*	*7,4*	*34,3*	*5,1*
Электр тогу	*млн кВт.с*		*—*	*0,5*	*—*		*—*	*0,1*	*—*	*0,7*	*25,0*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		0,1		0,6
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			32,1		50,8		44,6		43,5		54,4
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда	*миң т*	*2,8*	*5,0*	*2,1*	*3,5*	*2,7*	*5,0*	*2,1*	*5,1*	*2,5*	*6,7*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	*0,5*	*0,7*	*0,6*	*0,8*	*2,1*	*1,9*	*4,5*	*3,5*	*4,5*	*4,2*
Жер семирткичтер	*млн т*	*14,6*	*11,5*	*32,4*	*23,3*	*6,8*	*8,2*	*14,9*	*9,7*	*26,5*	*14,7*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	*5,7*	*7,5*	*6,9*	*12,1*	*8,6*	*19,4*	*10,4*	*19,3*	*11,9*	*20,3*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			63,7		110,4		139,1		150,5		158,2
Кагаз жана картон	*миң т*	*1,2*	*0,7*	*1,8*	*1,1*	*3,2*	*3,7*	*2,2*	*2,8*	*3,1*	*3,7*
Текстиль жиби	*миң т*	*0,8*	*1,9*	*0,6*	*1,7*	*1,2*	*3,0*	*1,7*	*3,7*	*2,2*	*4,0*
Трикотаж же согулган кездемелер	*миң т*	*7,0*	*14,0*	*14,4*	*29,9*	*18,6*	*57,2*	*16,6*	*64,7*	*13,1*	*47,8*
Полго төшөлмөлөр	*млн кв. м*	*3,0*	*8,2*	*4,0*	*10,8*	*3,4*	*9,4*	*2,6*	*7,3*	*2,4*	*7,0*
Портландцемент	*миң т*	*3,4*	*0,4*	*4,6*	*0,5*	*1,9*	*0,2*	*1,0*	*0,1*	*135,3*	*10,5*
Сырдалбаган керамика плиткалары	*млн кв. м*	*1,1*	*3,4*	*1,9*	*6,0*	*1,9*	*6,1*	*2,1*	*7,8*	*2,5*	*9,2*
Башка категорияда камтылбаган кен болбогондордон алынган буюмдар	*млн т*	*0,8*	*0,7*	*1,9*	*1,7*	*4,3*	*3,4*	*4,1*	*6,3*	*3,2*	*8,1*
Алюминий	*миң т*	*2,2*	*5,9*	*2,5*	*8,2*	*2,3*	*9,0*	*3,1*	*10,1*	*4,5*	*13,0*
Ашкана жана башка тиричилик буюмдары жана алардын тетиктери	*миң т*	*4,7*	*2,1*	*8,2*	*4,8*	*11,1*	*5,8*	*12,7*	*5,9*	*9,9*	*5,4*
Баалуулукка жатпаган металлдардан жасалган ар кандай буюмдар	*миң т*		*—*	*0,1*	*0,2*	*1,4*	*3,0*	*2,3*	*5,5*	*2,0*	*3,8*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			17,6		30,0		31,9		67,7		110,3
Генератордук түзүлүштөр	*миң даана*		*—*		*—*		*—*		*—*	*0,1*	*30,0*
Башка категорияда камтылбаган, айыл-чарбасы үчүн унаалар			*0,1*		*0,3*		*—*		*24,4*		*25,7*
Электр машиналары, аппараттар, аспаптар жана алардын бөлүктөрү			*8,9*		*15,6*		*13,8*		*18,2*		*14,7*
Автоунаалар			*4,9*		*8,7*		*10,6*		*12,8*		*21,1*
Ар кандай даяр буюмдар			22,0		52,8		68,6		60,6		51,7
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар			*14,1*		*35,7*		*49,8*		*41,0*		*24,0*
Бут кийим			*1,3*		*3,8*		*3,9*		*3,2*		*4,8*
Товарларды ташуу же таңгактоо үчүн пластмассадан жасалган буюмдар	*миң т*	*0,2*	*0,2*	*0,9*	*1,2*	*1,0*	*1,7*	*0,8*	*1,3*	*1,7*	*2,3*
Пластмассадан жасалган курулуш буюмдары	*миң т*	*2,4*	*2,3*	*3,4*	*3,4*	*4,0*	*4,6*	*4,3*	*4,3*	*5,4*	*5,2*
Идиш-аяк, ашкана жабдуулары	*миң т*	*1,4*	*1,5*	*2,8*	*3,5*	*2,8*	*3,1*	*2,8*	*3,2*	*3,0*	*3,5*
Балдардын коляскалары, оюнчуктар, оюндар жана спорт товарлары			*0,8*		*1,1*		*1,3*		*1,4*		*1,6*
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

МАЗМУНУ

МАЗМУНУ

I.24-таблица. Улуу Британиядан товарлардын импорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020		2021		2022		2023		2024	
		физи - калык көлөм	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*
Бардыгы болуп			**10,2**		**11,2**		**32,3**		**91,3**		**55,5**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			2,6		2,5		20,0		56,1		37,1
Чийки заттар			—		—		—		—		—
Аралык товарлары			1,6		2,3		4,5		5,9		4,9
Инвестициялык товарлар			6,0		6,4		7,8		29,2		13,5
Энергия продукциялары			0,1		—		—		—		—
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			0,4		0,2		0,7		0,4		0,6
Суусундуктар жана тамеки			1,0		1,2		1,8		2,5		2,6
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			—		—		—		—		—
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			0,1		—		—		—		—
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			1,2		1,2		1,6		2,8		3,1
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	*миң т*		*—*		*—*	*—*	*0,1*	*—*	*0,6*	*—*	*1,0*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	*—*	*0,2*	*—*	*0,1*	*0,1*	*0,3*	*0,2*	*0,6*	*0,2*	*1,2*
Минералдык майлар үчүн кошулмалар; антифриздер; майлоо үчүн препараттар	*т*		*—*		*—*		*—*		*—*	*25,6*	*0,1*
Башка категорияда камтылбаган органикалык химиялык заттар	*т*	*—*	*0,1*	*0,2*	*0,2*	*1,7*	*0,5*	*7,1*	*0,6*	*1,0*	*0,4*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			0,3		0,4		0,9		0,9		0,8
Резина дөңгөлөктөрү	*миң даана*		*—*	*13,4*	*0,1*	*2,2*	*0,3*	*0,1*	*0,1*	*0,2*	*0,2*
Башка категорияда камтылбаган резина буюмдары	*т*	*1,9*	*—*	*8,5*	*0,1*	*3,3*	*0,2*	*3,2*	*0,2*	*0,5*	*0,1*
Полго төшөлмөлөр	*млн кв. м*		*—*		*—*		*—*		*—*	*—*	*0,3*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			6,7		7,2		26,0		82,6		46,5
Компрессор менен от алган, ичтен күйүүчү башка кыймылдаткычтар			*—*		*0,1*		*0,6*		*2,7*		*2,0*
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	*миң даана*	*—*	*0,2*		*—*	*0,2*	*20,3*	*1,1*	*73,5*	*0,5*	*38,5*
Ар кандай даяр буюмдар			0,6		1,1		1,2		2,1		2,0
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

I.25-таблица. Беларустан товарлардын импорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020 физи - калык көлөм	2020 наркы	2021 физи - калык көлөм	2021 наркы	2022 физи - калык көлөм	2022 наркы	2023 физи - калык көлөм	2023 наркы	2024 физи - калык көлөм	2024 наркы
Бардыгы болуп			**37,1**		**58,2**		**87,0**		**83,1**		**70,9**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			15,0		25,0		47,8		36,7		30,3
Чийки заттар			0,2		0,1		—		0,4		0,3
Аралык товарлары			11,8		18,9		23,8		23,9		21,1
Инвестициялык товарлар			8,7		11,2		12,0		16,4		14,6
Энергия продукциялары			1,5		3,0		3,4		5,7		4,6
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			8,1		13,8		27,2		20,6		16,9
Эт жана эт азыктары	*миң т*	*3,4*	*4,4*	*4,1*	*8,6*	*6,3*	*20,9*	*5,1*	*8,5*	*4,7*	*8,1*
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	*миң т*		*—*	*0,5*	*0,5*	*0,7*	*1,1*	*0,9*	*1,0*	*0,5*	*0,7*
Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар	*миң т*		*—*		*—*		*—*	*0,1*	*0,3*	*0,1*	*0,7*
Сыр жана быштак	*миң т*	*4,5*	*0,4*	*0,2*	*1,0*	*0,4*	*1,8*	*1,1*	*3,9*	*1,3*	*4,5*
Кант, патока жана бал	*миң т*	*2,7*	*1,1*	*2,0*	*1,1*	*1,9*	*1,5*	*4,2*	*2,9*	*2,2*	*1,1*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	*0,1*	*0,1*	*—*	*0,1*	*0,1*	*0,3*	*—*	*0,3*	*0,1*	*0,4*
Суусундуктар жана тамеки			—		—		—		0,2		0,1
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,8		0,5		1,2		1,7		1,9
Узатасынан кесилген ийне жалбырактуу жыгачтар	*миң куб.м*	*3,8*	*0,2*	*0,1*	*—*	*2,0*	*0,1*	*1,2*	*0,2*	*4,3*	*0,9*
Башка минералдык чийки заттар	*млн т*	*—*	*0,2*	*—*	*0,5*	*—*	*0,4*	*—*	*0,7*	*—*	*0,8*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			1,5		3,0		3,4		5,8		4,6
Автоунаа бензини	*миң т*	*0,6*	*0,3*	*0,7*	*0,5*	*0,2*	*0,2*	*0,6*	*0,4*	*2,5*	*1,6*
Майлоочу мунай майлары	*миң т*	*1,0*	*1,2*	*1,6*	*2,5*	*1,7*	*3,1*	*1,7*	*3,3*	*1,4*	*2,6*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		0,1		—		0,1		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			6,2		11,0		11,3		13,5		10,0
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	*миң т*	*0,2*	*3,4*	*0,2*	*3,5*	*0,4*	*5,6*	*0,2*	*4,8*	*0,6*	*5,4*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	*0,7*	*0,7*	*1,0*	*0,9*	*1,7*	*2,8*	*2,4*	*2,9*	*1,0*	*2,0*
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*	*0,4*	*0,5*	*2,2*	*3,4*	*1,1*	*1,6*	*3,0*	*3,2*	*0,6*	*0,7*
Башка категорияда камтылбаган химиялык заттар жана препараттар	*миң т*		*—*		*—*	*0,1*	*0,4*	*0,3*	*1,5*	*0,4*	*0,8*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			9,2		10,6		15,9		16,6		19,1
Тапталган жана калыбына келтирилген жыгач	*млн куб. м*	*0,1*	*1,3*	*—*	*1,5*	*0,1*	*2,0*	*0,1*	*3,0*	*0,2*	*5,8*
Жыгач-буалуу плита	*млн кв. м*	*0,1*	*0,4*	*0,3*	*1,6*	*1,7*	*7,3*	*1,6*	*6,3*	*1,0*	*4,3*
Полго төшөлмөлөр	*миң. кв. м*		*—*		*—*		*—*	*164,9*	*0,6*	*105,8*	*0,6*
Башка категорияда камтылбаган кен болбогондордон алынган буюмдар	*миң т*		*—*		*—*	*0,1*	*0,1*		*—*	*14,9*	*0,7*
Алюминий	*миң т*	*—*	*0,2*	*—*	*0,2*	*0,1*	*0,5*	*0,1*	*0,7*	*0,2*	*1,1*
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	*миң т*	*0,2*	*0,5*	*0,3*	*1,3*	*0,1*	*0,5*	*0,2*	*1,0*	*0,3*	*1,6*
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	*миң т*	*—*	*0,5*	*—*	*0,6*	*—*	*0,7*	*—*	*0,8*	*—*	*1,1*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			9,3		16,7		18,1		21,3		14,8
Тракторлор	*миң даана*	*0,3*	*4,7*	*0,3*	*5,0*	*0,3*	*5,3*	*0,4*	*7,8*	*0,4*	*7,0*
Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель	*миң т*	*0,1*	*0,8*	*0,6*	*2,2*	*1,4*	*4,6*	*0,4*	*1,8*	*0,4*	*1,4*
Автоунаалар			*1,7*		*5,9*		*4,7*		*6,1*		*3,0*
Ар кандай даяр буюмдар			2,0		2,6		9,8		3,3		3,5
Жыгач эмеректер	*миң даана*	*9,3*	*0,6*	*15,8*	*0,7*	*33,7*	*1,1*	*21,3*	*1,3*	*13,2*	*1,1*
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар			*0,1*		*0,6*		*5,1*		*0,3*		*0,3*
Пластмассадан жасалган курулуш буюмдары	*т*	*3,1*	*—*	*0,1*	*—*	*35,8*	*0,2*	*59,8*	*0,4*	*59,8*	*0,4*
Башка категорияда камтылбаган, пластмассадан жасалган буюмдар	*т*	*4,0*	*—*	*20,0*	*—*	*46,3*	*0,1*	*8,4*	*—*	*79,2*	*0,3*
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

МАЗМУНУ

I.26-таблица. Кытайдан товарлардын импорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020 физи - калык көлөм	2020 наркы	2021 физи - калык көлөм	2021 наркы	2022 физи - калык көлөм	2022 наркы	2023 физи - калык көлөм	2023 наркы	2024 физи - калык көлөм	2024 наркы
Бардыгы болуп			**737,9**		**1 463,8**		**4 069,5**		**5 353,3**		**5 452,8**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			279,9		593,2		1 013,7		1 117,9		1 241,5
Чийки заттар			1,1		1,9		3,5		5,1		9,0
Аралык товарлары			304,7		574,4		2 362,9		2 729,8		2 638,3
Инвестициялык товарлар			151,8		293,8		688,7		1 499,3		1 561,8
Энергия продукциялары			0,4		0,6		0,7		1,1		2,1
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			16,6		29,2		43,2		100,2		126,9
Эт жана эт азыктары	*миң т*	*2,2*	*1,1*	*0,9*	*0,5*	*5,6*	*3,5*	*16,2*	*12,9*	*37,0*	*29,9*
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	*миң т*	*0,8*	*0,5*	*2,2*	*1,8*	*2,0*	*1,6*	*4,0*	*3,5*	*7,8*	*7,4*
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	*20,1*	*10,0*	*27,3*	*18,3*	*37,9*	*27,6*	*92,6*	*70,2*	*87,6*	*71,1*
Консервацияланган мөмө-жемиштер, алардан жасалган азыктар	*миң т*	*0,6*	*0,5*	*0,5*	*0,3*	*2,3*	*1,2*	*8,1*	*3,6*	*7,8*	*4,0*
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	*1,1*	*1,5*	*1,2*	*2,8*	*1,5*	*2,2*	*1,8*	*3,0*	*3,0*	*6,1*
Суусундуктар жана тамеки			2,0		0,8		1,6		4,7		4,8
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			2,9		2,4		4,5		6,8		11,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. эле материалдар			0,3		0,6		0,7		1,1		2,1
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		0,2		0,1		0,2		0,2
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			50,2		57,2		129,3		134,6		145,0
Органикалык жана органикалык эмес заттардан турган кошулмалар	*миң т*	*1,0*	*2,2*	*1,1*	*2,4*	*1,4*	*3,8*	*1,9*	*5,8*	*1,6*	*4,5*
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	*миң т*	*0,7*	*0,8*	*3,8*	*2,7*	*6,4*	*9,8*	*6,0*	*14,2*	*5,5*	*12,6*
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	*миң т*	*0,9*	*3,7*	*0,5*	*3,5*	*0,7*	*5,1*	*1,4*	*5,9*	*2,3*	*7,1*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	*0,4*	*1,0*	*1,9*	*4,9*	*3,2*	*10,4*	*1,9*	*4,2*	*5,1*	*12,4*
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*	*18,5*	*17,5*	*13,6*	*14,0*	*29,4*	*39,2*	*40,8*	*48,7*	*39,1*	*44,3*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	*5,9*	*5,9*	*7,1*	*9,9*	*9,8*	*19,6*	*8,0*	*12,2*	*10,6*	*15,0*
Гербициддер, өсүмдүктөрдүн өсүшүн жөнгө салган заттар	*миң т*	*1,0*	*5,5*	*0,7*	*4,0*	*1,1*	*8,9*	*1,6*	*10,8*	*1,3*	*6,8*
Башка категорияда камтылбаган органикалык химиялык заттар	*т*	*116,0*	*2,1*	*163,5*	*2,0*	*248,4*	*2,1*	*153,0*	*1,8*	*365,8*	*4,0*
Башка категорияда камтылбаган химиялык заттар жана препараттар	*миң т*	*1,2*	*1,2*	*2,4*	*2,3*	*4,1*	*4,5*	*4,2*	*4,6*	*4,4*	*5,1*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			226,1		445,0		1 629,0		848,6		686,4
Резина дөңгөлөктөрү	*млн даана*	*0,6*	*18,3*	*0,7*	*20,7*	*1,0*	*35,0*	*1,2*	*35,1*	*1,2*	*41,1*
Башка категорияларда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар	*миң т*	*0,5*	*1,0*	*0,7*	*1,7*	*1,7*	*5,2*	*4,0*	*12,3*	*7,4*	*20,6*
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	*млн кв. м*	*486,7*	*71,6*	*480,5*	*98,2*	*623,6*	*275,6*	*315,0*	*103,9*	*252,9*	*239,6*
Трикотаж же согулган кездемелер	*миң т*	*4,5*	*13,0*	*13,6*	*151,4*	*52,3*	*563,1*	*51,0*	*305,3*	*11,4*	*29,7*
Пардалар жана үйдү жасалгалоо үчүн текстиль материалдарынан башка буюмдар	*млн т*		*—*		*—*		*—*	*26,8*	*19,5*	*55,6*	*40,5*
Сырты капталган же беттелген, жукартылган чоюндан же кошулмаларсыз болоттон буюмдар	*миң т*	*22,4*	*7,3*	*33,9*	*12,9*	*24,3*	*8,0*	*44,0*	*15,0*	*57,8*	*26,3*
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	*миң т*	*1,2*	*2,2*	*0,8*	*1,6*	*2,8*	*5,5*	*5,6*	*8,3*	*11,1*	*19,2*
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	*миң т*	*1,0*	*2,2*	*2,4*	*6,8*	*6,5*	*24,7*	*2,4*	*8,7*	*2,7*	*11,4*
Слесардык жабдуулар, сейфтер жана темирден жасалган майда-барат буюмдар	*миң т*	*5,9*	*12,6*	*7,1*	*35,7*	*54,1*	*436,6*	*27,2*	*186,1*	*13,8*	*47,4*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			282,5		450,7		1 219,0		3 858,4		4 152,8
Айыл-чарба унааларынын тетиктери (721.1-топ)	*млн т*	*—*	*1,6*	*—*	*5,6*	*—*	*23,5*	*—*	*113,6*	*0,1*	*210,6*
Оруп-жыйноо машиналарынын жана жумуртка, жемиш, үрөн, данды иргөө машиналарынын тетиктери	*млн т*	*—*	*2,3*	*—*	*4,5*	*—*	*21,8*	*—*	*100,1*	*0,1*	*279,0*
Тигүүчү машиналар үчүн ийнелер; эмерек, унаалар жана эмеректер үчүн тетиктер	*млн т*	*0,1*	*1,0*	*—*	*44,7*	*1,7*	*201,1*	*1,6*	*172,9*	*0,1*	*240,0*
Башка категорияда камтылбаган, өнөр жайына атайын каралбаган унаалар жана жабдуулар			*32,3*		*53,3*		*177,1*		*1 131,6*		*1 453,6*
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	*млн даана*	*2,1*	*121,3*	*2,0*	*112,2*	*5,9*	*186,3*	*7,6*	*184,9*	*1,3*	*129,6*
Автоунаалар			*23,4*		*57,4*		*136,9*		*1 433,4*		*1 234,5*
Ар кандай даяр буюмдар			157,3		477,7		1 042,2		398,7		323,4
Башка категорияларда камтылбаган, лампалар жана жарык берүүчү жабдуулар			*2,5*		*3,4*		*9,2*		*3,8*		*10,5*
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар			*47,9*		*250,7*		*259,5*		*42,2*		*70,6*
Бут кийим			*49,1*		*130,0*		*498,1*		*247,7*		*99,4*
Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар	*миң т*	*8,1*	*9,4*	*8,6*	*11,7*	*11,6*	*29,4*	*9,1*	*10,8*	*16,2*	*20,6*
Башка категорияда камтылбаган, пластмассадан жасалган буюмдар	*миң т*	*0,9*	*4,0*	*1,7*	*6,7*	*6,2*	*29,6*	*1,8*	*9,0*	*1,5*	*7,1*
Балдардын коляскалары, оюнчуктар, оюндар жана спорттоварлары			*4,5*		*7,0*		*23,7*		*14,2*		*21,7*
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

I.27-таблица. АКШдан товарлардын импорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020		2021		2022		2023		2024	
		физикалык көлөм	*наркы*	*физикалык көлөм*	*наркы*	*физикалык көлөм*	*наркы*	*физикалык көлөм*	*наркы*	*физикалык көлөм*	*наркы*
Бардыгы болуп			**120,4**		**101,2**		**242,0**		**430,6**		**255,0**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			23,5		21,1		81,8		190,0		104,2
Чийки заттар			0,8		0,2		0,5		1,0		0,8
Аралык товарлары			39,3		21,0		55,7		95,7		60,6
Инвестициялык товарлар			56,3		58,3		103,4		143,2		88,9
Энергия продукциялары			0,5		0,5		0,7		0,7		0,4
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			5,1		2,7		5,5		6,3		5,7
Тирүү мал	*миң даана*	*16,6*	*0,1*	*15,0*	*0,1*		*—*		*—*	*0,1*	*0,9*
Буудай жана үгүт уну	*миң т*		*—*		*—*	*0,3*	*0,6*	*0,8*	*1,3*	*0,3*	*0,5*
Консервациялануучу жашылчалар, мөмө-жемиштер	*миң т*	*—*	*0,1*		*—*	*0,1*	*0,4*	*0,1*	*0,7*	*0,1*	*0,9*
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	*0,3*	*0,2*	*0,1*	*0,1*	*1,2*	*0,9*	*0,9*	*0,9*	*0,4*	*0,8*
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	*—*	*0,4*	*—*	*0,4*	*—*	*0,3*	*—*	*0,4*	*—*	*0,5*
Сорпо жана бульондор, аларды даярдоодо кошулуп, даам чыгаруучу татымалдар	*т*	*75,0*	*0,2*	*75,0*	*0,2*		*—*	*75,0*	*0,2*	*150,0*	*0,5*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	*0,1*	*1,1*	*0,1*	*1,1*	*0,1*	*1,2*	*0,1*	*1,9*	*0,1*	*1,5*
Суусундуктар жана тамеки			1,0		0,7		1,3		2,1		1,2
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,2		0,4		0,4		0,7		1,0
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. эле материалдар			0,5		0,5		0,7		0,7		0,4
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			0,2		—		0,2		0,5		0,2
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			10,6		4,0		18,7		13,1		9,0
Гликозиддер; темирлер; сары суулар жана ушундай эле продуктылар	*т*	*2,9*	*1,1*	*0,7*	*0,1*	*5,5*	*5,0*	*6,9*	*1,3*	*8,0*	*1,1*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	*—*	*0,3*	*—*	*0,3*	*0,1*	*1,5*	*0,1*	*3,7*	*0,1*	*3,8*
Минерал майларына карата присадкалар; антифриздер; майлоочу препараттар	*миң т*	*—*	*0,1*	*—*	*0,1*	*—*	*0,5*	*0,2*	*1,9*	*0,1*	*1,1*
Башка категорияда камтылбаган органикалык химиялык заттар	*т*	*6,9*	*0,5*	*9,8*	*0,6*	*20,8*	*1,7*	*13,7*	*2,4*	*10,6*	*1,5*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай			6,5		3,1		10,0		8,9		4,9
Башка категорияда камтылбаган резина буюмдары	*т*	*2,5*	*0,3*	*4,4*	*0,4*	*7,1*	*1,3*	*10,9*	*1,4*	*7,8*	*0,9*
Дат баспаган жана легирленген болоттон жасалган сымдар	*т*		*—*		*—*		*—*	*50,5*	*0,6*	*16,9*	*0,3*
Темирден, болоттон жана жезден жасалган мыктар, гайкалар жана чоң бурамалар	*т*	*8,0*	*0,5*	*4,5*	*0,3*	*13,4*	*1,0*	*18,5*	*1,4*	*12,4*	*0,8*
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	*миң т*	*—*	*0,2*	*—*	*0,1*	*—*	*0,9*	*—*	*0,8*	*—*	*0,3*
Башка категорияда камтылбаган жезден же болоттон жасалган буюмдар	*миң т*	*—*	*0,2*	*—*	*0,2*	*—*	*0,4*	*—*	*0,7*	*—*	*0,8*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			91,7		83,2		193,8		381,1		224,2
Транспорт каражаттары үчүн ичинен күйүмө поршендик кыймылдаткычтар	*даана*	*39,0*	*15,5*	*13,0*	*5,8*	*84,0*	*19,0*	*36,0*	*15,3*	*93,0*	*30,8*
Өнөр жайдын конкреттүү тармагына багытталган унаалар жана жабдуулар			*12,1*		*10,2*		*15,5*		*36,8*		*8,6*
Автоунаалар			*45,8*		*38,1*		*83,8*		*259,7*		*143,1*
Ар кандай даяр буюмдар			4,5		6,5		11,5		17,1		8,3
Атайын илимий жана контролдук аспаптар жана аппараттар			*2,1*		*3,0*		*5,8*		*8,1*		*4,6*
Башка категорияда камтылбаган пластмассадан жасалган буюмдар	*миң т*	*—*	*0,3*	*—*	*0,2*	*—*	*0,5*	*—*	*0,7*	*—*	*0,4*
Башка жасалма дене мүчөлөрү	*т*	*0,7*	*0,4*	*1,1*	*0,8*	*0,4*	*0,7*	*0,3*	*0,4*	*0,4*	*0,4*
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		0,1		—		—		—

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

МАЗМУНУ

I.28-таблица. Түркиядан товарлардын импорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020		2021		2022		2023		2024	
		физи - калык көлөм	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*
Бардыгы болуп			**194,9**		**321,6**		**488,3**		**453,4**		**364,1**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			77,8		153,1		268,0		221,3		185,3
Чийки заттар			0,2		1,2		2,8		4,0		4,0
Аралык товарлары			70,0		112,7		149,2		171,1		105,0
Инвестициялык товарлар			43,0		49,4		61,6		51,9		64,6
Энергия продукциялары			3,8		5,2		6,7		5,2		5,2
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			5,6		13,0		23,4		22,3		22,9
Бүтүн жумурткалар, чийки же бышырылган	*млн даана*	—	—	*2,5*	*1,0*	*4,2*	*2,0*	*1,0*	*0,4*	*5,0*	*2,8*
Тартылбаган жүгөрү (дан түрүндө)	*миң т*	—	*0,1*	*0,3*	*1,0*	*0,3*	*1,2*	*0,6*	*3,3*	*0,4*	*2,1*
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	*миң т*	*0,3*	*0,4*	*0,8*	*1,1*	*0,8*	*1,3*	*0,8*	*1,4*	*0,8*	*1,3*
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	*миң т*	*2,3*	*1,6*	*5,1*	*3,4*	*8,0*	*5,3*	*7,2*	*5,2*	*7,3*	*5,2*
Кант кошулуп жасалган кондитердик азыктар	*миң т*	*1,0*	*0,9*	*1,3*	*1,3*	*1,8*	*1,8*	*1,9*	*2,3*	*1,3*	*2,2*
Мал үчүн тоюттар (тартылбаган дандан тышкары)	*миң т*		—	*0,1*	*0,1*	*3,3*	*4,6*	*1,9*	*2,9*	*0,8*	*1,8*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	*0,2*	*0,9*	*0,2*	*1,2*	*0,3*	*1,7*	*0,5*	*2,7*	*0,8*	*3,0*
Суусундуктар жана тамеки			0,1		1,4		0,2		0,5		0,3
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,3		0,8		1,1		0,8		3,6
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			3,8		5,2		6,7		5,2		5,2
Майлоочу мунай майлары	*миң т*	*1,5*	*3,8*	*2,1*	*5,2*	*2,1*	*6,7*	*1,4*	*5,1*	*1,5*	*5,2*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			0,1		0,1		0,9		0,2		0,3
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			30,3		33,3		53,9		54,0		63,0
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	*миң т*	*2,5*	*4,3*	*2,4*	*4,5*	*3,2*	*6,9*	*3,3*	*7,2*	*4,1*	*9,6*
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	*миң т*	*0,4*	*15,9*	*0,4*	*14,7*	*0,7*	*23,9*	*0,6*	*23,8*	*0,6*	*23,7*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	*1,1*	*2,4*	*1,8*	*3,7*	*4,9*	*10,6*	*5,2*	*10,5*	*6,8*	*13,4*
Баштапкы формадагы пластмассалар	*миң т*	*0,8*	*1,4*	*1,1*	*2,2*	*1,1*	*2,1*	*0,9*	*1,8*	*0,9*	*1,8*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	*1,6*	*3,6*	*1,3*	*3,0*	*1,6*	*3,5*	*1,9*	*4,5*	*2,8*	*6,7*
Крахмалдар, инулин жана глютен камтылбаган ун; клейлер	*миң т*	*0,4*	*0,6*	*0,4*	*0,7*	*0,8*	*1,3*	*1,1*	*2,0*	*1,2*	*2,6*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			72,8		108,6		149,2		147,5		69,6
Башка категорияларда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар	*миң т*	*1,9*	*4,8*	*2,1*	*5,3*	*2,8*	*7,2*	*2,2*	*5,5*	*1,0*	*2,5*
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	*млн кв. м*	*0,7*	*0,8*	*0,4*	*0,4*	*3,4*	*2,1*	*44,7*	*23,5*	*12,9*	*7,5*
Жибектен же жибектин калдыктарынан токулган кездемелер	*млн кв. м*	*21,9*	*8,3*	*20,5*	*10,1*	*23,4*	*19,7*	*6,6*	*17,0*	*4,5*	*5,2*
Трикотаж же согулган кездемелер	*миң т*	*12,7*	*18,8*	*21,3*	*45,0*	*23,4*	*64,0*	*19,0*	*56,5*	*3,9*	*14,8*
Полго төшөлмөлөр	*млн кв. м*	*0,9*	*1,6*	*1,6*	*3,0*	*2,7*	*5,0*	*3,4*	*6,9*	*3,8*	*9,2*
Алюминий	*миң т*	*0,3*	*0,6*	*0,2*	*0,5*	*0,3*	*0,7*	*0,4*	*1,5*	*0,7*	*2,8*
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	*миң т*	*9,0*	*17,7*	*11,2*	*19,0*	*14,9*	*21,9*	*2,5*	*4,0*	*1,0*	*3,3*
Слесардык жабдуулар, сейфтер жана темирден жасалган майда-барат буюмдар	*миң т*	*0,7*	*1,6*	*0,8*	*1,8*	*0,6*	*2,5*	*0,8*	*3,0*	*0,8*	*3,8*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			36,6		53,4		62,2		73,7		86,8
Өнөр жайдын конкреттүү тармагына багытталган унаалар жана жабдуулар			*9,9*		*14,8*		*18,1*		*18,6*		*34,5*
Башка категорияда камтылбаган, өнөр жайына атайын каралбаган унаалар жана жабдуулар			*12,3*		*13,6*		*15,7*		*27,4*		*12,7*
Электр машиналары, аппараттар жана аспаптар, алардын тетиктери			*7,9*		*15,3*		*18,4*		*13,2*		*17,9*
Башка категорияда камтылбаган автоунаалар	*даана*	*5,0*	*0,2*		—		—	*3,0*	*0,1*	*17,0*	*5,9*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			*1,9*		*3,2*		*4,3*		*5,3*		*4,7*
Ар кандай даяр буюмдар			45,3		105,8		190,8		149,5		112,3
Жыгач эмеректер	*миң даана*	*15,9*	*1,0*	*123,6*	*1,7*	*25,6*	*2,6*	*22,2*	*2,6*	*91,7*	*2,9*
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар			*23,1*		*72,4*		*130,8*		*86,0*		*47,1*
Бут кийим			*6,7*		*10,9*		*29,6*		*28,0*		*37,3*
Башка категорияда камтылбаган, пластмассадан жасалган буюмдар	*миң т*	*0,2*	*1,1*	*0,3*	*1,5*	*0,4*	*2,0*	*0,2*	*1,6*	*0,2*	*1,7*
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

I.29-таблица. Германиядан товарлардын импорту
(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020 физи-калык көлөм	2020 наркы	2021 физи-калык көлөм	2021 наркы	2022 физи-калык көлөм	2022 наркы	2023 физи-калык көлөм	2023 наркы	2024 физи-калык көлөм	2024 наркы
Бардыгы болуп			**51,7**		**63,2**		**164,6**		**421,8**		**251,7**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			17,7		24,8		75,1		190,4		103,0
Чийки заттар			1,0		0,5		1,8		2,0		7,9
Аралык товарлары			11,0		15,9		31,9		46,3		39,2
Инвестициялык товарлар			20,3		20,5		50,9		178,0		96,4
Энергия продукциялары			1,6		1,5		5,0		5,1		5,2
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			2,1		4,3		6,6		6,4		7,7
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	*миң т*	*0,2*	*0,2*	*0,2*	*0,2*	*0,5*	*0,6*	*0,5*	*0,5*	*0,4*	*0,5*
Консервациялануучу жашылчалар, мөмө-жемиштер	*миң т*	*0,2*	*0,2*	*0,6*	*0,5*	*0,5*	*0,5*	*0,3*	*0,4*	*0,4*	*0,5*
Кант кошулуп жасалган кондитердик азыктар	*миң т*	*0,1*	*0,3*	*0,1*	*0,3*	*0,1*	*0,5*	*0,1*	*0,7*	*0,1*	*0,9*
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*миң т*	*0,1*	*0,6*	*0,2*	*1,1*	*0,2*	*2,3*	*0,3*	*3,0*	*0,4*	*4,0*
Мал үчүн тоюттар (тартылбаган дандан тышкары)	*миң т*	*0,3*	*0,5*	*0,3*	*0,5*	*0,5*	*0,8*	*0,2*	*0,3*	*0,3*	*0,7*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	*—*	*0,1*	*—*	*0,1*	*—*	*0,2*	*0,1*	*0,2*	*—*	*0,4*
Суусундуктар жана тамеки			0,3		0,4		0,3		1,5		1,6
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,7		0,2		1,0		0,9		7,4
Башка категорияларда камтылбаган үрөндөр, мөмөлөр жана споралар	*т*	*17,1*	*0,6*	*11,8*	*—*	*31,3*	*0,9*	*19,1*	*0,8*	*179,2*	*7,2*
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. эле материалдар			1,6		1,5		5,0		5,1		5,2
Майлоочу мунай майлары	*миң т*	*0,7*	*1,6*	*0,6*	*1,5*	*1,5*	*5,0*	*1,3*	*5,0*	*1,2*	*5,2*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			15,8		18,1		23,8		31,3		26,7
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	*миң т*	*0,1*	*11,0*	*0,2*	*11,4*	*0,2*	*11,1*	*0,3*	*14,4*	*0,2*	*14,8*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	*0,1*	*0,8*	*0,1*	*0,6*	*0,2*	*1,2*	*0,4*	*2,2*	*0,2*	*2,5*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*	*—*	*0,1*	*—*	*0,1*	*0,1*	*1,2*	*0,2*	*3,1*	*0,3*	*2,4*
Минералдык майлар үчүн кошулмалар; антифриздер; майлоо үчүн препараттар	*миң т*	*0,1*	*0,3*	*0,1*	*0,3*	*0,2*	*0,9*	*0,2*	*1,1*	*0,1*	*0,9*
Башка категорияда камтылбаган органикалык химиялык заттар	*т*	*9,2*	*0,8*	*17,7*	*1,7*	*21,2*	*1,6*	*25,8*	*2,8*	*22,3*	*2,7*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			2,3		5,4		8,4		11,5		14,4
Резина дөңгөлөктөрү	*млн даана*	*0,1*	*0,3*	*0,5*	*1,9*	*0,4*	*1,6*	*0,2*	*1,1*	*0,1*	*1,0*
Башка категорияда камтылбаган резина буюмдары	*т*	*7,1*	*0,2*	*10,9*	*0,4*	*15,8*	*0,7*	*43,0*	*1,0*	*22,0*	*1,3*
Кагаз жана картон	*миң т*	*—*	*0,2*	*—*	*0,1*	*0,1*	*0,7*	*0,1*	*1,0*	*0,2*	*1,0*
Токулбаган кездемелер	*миң т*	*0,1*	*0,4*	*0,1*	*0,6*	*0,2*	*0,7*	*0,3*	*1,2*	*0,2*	*1,0*
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	*миң т*	*—*	*0,1*	*—*	*—*	*0,1*	*0,2*	*—*	*0,2*	*27,8*	*3,1*
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	*т*	*1,0*	*0,1*	*1,8*	*—*	*2,5*	*1,3*	*7,8*	*2,9*	*16,5*	*1,7*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			22,1		22,7		105,4		349,7		172,2
Өнөр жайдын конкреттүү тармагына багытталган унаалар жана жабдуулар			*5,0*		*3,8*		*7,1*		*19,0*		*20,1*
Башка категорияда камтылбаган, өнөр жайына атайын каралбаган унаалар жана жабдуулар			*3,9*		*5,6*		*14,1*		*22,0*		*21,8*
Автоунаалар			*6,9*		*5,6*		*72,3*		*283,3*		*114,1*
Ар кандай даяр буюмдар			6,7		10,7		14,0		15,6		16,5
Атайын илимий жана контролдук аспаптар жана аппараттар			*4,5*		*4,7*		*6,6*		*10,3*		*11,9*
Басып чыгаруучу материалдар	*т*	*6,7*	*0,1*	*31,4*	*2,8*	*44,4*	*4,5*	*22,6*	*2,0*	*6,1*	*0,3*
Башка категорияда камтылбаган пластмассадан жасалган буюмдар	*т*	*9,1*	*0,3*	*43,3*	*0,6*	*10,6*	*0,5*	*29,7*	*0,9*	*31,4*	*0,8*
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

МАЗМУНУ

I.30-таблица. Япониядан товарлардын импорту
(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020		2021		2022		2023		2024	
		физи - калык көлөм	наркы	физи - калык көлөм	наркы	физи - калык көлөм	наркы	физи - калык көлөм	наркы	физи - калык көлөм	наркы
Бардыгы болуп			**22,1**		**18,3**		**92,0**		**255,0**		**118,8**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			3,2		2,5		32,6		130,6		51,2
Чийки заттар			—		—		—		—		—
Аралык товарлары			11,7		8,0		31,0		20,7		20,1
Инвестициялык товарлар			6,0		6,6		27,5		102,8		46,6
Энергия продукциялары			1,2		1,2		1,0		0,9		0,9
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			—		—		0,3		0,9		0,8
Суусундуктар жана тамеки			—		—		—		—		—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			—		—		—		—		—
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. эле материалдар			1,2		1,2		1,0		0,9		0,9
Майлоочу мунай майлары	*миң т*	*0,3*	*1,2*	*0,2*	*1,1*	*0,2*	*0,9*	*0,3*	*0,9*	*0,3*	*0,8*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			1,9		0,5		2,0		3,5		1,9
Дары-дармектерден тышкары, фармацевтикалык товарлар	*т*		*—*	*—*	*0,1*	*1,3*	*0,4*	*0,7*	*0,3*	*0,7*	*0,4*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*т*	*20,7*	*—*	*7,5*	*0,1*	*57,3*	*0,2*	*79,7*	*0,4*	*56,3*	*0,4*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*т*	*23,6*	*0,1*	*16,3*	*0,1*	*1,0*	*0,1*	*10,7*	*0,3*	*1,4*	*0,2*
Башка категорияда камтылбаган органикалык химиялык заттар	*т*	*4,1*	*0,1*	*4,1*	*0,1*	*12,5*	*0,1*	*14,1*	*0,2*	*21,7*	*0,5*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			8,1		4,5		21,5		7,3		6,6
Резина материалдары	*миң т*	*—*	*0,2*	*—*	*0,1*	*—*	*0,2*	*—*	*0,1*	*—*	*0,3*
Резина дөңгөлөктөрү	*млн даана*	*0,2*	*7,1*	*0,3*	*4,0*	*0,2*	*19,3*	*0,3*	*4,6*	*0,3*	*4,8*
Сырдалбаган керамика плиткалары	*млн кв. м*		*—*		*—*		*—*		*—*	*—*	*0,2*
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	*миң т*		*—*		*—*	*—*	*0,1*	*0,3*	*1,5*	*0,1*	*0,6*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			9,6		10,4		64,6		238,6		105,7
Транспорт каражаттары үчүн ичинен күймө поршендик кыймылдаткычтар	*миң даана*	*8,1*	*1,1*	*9,2*	*1,7*	*15,5*	*3,1*	*23,4*	*5,3*	*24,1*	*4,6*
Өнөр жайдын конкреттүү тармагына багытталган унаалар жана жабдуулар			*2,6*		*1,0*		*4,4*		*9,7*		*11,8*
Автоунаалар			*3,6*		*5,2*		*47,8*		*213,7*		*82,9*
Ар кандай даяр буюмдар			1,2		1,8		2,6		3,9		2,9
Атайын илимий жана контролдук аспаптар жана аппараттар			*1,0*		*1,6*		*1,8*		*2,9*		*1,5*
Башка категорияда камтылбаган пластмассадан жасалган буюмдар	*миң т*		*—*	*—*	*0,1*	*0,1*	*0,2*	*0,1*	*0,3*	*0,1*	*0,3*
Жана башка контор жана кеңсе буюмдары	*миң т*		*—*		*—*	*0,1*	*0,1*	*0,3*	*0,2*	*1,2*	*0,3*
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

I.31-таблица. Корея Республикасынан товарлардын импорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020 физи-калык көлөм	2020 наркы	2021 физи-калык көлөм	2021 наркы	2022 физи-калык көлөм	2022 наркы	2023 физи-калык көлөм	2023 наркы	2024 физи-калык көлөм	2024 наркы
Бардыгы болуп			**47,8**		**54,8**		**156,5**		**550,7**		**432,3**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			19,2		21,8		67,6		245,4		238,1
Чийки заттар			—		—		—		—		0,1
Аралык товарлары			10,1		13,1		19,7		27,6		35,2
Инвестициялык товарлар			16,7		17,5		65,5		273,9		153,9
Энергия продукциялары			1,7		2,4		3,7		3,7		5,0
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			1,5		1,5		2,0		4,3		5,4
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*миң т*	*0,6*	*1,5*	*0,6*	*1,5*	*0,7*	*1,9*	*1,3*	*4,0*	*1,5*	*5,1*
Суусундуктар жана тамеки			0,2		0,2		0,2		0,5		4,1
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			0,3		0,4		0,5		0,5		0,7
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			1,7		2,4		3,7		3,7		5,0
Майлоочу мунай майлары	*миң т*	*1,0*	*1,7*	*1,3*	*2,4*	*1,6*	*3,7*	*1,4*	*3,7*	*2,0*	*5,0*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		—		—		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			6,5		7,7		10,7		17,4		14,5
Дары-дармектерден тышкары, фармацевтикалык товарлар	*т*	*3,1*	*0,3*	*1,6*	*0,2*	*5,4*	*0,3*	*14,5*	*0,6*	*8,9*	*0,4*
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	*т*	*3,3*	*0,8*	*5,2*	*0,7*	*3,1*	*0,4*	*10,7*	*1,1*	*16,7*	*0,9*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	*1,8*	*3,4*	*2,8*	*5,3*	*4,0*	*8,6*	*5,3*	*14,6*	*4,5*	*12,2*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			3,2		6,3		7,7		10,4		14,2
Резина дөңгөлөктөрү	*млн даана*	*—*	*0,3*	*0,3*	*2,9*	*0,5*	*4,6*	*0,7*	*6,6*	*0,6*	*6,6*
Башка категорияда камтылбаган резина буюмдары	*т*	*32,5*	*0,2*	*38,6*	*0,2*	*54,0*	*0,3*	*91,7*	*0,5*	*109,6*	*0,5*
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	*млн кв. м*	*1,7*	*0,1*	*0,6*	*0,1*	*3,1*	*0,7*	*1,2*	*0,5*	*1,7*	*0,6*
Жука тапталган чоюндан же легирленбеген болоттон жасалган буюмдар	*миң т*	*0,4*	*0,4*	*0,3*	*0,5*	*0,1*	*0,1*	*0,1*	*0,1*	*1,2*	*1,5*
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	*миң т*	*0,2*	*0,2*	*0,3*	*0,3*	*0,7*	*0,5*	*0,8*	*0,7*	*3,2*	*3,0*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			32,6		33,0		123,8		497,6		379,4
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр	*даана*	*98,0*	*3,2*	*75,0*	*4,3*	*278,0*	*10,2*	*363,0*	*9,9*	*711,0*	*13,7*
Кеңсе машиналар	*миң даана*	*3,5*	*0,2*	*2,7*	*0,3*	*9,1*	*1,3*	*10,4*	*1,8*	*17,7*	*7,9*
Автоунаалар			*24,5*		*22,6*		*92,1*		*468,0*		*333,1*
Ар кандай даяр буюмдар			1,8		3,3		7,9		16,3		9,0
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар			*0,7*		*0,9*		*1,4*		*2,9*		*2,1*
Башка медициналык инструменттер жана приборлор	*миң даана*	*0,1*	*0,2*	*0,2*	*0,1*	*1,9*	*0,2*	*0,1*	*0,2*	*0,2*	*0,6*
Чийүү үчүн инструменттер	*миң даана*	*0,5*	*—*	*0,6*	*—*	*0,2*	*0,7*	*0,1*	*9,5*	*3,8*	*1,1*
Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар	*миң даана*		*—*		*—*		*—*		*—*	*—*	*0,6*
Үн жаздыруу үчүн магнит ленталары	*миң даана*		*—*		*—*	*2,0*	*—*	*7,1*	*0,2*	*331,1*	*0,7*
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

МАЗМУНУ

I.32-таблица. БАЭден товарлардын импорту

(млн АКШ доллары)

	өлчөө бирдиги	2020		2021		2022		2023		2024	
		физи - калык көлөм	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*	*физи - калык көлөм*	*наркы*
Бардыгы болуп			**8,1**		**15,0**		**24,7**		**49,3**		**62,6**
Функционалдык бөлүштүрүү*											
Керектөө товарлары			6,1		11,8		11,4		29,4		33,9
Чийки заттар			—		—		0,1		0,1		—
Аралык товарлары			1,3		2,8		9,9		10,0		21,7
Инвестициялык товарлар			0,6		0,2		3,0		8,8		5,8
Энергия продукциялары			0,1		0,2		0,4		1,1		1,2
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал			—		0,1		1,4		0,3		0,4
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	*т*	*0,4*	*—*	*40,9*	*0,1*	*17,8*	*—*	*31,5*	*—*	*20,4*	*0,1*
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	*т*	*1,8*	*—*	*3,2*	*—*	*8,2*	*—*	*9,2*	*0,1*	*15,4*	*0,2*
Суусундуктар жана тамеки			5,2		8,2		1,5		2,8		3,2
Кант кошулган минерал суу жана алкоголсуз суусундуктар	*млн л*		*—*		*—*		*—*	*0,1*	*0,1*	*0,1*	*0,2*
Тамеки затынан турган сигареттер	*млн даана*	*1,7*	*5,1*	*1,0*	*8,1*	*0,1*	*1,4*	*0,2*	*2,6*	*0,2*	*3,0*
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар			—		0,1		0,1		—		0,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар			0,1		0,2		0,3		1,1		1,2
Майлоочу мунай майлары	*миң т*	*—*	*0,1*	*0,1*	*0,2*	*0,2*	*0,3*	*0,7*	*1,1*	*0,7*	*1,2*
Мал жана өсүмдүк майлары, мом			—		0,1		0,1		0,1		0,1
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар			0,8		2,7		4,8		7,0		7,8
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	*миң т*	*0,1*	*0,1*	*0,1*	*0,2*	*0,1*	*0,2*	*0,2*	*0,3*	*0,1*	*0,3*
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	*миң т*	*0,3*	*0,6*	*0,8*	*2,3*	*1,4*	*4,5*	*1,8*	*5,9*	*1,7*	*6,9*
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	*миң т*		*—*		*—*		*—*		*—*	*0,2*	*0,4*
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары			0,1		0,6		7,0		7,0		19,3
Резина дөңгөлөктөрү	*миң даана*	*7,4*	*—*	*44,5*	*0,2*	*109,8*	*0,7*	*229,0*	*1,8*	*123,6*	*1,9*
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	*млн кв. м*		*—*		*—*		*—*	*0,1*	*1,5*	*0,4*	*16,7*
Алюминий	*миң т*		*—*	*—*	*0,2*	*0,1*	*0,7*	*0,3*	*1,6*	*0,1*	*0,3*
Унаалар жана транспорттук жабдуулар			1,8		2,7		9,2		30,5		28,6
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар	*миң даана*	*3,7*	*0,4*	*1,1*	*—*	*7,6*	*0,8*	*1,4*	*1,0*	*0,2*	*0,7*
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	*миң даана*	*—*	*0,1*	*—*	*0,5*	*0,2*	*4,5*	*1,6*	*25,0*	*2,3*	*23,3*
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	*даана*		*—*	*1,0*	*—*	*3,0*	*—*	*38,0*	*1,0*	*48,0*	*0,9*
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			*1,1*		*1,8*		*1,9*		*0,8*		*1,1*
Ар кандай даяр буюмдар			0,1		0,5		0,3		0,4		2,0
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар			—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде.
Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча.

I.33-таблица. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери: жалпы, ЕАЭБ өлкөлөрү жана ЕАЭБден тышкаркы өлкөлөр

(базалык мезгил - 2010)

	РЭАК	*НЭАК*	*РЭАК (ЕАЭБ өлкөлөрү)*	*НЭАК (ЕАЭБ өлкөлөрү)*	*РЭАК (ЕАЭБден тышкаркы өлкөлөр)*	*НЭАК (ЕАЭБден тышкаркы өлкөлөр)*	*Сомдун алмашуу курсу (1 сом үчүн АКШ долл.)*
Январь'10	99,2	102,7	99,4	102,5	98,9	102,9	0,0226
Февраль	100,8	102,8	101,2	102,7	100,2	102,8	0,0224
Март	100,0	101,3	99,4	100,5	100,8	102,5	0,0223
Апрель	97,3	99,9	96,2	98,7	98,8	101,6	0,0221
Май	97,8	100,7	97,3	100,1	98,7	101,5	0,0218
Июнь	98,3	101,2	98,1	101,1	98,7	101,3	0,0217
Июль	96,9	99,1	96,8	99,1	97,1	99,1	0,0214
Август	97,9	98,8	97,7	98,5	98,3	99,1	0,0215
Сентябрь	100,2	98,9	100,5	99,3	99,7	98,3	0,0214
Октябрь	101,3	98,0	101,9	98,8	100,4	97,0	0,0214
Ноябрь	103,8	98,3	104,8	99,5	102,4	96,7	0,0214
Декабрь	105,5	98,3	105,9	99,2	105,0	97,2	0,0213
Январь'11	104,6	96,4	103,5	96,5	105,9	96,3	0,0211
Февраль	103,6	95,1	101,7	94,4	106,0	96,0	0,0211
Март	103,8	93,7	101,0	92,3	107,6	95,7	0,0211
Апрель	103,5	93,5	100,5	91,9	107,5	95,7	0,0212
Май	103,9	94,9	100,6	93,1	108,3	97,1	0,0216
Июнь	107,9	98,2	105,1	97,2	111,7	99,6	0,0221
Июль	107,9	98,7	104,8	97,6	111,9	100,3	0,0222
Август	108,7	101,0	106,7	100,8	111,4	101,2	0,0224
Сентябрь	108,1	102,1	107,6	103,4	108,9	100,5	0,0222
Октябрь	109,0	104,1	110,1	107,1	107,7	100,2	0,0221
Ноябрь	107,1	102,0	107,8	105,0	106,2	98,3	0,0217
Декабрь	107,9	102,3	109,0	105,7	106,5	97,9	0,0214
Январь'12	107,6	101,8	108,7	105,2	106,0	97,6	0,0214
Февраль	104,9	99,7	104,8	101,8	105,1	97,0	0,0214
Март	103,9	99,2	102,9	100,5	105,3	97,5	0,0214
Апрель	103,2	99,1	102,0	100,4	104,7	97,4	0,0214
Май	104,6	100,0	104,1	102,4	105,3	97,1	0,0213
Июнь	107,2	103,2	108,3	107,8	105,8	97,4	0,0212
Июль	106,4	102,8	106,7	107,2	106,0	97,4	0,0212
Август	107,4	103,1	107,5	107,2	107,3	98,1	0,0214
Сентябрь	106,7	101,8	106,3	105,5	107,2	97,3	0,0213
Октябрь	107,2	100,7	106,4	104,3	108,2	96,4	0,0212
Ноябрь	108,0	101,0	107,5	105,0	108,8	96,2	0,0212
Декабрь	107,9	99,9	106,5	103,0	109,7	96,0	0,0211
Январь'13	106,9	99,1	104,8	101,7	109,7	96,0	0,0210
Февраль	106,0	98,6	103,7	100,8	109,1	95,9	0,0209
Март	107,0	99,7	104,8	102,3	109,9	96,5	0,0209
Апрель	106,4	99,6	104,6	102,7	108,8	95,8	0,0208
Май	106,4	99,5	104,3	102,7	109,3	95,7	0,0207
Июнь	107,1	100,3	105,9	104,6	108,7	95,3	0,0206
Июль	106,5	100,5	105,4	105,1	108,0	95,0	0,0205
Август	106,9	101,1	106,2	106,2	107,7	95,3	0,0205
Сентябрь	106,3	100,5	105,4	105,1	107,5	95,2	0,0204
Октябрь	105,9	100,2	104,5	104,4	107,7	95,4	0,0206
Ноябрь	106,9	100,8	105,6	105,4	108,6	95,5	0,0205
Декабрь	107,3	100,5	106,1	105,4	108,8	94,9	0,0203
Январь'14	106,6	100,1	105,7	105,0	107,9	94,5	0,0201
Февраль	107,5	100,8	109,1	108,6	105,7	92,3	0,0195
Март	108,8	100,5	113,5	111,7	103,4	88,5	0,0184
Апрель	107,9	99,4	110,5	108,6	105,1	89,5	0,0184
Май	109,2	100,3	109,5	107,6	109,0	92,4	0,0189
Июнь	110,2	101,0	109,5	107,6	111,1	93,8	0,0192
Июль	109,5	101,6	108,9	108,4	110,4	94,3	0,0193
Август	110,3	102,9	110,8	110,9	109,8	94,3	0,0192
Сентябрь	108,8	101,7	110,3	110,6	107,2	92,2	0,0186
Октябрь	110,6	102,0	113,9	113,0	107,0	90,6	0,0182
Ноябрь	113,0	102,7	119,7	117,6	105,7	87,8	0,0174
Декабрь	120,2	108,8	132,2	130,5	107,7	88,3	0,0172
Январь'15	123,6	112,2	139,4	139,5	107,7	87,3	0,0168
Февраль	124,1	113,8	140,5	142,3	107,6	88,0	0,0165
Март	117,9	109,2	129,5	132,4	105,8	87,4	0,0161
Апрель	110,8	102,9	117,6	120,1	103,5	86,1	0,0158
Май	114,8	107,9	120,4	124,4	108,7	91,5	0,0169
Июнь	115,6	109,6	123,6	128,8	106,9	90,9	0,0167
Июль	112,1	107,3	120,8	127,0	102,7	87,9	0,0161
Август	119,7	114,6	135,6	142,5	103,1	88,3	0,0159
Сентябрь	117,1	111,4	137,0	143,4	97,1	82,6	0,0148
Октябрь	112,9	108,2	130,6	138,9	95,2	80,7	0,0145
Ноябрь	111,0	106,2	130,1	139,3	92,5	77,8	0,0139
Декабрь	109,3	104,3	130,7	139,9	89,0	74,5	0,0132
Январь'16	114,0	109,6	141,0	152,5	89,4	75,2	0,0132
Февраль	115,8	112,5	145,1	158,4	89,3	76,0	0,0134
Март	113,8	111,8	138,6	153,4	90,8	78,0	0,0138
Апрель	113,9	113,0	136,1	152,3	93,2	80,8	0,0144
Май	114,5	113,5	135,4	151,9	94,9	82,0	0,0146
Июнь	115,3	114,4	136,5	153,7	95,7	82,6	0,0147
Июль	115,0	115,1	135,6	154,2	96,1	83,7	0,0148
Август	112,8	113,3	133,5	152,4	93,9	82,1	0,0146
Сентябрь	111,9	112,3	131,8	150,5	93,8	82,0	0,0145
Октябрь	111,8	112,1	129,4	147,7	95,6	83,4	0,0146
Ноябрь	113,2	113,3	130,7	149,3	97,1	84,5	0,0145
Декабрь	113,2	112,7	127,9	145,5	99,5	86,1	0,0144
Январь'17	111,7	111,1	124,4	141,0	100,0	86,6	0,0144
Февраль	110,6	109,6	121,8	137,9	100,1	86,3	0,0144
Март	110,5	109,1	121,0	136,6	100,8	86,5	0,0145
Апрель	110,6	109,5	119,6	135,5	102,2	88,0	0,0147
Май	111,2	110,3	120,8	137,2	102,2	88,2	0,0148
Июнь	110,4	109,4	120,6	137,1	101,1	86,9	0,0146

МАЗМУНУ

I.33-таблица (уландысы)

	РЭАК	*НЭАК*	*РЭАК (ЕАЭБ өлкөлөрү)*	*НЭАК (ЕАЭБ өлкөлөрү)*	*РЭАК (ЕАЭБден тышкаркы өлкөлөр)*	*НЭАК (ЕАЭБден тышкаркы өлкөлөр)*	*Сомдун алмашуу курсу (1 сом үчүн АКШ долл.)*
Июль	110,6	109,7	122,8	140,0	99,5	85,7	0,0145
Август	110,8	110,3	124,6	142,1	98,4	85,4	0,0145
Сентябрь	111,6	111,9	123,1	141,1	101,3	88,7	0,0146
Октябрь	113,1	113,2	123,3	141,3	104,0	90,9	0,0146
Ноябрь	112,9	112,6	123,0	140,4	103,9	90,5	0,0144
Декабрь	112,6	112,3	122,6	139,8	103,5	90,4	0,0144
Январь'18	110,9	110,4	120,8	137,4	102,1	89,3	0,0145
Февраль	110,8	110,0	121,6	137,7	101,5	88,8	0,0146
Март	110,9	110,1	121,5	138,5	101,9	88,8	0,0147
Апрель	111,2	111,2	124,0	142,6	100,5	88,2	0,0146
Май	112,7	113,4	126,3	146,4	101,4	89,7	0,0146
Июнь	114,0	115,4	127,4	148,4	103,0	91,5	0,0146
Июль	115,5	117,8	128,1	150,7	105,1	94,2	0,0147
Август	118,2	121,6	131,8	155,8	107,4	97,5	0,0146
Сентябрь	118,9	123,3	134,1	158,9	106,8	98,4	0,0145
Октябрь	117,7	122,5	132,1	156,7	106,2	98,3	0,0144
Ноябрь	117,2	121,5	131,3	155,6	105,9	97,2	0,0143
Декабрь	117,7	121,4	132,8	157,4	105,6	96,2	0,0143
Январь'19	117,4	121,4	134,1	159,6	104,3	95,2	0,0143
Февраль	115,3	120,3	131,3	157,3	102,8	95,1	0,0143
Март	114,2	119,7	129,4	155,9	102,4	95,0	0,0143
Апрель	113,7	120,3	127,9	155,4	102,5	96,0	0,0143
Май	114,6	121,8	127,8	155,8	104,2	98,0	0,0143
Июнь	115,7	122,3	127,8	154,9	105,8	99,0	0,0143
Июль	114,7	121,8	126,4	153,5	105,0	98,9	0,0144
Август	116,4	124,3	129,1	156,7	105,9	100,6	0,0143
Сентябрь	117,1	125,2	129,4	156,5	106,9	102,1	0,0143
Октябрь	116,7	125,2	129,0	155,7	106,6	102,5	0,0143
Ноябрь	116,4	124,4	128,8	154,8	106,2	101,7	0,0143
Декабрь	116,5	123,8	127,8	152,9	107,0	101,9	0,0143
Январь'20	115,2	122,9	125,9	150,6	106,0	101,6	0,0143
Февраль	117,2	125,0	129,1	154,0	107,1	102,9	0,0143
Март	117,6	124,1	134,9	159,6	103,3	98,0	0,0133
Апрель	115,5	120,1	133,1	155,3	101,0	94,1	0,0124
Май	118,2	124,5	132,6	157,1	106,0	99,8	0,0130
Июнь	118,2	125,8	129,7	155,0	108,4	103,3	0,0134
Июль	114,9	123,2	126,8	152,7	104,8	100,5	0,0130
Август	115,1	124,4	129,5	156,1	102,8	100,2	0,0129
Сентябрь	114,8	123,7	130,5	156,1	101,3	98,9	0,0127
Октябрь	116,3	123,5	133,7	156,9	101,5	97,8	0,0124
Ноябрь	112,5	118,2	128,8	149,5	98,6	93,9	0,0119
Декабрь	112,8	116,8	127,3	145,6	100,2	94,2	0,0120
Январь'21	112,5	116,9	127,3	145,1	99,2	94,0	0,0119
Февраль	112,0	116,3	126,7	144,1	98,6	93,6	0,0118
Март	113,4	117,4	126,8	143,5	101,1	95,5	0,0118
Апрель	116,1	120,1	129,6	146,4	103,4	97,5	0,0118
Май	115,9	119,7	128,1	144,7	104,3	98,1	0,0119
Июнь	117,3	119,1	128,1	142,6	107,0	98,7	0,0118
Июль	117,1	119,9	127,9	143,2	106,7	99,3	0,0118
Август	115,9	120,0	126,4	143,0	105,6	99,4	0,0118
Сентябрь	115,3	119,8	125,3	142,2	105,5	99,7	0,0118
Октябрь	115,5	119,7	124,3	140,6	106,8	100,7	0,0118
Ноябрь	117,9	121,4	126,5	141,9	109,5	102,8	0,0118
Декабрь	121,1	124,8	129,4	144,3	113,1	107,0	0,0118
Январь'22	122,0	126,5	131,9	146,9	112,1	107,4	0,0118
Февраль	120,0	124,6	130,7	146,0	109,3	104,9	0,0115
Март	118,1	123,6	137,6	158,3	99,1	93,4	0,0101
Апрель	126,7	131,8	136,9	156,9	116,6	109,3	0,0117
Май	122,1	127,1	120,7	138,6	125,2	117,3	0,0123
Июнь	122,0	125,6	117,3	133,1	129,2	120,3	0,0125
Июль	121,3	124,6	117,0	132,3	128,0	119,2	0,0124
Август	122,9	125,2	119,6	134,3	128,5	118,8	0,0122
Сентябрь	123,9	126,6	119,6	134,8	130,9	121,6	0,0123
Октябрь	124,8	126,7	119,7	133,9	132,8	122,6	0,0122
Ноябрь	122,4	123,4	116,8	129,9	130,8	120,0	0,0119
Декабрь	123,7	123,9	121,3	134,6	128,2	116,5	0,0118
Январь'23	124,5	124,1	125,8	138,8	124,9	113,4	0,0116
Февраль	125,6	123,3	128,0	140,3	124,8	111,0	0,0115
Март	126,4	123,6	130,3	143,5	123,7	108,9	0,0114
Апрель	128,0	124,6	135,2	149,4	122,5	106,7	0,0114
Май	128,7	123,8	134,4	147,7	124,6	106,9	0,0114
Июнь	132,2	126,0	138,0	151,0	128,2	108,8	0,0114
Июль	136,9	130,4	146,3	160,5	129,9	110,3	0,0114
Август	137,7	131,4	150,2	165,5	128,3	109,5	0,0114
Сентябрь	138,0	131,4	152,7	169,0	127,2	108,2	0,0113
Октябрь	138,1	130,3	153,6	169,9	127,1	106,6	0,0112
Ноябрь	133,8	125,6	145,0	161,6	126,1	104,4	0,0112
Декабрь	131,4	122,6	142,8	159,8	123,7	101,1	0,0112
Январь'24	129,2	120,2	139,5	157,1	122,5	99,5	0,0112
Февраль	129,4	119,5	141,5	159,4	121,6	97,8	0,0112
Март	129,8	118,7	141,9	160,2	122,2	96,5	0,0112
Апрель	130,4	118,9	142,8	161,8	122,6	96,4	0,0112
Май	130,1	118,2	141,9	161,5	122,7	95,8	0,0113
Июнь	131,2	117,9	141,3	160,4	124,9	96,2	0,0115
Июль	133,2	120,2	143,6	164,7	126,8	97,7	0,0117
Август	132,5	119,8	145,0	167,1	124,8	96,1	0,0118
Сентябрь	135,1	120,7	150,9	172,3	125,4	95,1	0,0118
Октябрь	136,2	120,7	154,7	176,7	125,0	93,5	0,0117
Ноябрь	138,5	121,1	158,5	181,2	126,4	92,7	0,0116
Декабрь	140,5	122,2	163,2	187,2	127,1	92,3	0,0115

I.1-график. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери

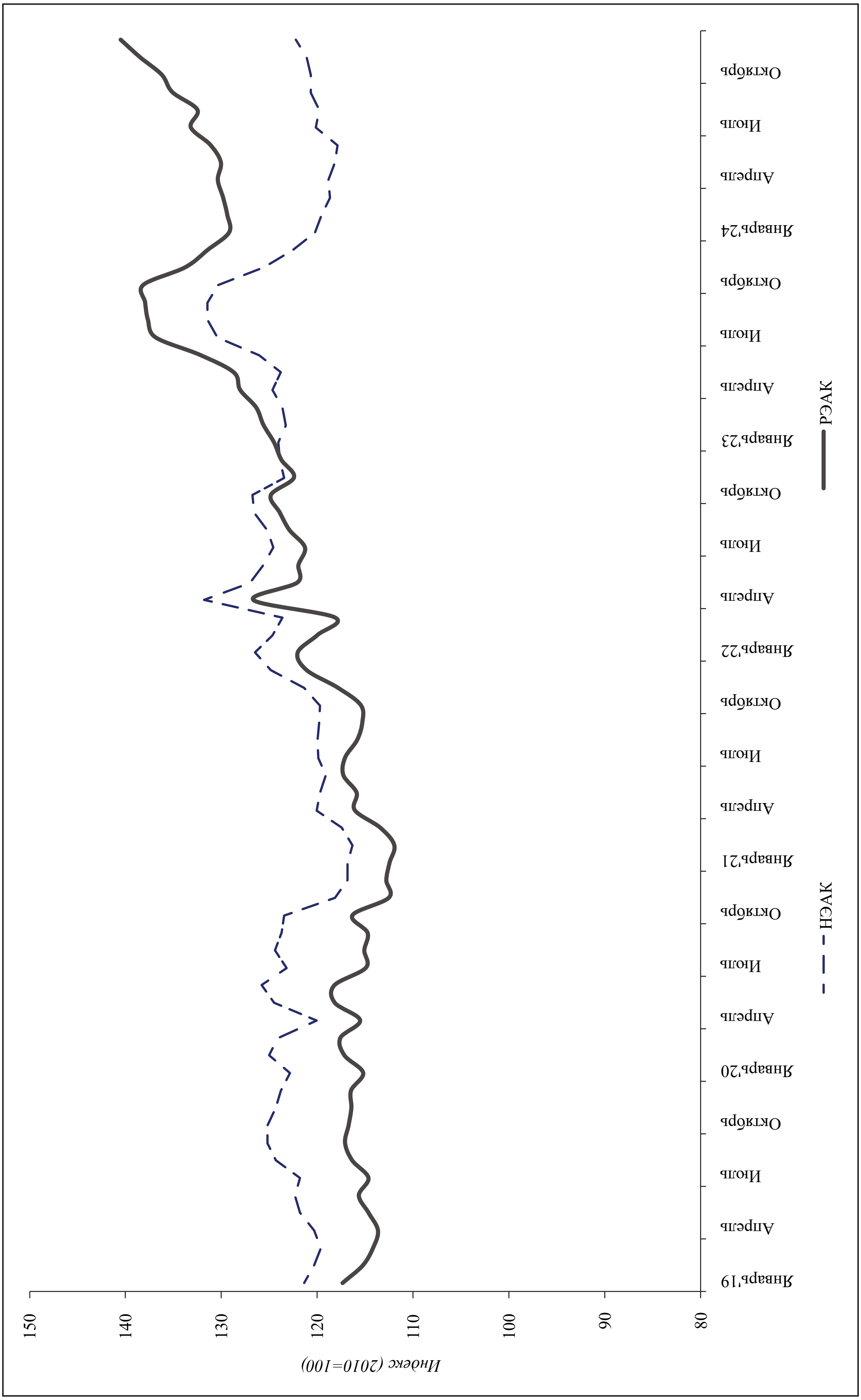

МАЗМУНУ

I.34-таблица. Кыргыз Республикасына тике чет өлкө инвестицияларынын таза агылып кирүүсүнүн географиялык түзүмү*

(млн АКШ доллары)

	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	**-580,5**	**562,7**	**54,9**	**159,2**	**587,7**
ЕАЭБден тышкаркы өлкөлөр	**-521,1**	**473,7**	**-118,5**	**-24,6**	**378,1**
Түркия	-21,3	218,3	28,8	-22,8	30,4
Нидерланд	54,0	89,7	52,0	6,1	41,0
Кытай	-456,6	-14,1	-182,8	-72,7	72,4
Кипр	4,2	23,7	32,2	20,1	27,3
Венгрия	0,0	0,0	15,8	-0,3	0,0
Германия	-11,5	20,9	22,6	-15,1	18,8
Швейцария	-0,1	2,1	15,1	10,8	11,6
БАЭ	-0,3	4,7	12,7	33,7	4,5
Виргин аралдары, Улуу Британия	0,5	10,5	4,5	4,2	6,4
Корея Республикасы	-23,0	-5,8	6,7	3,4	5,0
Люксембург	4,0	8,0	5,8	-0,7	75,7
АКШ	4,5	-19,4	3,8	17,2	14,6
Иордания	-0,1	2,9	3,2	3,4	5,5
Пакистан	1,4	-2,2	0,9	6,5	4,2
Япония	0,6	1,2	2,5	0,5	2,3
Афганистан	1,1	2,4	0,7	-0,5	1,8
Италия	0,0	3,1	1,8	0,8	1,9
Чех Республикасы	0,0	-1,2	0,2	-0,3	1,8
Сауд Арабиясы	-0,5	-0,9	-0,2	0,2	-0,1
Азербайжан	1,1	-1,9	1,9	0,5	29,5
Австралия	-6,2	-8,7	-1,2	0,0	4,8
Франция	0,1	1,3	1,0	0,9	1,6
Сейшел аралдары	0,0	0,6	0,0	0,0	0,3
Индия	-0,1	1,5	0,3	0,0	1,9
Өзбекстан	0,4	1,9	2,6	11,1	17,9
Кувейт	0,0	0,0	2,7	0,0	-2,9
Литва	0,1	0,3	0,1	0,5	0,3
Иран	0,1	0,0	0,2	0,1	0,1
Украина	—	—	0,2	-0,1	-0,1
Эстония	0,0	0,0	0,1	0,2	-0,2
Грузия	0,0	0,0	-0,2	-0,1	0,0
Улуу Британия	-52,8	46,6	-67,8	-54,5	-4,3
Канада	-30,5	229,8	-82,5	-0,2	0,0
Башка өлкөлөр	9,8	-141,3	-2,3	22,8	4,2
ЕАЭБ өлкөлөрү	**-59,5**	**89,0**	**173,3**	**183,8**	**209,6**
Россия	-70,3	54,7	109,5	102,9	167,6
Казакстан	11,2	33,8	63,1	79,0	41,3
Беларусь	-0,3	0,5	0,7	1,9	0,7
Армения	—	—	-0,1	0,1	—

* Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен УСКнын маалыматтары.

МАЗМУНУ

I.35-таблица. Кыргыз Республикасына экономикалык иштин түрлөрү боюнча тике чет өлкө инвестициялары*

(млн АКШ долларында)

	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы болуп	**-580,5**	**562,7**	**54,9**	**159,2**	**587,7**
Айыл чарба, токой чарбасы жана балык уулоочулук	-0,3	-1,1	3,0	-0,3	0,3
Пайдалуу кендерди казып алуу	-46,0	172,0	-117,1	-60,1	-34,7
Иштетүү өндүрүшү (иштетүү өнөр жайы)	-145,4	227,9	66,3	106,9	246,2
Электр энергиясы, газ, буу жана тазаланган аба менен камсыздоо	-4,8	6,7	-3,2	-28,6	5,6
Суу менен камсыздоо, тазалоо, калдыктарды иштетүүчү жана кайра пайдалануучу чийки затты алуу	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,0
Курулуш	-24,7	-32,0	0,2	8,3	-9,3
Дүң жана чекене соода; автоунаа жана мотоциклдерди оңдоо	-2,0	50,9	57,3	69,3	128,1
Транспорт ишмердиги жана жүктөрдү сактоо	-5,0	-45,8	8,9	13,8	2,4
Мейманканалар менен ресторандардын ишмердиги	-0,2	-16,6	-10,6	5,5	3,7
Маалымат жана байланыш	7,0	49,7	28,5	-7,5	29,1
Финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу	25,9	35,9	84,8	132,5	168,1
Кыймылсыз мүлк операциялары	-0,3	6,5	-1,1	3,0	3,7
Кесиптик, илимий жана техникалык ишмердик	-383,9	116,9	-54,7	-87,2	43,6
Административдик жана көмөкчү иш	-0,2	-0,8	-2,2	3,9	2,2
Билим берүү	0,0	0,0	-0,2	1,1	0,0
Саламаттыкты сактоо жана калкты социалдык тейлөө	-0,6	-2,8	-4,5	2,2	6,1
Искусство, көңүл ачуу жана эс алуу	-0,3	-3,3	-0,5	-3,9	-7,4
Башка тейлөө иши	0,2	-1,8	0,1	0,1	0,0

* Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен УСКнын маалыматтары. “Экономикалык иштин түрлөрү боюнча мамлекеттик классификаторго” (3-версиясы) ылайык.

I.36-таблица. Эл аралык резервдер (бир мезгилдин акырына карата)[1]

	2020	2021	2022	2023	2024
Дүң резервдер, *млн АКШ долларында*	2 808,1	2 977,6	2 798,1	3 236,5	5 088,1
Резервдик активдер*, *млн АКШ долларында*	2 628,0	2 779,1	2 632,8	3 043,5	4 923,1
Дүң резервдер, товарлар жана кызмат көрсөтүүлөрдүн импорт айларында	5,7	3,4	2,7	2,6	4,3
Резервдик активдер, товарлар жана кызмат көрсөтүүлөрдүн импорт айларында	5,3	3,1	2,6	2,5	4,1

[1] ЭВФтеги камдык позицияны кошо алганда.

* ЭВФтин методологиясына ылайык эл аралык резервдик активдерде конвертацияланган валютада гана болгон активдер камтылат (АКШ доллары, евро, фунт стерлинг, кытай юаны, япон йенасы, швейцария франкы, австралия доллары жана канада доллары).

МАЗМУНУ

I.37-таблица. Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестицияларынын балансы
(млн АКШ доллары)

	31.12.23 карата калдык	Жүргүзүлгөн операциялардан улам өзгөрүүлөр	Баалардын өзгөрүүсү	Курстардын өзгөрүүсү	Башка өзгөрүүлөр	31.12.24 карата калдык
А	1	2	3	4	5	6
А. Активдер	**6 866,7**	**1 096,2**	**428,1**	**-134,0**	**1 436,0**	**9 693,0**
Чет өлкөгө тике инвестициялар[1]	317,6	14,3	—	0,3	-0,9	331,3
Капиталда катышуу инструменттери	317,6	14,3	—	0,3	-0,9	331,3
Карыздык инструменттер	0,0	—	—	—	—	0,0
Портфелдик инвестициялар	155,1	—	—	—	—	155,1
Туунду финансылык инструменттер	10,0	-2,3	—	0,6	—	8,3
Башка инвестициялар	3 340,5	945,0	—	-106,0	95,7	4 275,2
Накталай акча жана депозиттер	2 161,6	600,7	—	-63,1	-0,3	2 699,0
АКЖО	193,0	-22,1	—	-5,9	—	165,0
Депозиттик уюмдар	1 772,4	610,1	—	-62,4	-0,3	2 319,9
Башка секторлор	196,2	12,7	—	5,2	—	214,1
Кредиттер	57,7	35,1	—	-0,2	-0,0	92,6
АКЖО	—	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—	—
Депозиттик уюмдар	32,6	28,6	—	-0,2	—	61,0
Башка секторлор	25,1	6,5	—	-0,0	-0,0	31,6
Соода кредиттери жана авансгар	892,8	309,2	—	1,0	96,0	1 298,9
Башка активдер	228,4	0,0	—	-43,7	—	184,7
Камдык активдер	3 043,5	139,1	428,1	-28,9	1 341,3	4 923,1
Монетардык алтын	1 430,2	—	426,9	—	1 341,3	3 198,4
АКУ	176,1	39,5	—	-7,2	—	208,4
ЭВФтеги резервдик позиция	—	—	—	—	—	—
Жана башка камдык активдер	1 437,1	99,6	1,2	-21,7	—	1 516,3
В. Милдеттенмелер	**14 417,0**	**1 872,2**	**0,0**	**-66,0**	**85,6**	**16 308,8**
Кыргыз Республикасына тике инвестициялар[1]	5 940,9	587,7	0,0	23,9	-86,0	6 466,5
Капиталда катышуу инструменттери	4 034,4	610,0	0,0	23,9	-64,6	4 603,7
Карыздык инструменттер	1 906,5	-22,3	—	—	-21,4	1 862,8
Портфелдик инвестициялар	3,2	0,4	—	0,2	-0,5	3,3
Туунду финансылык инструменттер	10,2	-1,7	—	-0,2	—	8,3
Башка инвестициялар	8 462,8	1 285,8	—	-90,0	172,1	9 830,7
Накталай акча жана депозиттер	689,2	247,7	—	-23,6	—	913,3
Кредиттер	5 944,5	648,7	—	-85,2	-4,0	6 504,0
АКЖО	—	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	4 424,4	-1,4	—	-73,4	—	4 349,6
Депозиттик уюмдар	53,2	6,1	—	-12,1	10,7	58,0
Башка секторлор	1 466,9	644,0	—	0,3	-14,7	2 096,5
Соода кредиттери жана авансгар	1 487,1	389,4	—	28,3	176,1	2 080,9
Бөлүштүрүлгөн АКУ[2]	342,1	—	—	-9,6	-0,0	332,5
С. Таза эл аралык инвестициялык позиция (А-В)	**-7 550,3**	**-776,0**	**428,1**	**-67,9**	**1 350,4**	**-6 615,8**

[1] Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен.

[2] Мында өлкөлөрдүн төлөм теңдемин колдоого алуу үчүн ЭВФке мүчө болгон өлкөлөр арасында АКУну (SDR) бөлүштүрүү камтылат.

МАЗМУНУ

II тиркеме. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү методикасы

1. Киришүү

Төлөм теңдеми Кыргыз Республикасынын башка өлкөлөр менен белгилүү бир мезгил ичиндеги тышкы экономикалык операцияларын чагылдырат. Товарлар, кызмат көрсөтүүлөр, кирешелер, финансылык активдер жана милдеттенмелер менен операциялар өлкөнүн резиденттери менен резидент эместеринин ортосунда жүргүзүлөт.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми ЭВФ тарабынан иштелип чыккан Төлөм теңдеми боюнча колдонмонун алтынчы басылышына ылайык түзүлөт.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан түзүлөт жана Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын, коммерциялык банктардын, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу Мамлекеттик бажы кызматынын, Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министрлигинин, ошондой эле башка министрликтердин, уюмдардын жана ишканалардын маалыматтарына негизделет.

“Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө” конституциялык Мыйзам жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин жана Улуттук банктын ченемдик актылары маалыматтарды чогултуунун жана алардын купуялуулугун сактоонун мыйзамдык негизин камсыз кылат.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми чейрек сайын (отчёттук мезгил аяктагандан бир чейрек өткөндөн кийин, миллион АКШ долларында) түзүлөт. Төлөм теңдеминин маалыматтары да Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ай сайын чыгарылуучу “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын бюллетени” жана “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жылдык отчёту” сыяктуу басылмаларында жарыяланат. Муну менен катар төлөм теңдеминин маалыматтары Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин “Кыргыз Республикасынын тышкы соодасы” жана “Кыргыз Республикасынын статистикалык жылдыгы” жылдык басылмаларында жарыяланат. Төлөм теңдеми жана эл аралык инвестициялык позиция боюнча маалыматтар ЭВФке “Төлөм теңдеминин статистикалык жылдыгы” жана “Эл аралык финансылык статистика” басылмаларында жарыялоо үчүн берилет.

2. Төлөм теңдемин түзүүнүн негизги эрежелери

Төлөм теңдемин түзүүдө колдонулуучу резиденттик түшүнүгүнүн аныктамасына ылайык, республиканын экономикалык аймагында бир же андан көп жыл бою жашаган же жашоого ниеттенген жеке адамдар, ошондой эле Кыргызстанда товарларды жана/же кызмат көрсөтүүлөрдү олуттуу көлөмдө өндүрүү менен алектенген же республиканын аймагында жер тилкелери, курулмалары жана өндүрүштүк бирдиктери бар юридикалык жактар резиденттер деп эсептелет.

Төлөм теңдемин түзүү эрежелерине ылайык, ар бир операция эки жазуу менен – кредит боюнча бир жана дебети боюнча башка статья менен чагылдырылат. Финансылык отчёт кошуп эсептөө ыкмасы менен түзүлөт, башкача айтканда, чегерилген, бирок төлөнө элек суммалар көрсөтүлөт.

II.1-таблица. Төлөм теңдемин түзүүнүн негизги эрежелери

		Кредит	*Дебет*
Күндөлүк операциялар эсеби жана капитал менен операциялар эсеби	Өткөрүүлөр боюнча операциялардын чагылдырылышы	Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту, алууга баштапкы киреше, алууга экинчилик киреше жана өндүрүлбөгөн финансылык эмес активдердин колдонуудан калышы	Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн импорту, төлөөгө баштапкы киреше, төлөөгө экинчилик киреше жана өндүрүлбөгөн финансылык эмес активдерди сатып алуу
	Өткөрүүлөрдө белгилерди колдонуу	Кредит боюнча чагылдырылган операциялар, “плюс” (+) белгиси менен белгиленет	Дебет боюнча чагылдырылган операциялар, “плюс” (+) белгиси менен белгиленет
	Сальдону аныктоо	Жыйынтык сальдо = кредит - дебет	
Финансылык эсеп		*Финансылык активдерди таза сатып алуу*	*Милдеттенмелерди таза кабыл алуу*
	Өткөрүүлөр боюнча операциялардын чагылдырылышы	Активдердин азайышын эсептен чыгаруу менен активдерди сатып алуу (финансылык активдердин таза өзгөрүшү)	Милдеттенмелердин азайышын эсептен чыгаруу менен милдеттенмелерди кабыл алуу (финансылык милдеттенмелердин таза өзгөрүшү)
	Өткөрүүлөрдө белгилерди колдонуу	Активдер: “плюс” (+)белгиси – көбөйүү, “минус” (-) белгиси – азаюу Милдеттенмелер: “плюс” (+) белгиси – көбөйүү, “минус” (-) белгиси – азаюу	
	Сальдону аныктоо	Таза кредиттөө (+)/таза карыз алышуу (-) = активдердин өзгөрүшү – милдеттенмелердин өзгөрүшү	

Белгилей кетүүчү нерсе, кош жазуу принцибине ылайык, бардык кредиттик жазуулардын суммасы бардык дебеттик жазуулардын суммасына барабар болууга тийиш, ошондуктан теориялык жактан алганда, жалпы сальдо ар дайым нөлгө барабар болушу керек. Бирок, иш жүзүндө, баланстын жыйынтыктоочу сальдосу эч качан нөлгө жетпейт, анткени төлөм балансын түзүү үчүн колдонулган маалыматтар ар кандай булактардан алынат. Мисалы, товарлардын экспорту боюнча маалыматтар бажы статистикасынын негизинде түзүлөт, ал эми экспорттун валюта түрүндөгү пайда боюнча маалыматтар банктын отчётунан алынат. Ошентип, бири-биринен көз карандысыз булактардан алынган маалыматтарды колдонуудан келип чыккан нөлдүк эмес сальдо “таза каталар жана калтырып кетүүлөр” деген кошумча статья менен тең салмактанат, ал сальдонун чоңдугуна барабар, бирок карама-каршы белгиге ээ.

3. Төлөм балансын түзүү структурасы жана маалымат базасы

Кыргыз Республикасынын төлөм балансын түзүүдө ири көлөмдө маалымат камтылган, мында бир статья үчүн бир эле учурда бир нече маалымат булактары колдонулушу мүмкүн. II.2-таблицада Кыргыз Республикасынын төлөм балансын түзүүдө кандай маалыматтар жана кайсы булактардан пайдаланылгандыгы жөнүндө маалыматтар келтирилет.

Төлөм балансынын операциялары эсептердин негизги топторуна бириктирилет: күндөлүк операциялар эсеби, капитал менен операциялар эсеби жана финансылык эсеп. Күндөлүк операциялар эсеби товарлар, кызмат көрсөтүүлөр, баштапкы жана экинчилик кирешелер менен операцияларды чагылдырат. Капитал менен операциялар эсеби резиденттер менен резидент эместердин ортосундагы өндүрүлбөгөн финансылык эмес активдер менен операцияларды жана капиталдык трансферттерди камтыйт. Финансылык эсеп резиденттердин чет өлкөлүк финансылык активдерди сатып алуусун жана резиденттердин резидент эместерге карата милдеттенмесин чагылдырат.

Соода балансы. Соода балансы товарлардын экспорту менен импортунун наркынын ФОБ бааларындагы айырманы түшүндүрөт. ФОБ баасында товарларды экспорттоонун жана СИФ баасында товарларды импорттоонун наркы жөнүндө маалымат Улуттук статистика комитетинен келип түшөт жана бажы маалыматтарына, ишканалардын маалыматтарына, анын ичинде алып кирүү жана алып чыгуу бажы органдары тарабынан эске алынбаган газдын, электр энергиясынын, бункердик отундун экспорту жана импорту боюнча маалыматтарга, ошондой эле Улуттук статистика комитети тарабынан республиканын коңшу өлкөлөр менен чектеш аймагында жайгашкан мал базарларында жүргүзүлгөн өздүк изилдөөлөрүнө негизделет. Товарларды экспорттоо боюнча маалыматтарга Улуттук статистика комитети Кыргыз Республикасынын аэропортторунан чет өлкөлүк авиакомпаниялар сатып алган товарлар боюнча маалыматтарды, импорт боюнча маалыматтарга – Кыргыз Республикасынын темир жол жана авиакомпаниялар – резиденттери тарабынан чет мамлекеттердин портторунан сатып алынган товарлар боюнча маалыматтарды кошот. СИФ баасындагы импорттун наркын ФОБ баасына кайра эсептөө Улуттук статистика комитетинин өздүк изилдөөсүнүн натыйжаларынын негизинде, товарларды импорттоого байланыштуу транспорттук жана камсыздандыруу чыгымдарын бөлүү аркылуу жүргүзүлөт.

2006-жылдан 2015-жылга чейин Улуттук статистика комитети товарлардын экспорту статьясын айыл чарба продукциясынын негизги түрлөрүнүн экспортунун бажы статистикасы эсепке албаган көлөмүнө чейин эсептеп чыккан. Отчёттук жыл ичиндеги маалыматтарга бир жолку эсептөө колдонулган жана баланстык ыкмага негизделген: “ресурстар” минус “колдонуу”, мында “ресурстар” – өндүрүш плюс импорт, ал эми “колдонуу” – жеке керектөө плюс өндүрүштүк керектөө плюс экспорт плюс жоготуу. Кыргыз Республикасынын ЕАЭБге кирүүсүнө жана бирдиктүү бажы мейкиндигинин түзүлүшүнө байланыштуу 2015-жылдын III чейрегинен тартып ушул учурга чейин Улуттук статистика комитети товарлардын экспортунун жана импортунун жалпы көлөмүнө Улуттук статистика комитети тарабынан ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соода жүргүзүү жагында жеке адамдарды тандап изилдөөнүн жыйынтыктарын кошуп келет.

Улуттук статистика комитети тарабынан эсепке алынган товарлардын экспортунан жана импортунан төлөм теңдеминин методологиясы боюнча товарлардын экспортуна жана импортуна кирбеген операциялар алынып салынат жана бажы режимдерине ылайык эсепке алынат: булар бажы аймагында кайра иштетүү үчүн алынып келген товарлар жана бажы аймагынан тышкары кайра иштетилгенден кийин алынып келген товарлар.

Өз кезегинде Улуттук банк Улуттук статистика комитетинин тышкы соода боюнча расмий маалыматтарына төлөм теңдемин түзүү методологиясынын талаптарына ылайык кошумча баалоону киргизе алат.

Кызмат көрсөтүүлөр. Эл аралык кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту жана импорту Улуттук статистика комитети чогулткан маалыматтардын (“Кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту жана импорту жөнүндө отчёт” 8-ВЭС формасы) жана Улуттук банк тарабынан камсыз кылынган банк статистикасынын маалыматтарынын негизинде эсептелет.

Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр негизинен Улуттук статистика комитетинин маалыматтарына ылайык аныкталат. Улуттук банк автоунаа менен жүргүнчүлөрдү ташуу, башка темир жол кызматтары, транспорттун башка түрлөрү менен ташуулар жана жүк ташуучу транспорттук агенттиктердин кызмат көрсөтүүлөрү боюнча маалыматтарды банктык статистиканын маалыматтарынын негизинде чогултат.

“Кыдыруулар” статьясы Улуттук статистика комитети тарабынан республикага (республикадан) кирген (чыккан) жарандардын санына негизделген методикага ылайык бааланат. Бул маалыматтарга кошумча банк статистикасынын жана ишканалардын Улуттук статистика комитети тарабынан чогултулган маалыматтарынын негизинде түзүлгөн, билим берүү жана саламаттык сактоо жаатындагы кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтар эске алынат.

Курулуш, **компьютердик жана маалыматтык, мамлекеттик, финансылык жана башка ишкердик** кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтар коммерциялык банктардын отчётторунун,

МАЗМУНУ

ишканалардын, Тышкы иштер министрлигинин жана Улуттук банктын ички булактарынын маалыматтарынын негизинде Улуттук банк тарабынан түзүлөт.

Башка кызмат көрсөтүүлөрдө эл аралык кызмат көрсөтүүлөрдүн ар кандай түрлөрү каралган, алар жогоруда аталган статьяларда камтылган эмес, алардын булагы болуп, Улуттук статистика комитетинин жана банк статистикасынын маалыматтары саналат.

Баштапкы кирешелер. Бул статья өндүрүш факторлорун (эмгек жана капитал) пайдалангандыгы же берилгендиги үчүн төлөмдөрдү жана түшүүлөрдү камтыйт жана эки эсепке бөлүнөт: эмгек акы жана инвестициядан түшкөн киреше. Эмгекке төлөө Кыргыз Республикасынын резиденттеринен резидент эместердин, же тескерисинче, алган эмгек акысын түшүндүрөт. Тике, портфелдик жана башка инвестициялардан түшкөн кирешелер резиденттердин чет өлкөлүк финансылык активдерине жана милдеттенмелерине чегерилген түшүүлөрдү жана төлөмдөрдү эсепке алат. Тике жана портфелдик инвестициялардан түшкөн кирешелер боюнча маалыматтар Улуттук статистика комитетинен ишканалардын жана банк эмес финансы-кредит уюмдардын отчётунун негизинде, ошондой эле банктык статистикадан келип түшөт. Башка инвестициялардан алынган кирешелер боюнча маалыматтар Улуттук банктын ички булактарынан (ЭВФ кредиттери жана Улуттук банк тарабынан тейленүүчү кредиттер боюнча пайыздар), Финансы министрлигинен (мамлекеттик кредиттер боюнча пайыздар) жана ишканалардан (мамлекеттик эмес кредиттер боюнча пайыздар) чогултулат. Эмгек акы боюнча маалыматтарды Улуттук статистика комитети жана Улуттук банк чет өлкөлүк жумушчуларды тарткан ишканалардан чогултушат.

Экинчи кирешелер. Трансферттер күндөлүк эсепте чагылдырылуучу – *күндөлүк* жана капиталдык эсепте чагылдырылуучу – *капиталдык* болуп экиге бөлүнөт. *Капиталдык трансфертке* негизги капиталга менчик укугун өткөрүп берүүнү камтыган трансферттер; кредитор тарабынан карызды жокко чыгаруу; негизги капиталды сатып алуу же сатууга байланышкан акчалай активдерди өткөрүп берүү; мигранттар өз резиденттигин алмаштырган, мигранттардын көчүшүн коштогон мүлктүн жана финансылык активдердин агылып киришине карата компенсациялык жазуу болуп саналган, калктын миграциясына байланыштуу трансферттер кирет. Трансферттердин бардык башка түрлөрү күндөлүк **трансферттерге** байланыштуу.

Биздин өлкө үчүн күндөлүк трансферттердин мүнөздүү мисалы болуп, алынган гуманитардык жардам эсептелет, ал төлөм теңдеминде товарлардын импорту катары дебет боюнча, ал эми кредит боюнча – трансферттер катары компенсациялык өткөрүүлөр аркылуу чагылдырылат. Күндөлүк расмий трансферттерге товарлар жана техникалык жардам түрүндөгү гранттар, ошондой эле эл аралык уюмдардын фонддоруна чегерүүлөр кирет. Гуманитардык жардам боюнча жана товарлардын импорту жөнүндө маалыматтар Улуттук статистика комитети тарабынан берилет. Техникалык жардамды баалоодо ЭВФтин маалыматтары колдонулат. Эл аралык уюмдардын фонддоруна чегерүүлөр боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан түзүлөт. Жеке күндөлүк трансферттер негизинен калктын чет өлкөгө жана чет өлкөдөн акча которуулары менен берилген. Бул маалыматтарды Улуттук банк банктык статистиканын маалыматтарынын жана Улуттук статистика комитетинин почталык которуулары боюнча маалыматтарынын негизинде түзөт. Капиталдык расмий трансферттердин көлөмүн аныктоо үчүн Улуттук банк товар түрүндөгү гранттардын жалпы көлөмүнөн капиталдык товарларды бөлүп берет. Аталган маалымат Улуттук статистика комитетинен келип түшөт. Мигранттардын трансферттерин Улуттук банк Улуттук статистика комитетинен алынган мигранттардын саны жөнүндө маалыматтардын негизинде жана мигранттар алып келген/алып чыккан активдердин орточо наркын баалоо жолу менен аныктайт.

2000-жылдан бери Улуттук банк “Чет өлкөдө иштеп жаткандардын акча которуулары” статьясы боюнча кошумча баалоо жүргүзүп келет. Алдын-ала баалоо суммасы расмий катталган акча которуулардын жана кошумча эсептөө коэффициентинин көбөйтүндүсү катары аныкталат. Дүйнөлүк коомчулук тарабынан иштеп жаткандардын акча которуулары боюнча көптөгөн изилдөөлөр жүргүзүлөт жана ар бир изилдөөдө капиталдын накталай формада агылып кирүүсүнө баа берилет. Улуттук банк өз баалоолорунда ушул иликтөөлөргө таянып, коэффициентти жыл сайын өзгөртүп турушу мүмкүн.

МАЗМУНУ

Финансылык эсеп. Финансылык эсеп резиденттер жана резидент эместер ортосундагы финансылык активдер жана милдеттенмелер менен операцияларды чагылдырат. Финансылык эсеп функционалдык категориялар, секторлор, инструменттер жана таза эл аралык каржылоо операцияларында колдонулган төлөө мөөнөттөрү жөнүндө жалпы түшүнүк берет.

Финансылык эсептин жалпы сальдосу таза кредиттөө/таза карыз деп аталат. Таза кредиттөө, экономика таза туюндурулушунда дүйнөнүн калган бөлүгүнө чет өлкөлүк финансылык активдерди сатып алуу жана/же тышкы милдеттенмелердин ордун жабуу түрүндө каражаттарды берүүнү билдирет. Таза карыз алышуу чет өлкөлүк финансылык активдердин таза чыгарылышынын (азайтылышынын) жана/же резидент эместердин тышкы милдеттенмелери болуп саналган инвестициялардын таза кабыл алынышынын суммасын чагылдырат. Финансылык эсепте активдер жана милдеттенмелер функционалдык белгилери боюнча негизги компоненттер боюнча классификацияланат: тике, портфелдик жана башка инвестициялар, туунду финансылык инструменттер, резервдик активдер.

Тике инвестициялар – бул бир өлкөнүн резиденти башка өлкөнүн резиденти болуп саналган ишкананы башкарууга контролдукту жүзөгө ашырган же олуттуу деңгээлде таасирин тийгизген чек ара аркылуу өтүүчү инвестициялардын категориясы (ага тике инвестициялык ишкананы башкарууда добуш берүү укугунун 10 жана андан көп пайызын камсыз кылган капиталда катышуу үлүшүнүн инструменттерине ээ).

Капиталдык салымдардын багыты боюнча тике инвестициялар чет өлкөгө жана Кыргыз Республикасындагы инвестицияларга классификацияланат.

Чет өлкөгө тике инвестициялар Кыргыз Республикасынын резиденттери – тике инвесторлор менен алардын тике инвестициялык ишканаларынын ортосундагы активдерди жана милдеттенмелерди камтыйт; ал эми Кыргыз Республикасына тике инвестициялар тике инвестициялык ишканалардын – Кыргыз Республикасынын резиденттери менен алардын тике инвесторлорунун ортосундагы бардык милдеттенмелерди жана активдерди камтыйт.

Финансылык инструменттин түрлөрү боюнча тике инвестициялык операциялар капиталда үлүштүк катышуу инструменттерине жана инвестициялык фонддордогу үлүшкө (кирешелерди кайра инвестициялоону кошо алганда) жана карыздык инструменттерге бөлүнөт.

Улуттук банк тике инвестициялар боюнча маалыматтарды Улуттук статистика комитетинен, ошондой эле айрым ири биргелешкен ишканалардан түздөн-түз алат. 2015-жыл үчүн төлөм теңдеминин жылдык чыгарылышынан тартып (2011-ж. кайра кароо) Улуттук статистика комитетинин өлкөгө жана чет өлкөлөргө тике чет өлкөлүк инвестициялар боюнча маалыматтары Улуттук банк тарабынан кошумча бааланат.

Портфелдик инвестиция тике инвестицияларга же резервдик активдерге киргендерден башка, карыздык же үлүштүк баалуу кагаздар менен байланышкан чек ара аркылуу өтүүчү операциялар жана калдыктар катары аныкталат. Улуттук банк портфелдик инвестициялар боюнча маалыматтарды ички булактардан, Улуттук статистика комитетинен, коммерциялык банктардан, Кыргыз Республикасынын Экономика жана коммерция министрлигине караштуу Финансы рыногун жөнгө салуу жана көзөмөлдөө кызматынан, ири биргелешкен ишканалардан алат.

Туунду финансылык инструменттер – башка өзгөчө инструменттерге, көрсөткүчтөргө же биржа товарлары менен байланышкан жана алар аркылуу өзгөчө финансылык тобокелдиктер негизги инструментке карабай финансылык рыноктордо кайра сатыла турган финансылык инструменттер. Төлөм теңдеминде бул категория опциондор жана форварддык келишимдер менен операцияларга бөлүнөт. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминде финансылык деривативдер коммерциялык банктардын туунду каражаттары менен көрсөтүлөт.

Башка инвестицияларга тике жана портфелдик инвестициялар, туунду финансылык инструменттер жана резервдик активдер катары классификацияланган операциялардан башка операциялар кирет. Башка инвестицияларга капиталда катышуунун башка инструменттери кирет; накталай валюта жана депозиттер; кредиттер жана зайымдар; өмүрдү камсыздандыруу

менен байланышпаган камсыздандыруучу техникалык резервдер, өмүрдү камсыздандыруу жана аннуитеттер боюнча төлөөгө укуктар, жана пенсиялык төлөөлөргө укуктар жана стандарттык кепилдиктер боюнча талаптарды жабууга резервдер; соода кредиттери жана аванстар; башка дебитордук/кредитордук карыз.

Капиталда катышуунун башка инструменттери, эгерде алар тике инвестициялар же резервдик активдер болуп саналбаса, башка инвестициялар катары классификацияланат. Капиталда катышуунун башка инструменттери баалуу кагаздар түрүнө ээ эмес, ошондуктан алар портфелдик инвестицияларга кирбейт.

Накталай валюта белгиленген номиналдагы жана борбордук банктар же өкмөттөр тарабынан чыгарылган же чыгарууга уруксат берилген банкноттордон жана монеталардан турат.

Кредиттер жана зайымдар кредитор карыз алуучуга түздөн-түз акча каражаттарын бергенде жана далили катары жүгүртүлбөй турган документтерди алган учурда түзүлгөн финансылык активдерди билдирет.

Соода кредиттери жана аванстар өз кардарларына товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоочулар тарабынан түздөн-түз берилген кредитти, бүтпөгөн (же бүтүрө турган) иштер үчүн аванстарды жана дагы эле көрсөтүлө элек товарлар жана кызматтар үчүн кардарлардын алдын ала төлөмдөрүн камтыйт.

Башка дебитордук/кредитордук карызга соода кредиттери жана аванстар же башка инструменттер катары саналбаган дебитордук же кредитордук карыз кирет. Ал салыктар, баалуу кагаздарды сатып алуу жана сатуу боюнча милдеттенмелерди, баалуу кагаздарды карызга берилгендигине төлөмдү, алтын түрүндө кредит үчүн төлөмдү, эмгек акыларды, дивиденддерди жана чегерилген, бирок төлөнө элек социалдык керектөөгө төгүмдөрдү/чегерүүлөрдү камтыйт. Категорияда бул статьялар боюнча алдын ала төлөмдөрдү камтыйт.

Коммерциялык банктар Улуттук банкка чет өлкө активдери/милдеттенмелер боюнча маалыматтарды өздөрүнүн отчётторунун жыйынтыгы боюнча жөнөтөт. Министрлер Кабинети же анын гарантиясы астында алынган чет өлкө кредиттери, ошондой эле аларды тейлөө боюнча маалыматтарды Улуттук банкка Финансы министрлиги, ишканалар жана ички булактар берет. Улуттук банк тейлеген кредиттер боюнча маалыматтар ички булактардан келип түшөт. Мамлекеттик эмес кредиттер боюнча маалыматтарды Улуттук статистика комитети кредит алган ишканалардын отчётторунун негизинде берет. Резидент ишканалардын кредитордук жана дебитордук карыздары (соода кредити) жана ишканалардын чет өлкөлөрдөгү эсептери боюнча маалыматтарды Улуттук банк бул маалыматтарды ишканалардан чогулткан Улуттук статистика комитетинен алат. Кыргыз Республикасынын эл аралык финансы институттарынын фонддоруна кошкон салымынан турган башка активдер боюнча маалыматтар Улуттук банктын ички булактарынан жана Финансы министрлигинен алынат.

Резервдик активдер – бул Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын тышкы активдери, алар төлөм теңдеминин тартыштыгын каржылоо, валютанын алмашуу курсуна таасир этүү үчүн валюта рынокторунда интервенцияларды жүргүзүү жана башка тиешелүү максаттар үчүн колдонулат. Төлөм теңдеминде резервдик активдердин өзгөрүүлөрү чагылдырылат, алар монетардык алтын менен операцияларга (Улуттук банк менен чет өлкөлүк акча-кредиттик жөнгө салуу органдарынын жана/же эл аралык уюмдардын ортосундагы гана операциялар), АКУ (атайын карыз алышуу укугу), эркин конвертацияланган валютадагы активдер, ликвиддүү чет өлкө баалуу кагаздары жана башка ликвиддүү чет өлкө активдерине байланыштуу болгон. Резервдик активдер жана ЭВФтин кредиттери, ошондой эле Улуттук банктын башка активдери жана милдеттенмелери боюнча төлөм теңдеминде чагылдырылган маалыматтар Улуттук банктын ички булактарынан алынган маалыматка негизделген. 2015-жыл үчүн төлөм теңдеминин жылдык (2011-жылдан бери кайра каралган) чыгарылышынан тартып Улуттук банктын эл аралык резервдери боюнча маалыматтар ЭВФ методологиясына ылайык жаңыртылган, ага ылайык эл аралык резервдик активдерге конвертациялануучу валютадагы активдер гана киргизилген. Башка валютадагы активдер “башка инвестициялар” статьясы боюнча башка активдер катары чагылдырылган.

МАЗМУНУ

"Кыргыз Республикасынын 2018-жылдагы төлөм теңдеми" жылдык басылмасынан баштап ЭВФтин методологиясына ылайык, Кыргыз Республикасынын резиденттеринин резервдик активдеринин курамына киргизүү үчүн алтынды куймаларда сатып алуу операциялары резервдик активдерден алынып салынган.

4. Төлөм теңдемин берүү формалары

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми нейтралдуу жана аналитикалык формаларда түзүлөт. **Нейтралдуу берүү формасы** (I тиркеме, I.1-таблица) төлөм теңдеминин бардык статьялары кредит жана дебет боюнча өзүнчө эки мамычада чагылдырылгандыгы менен мүнөздөлөт, мында кредит боюнча өткөрүүлөрдүн суммасы таза каталарды жана калтырып кетүүлөрдү эске алуу менен дебет боюнча өткөрүүлөрдүн суммасына барабар же сальдо түрүндө чагылдырылат. Нейтралдуу берүү формасында төлөм теңдеминин жалпы сальдосу дайыма нөлгө барабар болот.

Аналитикалык формада (11-таблица) бардык статьялар сальдо түрүндө берилет. Төлөм теңдеминин жалпы сальдосу белгилүү бир өлкөнүн өзгөчөлүктөрүнө жараша аныкталуучу айрым статьялардын суммасы катары түзүлөт. Бул статьялар көз карандысыз жүзөгө ашырылган (башкача айтканда өз максаттарына жооп берген) жана төлөм теңдеминин жыйынтык сальдосунун өлчөмү көз каранды болгон операцияларды чагылдырууга тийиш. Бул статьялар "чектин үстүндө" статьялары деп аталат. "Чектин астында" статьяларында эсепке алынган калган бардык операциялар төлөм теңдеминин сальдосун каржылоо максатында жүзөгө ашырылат. Бул операциялар мажбурланган, көз каранды жана Улуттук банктын жана Министрлер Кабинетинин жөнгө салуучу иш-аракеттерине байланыштуу болот. Ошентип, төлөм теңдеминин сальдосу субъективдүү пикирлердин элементин камтыйт, бирок ошентсе да төлөм теңдеминин сальдосун өлчөөгө жана аны каржылоо зарылдыгын аныктоого мүмкүндүк берет.

МАЗМУНУ

II.2-таблица. Улуттук банк Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүүдө пайдаланган маалымат булактары

Төлөм теңдеминин статьясы	Маалымат булактары	Эскертүү
Күндөлүк операциялар эсеби		
Товарлар		
экспорт	УСК, Улуттук банктын баа берүүлөрү	
импорт	УСК	
Төлөм теңдеминин методологиясы боюнча товарлар экспорту/импорту		
экспорт	УСК, Улуттук банктын баа берүүлөрү	
импорт	УСК	
Монетардык эмес алтын	УСК, Улуттук банктын баа берүүлөрү	
Кызмат көрсөтүүлөр		
Башка тараптарга таандык материалдык ресурстарды иштеп чыгуу боюнча кызмат көрсөтүүлөр	УСК	
Башка категорияларга кирбеген ремонт жана техникалык тейлөө боюнча кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ	
Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ	
Кыдыруулар	УСК, КБ	республикага (республикадан) кирген (чыккан) жарандардын санынын негизинде түзүлгөн методикага ылайык баа берүү
Курулуш	КБ	
Камсыздандыруу жана пенсиялык камсыздоо чөйрөсүндө кызмат көрсөтүүлөр	КБ	
Финансылык кызмат көрсөтүүлөр	КБ	
Интеллектуалдык менчикти пайдалануу үчүн төлөө	КБ	
Телекоммуникациялык, компьютердик жана маалыматтык кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ	
Башка ишкердик кызмат көрсөтүүлөр	КБ	
анын ичинде, техникалык жардам	ЭВФ, Финансы министрлиги	баа берүү маалыматтары
Жеке жактарга кызмат көрсөтүүлөр жана маданият жана эс алуу чөйрөсүндө кызмат көрсөтүүлөр	КБ	
Башка категорияларга кирбеген мамлекеттик товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	ТИМ, КБ, Улуттук банк	Кыргыз Республикасынын чет өлкөдөгү өкүлчүлүктөрүн күтүүгө чыгашалар боюнча маалыматтар; Кыргыз Республикасындагы чет мамлекеттердин өкүлчүлүктөрүнүн чыгашалары жөнүндө маалымат
Баштапкы кирешелер		
Эмгекке төлөө	УСК, КБ, Ишканалар	
Инвестициялык кирешелер		
Тике инвестициялар	УСК, КБ	1-ИНВЕСТ отчёттуулук формасы боюнча биргелешкен жана чет мамлекеттердин ишканаларынан топтолгон тике инвестициялар боюнча кирешелер жөнүндө маалымат
Портфелдик инвестициялар	Улуттук банк, КБ	
Башка инвестициялар	ФМ, Улуттук банк, УСК, КБ	

II.2-таблица. (уландысы)

Төлөм теңдеминин статьясы	Маалымат булактары	Эскертүү
Экинчилик кирешелер		
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ, Улуттук банк	
Финансылык уюмдар, финансылык эмес ишканалар, үй чарбалары жана коммерциялык эмес үй чарба уюмдары	КБ, УСК, Улуттук банктын баа берүүлөрү	
Жеке трансферттер (резидент-үй чарбалары менен резидент эмес-үй чарбалары ортосунда күндөлүк трансферттер)		
анын ичинде иштеп жаткандардын акча которуулары	КБ, УСК, Улуттук банктын баа берүүлөрү	
Башка күндөлүк трансферттер	УСК, КБ	
Капитал менен операциялар эсеби		
Капиталдык трансферттер		
Мамлекеттик башкаруу сектору	ЭВФ, ФМ, УСК	товарлар түрүндө гранттардын жалпы көлөмүндөгү капиталдык товарлардын үлүшүнө баа берүү
Карызды кечүүгө байланыштуу трансферттер	Ишканалар, Финансы министрлиги	
Финансылык уюмдар, финансылык эмес ишканалар, үй чарбалары жана коммерциялык эмес үй чарба уюмдары	УСК	
Финансылык эсеп		
Тике инвестициялар	УСК, КБ	
Финансылык активдерди таза сатып алуу		
Инвестициялык фонддордун капиталында жана пайларында/активдеринде катышуу	УСК, КБ	
Карыздык инструменттер	УСК	
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу		
Капиталда катышуу жана инвестициялык фонддордун пайлары/акциялары	УСК, КБ	
Портфелдик инвестициялар	УСК	
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу		
Карыздык баалуу кагаздар	КБ	
Туунду финансылык инструменттер (резервдерден тышкары) жана кызматкерлер үчүн акцияларга опциондор	КБ	
Башка инвестициялар	УСК	
Нак валюта жана депозиттер		
Борбордук банк	КБ	
Депозиттик уюмдар, борбордук банктан тышкары	КБ	
Башка секторлор	УСК	
Ссудалар жана карыздык каражаттар		
Финансылык активдерди таза кабыл алуу		
Депозиттик уюмдар, борбордук банкты эске албаганда	КБ	
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу		
Депозиттик уюмдар, борбордук банктан тышкары	КБ	коммерциялык банктар тарабынан алынган кредиттер боюнча банктык статистика маалыматтары
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ, Улуттук банк	
Башка секторлор	УСК	
Соода кредиттери жана авансттар	УСК	
Башка дебитордук/кредиттик карыз	ФМ, КБ, УСК	
Атайын карыз алышуу укугу (милдеттенмелерди таза кабыл алуу)	ФМ, Улуттук банк	
Резервдик активдер	Улуттук банк	

МАЗМУНУ

III тиркеме. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курстарын эсептөө методикасы

Номиналдуу алмашуу курстарынын салмактанган орточо маанисин түшүндүргөн, кароого алынган өлкөдөгү баалардын соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү бааларга карата катышы боюнча өзгөрүү тенденциясы эске алынган алмашуу курсу **номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу** (НЭАК – NEER, nominal effective exchange rate) деп аталат.

Номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу белгилүү бир өлкөдөгү алмашуу курсу анын соода боюнча өнөктөштөрүнүн курстарын базалык мезгилге карата салыштырганда канчалык өзгөргөндүгүн аныктоого мүмкүндүк берет. Бирок номиналдуу эффективдүү курсунун өзгөрүүсү валютанын сатып алуу жөндөмдүүлүгү же белгилүү бир мезгил ичинде өлкөдө өндүрүлгөн жана экспорттук потенциалга ээ товарлардын атаандашууга жөндөмдүүлүгү канчалык деңгээлде өзгөргөндүгүн көрсөтпөйт. Канча бир убакыт ичинде белгилүү бир валютанын сатып алуу жөндөмдүүлүгү канчалык өзгөргөндүгүн аныктоо үчүн реалдуу эффективдүү алмашуу курсу (РЭАК – REER, real effective exchange rate) эсептелет.

Чоңдукка жараша корректировкаланган, соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдө баалардын салыштырмалуу өзгөрүүсүнө туура келген номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу **реалдуу эффективдүү алмашуу курсу** деп аталат.

Реалдуу эффективдүү алмашуу курсу өлкөнүн валютасынын анын соода боюнча алдынкы өнөктөштөрүнүн валюталарына карата катышы боюнча салмактанган реалдуу алмашуу курстарын эсептөөдөн улам аныкталат. Мисалы, эгерде белгилүү бир өлкөнүн валютасынын курсу жогору инфляция деңгээлине ээ коңшу өлкөнүн валютасына карата жогоруласа жана ошол эле учурда төмөн инфляция деңгээлине ээ башка өнөктөш өлкөнүн валютасына карата төмөндөсө, реалдуу эффективдүү алмашуу курсу улуттук валютанын курсун ошол өзгөрүүлөрдүн орточо чоңдугу катары көрсөтөт.

Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курстарынын индекстерин эсептөө боюнча кыйла кеңири жайылган формула катары базалыкка карата белгилүү бир мезгил аралыгында тиешелүү эки тараптуу алмашуу курстарынын өзгөрүүсүнүн салмактанган орточо чоңдугун чыгаруу формуласы саналат.

Эффективдүү алмашуу курстарынын индекстерин эсептөө үчүн өлкөнүн тышкы соодасында өлкөлөрдүн салыштырма салмактары аныкталат. Салмактар тигил же бул валютанын белгилүү бир өлкө үчүн салыштырмалуу маанилүүлүгүн чагылдырат. Салмак катары эки тараптуу соода жүргүзүү үлүшүн колдонуу менен эффективдүү алмашуу курстары эсептелет (ошондой эле экспорттун же импорттун же алардын суммардык орточо көрсөткүчтүн үлүшүн да алса болот). Сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептөө учурунда экспорттун жана импорттун суммардык орточо көрсөткүчү колдонулат. Салмактар төмөнкү формула боюнча эсептелет:

$$W_i = \frac{M_i + X_i}{\sum_{i=1}^{n} X_i + \sum_{i=1}^{n} M_i} \qquad (1)$$

мында Wi – өлкөнүн жалпы тышкы товар жүгүртүүсүндөгү i өлкөнүн салмагы, $\sum_{i=1}^{n} W_i = 1.$

Mi – Кыргыз Республикасынын i өлкөсүнүн импорту,

Xi – Кыргыз Республикасынын i өлкөсүнө экспорту,

$\sum_{i=1}^{n} X_i$ – Кыргыз Республикасынан соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөргө экспорттун жалпы көлөмү,

$\sum_{i=1}^{n} M_i$ – Кыргыз Республикасына соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрүнөн импорттун жалпы көлөмү,

n – кароого тандалып алынган өлкөгө кирген өлкөлөрдүн саны.

Соода боюнча өнөктөштөр катары Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы соода көлөмүндө көбүрөөк салыштырма салмакты ээлеген өлкөлөр кароого алынат, мында тандалган өлкөлөр тышкы соода жүгүртүүнүн 90 пайызын ээлейт. Тандалманын ичинен алар менен соода салыштырма артыкчылык принциптери боюнча жүзөгө ашырылбаган айрым экспорттук жана импорттук товарлар алынып салынат (аларга алтын, жаратылыш газы, электр энергиясы, товардык гранттар, б.а. мамлекет мындай товарлар менен келишилген белгиленген баа боюнча соодалашат). Өлкөлөрдүн куржуну Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан беш жыл сайын кароого алынат.

2016-жылы индекстерди эсептөө үчүн базалык мезгил катары 2010-жыл алынган.

Номиналдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индекси төмөнкүчө эсептелинет (мисалы, АКШ доллары үчүн):

$$NBER_{US_t} = 100 \times \left(\frac{ER_{US_t}}{ER_{US_0}} \right) \qquad (2)$$

мында ER_{US_t} – t мезгил ичинде сомдун номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси (1 сом үчүн АКШ доллары бирдиктери). t эсептик мезгил ичиндеги сомдун алмашуу курсунун орточо мааниси t мезгилиндеги бардык календарлык күндөр ичинде колдонулган сомдун алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси катары аныкталат.

ER_{US_0} – 0 базалык мезгил ичинде алмашуу курстардын тиешелүү орточо геометриялык мааниси.

Реалдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индексин эсептөө формуласы төмөнкүчө болот (мисалы, АКШ доллары үчүн):

$$RBER_{US_t} = 100 \times \left(\frac{ER_{US_t}}{ER_{US_0}} \right) \times \left(\frac{CPI_{KYR_t}}{CPI_{US_t}} \right) \qquad (3)$$

мында ER_{US_t} – t мезгил ичинде сомдун номиналдуу алмашуу курстарынын орточо геометриялык мааниси (1 сом үчүн АКШ доллары бирдиктери).

ER_{US_0} – 0 базалык мезгил ичинде номиналдуу алмашуу курстардын тиешелүү орточо геометриялык мааниси.

CPI_{KYR_t} жана CPI_{US_t} – 0 базалык мезгилге карата t мезгил ичинде Кыргыз Республикасында жана АКШда баалар индексинин өзгөрүшү.

Номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу – бул кароого алынып жаткан өлкөлөр куржунуна кирген негизги өнөктөш өлкөлөр боюнча эки тараптуу номиналдуу алмашуу курстарынын орточо геометриялык индекстеринин орточо салмактанып алынган мааниси. t мезгил ичинде ал төмөнкүчө эсептелет:

$$NEER_t = \left(NBER_{1_t}\right)^{W_{1_t}} \times \left(NBER_{2_t}\right)^{W_{2_t}} \ldots \left(NBER_{n_t}\right)^{W_{n_t}} \qquad (4)$$

мында $NBER_{i_t}$ – (2) формула боюнча эсептелген t мезгил ичинде i өлкөсүнүн номиналдуу эки тараптуу индекси,

W_{i_t} – тиешелүү салмак.

Кароого алынып жаткан өлкөлөр куржунуна кирген негизги өнөктөш өлкөлөрдүн эки тараптуу реалдуу алмашуу курстарынын орточо геометриялык индекстеринин орточо салмактанып

МАЗМУНУ

алынган мааниси сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси болуп саналат. t мезгил ичинде ал төмөнкүчө эсептелет:

$$REER_t = \left(RBER_{1_t}\right)^{W_{1_t}} \times \left(RBER_{2_t}\right)^{W_{2_t}} \ldots \left(RBER_{n_t}\right)^{W_{n_t}} \qquad (5)$$

мында $RBER_{i_t}$ – (3) формула боюнча эсептелген t мезгил ичинде i өлкөсүнүн реалдуу эки тараптуу индекси,

W_{i_t} – (1) формула боюнча эсептелген, өлкөнүн тиешелүү салмагы.

Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курстарынын динамикасы үч факторго жараша түптөлөт. Биринчи фактор катары номиналдуу алмашуу курсу саналат. Сомдун башка валюталарга карата бекемделиши (нарксыздашы) номиналдуунун да жана реалдуунун да эффективдүү алмашуу курстарынын индекстеринин жогорулашын (төмөндөшүн) шарттайт. Экинчи фактор – карооого алынган өлкөдө жана соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдө баа деңгээлинин өзгөрүшү. Соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдө баалардын өсүш арымына караганда Кыргыз Республикасында баалардын арымдуу өсүш арымы сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин жогорулашын жана тескерисинче төмөндөшүн шарттайт. Баалар индекси реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөөдө гана пайдаланылат. Таасирин тийгизүүчү үчүнчү фактор катары Кыргыз Республикасынын тышкы товар жүгүртүү көлөмүндө негизги соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдүн салыштырма салмагы саналат. Кыргызстандын тышкы товар жүгүртүү көлөмүндө өлкөнүн үлүшү канчалык көп болсо, сомдун алмашуу курсунун ошол өлкөнүн валютасына жана ошол өлкөдө баалардын өзгөрүшүнүн сомдун эффективдүү алмашуу курстарынын индекстерине таасири ошончолук олуттуу.

Ошентип, реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин төмөндөшү, адатта, жергиликтүү товарлардын ошол өлкөлөрдүн рынокторунда баа жагында атаандашуу жөндөмдүүлүгүн жогорулагандыгын жана, тескерисинче, төмөндөгөндүгүн тастыктайт.

Реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун Кыргызстан товарларынын баа боюнча атаандашуу жөндөмдүүлүгүнө таасири тууралуу маалыматтар 1-таблицада топтолгон.

$$\varepsilon = \frac{E \times P}{P^*} \qquad (6)$$

мында

ε – сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсу;

E – сомдун номиналдуу алмашуу курсу (1 сом үчүн чет өлкө валютасы бирдиктери);

P – Кыргызстанда баа деңгээли;

P* – чет өлкөдө баалардын деңгээли.

МАЗМУНУ

III.1-таблица. РЭАКтын абалы боюнча негизги тыянактар

Көрсөткүч	*Өзгөрмөнүн өзгөрүп турушу*	*РЭАК абалы*	*Кыргыз товарларынын атаандашуу жөндөмдүүлүгүнүн өзгөрүшү*	*Эскертүү (башка бирдей шарттарда)*
E, алмашуу курсу	↑ номиналдык бекемделиши	↑ реалдуу бекемделиши	↓ атаандашуу жөндөмдүүлүгүнүн начарлашы	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзаныраак, кыргыз товарлары – салыштырмалуу кымбатыраак
E, алмашуу курсу	↓ Номиналдык нарксыздашы	↓ реалдуу нарксыздашы	↑ атаандашуу жөндөмдүүлүгүнүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбатыраак, кыргыз товарлары – салыштырмалуу арзаныраак
P, Кыргыз Республикасында баалардын деңгээли (сом түрүндө)	↑	↑ реалдуу бекемделиши	↓ атаандашуу жөндөмдүүлүгүнүн начарлашы	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзаныраак, кыргыз товарлары – салыштырмалуу кымбатыраак
P, Кыргыз Республикасында баалардын деңгээли (сом түрүндө)	↓	↓ реалдуу нарксыздашы	↑ атаандашуу жөндөмдүүлүгүнүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбатыраак, кыргыз товарлары – салыштырмалуу арзаныраак
P*, чет өлкөдө баалардын деңгээли (анын өзүнүн валютасында туюндурулган)	↑	↓ реалдуу нарксыздашы	↑ атаандашуу жөндөмдүүлүгүнүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбатыраак, кыргыз товарлары – салыштырмалуу арзаныраак
P*, чет өлкөдө баалардын деңгээли (анын өзүнүн валютасында туюндурулган)	↓	↑ реалдуу бекемделиши	↓ атаандашуу жөндөмдүүлүгүнүн начарлашы	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзаныраак, кыргыз товарлары – салыштырмалуу кымбатыраак

МАЗМУНУ

IV тиркеме. Коммерциялык банктарда төлөмдөрдү жүргүзүү үчүн эсепке алуу системасы

1997-жылдын февраль айында Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасын (ТБЭС) ишке киргизген. Бул система банк системасы аркылуу жүргүзүлүүчү төлөм теңдеминин операцияларын чагылдыруу үчүн кызмат кылат жана тышкы экономикалык операциялар боюнча кеңири жана өз убагында статистикалык маалыматтарды алууну камсыз кылат. Система коммерциялык банктардын чет өлкө банктарындагы корреспонденттик эсептери жана кыргыз банктарындагы чет өлкө банктарынын эсептери аркылуу жүргүзүлгөн операцияларды, накталай чет өлкө валютасы менен операцияларды жана резидент эместердин чет өлкө жана улуттук валюталардагы операцияларын камтыйт.

Кыргызстандагы ТБЭСтин өзгөчөлүгү – коммерциялык банктардын чет өлкөлүк өнөктөштөр менен корреспонденттик эсептери аркылуу жүзөгө ашырылган эл аралык операцияларды толук камтыгандыгы болуп саналат, бул андан төмөн операциялар эсепке алынбай турган директивалык минималдуу чектүү сумманын жоктугу менен шартталган. Алынган маалыматтар маалыматтын маанилүү булагы болуп саналат жана төлөм теңдемин түзүү жана Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясын түзүү үчүн колдонулат. Отчёттук маалыматтар төлөм теңдеминин стандарттык компоненттеринин негизинде аныкталган операциялардын тизмегине ылайык классификацияланат жана чагылдырылат. Азыркы учурда, Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминин статистикасын түзүү максатында Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан төлөмдөрдүн багыты боюнча маалыматтарды чогултуу жана эсепке алууга карата талаптар Банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу тууралуу нускоо (мындан ары – Нускоо) менен жөнгө салынат.

Ай сайын берилүүчү отчёттор коммерциялык банктар тарабынан Кыргыз Республикасынын Улуттук банкына электрондук жана кагаз түрүндө отчёттук айдан кийинки айдын 15ине чейин берилет. Отчётто ар бир эсеп боюнча маалымат мезгилдин башындагы жана аягындагы эсептин калдыктарынын суммасынан башталып бүтөт, ошого жараша отчёттук мезгилдеги эсептердеги акча каражаттарынын жылышы дагы чагылдырылат. Отчёттук мезгилдин башталышына жана аякташына карата сальдо эсептин багытына жараша көрсөтүлөт: ностро-эсептери жана накталай чет өлкө валютасы үчүн мезгилдин башталышына жана аякташына карата сальдо кредит боюнча, ал эми лоро-эсептери жана резидент эместердин эсептери боюнча чет өлкө жана улуттук валюталардагы эсептер, тескерисинче, дебет боюнча чагылдырылат. Иштелип чыккандан кийин бардык отчёттор жалпы маалымат базасына топтоштурулат жана төлөм теңдеминин стандарттык компоненттери боюнча классификацияланат.

Бул система боюнча коммерциялык банктар тарабынан толтурулган электрондук формада ар бир операция корреспондент банктар, операциянын валютасы, операциянын датасы, операциянын түрү, банктын кардарынын өнөктөшүнүн (контрагенттин) өлкөсү, экономиканын белгилүү бир секторуна тиешелүүлүгү, эсеби менен операция жүргүзүлүп жаткан кардардын өлкөсү боюнча классификацияланат. Операциянын түрү, өлкөнүн аталышы, валютанын аталышы жана экономика сектору код түрүндө берилген. ПБ-1 формасы боюнча отчёттун электрондук формасы 14 талаада берилген, алардын мазмуну төмөндө келтирилет.

Талаанын номери	Талаанын аталышы	Талаанын
1	Өнөктөштүн аталышы	Чет өлкөдөгү корреспондент-банктын аталышы көрсөтүлөт. Накталай валюта менен операцияларды эсепке алууда бул талаада: “накталай чет өлкө валютасы” көрсөтүлөт. Кыргыз Республикасында резидент эместердин операцияларын эсепке алууда төмөнкүлөр көрсөтүлөт: “резидент эмес кардарлардын эсептери”.
2	Өнөктөш жайгашкан өлкөнүн коду	Корреспондент-банк жайгашкан өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Бул жерде Улуттук статистика комитетинин (УСК) өлкө кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат. Кыргыз Республикасында накталай чет өлкө валютасы менен операцияларды же резидент эместердин улуттук жана чет өлкө валюталарындагы операцияларын эсепке алууда Кыргыз Республикасынын коду көрсөтүлөт.
3	Эсеп	Эсептин коду анын классификациясына ылайык көрсөтүлөт (“1 – ностро”, “2 – лоро”, “3 – накталай чет өлкө валютасы”, “4 – резидент эмес кардарлардын эсептери”).
4	Валютанын атылышы	Операция жүргүзүлүп жаткан валютанын коду көрсөтүлөт. Мында Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2000-жылдын 5-июлундагы № 26/9 токтому менен бекитилген МК валюталарынын мамлекеттер аралык классификаторунда (ИСО 4217003-97) берилген валюталардын тамга түрүндөгү коддору колдонулат.
5	Операциянын датасы	Банктын бухгалтердик отчётунда операциялар чагылдырылган дата көрсөтүлөт.
6	Операциянын коду	Операция коду операция коддорунун тизмегине ылайык көрсөтүлөт.
7	Төлөөчү-алуучу өлкөнүн коду	Накталай эмес операцияларды эсепке алууда: чыгыш төлөмдөр боюнча бенефициар (алуучу) өлкөнүн коду, ал эми кириш төлөмдөрү боюнча жөнөтүүчү өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Накталай чет өлкө валютасы менен операцияларды эсепке алуу ушундай эле тартипте жүргүзүлөт. Мисалы, ар кандай системалар (Western Union, Contact, Money Gram, Anelik ж.б.) аркылуу которуу үчүн накталай акчаны салууда алуучунун өлкөсүнүн коду, ал эми накталай акчаны түрдүү системалар (Western Union, Contact, Money Gram, Anelik ж.б.) аркылуу алууда жөнөтүүчүнүн өлкөсүнүн коду көрсөтүлөт. Бул жерде Улуттук статистика комитетинин өлкөлөр боюнча кодификаторунда көрсөтүлгөн өлкөлөрдүн коддору колдонулат.
8	Сектордун коду	Кыргыз Республикасындагы банктын кардары таандык болгон, анын эсеби боюнча банкта операция жүргүзүлүп жатканы экономика секторунун коду көрсөтүлөт. Бул жерде экономика тармактарынын коддору Төлөм теңдеми боюнча колдонмого ылайык иштелип чыккан классификаторго ылайык колдонулат.
9	Кардардын өлкөсүнүн коду	Кыргыз Республикасындагы банктын кардары резиденти болуп саналган, анын эсеби менен банкта операция жүргүзүлүп жаткан өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Бул жерде Улуттук статистика комитетинин өлкөлөрдүн кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат.
10 11	Кредит Дебет	Эсептердеги акча каражаттарынын жылышы кредит жана дебет саптарында чагылдырылат. Маалыматтар төмөндөгүдөй чагылдырылат: ностро эсептер боюнча операциялар жана накталай чет өлкө валютасы менен операциялар боюнча – акча каражаттарынын түшүүсү, кредит жана дебет боюнча – аларды эсептен алып салуу, резидент эмес кардарлардын лоро эсептери жана улуттук жана чет өлкө валюталарындагы эсептери боюнча операциялар боюнча – тескерисинче: кредит боюнча – эсептен чыгаруу, фонддун дебети боюнча. Номиналдык маанидеги сумма, үтүрдөн кийин эки белги менен валюта бирдигинде көрсөтүлөт.

МАЗМУНУ

Талаанын номери	**Талаанын аталышы**	**Талаанын**
12	Сом түрүндөгү сумма	Сом түрүндөгү эквиваленттүү сумма банктын бухгалтердик отчётундагы операцияны чагылдыруу датасына карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын курсу боюнча көрсөтүлөт. Сумма – үтүрдөн кийин эки белги менен берилет.
13	АКШ доллары түрүндөгү сумма	АКШ долларындагы эквиваленттүү сумма банктын бухгалтердик отчётунда операция чагылдырылган датага карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын курсу боюнча көрсөтүлөт. Сумма – үтүрдөн кийин эки белги менен берилет.
14	Операция	Ар бир акча каражаттарын которуунун максаты жөнүндө толук маалымат көрсөтүлөт. Бул тилкедеги маалымат төлөм теңдеминин стандарттуу классификациясы боюнча операциянын аталышын кайталабайт, конкреттүү операциянын мазмунун чагылдырат. Бул операцияларга коюлган коддордун тууралыгын контролдоо үчүн зарыл. Ошентип, мындай “финансылык кызмат көрсөтүүлөр”, “башка ишкердик кызмат көрсөтүүлөр”, “товарларды экспорттоо” сыяктуу түшүндүрмөлөр отчёттуулуктун толуктугуна карата талаптарды канааттандырбайт. Мисалы, товарды жеткирүү үчүн төлөм эсебиндеги акча каражаттарын которууда төлөм кайсы товарга жүргүзүлүп жаткандыгы көрсөтүлөт.

Б-1 формасы боюнча отчёттон тышкары, отчёттук айдын башталышына жана аякташына карата каражаттардын калдыктары жөнүндө маалымат жазуу жүзүндө берилет. Бул маалыматтар ПБ-1 отчётунун электрондук формасында чагылдырылган мезгилдин башталышына жана аякташына карата каражаттардын калдыктары жөнүндө маалыматтарга дал келиши керек.

Кошумча отчёттуулук төмөнкү формаларда берилет:

- ПБ-1К – чет өлкө банктарындагы корреспонденттик эсептердеги жана кыргыз банктарындагы чет өлкө банктарынын эсептериндеги акча каражаттарынын калдыктары жөнүндө маалымат;

- ПБ-1Н – накталай чет өлкө валютасындагы акча каражаттарынын калдыктары жөнүндө маалымат;

- ПБ-1СИ – резидент эмес кардарлардын улуттук жана чет өлкө валюталары түрүндөгү эсептеринде акча каражаттарынын калдыктары жөнүндө маалымат.

V тиркеме. Кыргыз Республикасынын тышкы карызын мүнөздөгөн коэффициенттерди эсептөө методикасы

Тышкы карыз (EDT) – чет өлкө валютасында, товар же кызмат көрсөтүүлөр түрүндө төлөнүүгө тийиш болгон резидент эместер алдындагы карыздык милдеттенмелердин жыйындысы.

Алынган каражаттар (DISB) – отчёттук мезгил ичинде кредитордун кредиттик гарантияларынын көлөмүнөн суммаларды пайдалануу.

Амортизациялык төлөмдөр (AMT) – отчёттук мезгил ичинде карыздын негизги суммасын төлөө эсебине товарлар же кызмат көрсөтүүлөр түрүндө төлөөлөрдү кошо алганда, чет өлкө валютасындагы төлөөлөр.

Пайыздык төлөмдөр (INT) – отчёттук мезгил ичинде товарлар же кызмат көрсөтүүлөр түрүндө төлөөлөрдү кошо алганда, пайыздар боюнча төлөөлөрдүн чет өлкө валютасындагы айкын суммалары.

Тышкы карызды тейлөө (TDS) – карыз алуучу тарабынан өткөрүлүүгө тийиш болгон амортизациялык жана пайыздык төлөмдөр.

Эсептен алып салуу (WRTOFF) – орду жабылбаган карызды жокко чыгаруу.

Дүң тышкы карыз (ВВД) кайсы учурда болбосун орду жабылбаган айкын күндөлүк жана шартсыз, жана келечекте айрым учурларда дебитордон карыздын негизги суммасын жана/же пайыздарды төлөөнү талап кылган милдеттенмелердин калдыгын билдирет, ошондой эле бул өлкөнүн резидент эместер алдындагы милдеттенмелерин түшүндүрөт.

Жалпы тышкы карыз мамлекеттик тышкы карыздын, жеке тышкы карыздын жана ЭВФ кредиттери боюнча карыздын жыйындысы катары аныкталат.

$$EDT = EDT_G + EDT_P \qquad (1)$$

мында EDT_G – *мамлекеттик тышкы карыз.* Бул Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин тышкы карыздык милдеттенмелери жана ЭВФ алдындагы карызы, плюс жеке карыз алуучулардын тышкы карыздык милдеттенмелери, аларды төлөө Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан гарантияланган. Бул Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин маалыматтарынын жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ички булактарынын негизинде эсептелет.

EDT_P – *жеке тышкы карыз.* Бул жеке карыз алуучулардын карыздык милдеттенмелери, аларды төлөө Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан гарантияланган эмес. Ал Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан гарантияланбаган кредиттик каражаттарды тартуу менен иш алып барган жеке ишканалардын маалыматтарынын негизинде эсептелет.

Отчёттук мезгилдин акырына карата жалпы тышкы карыздын көлөмү төмөнкү формула боюнча аныкталат:

$$EDT_t = EDT_{(t-1)} + DISB_t - AMT_t - WRTOFF_t \qquad (2)$$

мында $EDT_{(t-1)}$ – өткөн мезгилдин акырына карата жалпы тышкы карыздын көлөмү;

$DISB_t$ – t отчёттук мезгилинде айкын алынган каражаттар;

AMT_t – t отчёттук мезгилинде айкын өткөрүлгөн амортизациялык төлөмдөр;

$WRTOFF_t$ – t отчёттук мезгилинде эсептен алып салынган негизги сумма.

Жалпы тышкы карыз боюнча маалыматтар өлкөнүн тышкы экономикалык абалын талдоо үчүн зарыл болгон көрсөткүчтөрдү эсептөө максатында колдонулат:

$(EDT / GDP) \times 100\%$ – жалпы тышкы карыздын ички дүң өнүмгө карата катышы;

$(EDT / XGS) \times 100\%$ – жалпы тышкы карыздын товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна катышы;

$TDS_{prg} = AMT_{prg} + INT_{prg}$ – жалпы тышкы карызды тейлөө эсебине график боюнча төлөмдөр;

$TDS_{act} = AMT_{act} + INT_{act}$ – жалпы тышкы карызды тейлөө эсебине өткөрүлгөн айкын төлөмдөр;

$K_{prg} = \frac{TDS_{prg}}{XGS}$ – жалпы тышкы карызды график боюнча тейлөө коэффициенти, мында XGS – товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту;

$K_{act} = \frac{TDS_{act}}{XGS}$ – жалпы тышкы карызды айкын тейлөө коэффициенти.

Бул көрсөткүчтөр өлкөнүн карыздык милдеттенмелерин же карызды тейлөө жөндөмдүүлүгүн баалоого мүмкүндүк берет. Өлкөнүн карыздык милдеттенмелери жана карызды тейлөө жөндөмдүүлүгү анын валюталык түшүүлөрү жана өндүрүү көлөмү менен өлчөнөт.

МАЗМУНУ

VI тиркеме. Эл аралык инвестициялык позиция түзүү методикасы

Эл аралык инвестициялар балансы – бул белгилүү бир датага карата (мисалы, жылдын акырына карата) өлкөнүн тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин топтолгон запастарын, ошондой эле финансылык операциялардын, нарктык өзгөрүүлөрдүн, кайра баалоонун жана башка корректировкалоо жол-жоболорунун натыйжасында алардын өзгөрүшүн чагылдырган статистикалык отчёт.

Эл аралык инвестициялар балансы эки негизги классификациялык топтон: Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринен жана милдеттенмелеринен турат. Бул топтордун компоненттери төлөм балансынын финансылык эсебинин статьяларына туура келет жана тиешелүү функционалдык категорияларды чагылдырат. “Активдер” жана “милдеттенмелер” бөлүктөрүнүн маалыматтары Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин (талаптарынын) жана милдеттенмелеринин көлөмүн, алардын түзүмүн жана изилденип жаткан мезгил ичиндеги өзгөрүүлөрдүн себептерин мүнөздөйт.

Өлкөнүн *таза эл аралык инвестициялык позициясы* анын тышкы активдери менен милдеттенмелеринин ортосундагы айырманы билдирет.

Эл аралык инвестициялык позиция төмөнкү формада таблица түрүндө жарыяланат:

Көрсөткүчтөр	Мезгилдин башталышына карата калдык	Операциялардын натыйжасында калдык	Баалардын өзгөрүшү	Курстардын өзгөрүшү	Жана башка өзгөрүүлөр	Мезгилдин акырына карата калдык
А	1	2	3	4	5	6
А. Активдер						
В. Милдеттенмелер						
С. Таза эл аралык инвестициялык позиция						

Таблицанын саптарында негизги классификациялык топтор көрсөтүлгөн: Кыргыз Республикасынын тышкы активдери жана милдеттенмелери. Бул топтордун компоненттери төлөм теңдеминин финансылык эсебинин статьяларына туура келет жана функционалдык категорияларды чагылдырат.

Активдер тике, портфелдик жана башка инвестициялар, финансылык деривативдер жана резервдик активдер болуп бөлүнөт. Милдеттенмелер үчүн да (резервдик активдерден тышкары) ушундай эле бөлүштүрүү колдонулат.

Каралып жаткан таблицанын мамычаларында отчёттук мезгил ичинде эл аралык инвестициялар балансынын компоненттеринин өзгөрүшүнө алып келген факторлор чагылдырылат.

1 жана 6-мамычаларда мезгилдин башталышына жана акырына карата Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин абалы чагылдырылат.

2-мамычада эл аралык инвестициялык позициянын финансылык компоненттери менен реалдуу операциялардын натыйжасында болгон өзгөрүүлөр көрсөтүлөт.

3 жана 4-мамычаларда баалардын жана валюта курстарынын деңгээлинин өзгөрүүсүнүн таасири астында тышкы активдердин жана милдеттенмелердин наркынын өзгөрүшү эске алынган.

5-мамычада төмөнкүлөргө шартталган бардык башка өзгөрүүлөр чагылдырылат, мисалы:

- классификацияны кайра карап чыгуу (мисалы, инвестицияленуучу объекттин капиталында инвестордун үлүшүн көбөйтүү натыйжасында портфелдик инвестициядан тике инвестицияга өтүү);

- кредитордун карызын бир тараптуу жокко чыгаруу;

МАЗМУНУ

- башка өзгөртүүлөр.

Эл аралык инвестициялык позициялардын маалыматтары өлкөнүн тышкы экономикалык абалын талдоо үчүн маанилүү, анткени Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин (милдеттенмелеринин) көлөмүн, алардын түзүмүн жана изилденип жаткан мезгил ичиндеги өзгөрүүлөрдүн себептерин мүнөздөйт.

Өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясы биздин өлкөнүн дүйнөнүн калган өлкөлөрү менен тышкы экономикалык байланыштарынын абалын жана өнүгүү тенденцияларын аныктоо үчүн колдонулат.

Өлкөнүн ресурстары менен анын башка мамлекеттер алдындагы карызынын ортосундагы катышты мүнөздөгөн таза эл аралык инвестициялык позициянын оң же терс белгиси өлкөнүн “таза кредитор” же “таза карызгер” катары статусун чагылдырат, бул мамлекеттин экономикалык саясатын иштеп чыгууда маанилүү ролду ойнойт (экономикалык турукташтыруу программаларын иштеп чыгуу жана жүзөгө ашыруу, аны каржылоо муктаждыгын аныктоо).

Таза эл аралык инвестициялык позицияны эсептөө маанилүү макроэкономикалык көрсөткүчтү – улуттук байлыкты баалоого мүмкүндүк берет, анын көлөмү өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясынын жана финансылык эмес активдеринин өлчөмүн кошуу жолу менен аныкталат.